

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

Antonini, Marcus Aurelius

MARCI ANTONINI

PHILOSOPHI

COMMENTARII

QVOS IPSE SIBI SCRIPSIT

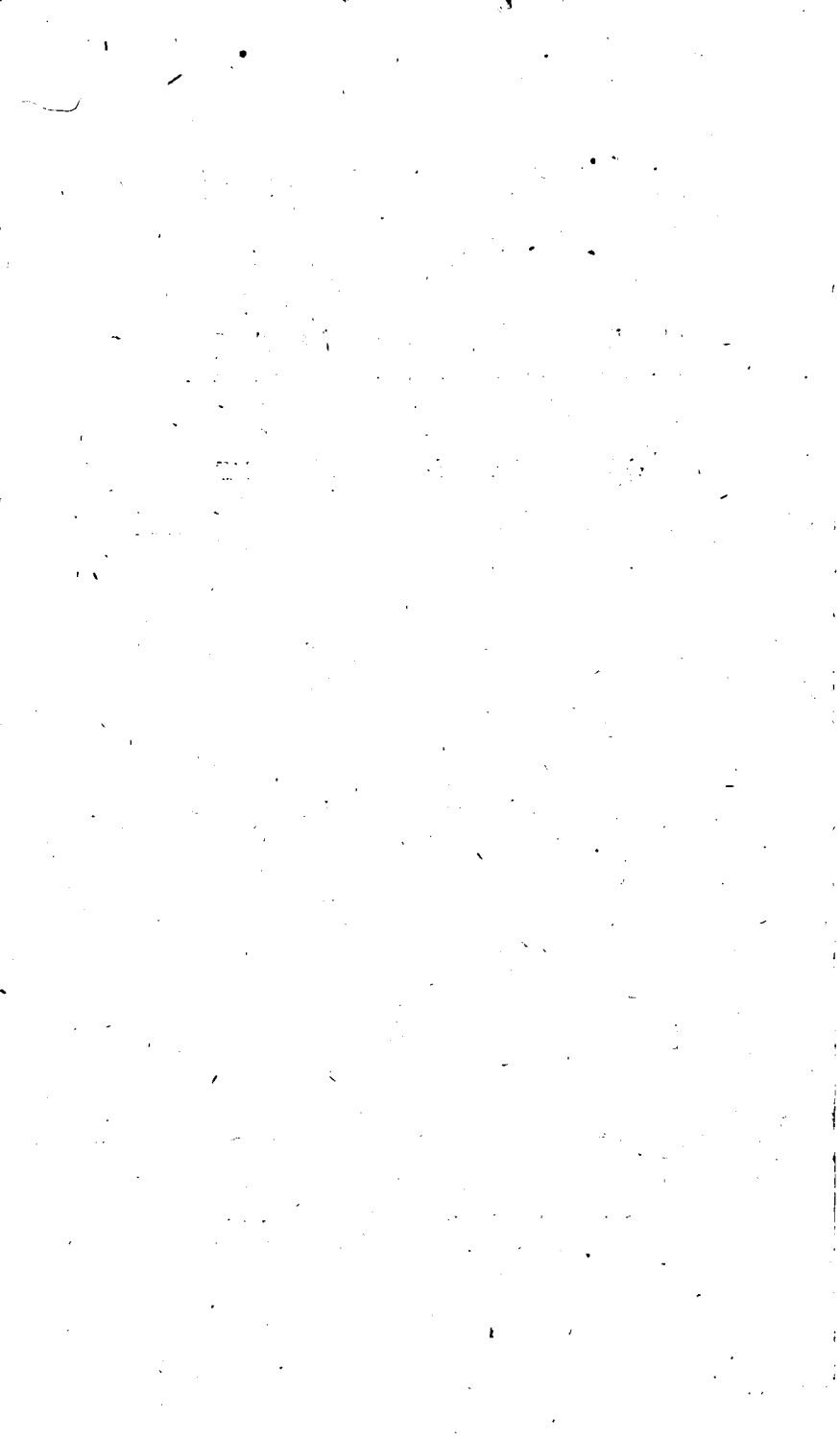

LIPSIÆ

SVMTV E. B. SCHWICKERTI

clb|ccclxxv

593798-E.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄.

ΠΑΡΑ τῷ πάππῳ Ούγῳ, τὸ καλῶθαι, καὶ ἀοργητον.

β'. Παρὰ τῆς δόξης, καὶ μνήμης, τῆς περὶ τῷ γεννήσαντος, τὸ αἰδῆμον, καὶ ἀρρενικόν.

γ'. Παρὰ τῆς μητρὸς, τὸ Θεοσεβῆς, καὶ μεταδοτικόν, καὶ ἐφεκτικόν ἔ μόνον τῷ κακοποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐπὶ ἐννοίας γίνεσθαι τριαύτης. ἔτι δὲ τὸ λιτὸν κατὰ τὴν δίαιταν, καὶ πόρρω τῆς πλεσιακῆς διαγωγῆς.

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
EORVM, QVAE AD SEIPSVM,
LIBER I.

AB ayo meo Vero accepisse agnosco, moribus esse candidis, et ab iracundia alienis.

2. A fama memoriaque genitoris mei, modestam simul ac masculam indolem.

3. A matre pietatis studium, et largiendi promittdinem: nec a malo patrando tantum, sed cogitando etiam, continere, tum victu simplici, quique ab opulentorum more ac instituto abscedat quam longissime, contentum esse.

δ'. Παρὰ τῷ προπάππῃ, τὸ μὴ εἰς δημοσίας διατρίβας φοιτῆσαι· καὶ τὸ ἀγαθοῖς διδασκάλοις κατ' οἶκον χεῖσθαι· καὶ τὸ γινῶναι, ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα δεῖ ἐκτενῶς ἀναλίσκειν.

ε'. Παρὰ τῷ τροφέῳ, τὸ μὴτε Περσικὸν, μὴτε Βενετικόν, μὴτε παλμυλάρειον, ἢ σκεπτικόν γενέσθαι· καὶ τὸ φερέπονον, καὶ ὀλιγοδέες, καὶ αὐτρεγικόν· καὶ τὸ ἀπολύπταστον, καὶ τὸ δυσπρόσδεκτον διαβολῆς.

ς'. Παρὰ Διογνήτῃ, τὸ ἀκένος πρῶτον· καὶ τὸ ἀπιστικόν τοῖς ὑπὸ τῶν τετρατευομένων καὶ γοήτων περὶ ἐπαδῶν, καὶ περὶ δαιμόνων ἀποκομπῆς, καὶ τῶν τοιῶτων, λεγομένοις· καὶ τὸ μὴ ὀργυγοτροφεῖν, μηδὲ περὶ τῶν τοιαῦτα ἐπτοῆσθαι· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι παρρησίας· καὶ τὸ οἰκωθῆναι φιλοσοφία· καὶ τὸ ἀκῆσαι, πρῶτον μὲν Βακχίῃ, εἶτα Τανδασίδει, καὶ Μαρκιανῷ· καὶ τὸ γράψαι διαλόγους ἐν παιδί· καὶ τὸ σκύμπος καὶ δοῖς ἐπιθυμῆσαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐχόμενα.

4. A proavo, quod publicas exercitationes non adierim; quodque bonis praeceptoribus priuatim sim usus; et quod in res istiusmodi impense erogandum intellexerim.

5. Ab educatore, ne in certamine equestri Praefinae aut Venetae factioni, ne in gladiatorio Thraci aut Secutori fautor fierem: ut labores sustinerem; minimo contentus agerem; operi manus admouerem; negotiis alienis me neutiquam immiscerem; nec delationem facilius ullam admitterem.

6. A Diogneto, ne rebus inanibus studium impenderem: neque eis fidem haberem, quae a praestigiatoribus magisque de incantationibus, deque daemonibus auerruncandis, aliisque eiusmodi imposturis dicuntur: ne coturnices ad pugnam alerem, neque insana rerum istiusmodi admiratione tenerer: utque libere dicta aequanimiter sustinerem. eidem debeo, quod Philosophiae me addixerim; quodque Bacchinum primum, tum Tandasideni, et Marcianum audiverim: quod dialogos, puer adhuc, conscripserim: quodque pro stratis grabatulum ac pellem expetiverim; ceteraque institutionis graecanae adminicula.

ζ'. Παρὰ Ρῥήκx, τὸ λαβεῖν Φαντασίαν τῷ χρή-
 ζειν διορθώσεως, καὶ Θεραπείας τῷ ἥθους· καὶ τὸ μὴ
 ἐκτραπῆναι εἰς ζῆλον σοφιστικόν, μηδὲ τῷ συγγράφειν
 περὶ τῶν θεωρημάτων, ἢ προτρεπτικὰ λογάρια διαλέ-
 γεσθαι, ἢ Φαντασιοπλήκτως τὸν ἀσκητικόν, ἢ τὸν εὐερ-
 γητικὸν ἄνδρα ἐπιδείκνυσθαι· καὶ τὸ ἀποσῆναι ῥητορικῆς
 καὶ ποιητικῆς, καὶ ἀσειολογίας· καὶ τὸ μὴ ἐν πολλῇ κατ'
 εἶκον περιπατεῖν, μηδὲ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν· καὶ τὸ τὰ
 ἐπισόλια ἀφελῶς γράφειν, οἷον τὸ ὑπ' αὐτῷ τέτῃ ἀπὸ
 Σινόεσσης τῇ μητρὶ μὲν γράφειν· καὶ τὸ πρὸς τῆς χα-
 λεπήναντας καὶ πλημμελήσαντας εὐανακλήτως καὶ εὐ-
 διαλέκτως, ἐπειδὴν τάχιστα αὐτοὶ ἐπανελθεῖν ἐθελή-
 σωσι, διακεῖσθαι· καὶ τὸ ἀκριβῶς ἀναγινώσκειν, καὶ μὴ
 ἀρκεῖσθαι περινοῶντα ὀλοσχερῶς, μηδὲ τοῖς περιλαλῶσι
 ταχέως συγκατατίθεσθαι· καὶ τὸ ἐντυχεῖν τοῖς Ἑπαιτη-
 τείοις ὑπομνήμασιν, ὧν οἶκoθεν μετέδωκε.

η'. Παρὰ Ἀπολλωνίῃς, τὸ ἐλεύθερον καὶ ἀναμφι-
 βόλως ἀκύβευτον· καὶ πρὸς μηδὲν ἄλλο ἀποβλέπειν,

7. A Rustico, quod in eam cogitationem deuenisim,
 morum correptione curationeque indigere me: quodque ad
 aemulationem ambitionemque sophisticam nullus declinaue-
 rim, vel de theorematibus aliquid conscribendo, vel orationu-
 culas hortatorias declamando, vel exercitia obeundi operas-
 que edendi peritiam ostentando, quo ad stuporem ac admi-
 rationem mei homines traherem: quod rhetoricae item,
 poeticaeque, et dictionis elegantioris studia desierim: ac ne
 togatus intra aedes obambularem, neue eiusmodi alia, *quae
 fastum respererent*, facerem: epistolas etiam simpliciter scri-
 berem, ad normam scilicet earum, quas Sinuessa ad matrem
 meam idem ipse dederat: ad haec ut placibilis et reconci-
 liatu facilis essem aduersus eos, qui offensionis causam de-
 derint, aut deliquerint aliquid, simulatque illi in gratiam
 redire vellent: porro ut accurate legerem; nec comprehen-
 sione summaria contentus essem; nec garrulis quibusuis re-
 mittere adsentirer; *huic denique debet*, quod Episteti commen-
 tarios legerim, quorum is e domo sua copiam mihi fecit.

8. Ab Apollonio, ut liber essem; firmumque ac certum
 citra fluctuationem omnem consilii ingenique tenorem reti-

μηδὲ ἐπ' ὀλίγον, ἢ πρὸς τὸν λόγον· καὶ τὸ αἰὲ ὁμοῖον, ἐν ἀληθοσίᾳ ὀξείαις, ἐν ἀποβολῇ τέχνῃ, ἐν μακράις νόσοις· καὶ τὸ ἐπὶ παραδείγματος ζῶντος ἰδεῖν ἐναργῶς, ὅτι δύναται ὁ αὐτὸς σφοδρότατος εἶναι καὶ ἀντιμένος· καὶ τὸ ἐν ταῖς ἐξηγήσεσι μὴ δυσχεραντικόν· καὶ τὸ ἰδεῖν ἄνθρωπον σαφῶς ἐλάχιστον τῶν ἑαυτῷ καλῶν ἠγάμενον τὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὴν ἐντρέχειαν τὴν περὶ τὸ παραδιδόναι τὰ θεωρήματα· καὶ τὸ μαθεῖν, πῶς δεῖ λαμβάνειν τὰς δοκίμας χάριτας παρὰ φίλων, μήτε ἐξητλώμενον διὰ ταῦτα, μήτε ἀναιδιότως παραπέμποντα.

θ'. Παρὰ Σέξτε, τὸ εὐμένες· καὶ τὸ παράδειγμα τῷ οἴκῳ τῷ πατρονομικῷ καὶ τὴν ἔννοιαν τῷ κατὰ Φύσιν ζῆν· καὶ τὸ σεμνὸν ἀπλάσως· καὶ τὸ σοχαστικόν τῶν φίλων κηδεμονικῶς· καὶ τὸ ἀνεκτικόν τῶν ἰδιωτῶν, καὶ τὸ ἀθεώρητον τῶν οἰομένων· καὶ τὸ πρὸς πάντας εὐάρεστον, ὥςτε κολακείας μὲν πάσης προσηνεύεραν

nerem; neque aliud quidquam, vel minimum, praeter rationem solam, intuerer: vt idem semper essem, in doloribus acerrimis, in liberorum amissione, in morbis diuturnis: ad haec, quod in ipso, tamquam in exemplari viuo, euidenter conspexerim; posse eundem, *prout. occasiones se dabant*, et vehementissimum, et remissum esse, sed et quod in disciplinis tradendis neutiquam morose se gereret: quodque hominem viderim, qui peritiam suam et in theorematibus tradendis solertiam, bonorum suorum minimum existimare se, palam faceret: ab isto didici, et quomodo beneficia, quae dicuntur, ab amicis accipere oporteret, vt nec acceptis obnoxius fierem, nec citra sensum tamen omnem transmitterem.

9. A Sexto, beneuolum erga alios adfectum: familiaeque adfectu paterno administratae specimen: ac de vita naturae conuenienter instituenda cogitationem: grauitatem item neutiquam personatam: et sedulam amicorum obseruationem: et imperitorum, ebrumque, qui citra considerationem opinione mera ducuntur, tolerationem: et mores quibusuis accommodatos, ita vt, quamuis consuetudo ipsius

εἶναι τὴν ὁμιλίαν αὐτῷ, αἰδεσιμώτατον δὲ αὐτοῖς ἐκεί-
νοις παρ' αὐτὸν ἐκείνον τὸν καιρὸν εἶναι· καὶ τὸ κατα-
ληπτικῶς καὶ ὁδῶ ἐξευρετικόν τε καὶ τακτικόν τῶν εἰς
βίον ἀναγκαίων δογμάτων· καὶ τὸ μηδὲ ἔμφασιν ποτε
ὀργῆς, ἢ ἄλλης τινὸς πάθους παραχεῖν, ἀλλὰ ἅμα μὲν
ἀπαθέστατον εἶναι, ἅμα δὲ φιλοσοφικότατον· καὶ τὸ
εὐφημον, καὶ τῷτο ἀψοφητί· καὶ τὸ πολυμαθὲς ἀνε-
πιφάντως.

ι. Παρὰ Ἀλεξάνδρου τῷ γραμματικῷ, τὸ ἀνεπί-
πληκτον· καὶ τὸ μὴ ὀνειδιστικῶς ἐπιλαμβάνεσθαι τῶν
βάρβαρον, ἢ σόλοικόν τι, ἢ ἀπηχὲς προενεγκαμένων,
ἀλλ' ἐπιδεξίως αὐτὸ μόνον ἐκείνο, ὃ ἔδει εἰρῆσθαι, προ-
φέρεισθαι, ἐν τρόπῳ ἀποκρίσεως, ἢ συνεπιμαρτυρήσεως,
ἢ συνδιαλέψεως περὶ αὐτῷ τῷ πράγματι, ἔχει περὶ
τῷ ῥήματος, ἢ δὲ ἐτέρας τινὲς τοιαύτης ἐμμελεῖς παρ-
υπομνήσεως.

ια. Παρὰ Φρόντωνος, τὸ ἐπιστῆσαι, οἷα ἡ τυραννι-
κὴ βασιλεία, καὶ ποικιλία, καὶ ὑπόκρισις· καὶ ὅτι ὥς

adulationem omnem suauitate vicerit, in veneratione tamen
eisdem ipsis eodem ipso tempore non minus exstiterit: ad
haec dilucidam ac methodicam cum inuentionem, tum dispo-
sitionem decretorum eiusmodi, quae ad vitam recte insti-
tuendam conducere: quodque, nec iracundiae, nec pertur-
bationis alius alicuius, indicium exhiberem; sed quum ad-
fectibus immunis prorsus existerem, ad affectum genuinum
essem tamen propensissimus: fauere promptus, sed sine stre-
pitu: varieque, citra ostentationem, eruditus.

ιο. Ab Alexandro grammatico, increpationibus absti-
nere; nec probro se excipere, si quis barbarum quid, vel so-
loecum, vel absonum protulerit; sed illud tantum, quod di-
ci debuerat, dextre proponere; idque sub specie vel re-
spondendi, vel calculum dictis adiiciendi, vel de re ipsa,
non autem de dictione, vna dispiciendi, vel per aliam ali-
quam istiusmodi scitam, sed quae oblique facta sit, commo-
nensationem.

ιι. A Frontone, ut scirem, quae inuidencia, versutia,
simulatio tyrannidem consequatur: quodque ut plurimum,

ἐπίπαν οἱ καλῶμενοι ἔτοι παρ' ἡμῖν εὐπατρίδαι, ἀποργότεροί πως εἰσί.

ιβ'. Παρὰ Ἀλεξάνδρου τῷ Πλατωνικῷ, τὸ μὴ πολ-
λάκις, μηδὲ χωρὶς ἀνάγκης λέγειν πρὸς τινα, ἢ ἐν
ἐπιστολῇ γράφειν, ὅτι ἄσχυρός εἰμι· μηδὲ διὰ τοιαύτης
τρόπων συνεχῶς παρατεῖσθαι τὰ κατὰ τὰς πρὸς τοὺς
συμβιῶντας χεῖρεις καθήκοντα, προβάλλομενον τὰ πε-
ρισσώτα πράγματα.

ιγ'. Παρὰ Κατέλλου, τὸ μὴ ὀλιγώρως ἔχειν φίλους
αἰτιωμένους τι, καὶ τύχῃ ἀλόγως αἰτιώμενος, ἀλλὰ πε-
ρᾶσθαι καὶ ἀποκαθιστάναι ἐπὶ τὸ σύνθηδες· καὶ τὸ περὶ
τῶν διδασκάλων ἐκθύμως εὖφημον, οἷα τὰ περὶ Δομι-
τίου καὶ Ἀθηνοδότου ἀπομνημονευόμενα· καὶ τὸ περὶ τὰ
τέκνα ἀληθινῶς ἀγαπητικόν.

ιδ'. Παρὰ τῷ ἀδελφῷ μου Σεσήρῃ τὸ Φιλοκίσιον,
καὶ Φιλάληδες, καὶ Φιλοδίκαιον καὶ τὸ δι' αὐτὸν γινώ-
σκειν Ὁραστέαν, Ἐλβίδιον, Κάτωνα, Δίωνα, Βεῖτον, καὶ
Φαντασίαν λαβεῖν πολιτείας ἰσονόμου, κατὰ ἰσότητά
καὶ ἰσηγορίαν διοικημένης, καὶ βασιλείας τιμώσης πάν-

qui patricii nobis nuncupantur, ab effectu genuino alienio-
res existant.

12. Ab Alexandro Platonico, ne crebro, neue, nisi ne-
cessitate adactus, aut dicto aut scripto significem alicui, non
vacare me: neue hoc modo sub negotiorum me grauiter dis-
tinentium praetextu officia ea, quae pro cuiusque conditio-
ne vitae huius necessitudo a nobis exigit, solens deferam.

13. A Catulo, ne neglectui haberem amicum de re
quaui apud me querentem, etiam si forsan eius querimoniis
ratio nulla subesset; sed in statum ipsum pristinum restituere
adniterer: ut praeceptores promte impenseque praedica-
rem; quod de Domitio atque Athenodoto refertur: liberos-
que meos adfectu sincero prosequerem.

14. A fratre meo Senero, familiares diligere; veri ius-
tique rationem habere: item quod per eundem Thraseam,
Heluidium, Catonem, Dionem, Brutum nosse ceperim; et
quod imaginem animo conceperim status popularis, in quo
per aequalitatem iurisque aequabilitatem res administrantur;

των μάλιστα τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀρχομένων· καὶ ἐτι παρ' αὐτῆς τὸ ἀμελές, καὶ ὁμότονον ἐν τῇ τιμῇ τῆς φιλοσοφίας· καὶ τὸ εὐποιητικόν, καὶ τὸ εὐμεταδότον ἐκτενῶς· καὶ τὸ εὐελπι, καὶ τὸ πισευτικόν περὶ τῆς ὑπὸ τῶν φίλων φλεΐδαι· καὶ τὸ ἀνεπίκρυπτον πρὸς τοὺς καταγνώσεως ὑπ' αὐτῆς τυγχάνοντας· καὶ τὸ μὴ δίδου σοχασμῶς τῆς φίλης αὐτῆς περὶ τῆς τί θέλει, ἢ τί ἔθελαι, ἀλλὰ δῆλον εἶναι.

ιε. Παράκλησις Μαξίμου, τὸ κρατεῖν ἑαυτῆς, καὶ κατὰ μηδὲν περὶ Φορον εἶναι· καὶ τὸ εὐθυμον ἐν τε ταῖς ἄλλαις περιστάσεσι, καὶ ἐν ταῖς νόσοις· καὶ τὸ εὐκρατον τῆς ἡδύς, καὶ μελίχλιον, καὶ γεγαρόν· καὶ ἔχρηστος κατεργασμὸν τῶν προκειμένων· καὶ τὸ πάντας αὐτῷ πιστεύειν, περὶ ὧν λέγουσι, ὅτι ἔτιος Φρονεῖ, καὶ περὶ ὧν πρᾶττοι, ὅτι ἔκακῶς πρᾶτ[τ]η· καὶ τὸ ἀθαύμαστον, καὶ ἀνέκπληκτον, καὶ μηδαμῶς ἐπιεργόμενον, ἢ ὀκνῶν, ἢ ἀμπαχανῶν, ἢ κατηφές, ἢ προσεσηρόν, ἢ πάλιν θυμῆμενον, ἢ ὑφορώμενον· καὶ τὸ εὐεργετικόν, καὶ τὸ συγγνωμονικόν· καὶ τὸ ἀψευδές, καὶ ἀδιασρόφον μᾶλλον, ἢ διορ-

regnique, in quo subditorum libertate nihil antiquius habetur: ab eodem item didici, simpliciter vivere, et in philosophiae cultu constanter persistere; promte benefacere, impense largiri; spes bonas fouere, et de amicorum dilectione nihil ambigere: quin et eum, quorum mores minus probaret, palam id prae se ferre; nec, quid vellet nollerue, familiaribus coniectu difficile relinquere; sed apertò se prodere.

15. A Maximo; mei compotem esse; nec vlla in re transuersum abripi: atque animo bono esse, cum in morbis, tum et in aliis casibus aduersis: moribus esse probe temperatis, suauibus, verendis: negotia obiecta citra quiritationem conficere: ad haec *ita se gerere*, vt fidem quibusuis faceret, quaecumque diceret, ex animi sententia dixisse; quaecumque faceret, animo haud malo fecisse: tum etiam nihil admirari, ad nihil obstupescere, nusquam festinum, aut segnem esse; nusquam perplexum, aut deiectum, aut ringi solitum: nec rursus iracundiae, aut suspicionibus deditum: ad haec ad benefaciendum et ignoscendum promptum esse: ac veracem

Θαμένε Φαντασίαν παρέχειν καὶ ὅτι ἔτε ὥρῃ ἂν πο-
τέ τις ὑπερβῇ ὑπ' αὐτῷ, ἔτε ὑπέμεινεν ἂν κρείτ-
τονα αὐτῷ αὐτὸν ὑπολαβεῖν καὶ τὸ εὐχαριεντίζεσθαι.

ἰς. Παρὰ τῷ πατρὸς, τὸ ἡμερον, καὶ μένεντον
ἀσφαλῶς ἐπὶ τῶν ἐξητασμένως κριθέντων καὶ τὸ ἀκ-
νόδοξον περὶ τὰς δοκῦσας τιμὰς καὶ τὸ Φιλόπονον καὶ
ἐνδεδεχῆς καὶ τὸ ἀκαστικὸν τῶν ἐχόντων τι κοινωφελὲς
εἰσφέρειν καὶ τὸ ἀπαρτρεπτός εἰς τὸ κατ' ἀξίαν ἀπα-
νεμετικὸν ἐκάσῳ καὶ τὸ ἐμπειρον, πῶ μὲν χρεῖα ἐντά-
σεως, πῶ δὲ ἀνέσεως καὶ τὸ παῦσαι τὰ περὶ τῆς ἐρω-
τας τῶν μειρακίων καὶ ἡ κοινονοημοσύνη καὶ τὸ ἐφεί-
σθαι τοῖς φίλοις μήτε συνδειπνεῖν αὐτῷ πάντως, μήτε
συναποδημεῖν ἐκάνανγκες αἰεὶ δὲ ὅμοιον αὐτὸν κατα-
λαμβάνεσθαι ὑπὸ τῶν διὰ χρεῖας τινὰς ἀπολειφθέντων
καὶ τὸ ζητητικὸν ἀκριβῶς ἐν τοῖς συμβαλίοις, καὶ ἐπίμο-
νον, ἀλλ' ἔ τὸ προαπέση τῆς ἐρεῦνης ἀρεκωδεῖς ταῖς

se praeberere, atque hominis eiusmodi specimen dare, qui
perueriti nesciret potius, quam qui corrigi vnumquam opus ha-
beret: *denique*, quod nemo quisquam inuentus fuerit, qui vel
contemtui ab illo haberi se existimaret, vel praestantio-
rem se illo opinaretur: et quod vrbauitatis laudem neutiquam
adfectauerit.

16. A patre mansuetudinem, et in rebus, accurate iam
decretis, constantiam immotam: in istis, qui habentur, ho-
noribus gloriae inani nihil concedere: laboribus ferendis
cum libentem, tum et adsiduum se dare: ad eos audiendum
promptum esse, qui adferre quid poterant, quod in publicum
conduceret: a nemine posse abduci, quin pro merito suo vni-
cuique rependeret: probe nosse, vbi vehementius, vbi re-
missius agere opus esset: ab adolescentium amoribus se co-
ercere: ciuilitate admodum se gerere: amicis vel coenandi
secum, vel abstinendi optionem liberam permittere, nec per-
eagre euntem comitandi, nisi ipsis adlubesceret, necessitatem
imponere: nec iis immutatum deprehendi, etiam si, occasio-
ne aliqua impediti, eum neutiquam essent comitati: in con-
siliis, quid facto opus esset, accurate perquirendo constanter
assistere, nec in specie rerum obuia quavis adquiescentem,

προχείροις Φαντασίαις· καὶ τὸ διατηρητικὸν τῶν Φίλων, καὶ μηδαμῶς αἰφύκρον, μηδὲ ἐπιμανές· καὶ τὸ αὐταρκές ἐν παντί, καὶ τὸ Φαιδρὸν· καὶ τὸ πάρρωθεν προνοητικόν· καὶ τῶν ἐλαχίστων προδιοικητικὸν ἀτρεγῶδως· καὶ τὸ τὰς ἐπιβοήσεις, καὶ πᾶσαν κολακίαν ἐπ' αὐτῷ σάλλῃ· καὶ τὸ Φυλακτικὸν αἰεὶ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀρχῇ, καὶ ταμνευτικὸν τῆς χορηγίας, καὶ ὑπομνευτικὸν τῆς ἐπὶ τῶν τοιούτων τοιῶν κατατικίας· καὶ τὸ μήτε περὶ τῆς Θεᾶς δεσιδαῖμον, μήτε περὶ ἀνθρώπου δημοκοπικόν, ἢ ἀρεσκευτικόν, ἢ οὐλοχαρές, ἀλλὰ νῆφον ἐν πᾶσι, καὶ βέβαιον, καὶ μηδαμῶς ἀπειρόκαλον, μηδὲ καινότομον. καὶ τὸ τοῖς εἰς εὐμάρειαν βίβη φέρει τι, ὧν ἡ τύχη παρέχει δαίφειαν, χρητικὸν αὐτῷ ὥς ἅμα καὶ ἀπροφασίσως, ὥτε παρόντων μὲν ἀνεπιτηδεύτως ἀπτεῖσθαι, ἀπόντων δὲ μὴ δεῖσθαι· καὶ τὸ μήτε ἂν τινα εἰπεῖν, μήτε ὅτι σοφιστής, μήτε ὅτι οἰκογενὴς ξερνάκλος, μήτε ὅτι χολατικός, ἀλλ' ὅτι ἀνὴρ πέπειρος, τέλειος, ἀκολάκευτος, προεσάναι δυνάμενος καὶ τῶν ἑαυτοῦ καὶ ἄλλων. πρὸς τέτοις δὲ καὶ τὸ τιμητικὸν τῶν ἀληθῶς

indagationem incidere: etiam amicorum retinendi studiosum esse, nec fastidio mutantem, nec insane diligentem: in statu quocumque forte contentum esse, vultuque serenum: e longinquo futuri praesagum: et de minimis quibusque citra tumultum, propidum: acclamationes omnemque adulationem reprimere: imperio, quae necessaria erant, sedulo custodire, sumtus caute attemperare, de rebus istiusmodi fugillantes patienter sustinere: nec in Deis colendis superstitiosum, nec in hominibus, aut muneribus, aut blanditiis auram captare popularem, sed in rebus quibusque sobrium, solidum, nusquam ineptum, aut novitatis studiosum. Porro ad vitam commodius transigendam conducentibus rebus, quarum copiam illi vberissimam fors suppeditabat, citra fastum, nec libere tamen minus uti, ut et praesentibus simpliciter frueretur, neque absentia multum desideraret: a nemine aut sophistam, aut vernaculum, aut scholasticum dici, sed virum maturum, consummatum, adulatione superiorem, rebus et propriis et alienis administrandis idoneum, ad haec verè philoiphantes in

Φιλοσοφούντων, τοῖς δὲ ἄλλοις οὐκ ἐξονειδιστικόν· ἔτι δὲ τὸ εὐόμιλον, καὶ εὐχαρί· καὶ κατακόρως· καὶ τὸ τῇ ἰδίᾳ σώματος ἐπιμέλητικόν ἐμμέτρως, ὅτε ὥς ἂν τις Φιλόζωος, ὅτε πρὸς καλλωπισμὸν, ὅτε μὴν ὀλιγώρως· ἀλλ' ὥστε διὰ τὴν ἰδίαν προσοχὴν, εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῶν χρησέων, ἢ Φαρμάκων καὶ ἐπιθιμάτων ἐκτίς· μάλιστα δὲ τὸ παραχωρητικὸν ἀβασκάνως τοῖς δυνάμει τινα κερτημένοις, οἷον τὴν Φρασιτικὴν, ἢ τῶν τὴν ἐξ· ἰστορίας νόμων, ἢ ἐθῶν, ἢ ἄλλων τινῶν πραγμάτων· καὶ συσπαστικόν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστοι κατὰ τὰ ἴδια προτερήματα εὐδοκιμῶσι, πάντα δὲ κατὰ τὰ πατρια πράσσων, εἰς αὐτὸ τῆτο ἐπιτηδεύων φαίνεσθαι, τὸ τὰ πατρια φυλάσσειν· ἔτι δὲ τὸ μὴ εὐμετακίνητον καὶ ῥιπταστικόν, ἀλλὰ καὶ τόποις, καὶ πράγμασι τοῖς αὐτοῖς ἐνδιατριπτικόν· καὶ τὸ μετὰ τῆς παροξυσμῆς τῆς κεφαλαλγίας, νεαρόν εὐθύς καὶ ἀκμαῖον πρὸς τὰ συνήθη ἔργα· καὶ τὸ μὴ εἶναι αὐτῷ πολλὰ τὰ ἀπόρρητα, ἀλλὰ ὀλίγιστα καὶ σπανιώτατα, καὶ ταῦτα ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον·

honore habere, ceteris nihil exprobrare. in congressibus facilem et festivum, nec ad fastidium id tamen: corporis sui curam tam probe attemperare, ut nec vitae avidus videretur, aut elegantiae studiosus, nec neglectui tamen id habere: sed per suam ipsius diligentiam efficere, ut medicorum pharmacis fomentisque externis quam minime indigeret. quod maximum est, citra invidentiam eis concedere, qui in facultate aliqua claruerunt, siue oratoria, siue legum, vel morum, vel aliarum quarumvis rerum notitia: sed et operam illis conferre suam, ut pro eis, quibus maxime praecelebant, dotibus, existimationem singuli suam consequerentur. quoniam secundum maiorum instituta omnia exsequeretur, ne hoc quidem adfectare, ut maiorum instituta praecise observare videretur. ad haec nec dimoveri procliuem esse, nec diuagari: sed cum locis, tum et rebus eisdem, immorari solere: post capitis, quibus adfici solebat, dolores, recentem statim vegetumque ad consueta munera redire: arcana haud multa, sed pauca admodum et rarissima habere, eaque, quae ad rempublicam dumtaxat pertinerent: prudentiam item et modera-

καὶ τὸ ἔμψρον καὶ μεμετρημένον ἔν τε θεωρίῳ ἐπιτε-
λέσει, καὶ ἔργων κατασκευαῖς, καὶ διανομαῖς, καὶ τοῖς
τοιούτοις ἀνθρώποις, πρὸς αὐτὸ δὲ τὸ δέονπραχθῆναι
δεδαρκότες, ἔπρὸς τὴν ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσι εὐδοξίαν,
ἐκ (ἐν) ἁφρὲι λῆψης· ἐχὶ φιλοκοδόμος· ἔπερὶ τὰς ἐδω-
δάς ἐπινοητής, ἔπερὶ ἐοδήτων ὑφᾶς καὶ χροᾶς, ἔπε-
ρὶ σωματῶν ὥρας· ἢ ἀπὸ χωρὶς σολῆ, ἀνάγκασα ἀπὸ
τῆς κάτω ἐπαυλεως, καὶ τῶν ἐν Λαμβίῳ τὰ πολλά· τῷ
τελώνῃ ἐν Τύσκολοις παραιτημένῳ ὡς ἐχρήσατο, καὶ πᾶς
ὁ τοιούτος τρόπος· ἔδὲν ἀπηνές, ἔδὲ μὴν ἀδυσώπητον,
οὐδὲ λάβρον, οὐδὲ ὡς ἂν τινα εἰπεῖν ποτε, ἕως ἰδρα-
τος· ἀλλὰ πάντα διειλημμένα λελογίσθαι, ὡς ἐπὶ χρο-
λῆς, ἀταράχως, τεταγμένως, ἐρρημένως, συμφώνως ἐαυ-
τοῖς· ἐφαρμόσειε δ' ἂν αὐτῷ τὸ περὶ τῆ Σωκράτους μνη-
μονεύμενον, ὅτι καὶ ἀπέχεσθαι καὶ ἀπολαύειν ἐδύνατο
τέτων, ὧν πολλοὶ πρὸς τε τὰς ἀποχὰς ἀφενῶς, καὶ
πρὸς τὰς ἀπολαύσεις ἐνδοτικῶς ἔχασιν. τὸ δὲ ἰχθύειν
καὶ ἐτι καετρεῖν καὶ ἐννήφειν ἐκατέρῳ, ἀνδρὸς ἐστὶν ἄρ-

tionem, in spectaculis exhibendis, fabricis exstruendis, con-
giariis largiendis, alijsque istiusmodi; vtpote quum is esset,
qui non ad celebritatem ex rebus à se gestis acquirendam,
sed id dumtaxat, quod factu erat opus, respiceret. non illi
intempestivus balneorum usus: non aedificandi studium in-
sanum: non de victu, non de vestium textura tincturae, non
de servitiorum specie exquisita curiositas: toga, qua Larii
utebatur, a villa inferiore comparata: Lanuuii tunicatus ple-
rumque: in Tusculano, sed quod excusare solebat, paenula-
rus: totius *denique* vitae facies haec fuerat. nihil immitte, ni-
hil immodestum, nihil vehemens, aut de quo vsurpari posset,
quod solet vulgo dici *ad sudorem usque*; sed quasi per otium
cum consideratione matura, placide, tranquille, compositae,
strenue, consentaneae sibi inuicem disposita vniuersa, ita qua-
drabat in illum, quod de Socrate perhibetur, quod et absti-
nere et frui rebus eis norat, quibus plerique nec per infir-
mitatem abstinere, nec frui citra intemperantiam possunt.
posse autem in altero tolerantem, in altero temperantem se
praestare; illud vero vere viri est animo consummato inui-

τιον καὶ αἰτήτην ψυχὴν ἔχοντας, οἷον ἐν τῇ νόσῳ τῇ Μαξίμῃ.

Ἰζ'. Παρὰ τῶν Θεῶν, τὸ ἀγαθὸς πάππας, ἀγαθὸς γονεάς, ἀγαθὴν ἀδελφὴν, ἀγαθὸς διδασκάλας, ἀγαθὸς οἰκείας, συγγενεῖς, φίλας, σχεδὸν ἅπαντα χεῖν. καὶ ὅτι περὶ ἑδὲνα αὐτῶν προέπασον πλημμελῆσαί τι, καίτοι διάθεσιν ἔχων τοιαύτην, ἀφ' ἧς, εἰ ἔτυχεν, κὰν ἔπραξά τι τοιοῦτο τῶν Θεῶν δὲ εὐποίῃα τὸ μηδεμίαν συνδρομὴν πραγμάτων γενέσθαι, ἥτοι ἔρελλέ με ἐλέγξειν. καὶ τὸ μὴ πλέον ἐπραΰναι παρὰ τῇ παλλακῇ τῇ πάππῃ· καὶ τὸ τὴν ὥραν διασῶσαι· τὸ μὴ πρὸ ὥρας ἀνδρωθῆναι, ἀλλ' ἔτι καὶ ἐπιλαβεῖν τῇ χρόνῳ. τὸ ἀρχοντι καὶ πατρὶ ὑποταχθῆναι, ὃς ἐμελλεν πάντα τὸν τύφον ἀφαιρήσειν μὲν, καὶ εἰς ἔννοιαν ἄξειν τῇ, ὅτι δυνατὸν ἐστὶν ἐν αὐτῇ βιῶντα, μήτε δορυφορήσεων χρῆζειν, μήτε ἐοθήτων σημειωτῶν, μήτε λαμπάδων, καὶ ἀνδριάντων τοιῶνδ' ἐτινῶν, καὶ τῇ ὁμοίᾳ κόμπῃ· ἀλλ' ἔξῃστιν ἐγγυτάτῳ ἰδῶντι συτέλλειν ἑαυτὸν, καὶ νῆ δια τῷτο

estoque plane praediti. qualem *denique* in Maximi aegrotatione se exhibuit.

17. Deis acceptum fero, quod bonos auos, bonos parentes, bonam sororem, bonos praeceptores, bonos familiares, necessarios, amicos, bona omnia fere habuerim. tum quod aduersus neminem eorum temere aliquid deliquerim, etiamsi ita adfectus fuerim, ut, si occasio incidisset, eiusmodi aliquid admissem. ceterum numinis beneficio factum est, quod nulla ex rerum concursu occasio contigerit, quae adfectum illum proderet. ab iisdem fuit, quod apud aui concubinam non sim diutius enutritus: quod aetatis florem indelibatam seruauerim, nec ante tempus iustum virilitatis specimen dederim; sed ultra etiam, quam opus erat, id facere distulerim quod principi patrique eidem subditus fuerim, qui me a fastu omni alienum redderet; fidemque faceret, posse in aula ita degi, ut nec satellitio, nec vestitu insigniore, nec funeralibus statuisque istiusmodi, atque apparatu confimili opus sit: sed posse eum, qui rebus praeest, ita contrahere sese, ut ad priuati speciem proxime accedat; nec propterea

ταπεινότερον, ἢ ραθυμότερον ἔχειν πρὸς τὰ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἡγεμονικῶς πρᾶχθῆναι δέοντα. τὸ ἀδελφῷ τοιούτῃ τυχεῖν, δυναμένῃ μὲν διὰ ἡθους ἐπεγείραί με πρὸς ἐπιμέλειαν ἑμαυτῷ, ἅμα δὲ καὶ τιμῇ καὶ σοφῇ εὐφρανόντός με· τὸ παιδίᾳ μοι ἀφυῇ μὴ γενέσθαι, μηδὲ κατὰ τὸ σωματίον διάσροφα· τὸ μὴ ἐπίπλεόν με προκόψαι ἐν ῥητορικῇ, καὶ ποιητικῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασι, ἐν οἷς ἴσως ἂν κατεχέσθην, εἰ ἡδόμην ἑμαυτὸν εὐδῶς προϊόντα. τὸ φθάσαι, τὴν τροφέας ἐν ἀξιώματι κατασῆσαι, ἧ δὴ ἐδόκην μοι ἐπιθυμῆν, καὶ μὴ ἀναβαλέσθαι ἐλπίδι, τῷ μὴ, ἐπεὶ νέοι ἔτι ἦσαν, ὕστερον αὐτὸ πράξειν. τὸ γινῶναι Ἀπολλώνιον, Ῥῥύσιον, Μάξιμον. τὸ φαντασθῆναι περὶ τῷ κατὰ φύσιν βίῃ ἐναργῶς καὶ πολλάκις, οἷος τις ἐστὶ ὥστε ὅσον ἐπὶ τοῖς Θεοῖς, καὶ ταῖς ἐκείθεν διαδύσεσι καὶ συλλήψεσι, καὶ ἐπινοήσιν, μηδὲν κωλύειν ἤδη κατὰ φύσιν ζῆν με, ἢ ἀπολείπεσθαι ἔτι τέτταρα παρὰ τὴν ἐμὴν αἰτίαν, καὶ παρὰ τὸ μὴ διατηρεῖν τὰς ἐκ τῶν Θεῶν ὑπομνήσεις, καὶ μονον-

tamen, vel demissius, vel remissius se gerat in eis, quae pro republica ad morem imperatorum sunt exsequenda. quod fratrem eum nactus sim, qui ad curam mei agendam suis moribus me exstimularet, quique simul honore adfectuque erga me suo animum mihi oblectaret: quod liberi mihi neque ingenio tardi, nec corpore distorti obtigerint: quod progressus non fecerim ampliores in rhetorica, poetica, studiisque aliis eiusmodi, quae me forsan praepeditum detinuissem, si in eis me feliciter proficisse sensissem. quod nutritios meos ad honores, quod expetere ipsi videbantur mihi, mature euxerim, nec spe distulerim, quum iuvenes adhuc essent, deinceps id facturum me. quod Apollonium, Rusticum, Maximum norim. quod de modo vitae naturae convenienter agenda, claras satis ac frequentes eas cogitationes in animo habuerim: ut, quantum ad Deos attinet, ac suggestiones, adiurationes, inspirationes ab ipsis profectas, nihil obstat omnino, quo minus iuxta naturae praescriptum confestim viam, nisi ipse tandem in culpa sim, qui Deorum submonitiones, et

ἔχῃ διδασκαλίας· τὸ ἀντισχεῖν μοι τὸ σῶμα ἐπὶ το-
 σῷτον ἐν τοιαύτῳ βίῳ· τὸ μῆτε Βενεδίκτης ἀψαδαί, μῆ-
 τε Θεοδότῃς· ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐν ἐρωτικοῖς πάθεσι γε-
 νόμενον ὑγιᾶναι· τὸ χαλεπήναντα πολλάκις Ῥεσίῳ,
 μηδὲν πλέον πράξαι, ἐφ' ᾧ ἂν μετέγων· τὸ μέλλου-
 σαν νέαν τελευτᾶν τὴν τεκῆσαν, ὅμως οἰκῆσαι μετ' ἐμῶν
 τὰ τελευταῖα ἔτη. τὸ ὁσάκις ἐβελήθην ἐπικερῆσά τι-
 νι πενομένῳ, ἢ εἰς ἄλλο τι χερίζοντι, μηδέποτε ἀκῆσά
 με, ὅτι ἔτι ἔστι μοι χρήματα, ὅθεν γένηται· καὶ τὸ αὐ-
 τῷ ἐμοὶ χρεῖαν ὁμοίαν, ὡς παρ' ἐτέροις μεταλαβεῖν, μὴ
 συμπεσεῖν· τὸ τὴν γυναῖκα τοιαύτην εἶναι, ἕτωςά μὲν
 πειθήμιον, ἕτως δὲ φιλόσοργον, ἕτως δὲ ἀφελῇ· τὸ ἐπι-
 τηδείων τροφέων εἰς τὰ παῖδια εὐπορεῖσθαι. τὸ δὲ ὀνει-
 ράτων βοηθήματα δοθῆναι, ἄλλα τε, καὶ ὡς μὴ πτύ-
 ειν αἷμα καὶ μὴ ἰλγυγῖαν, καὶ τέττα ἐν Καίῃτῃ ὥσπερ
 χρέση. ὅπως τε ἐπεθύμησα Φιλοσοφίας, μὴ ἐμπε-
 σεῖν εἰς τινὰ σοφιστὴν, μηδὲ ἀποκαθῆσθαι ἐπὶ τοῖς

tantum non claras praeceptiones neutiquam obseruem :
 quod in vita, qualis ea fuerit, corpus mihi tam diu per-
 durauerit : quod nec Benedictam, nec Theodotum attige-
 rim : sed et postea, ex adfectibus amatoriis, quibus corre-
 ptus fueram, ad sanitatem redierim : quod, quum Rustico
 saepe succenserem, nihil ultra admiserim, cuius poenitere
 me posset. quod mater mea, quamuis iuuenis esset deces-
 sura, mecum tamen nouissimos aetatis annos transegerit.
 quod, quotiescumque animus fuit, pauperi alicui, aut alias
 indigo, opem ferre, numquam responsum est, non suppe-
 tere nummos mihi, vnde id fieret : quodque nulla mihi um-
 quam talis necessitas obtigerit, ut ab alio sumere cogerer.
 quod vxor eiusmodi mihi obuenerit, tam obsequens, tam
 amans, tam simplex : quod ea fuerim illorum copia instru-
 ctus, qui ad liberos educandos mihi idonei existerent. quod
 per insomnia remedia mihi fuerint indicata, quum alia,
 tum aduersus sanguinis excretionem et capitis vertigi-
 nem ; quod et Caietae aliquando factum est. quod, quum
 philosophandi cupiditas incessisset, non in sophistam ali-
 quem inciderim, nec commentariis euoluendis, vel syllo-

συγγραφεῖς, ἢ συλλογισμὰς ἀναλύειν, ἢ περὶ τὰ με-
τεωρολογικὰ κατακρίνεσθαι· πάντα γὰρ ταῦτα Θεῶν
βοηθῶν καὶ τύχης δῶται.

Τὰ ἐν Κισάδοις πρὸς τῷ Γρανάα.

gismis resoluendis, vel meteorologicis discutiendis, tempus
deses contriuerim. etiam ista omnia Diis adiutoribus ac
Fortuna indigebant.

Quae apud Quados ad Granuam.

ΒΙΒΛΟΣ Β.

ἘΩθεν προλέγειν ἑαυτῷ· Συντεύξομαι περιέσχω,
ἀχαρίζω, ὑβρίζω, δολερῶ, βασκάνω, ἀκοινωνήτω. πάν-
τά ταῦτα συμβέβηκεν ἐκείνοις παρὰ τὴν ἀγνοίαν τῶν
ἀγαθῶν καὶ κακῶν. ἐγὼ δὲ τεθεωρηκὼς τὴν φύσιν τῆ
ἀγαθῆς, ὅτι καλῶν, καὶ τῆ κακῆς, ὅτι αἰσχρῶν, καὶ τὴν
αὐτῆς τῆ ἀμαρτανόσσης φύσιν, ὅτι μοι συγγενῆς, ἐχὼ
αἵματος, ἢ σπέρματος τῆ αὐτῆς, ἀλλὰ νῦν, καὶ θείας
ἀπομοίσεως μέτοχος, ἕτε βλαβήναι ὑπὸ τίνος αὐτῶν δύ-
ναμαι· αἰσχρῶ γὰρ με εἶδεις περιβάλλει· ἕτε ἀγρίζε-
σθαι τῷ συγγενεῖ δύναμαι, ἕτε ἀπέχθεσθαι αὐτῷ. γε-

LIBER II.

MANE praedicere memento tibi: hodie futurum est, ut rem
habeam cum curioso aliquo, ingrato, proteruo, dolofo,
inuido, illiberali. obueniunt illis ista omnia a bonorum ma-
lorumque incitia. ego vero, quum et naturam boni norim,
quod honestum, malique, quod inhonestum sit, ipsamque
adeo delinquentis naturam, quod congener mihi sit, non
tam quod sanguinis feminisque eiusdem, quam quod mentis
ac portionis diuinæ mecum particeps; nec laedi posse me ab
horum ullo compertum habeo: (neque enim inhonesta re
aliqua me quisquam inuoluerit) sed nec succensere conge-

γόμεναι γὰρ πρὸς συνεργίαν, ὡς πόδες, ὡς χεῖρες, ὡς βλέφαρα, ὡς οἱ τοῖχοι τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω ὀδόντων. τὸ ἔν' ἀντιπράσσειν ἀλλήλοις, παρὰ φύσιν. ἀντιπρακτικὸν δὲ τὸ ἀγανακτεῖν καὶ ἀποσρέφεσθαι.

β. Ὅ, τι ποτὲ τῷτό εἰμι, σαρκία ἐστὶ καὶ πνευμάτιον, καὶ τὸ ἡγεμονικόν. ἄφες τὰ βιβλία· μηκέτι σπᾶ. ἔδεδοται· ἀλλ' ὡς ἤδη ἀποθνήσκων, τῶν μὲν σαρκίων καταφρόνησον· λυθρὸς καὶ ὁσάρια, καὶ κροκύφαντον, ἐκ νεύρων, φλεβίων, ἀρτηριῶν πλεγμάτιον. θεάσαι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα, ὁποῖόν τι ἐστίν· ἄνεμος· ἐδὲ αἰεὶ τὸ αὐτό, ἀλλὰ πάσης ὥρας ἐξεμύμενον, καὶ πάλιν ῥοφόμενον· τρίτον ἔν' ἐστὶ τὸ ἡγεμονικόν. ὧδε ἀπονοήθητι· γέρον· εἰ· μηκέτι τῷτο ἐάσης δαλεῦσαι· μηκέτι καθ' ὁρμὴν ἀκωνώνητον νευροσπασθῆναι· μηκέτι τὸ εἶμαρμένον, ἢ παρὸν δυσχερᾶναι, ἢ μέλλον ὑποδύεσθαι.

γ. Τὰ τῶν Θεῶν προνοίας μεσά· τὰ τῆς τύχης ἐκ ἄνευ φύσεως, ἢ συγκλώσεως, καὶ ἐπιπλοκῆς τῶν προνοία διοικυμένων. πάντα ἐκείθεν ῥεῖ· πρόσσετι δὲ τὸ

neri possum, eumue odisse. siquidem ad mutuas operas nati sumus; quomodo pedes, manus, palpebrae, dentium superiorum inferiorumque ordines. aduersari itaque sibi inuicem praeter naturam. aduersantis est autem succensere et auersari.

2. Quidquid sum, constat id omne caruncula, animula, et parte principante. *proinde* mitte libros: nec distrahere amplius: (nihil obstat, quo minus hoc facias) sed tamquam qui iam statim moriturus sis, carnes istas contempnas: cruor est, et officula, et reticulum ex nervis, venulis, arteriisque contextum. Quin et animam considera, qualis sit: spiritus est, *sive aer*; nec is semper idem, sed qui iugiter efflatus denovo reforbetur. tertium restat, pars illa principatum gerens. tu ergo sic tecum: senex es: partem tui principem seruire vltius ne fueris: sed nec motibus a communiione humana alienis raptari: nec fatum vel praesens inique ferre, vel futurum pauere.

3. Deorum opera prouidentiae plena sunt. nec quae fortuna fiunt, absque naturae ope proueniunt, aut sine connexionu implexuque rerum earum, quae prouidentia dispen-

ἀναγκαῖον, καὶ τὸ τῷ ὅλῳ κόσμῳ συμφέρον, ὃ μέρος εἶ-
παντι δὲ φύσεως μέρος ἀγαθόν, ὃ φέρει ἢ τῶ ὅλῳ φύ-
σις, καὶ ὃ ἐκείνης ἐστὶ σωτηριόν. σώξῃσι δὲ κόσμον, ὥσ-
περ αἱ τῶν τοιχείων, ἕτως καὶ αἱ τῶν συγκριμάτων με-
ταβολαί. ταῦτά σοι ἀρκεῖται, ἀεὶ δόγματα ἔσω. τὴν δὲ
βιβλίαν δέψαν ῥίψον, ἵνα μὴ γογγύζων ἀποθάνῃς,
ἀλλὰ ἴλεως ἀληθῶς, καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχάριστος τοῖς
θεοῖς.

δ'. Μέννησο, ἐκ πόσων ταῦτα ἀναβάλλῃ, καὶ ἀπα-
σάκῃς προθεσμίαν λαβὼν παρὰ τῶν θεῶν, ὃ χρεῖ αὐ-
ταῖς. δεῖ δὲ ἤδη ποτὲ αἰδέεσθαι, τίνος κόσμος μέρος εἶ,
καὶ τίνος διοικῶντος τὸν κόσμον ἀπόρροια ὑπέστης καὶ
ὅτι ὅρος ἐστὶ σοι περιγεγραμμένος τῶ χρόνῳ, ὃ εἴαν εἰς
τὸ μὴ ἀπαιθεῖν αὐτὴν χεῖρ, οἰκίσηται, καὶ οἰκήσῃ, καὶ
αὐτὴς ἔχῃ ἥξειται.

ε'. Πάσης ὥρας φρόντιζε τιβαρεῶς, ὡς Ῥωμαῖος,
καὶ ἄρρη, τὸ ἐν χερσὶ μετὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἀπλάστῃ
σεμνότητος, καὶ φιλοσοφίας, καὶ ἐλευθερίας, καὶ δι-

fantur. inde profluunt omnia: accedit et necessitas quaedam,
et totius mundi. cuius tu pars es, utilitas. illud est autem
parti unicuique bonum, quod vniuersi fert natura, quodquo
ad eandem conseruandam conducit. porro conseruant mun-
dum hunc, sicut elementorum, ita et concretorum ex his
mutationes. Ista tibi sufficiant: decretorum vice iugiter sint.
librorum vero sitim pelle; vt ne murmurans impiaris, sed
vere propitius, Deoque ex animo gratus.

4. Memento, quamdiu ista distuleris, et quoties oppor-
tunitates a diis tibi oblatas neglexeris. tandem aduertas
oportet, cuiusnam mundi pars sis, et cuiusnam mundi recto-
ris propago: sed et praescriptum esse tibi temporis termi-
num: quod, nisi ad ~~animum~~ serenandum accommodaueris,
auolaturum est illud, te simul abrepto, nec deinceps redi-
turum.

5. Cura haec iugiter incumbat tibi, vt, quidquid in ma-
nibus est, strenue peragas, prout Romanum virumque decet,
cum exquisita, nec arcessita, tamen, grauitate, humanitate,

καιότητος πράσσειν καὶ σχολὴν σαυτῷ ἀπὸ πασῶν τῶν ἄλλων φαντασιῶν πορίζειν. ποριεῖς δὲ, ἂν, ὡς ἐχάτην τῇ βίῃ, ἐκάστην πράξιν ἐνεργῆς, ἀπηλλαγμένην πάσης εἰκασιότητος, καὶ ἐμπαθῆς ἀποστροφῆς ἀπὸ τῆ αἰετῆς λόγου, καὶ ὑποκρίσεως, καὶ φιλαυτίας, καὶ δυσαρεστῆς πρὸς τὰ συμμεμερισμένα. Ὁρᾷς, πῶς ὀλίγα ἐστὶν, ὧν κρατήσας τις δύναται εὖρεν καὶ θεοδῆ βιώσασθαι βίον; καὶ γὰρ οἱ θεοὶ πλέον ἔδεν ἀπαιτήσασθαι παρὰ τῇ ταῦτα φυλάσσοντος.

ζ'. Ὑβρίζει, ὕβριζε αὐτὴν, ὦ ψυχὴ· τῇ δὲ τιμῇσαι σεαυτὴν ἐκέτι καιρὸν ἔχεις· εὐ γὰρ ὁ βίος ἐκάστω. ἔτος δὲ σοι σχεδὸν διήνυσται, μὴ αἰδωμένη σεαυτὴν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλων ψυχαῖς τιθεμένη τὴν σὴν εὐμορίαν.

ζ'. Περισπᾶ τί σε τὰ ἔξωθεν ἐμπίπτοντα· καὶ σχολὴν παρέχε σεαυτῷ τῇ προσμανθάνειν ἀγαθόν τι, καὶ παῦσαι ῥεμβόμενος. ἤδη δὲ καὶ τὴν ἐτέραν περιφορὰν φυλακτέον. ληρῶσι γὰρ καὶ διὰ πράξεων οἱ κε-

libertate, iustitia: animumque interim ab aliis omnibus cogitationibus abducas. abduces autem, si, tamquam vitae tuae nouissimam, actionem vnamquamque peregeris; temeritate omni liberam, et declinatione per adfectus vim a rationis dictamine; simulatione itidem, et amore sui, eorumque, quae a numine destinata sunt, auersatione. Vides, quam pauca sint, quae si quis tenuerit, prosperam ac diuinam propemodum vitam degere detur. siquidem et dii ipsi nihil amplius exigent ab eo, qui ista obseruauerit.

6. Ignominia, ignominia, inquam, te adficis, o anima. honorem autem tibi tuum vindicandi, haud erit amplius opportunitas. fugit enim unicuique brevis aetas. ea vero tibi prope confecta est, dum tui ipsius reuerentiam nullam habes, sed in aliorum animis felicitatem tuam collocas.

7. Ne te distrahant, quae extrinsecus obueniunt tibi: sed otium tibi praestes, quo boni aliquid addifcas, et huc illuc ferri definas. ceterum et alia hic alucinatio cauenda est. nugas siquidem agunt actiuosi haud pauci, dum vitam agendo

κμηκότες τῷ βίῳ, καὶ μὴ ἔχοντες σκοπὸν, ἐφ' ὃν πᾶσαν ὁρμὴν καὶ καθάπαξ φαντασίαν ἀπευθύνουσιν.

η'. Παρὰ μὲν τὸ μὴ ἐφιστάνειν, τί ἐν ἄλλῃ ψυχῇ γήγνεται, ἔραδίως τις ὥφθη κακοδαιμονῶν· τὰς δὲ τοῖς τῆς ἰδίας ψυχῆς κινήμασι μὴ παρακολαθόντας ἀνάγκη κακοδαιμονεῖν.

θ'. Τάτων αἰεὶ δεῖ μεμνηῖσθαι, τίς ἡ τῶν ὅλων φύσις, καὶ τίς ἡ ἐμὴ, καὶ πῶς αὕτη πρὸς ἐκείνην ἔχουσα, καὶ ὁποῖόν τι μέρος, ὅποις τῷ ὅλῳ ἔστα, καὶ ὅτι ἔδειξέ ὁ κωλύων τὰ ἀκόλῳθα τῇ φύσει, ἧς μέρος εἰ, πράσσειν τε αἰεὶ καὶ λέγειν.

ι'. Φιλοσόφως ὁ Θεόφραστος ἐν τῇ συγκρίσει τῶν αἰμαρτημάτων, ὡς ἂν τις κοινότερον τὰ τοιαῦτα συγκρίνειε, φησὶ, βαρύτερα εἶναι τὰ κατ' ἐπιθυμίαν πλημμελέμενα τῶν κατὰ θυμὸν. ὁ γὰρ θυμώμενος μετὰ τινος λύπης καὶ λεληθυίας συστολῆς φαίνεται τὸν λόγον ἀποσρεφόμενος· ὁ δὲ κατ' ἐπιθυμίαν αἰμαρτάνων, ὑφ' ἡδονῆς ἠττώμενος, ἀκολαστότερός πως φαίνεται, καὶ θηλύτερος ἐν ταῖς αἰμαρτίαις· ὁρῶντες ἔν καὶ φιλοσοφίας

conterunt; sed scopum, ad quem conatus suos cogitationesque omnes dirigant, sibi propositum nullum habent.

8. Vix, aut ne vix quidem, quisquam ideo infelicitè agere deprehensus est, quia in alienis animis quid ageretur, non animaduerterit: ceterum qui animorum suorum motus non attendunt, hi vero infelicitè agant necesse est.

9. Horum meminisse semper oportet, quae vniuersi, quae tua natura sit, quomodo haec ad illam adfecta, qualisque pars qualis vniuersi existat; quod etiam nemo sit, qui prohibere te possit, quo minus ea facias dicasque semper, quae naturae illi, cuius pars es, consentanea fuerint.

10. Philosophice Theophrastus, in peccatis inter se conferendis, (prout vulgo conferri solent) dicit; grauiora esse, quae per cupidinem, quam quae per iram admittuntur. etenim, qui irascitur, cum dolore quodam et contradictione animi occulta a rationis tramite declinare videtur: qui vero per cupidinem delinquit, quia voluptate vincitur, intemperantior quodammodo, et in peccando effeminatior videtur: recte

αἰζίως ἔφη, μείζονος ἐγκλήματος ἔχεσθαι τὸ μεθ' ἡδονῆς ἀμαρτανόμενον, ἥπερ τὸ μετὰ λύπης· ὅλως τε ὁ μὲν προηδικημένω μᾶλλον ἔοικε, καὶ διὰ λύπην ἡναγκασμένω θυμωθῆναι· ὁ δὲ αὐτόθεν πρὸς τὸ ἀδικεῖν ὤρμηται, Φερόμενος ἐπὶ τὸ πρᾶξάί τινα κατ' ἐπιθυμίαν.

ια'. Ὡς ἡδὴ δυνατῷ ὄντος ἐξιέναι τῷ βίῃ, ἕτως ἕκαστα ποιεῖν καὶ διανοεῖσθαι. τὸ δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν, εἰ μὲν θεοὶ εἰσιν, ἔδεν δεινόν. κακῷ γάρ σε ἔκ ἂν περιβάλοιεν· ἢ δὲ εἰ τι ἔκ εἰσιν, ἢ ἔ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπείων, τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κενῷ θεῶν, ἢ προνοίας κενῷ; ἀλλὰ καὶ εἰσι, καὶ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπείων· καὶ τοῖς μὲν κατ' ἀλήθειαν κακοῖς ἵνα μὴ περιπίπτῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐπ' αὐτῷ τὸ πᾶν ἔθεντο· τῶν δὲ λοιπῶν εἰ τι κακὸν ἦν, καὶ τῷτο ἂν προϊδόντο, ἵνα ἐπὶ τὸ πᾶν μὴ περιπίπτειν αὐτῷ. ὁ δὲ χεῖρ μὴ ποιῇ ἄνθρωπον, πῶς ἂν τῷτο βίον ἀνθρώπου χεῖρ ποιήσεις; ἔτε δὲ κατ' ἄγνοίαν, ἔτε εἰδυῖα μὲν, μὴ δυναμένη δὲ προφυλάξασθαι, ἢ διορθώσασθαι ταῦτα, ἢ

igitur, nec indigne philosopho, pronuntiauit, amplioris esse criminis, quod cum voluptate, quam quod cum dolore admittitur. atque omnino alter ei similior existit, qui prior laesus doloris ratione ad irascendum adigitur: quum is sponte sua ad laedendum feratur, qui ad perpetrandum quidquam cupidine ducitur.

II. Ita quaeque facias cogitesque, oportet, ut qui constim e vita hac possis discedere. humanis autem excedere, siquidem dii sunt, nihil est grave. neque enim malo ullo illi inuoluent te. si vero vel nulli sunt, vel nullam rerum humanarum curam gerunt, quid attinet tandem vivere in mundo, vel deorum, vel providentiae inani? ceterum et sunt illi, et res humanas curant: et ne in ea, quae vere mala sunt, incidat quisquam, in ipsius arbitrio prorsus posuere: reliquorum si quid malum existeret, et de hoc utique pariter prospexissent, quo in ipso situm foret, in istud quoque ne incideret. at vero, quod hominem deteriorem non facit, vitam hominis deteriorem efficere qui possit? nec imprudens autem, nec prudens utique; sed praecavere, aut corrigere, impotens,

τῶν ὅλων φύσις παρῆιδεν ἄν' ἔτε ἂν τηλικῶτον. ἤμαρ-
 τεν, ἥτοι παρ' ἀδυναμίαν, ἢ παρ' ἀτεχνίαν, ἵνα τὰ
 ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ἐπίσης τοῖς τε ἀγαθοῖς ἀνθρώ-
 ποις καὶ τοῖς κακοῖς πεφυρμένως συμβαίῃ. θάνατος
 δέ γε καὶ ζωὴ, δόξα καὶ ἀδοξία, πόνος καὶ ἡδονή,
 πλῆτος καὶ πενία, πάντα ταῦτα ἐπίσης συμβαίῃ ἀν-
 θρώπων τοῖς τε ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς, ἔτε καλὰ
 ὄντα, ἔτε αἰχρὰ. ἔτ' ἄρ' ἀγαθὰ, ἔτε κακὰ ἐστὶ.

ιβ'. Πῶς πάντα ταχέως ἐναφανίζεται, τῷ μὲν
 κόσμῳ αὐτὰ τὰ σώματα, τῷ δὲ αἰῶνι αἱ μνήμαι αὐτῶν,
 οἷά ἐστὶ τὰ αἰδητὰ πάντα, καὶ μάλιστα τὰ ἡδονῇ δελεά-
 ζοντα, ἢ τῷ πόνῳ φοβῶντα, ἢ τῷ τύφῳ διαβεβοημένα·
 πῶς εὐτελῇ καὶ εὐκαταφρόνῃ, καὶ ῥυπαρᾷ, καὶ εὐ-
 φραγῇ, καὶ νεκρᾷ, νοεῶς διωάμεως ἐφιστάναι. τί εἰσιν
 ἔτοι, ὧν αἱ ὑπολήψεις καὶ αἱ φωναὶ τὴν εὐδοξίαν· τί ἐστὶ
 τὸ ἀποθανεῖν· καὶ ὅτι, εἰάν τις αὐτὸ μόνον εἰδῇ, καὶ τῷ με-
 ρισμῷ τῆς ἐννοίας διαλύσῃ τὰ ἐμφανταζόμενα αὐτῷ,
 ἐκέτι ἄλλο τι ὑπολήψεται αὐτὸ εἶναι, ἢ φύσεως ἔργον.

vniverſi natura neglexit iſta: nec errorem tam immanem ad-
 miſiſſet vmquam, ſive per impotentiam, ſive per imperitiam,
 vt bona ac mala, bonis malisque ex aequo hominibus, nullo
 faſto diſcrimine, contingere pateretur. atqui mors et vita, ho-
 nor et ignominia, dolor et voluptas, opes et paupertas, iſta
 omnia bonis pariter malisque contingunt, quum nec honeſta
 ea, nec inhoneſta ſint. nec bona itaque, nec mala ſunt.

12. Facultatis rationalis eſt, conſiderare, quam velociter
 evaneſcant omnia, in mundo corpora, in aeuo eorumdem et-
 iam memoria: cuiusmodi ſint omnia, quae ſub ſenſum ca-
 dunt; horumque ea maxime, quae vel voluptate adliciunt,
 vel dolore percellunt, vel cum faſtu celebrantur: quam vi-
 lia, contemnenda, quam ſordida, caduca, mortua ſint. qui-
 nam ii ſint, quorum opinionones vocesque claritatem largiun-
 tur. quid ſit ipſum mori: quodque, ſi quis rem ipſam per ſe
 intueatur, cogitationeque ab illa ſubmouerit ea omnia, qui-
 bus tamquam larvis horrendis inſtructa imaginationi noſtrae
 ſe obiiicit, nihil eſſe aliud comperiet, quam opus naturae.

Φύσεως δὲ ἔργον εἴ τις φοβεῖται, παιδίον ἐς τὸ τοῦτο μέντοι οὐ μόνον φύσεως ἔργον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ συμφέρον αὐτῇ πῶς ἄπτεται θεῶν ἄνθρωπος, καὶ κατὰ τί αὐτῷ μέρος, καὶ ὅταν πῶς ἔχῃ διακένται τὸ τῷ ἀνθρώπῳ τῷτο μέρος.

ιγ'. Οὐδὲν ἀθλιώτερον τῷ πάντα κύκλῳ ἐκπεριερχομένῳ, καὶ τὰ νέρθεν γὰρ, Φησὶν, ἐρευνῶντος, καὶ τὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πλησίων διὰ τεκμάρσεως ζητῶντος, μὴ αἰδομένῳ δὲ, ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μόνῳ τῷ ἑνδον ἑαυτῷ δαίμονι εἶναι, καὶ τῷτον γνησίως θεραπεύειν. Θεραπεία δὲ αὐτῷ, καθαρὸν πάθος διατηρεῖν, καὶ εἰκαιότητος, καὶ δυσαρεσῆσεως τῆς πρὸς τὰ ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων γινόμενα. τὰ μὲν γὰρ ἐκ θεῶν αἰδέσιμα δι' ἀρετὴν· τὰ δὲ ἐξ ἀνθρώπων φίλα διὰ συγγένειαν· ἔστι δὲ, ὅτε καὶ τρόπον τινὰ ἐλεεινὰ, δι' ἄγνοιαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν ἢ ἐλάττων ἢ πῆρωσις αὐτῇ τῆς σερισκῆσης τῷ διακρίνειν τὰ λευκὰ καὶ μέλαινα.

ιδ'. Καὶν τρισχίλια ἔτη βιώσεσθαι μέλλης, καὶ τοσαυτάκις μύρια, ὅμως μέμνησο, ὅτι εἰδείς ἄλλον ἀπο-

opus autem naturae vllum quisquis ex-pauescit, puer est. verum enimvero mori non est opus tantum naturae, sed quod eidem et conducat: *eiusdem denique facultatis fuerit, considerare*, homo Deum quomodo, et qua sui parte contingat; quoque pacto habitura se sit pars ista, vbi corpore soluta fuerit.

13. Nihil homine illo miserius est, qui omnia vndique peruagatur, et quum ea, quae subter terram sunt, quod ille ait, scrutatur, tum quae in animis alienis, coniectura nititur indagare: nec intelligit interim sufficere sibi, vt cum eo, quem intra se gerit, genio versetur, eumque legitime colat, colet autem, si adfectibus immunem custodierit, et temeritate alienum, nec offensum re aliqua, quam vel dii, vel homines egerint. quae enim dii agunt, virtutis nomine, veneranda: quae homines, cognitionis ratione, sunt amica: sed et modo quodam misera quandoque ob bonorum malorumque ignorantem, nec sane defectus hic minor est illo, qui alba et nigra internoscere prohibet.

14. Etiam si ter mille annos victurus esses, et totidem insuper myriadas; illud tamen meminisse debes, nec vllam

βάλλει βίον, ἢ τῷτον, ὃν ζῇ· ἔδδ' ἄλλον ζῇ, ἢ ὃν ἀποβάλλει. εἰς ταυτὸ ἐν καθίσταται τὸ μήκιστον τῷ βραχυτάτῳ. τὸ γὰρ παρὸν πᾶσιν ἴσον, (εἰ) καὶ τὸ ἀπολλύμενον, ἐκ ἴσου· καὶ τὸ ἀποβαλλόμενον ἕτως ἀκαριαῖον ἀναφαίνεται. ἔτε γὰρ τὸ παρωχηκός, ἔτε τὸ μέλλον ἀποβάλλοι ἂν τις. ὃ γὰρ ἐκ ἔχει, πῶς ἂν τις τῷτο αὐτῷ ἀφέλοιτο; τέτων ἐν τῶν δύο δὲ μεμνηθῶν· ἑνὸς μὲν, ὅτι πάντα ἐξ αἰδίδι ὁμοειδῇ καὶ ἀνακυκλῆμενα, καὶ ἔδδεν διαφέρει, πότερον ἐν ἑκατὸν ἔτεσιν, ἢ ἐν διακοσίοις, ἢ ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ τὰ αὐτά τις ὄψεται. ἑτέρῃ δὲ, ὅτι καὶ ὁ πολυχρονιώτατος, καὶ ὁ τάχιστα νεθνηζόμενος, τὸ ἴσον ἀποβάλλει. τὸ γὰρ παρὸν ἐπὶ μόνον, ἔς τερίσκεισθαι μέλλει, ὅπερ γε ἔχει καὶ τῷτο μόνον· καὶ, ὃ μὴ ἔχει τις, ἐκ ἀποβάλλει.

ιε'. Ὅτι πᾶν ὑπόληψις. δῆλα μὲν γὰρ τὰ πρὸς τὸν Κυρικὸν Μόνιμον λεγόμενα· δῆλον δὲ καὶ τὸ χρησίμον τῷ λεγομένῳ, εἰάν τις αὐτῷ τὸ νόσιμον μέχρι τῷ ἀληθῆς δέχεται.

aliam vitam ab ea, quam degit, amittere quemquam: nec aliam ab ea, quam amittit, degere. eodem ergo redit longissimum aetatis spatium cum eo, quod est brevissimum. praesens siquidem tempus est omnibus aequale: et quod amittitur, ergo aequale est omnibus: eademque ratione id, quod amittitur. momentaneum tantum esse constat. neque enim aut praeteritum, aut futurum, amittere quis potest. nam quis cuiquam id, quod non habet, abstulerit? horum itaque duorum meminisse oportebit: alterius nimirum, quod omnia ab aeterno consimilia fuerint, et in orbem ferantur: itaque nihil interesse, per centum annos, an per ducentos, an per tempus interminatum, eadem quis visurus sit. alterius vero, quod is, qui quam diutissime vixerit, et is, qui quam celerrime mortuus fuerit, tantumdem vitae prorsus amittit vterque. praesens siquidem duntaxat vterque tempus amittit, quum hoc duntaxat habeat, nec amittere possit quis, quod non habet.

15. In opinione sita sunt omnia. docent hoc, quae a Monimo dicta sunt. horum autem utilitas comparebit, si quis, quae festiue ab illo conscripta sunt, quatenus veritatem habent patrocinantem, admiserit.

15. Ὑβρίζει ἑαυτὴν ἢ τῷ ἀνθρώπῳ ψυχῇ, μάλιστα μὲν, ὅταν ἀπόσημα μὲν καὶ οἷον Φῦμα τῷ κόσμῳ ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ γένηται. τὸ γὰρ θυχεραίνειν τινὶ τῶν γινομένων, ἀπόσασίς ἐστι τῆς φύσεως, ἥς ἐν μέρει ἐκάστῃ τῶν λοιπῶν φύσεις περιέχονται. ἔπειτα δὲ, ὅταν ἀνθρώπῳ τινα ἀποσεραφῇ, ἢ καὶ ἐναντία φέρεται, ὡς βλάβη, οἷά εἰσιν αἱ τῶν ὀργιζομένων. τρίτον ὑβρίζει ἑαυτὴν, ὅταν ἡσασαται ἡδονῆς, ἢ πόνου. τέταρτον, ὅταν ὑποκρίνηται, καὶ ἐπιπλάσῃ, καὶ ἀναλήθως τι ποιῇ, ἢ λέγῃ. πέμπτον, ὅταν πρᾶξιν τινα ἑαυτῆς καὶ ὀρμὴν ἐπ' ἑδνὰ σκοπὸν ἀφίῃ, ἀλλὰ εἰκῇ καὶ ἀπαρκαλομένης ὅτις ἐνεργῇ, δέον καὶ τὰ μικρότατα κατὰ τὴν ἐπὶ τὸ τέλος ἀναφορὰν γίνεσθαι· τέλος δὲ λογικῶν ζώων, τὸ ἔπεσθαι τῷ τῆς πόλεως καὶ πολιτείας τῆς πρεσβυτάτης λόγῳ καὶ θεσμῷ.

16. Τῷ ἀνθρώπῳ βίη ὁ μὲν χρόνος, ἐργη· ἢ δὲ ἔσθια, ῥέσσαι· ἢ δὲ αἰσθησις, ἀμυδρά· ἢ δὲ ὄλκ τῷ σώματος σύγκρισις, εὐσηπτος· ἢ δὲ ψυχῇ, ῥόμβος· ἢ δὲ

16. Contumelia se adfcit anima humana: in primis, quando abscessus et quali struma mundi, quantum in ipso est, euadit. abscessionem enim facit a natura, in cuius parte aliqua reliquorum omnium cuiusque natura continetur, qui re aliqua obuéniente offenditur. deinde quum vel hominem quemcumque auersatur, vel laedendi consilio aduersatur alicui: huiusmodi sunt autem irascantium animae. tertio contumelia se adfcit, quum voluptati, vel dolori, succumbit. quarto, quum simulat, ac fiste, vel falso agit quidquam, loquiturue. quinto, quoties actionem, aut conatum suum ad nullum certum scopum destinat, sed temere agit, et nescia ipsa, quid velit: quum etiam minutissima quaeque ita sint agenda, ut ad finem ipsum referantur: finis autem animantium rationis participum hic est, ut ciuitatis ac polittiae antiquissimae rationi legibusque obsequantur.

17. Vitae humanae tempus, punctum est: natura, fluxa: sensus, obscurus: corporis vniuersi fabrica, putrescere prona: anima, vaga: fortuna, res imperuestigabilis: fama,

τύχη, δυστέκμαρτον, ἡ δὲ Φήμη, ἀκρίτον. συνελόντι δὲ εἰπεῖν, πάντα, τὰ μὲν τῷ σώματος, ποταμός· τὰ δὲ τῆς ψυχῆς, ὄνειρος καὶ τύφος· ὁ δὲ βίος, πόλεμος, καὶ ξένος ἐπιδημία· ἡ ὑπεροφημία δὲ, λήθη. τί ἔν τὸ παρὰ πέμψαι δυνάμενον; ἐν καὶ μόνον φιλοσοφία. τῷτο δὲ ἐν τῷ τηρεῖν τὸν ἑνδον δαίμονα ἀνύβριστον, καὶ ἀσινῆ, ἡδονῶν καὶ πόνων κρείσσονα, μηδὲν εἰκῇ ποιῶντα, μηδὲ διεψευσμένως καὶ μεθ' ὑποκρίσεως, ἀνενδεῇ τῷ ἄλλον ποιῆσαί τι, ἢ μὴ ποιῆσαι· ἔτι δὲ τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα δεχόμενον, ὡς ἐκεῖθεν ποθεῖν ἐρχόμενα, ὅθεν αὐτὸς ἦλθεν· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν θάνατον ἡλεῶ τῇ γνώμῃ περιμένοντα, ὡς ἔδεν ἄλλο, ἢ λύσιν τῶν σοιχείων, ἐξ ὧν ἕκαστον ζῶον συγκρίνεται. εἰ δὲ αὐτοῖς τοῖς σοιχείοις μηδὲν δεινὸν ἐν τῷ ἕκαστον διηνεῶς εἰς ἕτερον μεταβάλλειν, διὰ τί ὑπὶ δὴ ταῖς τις τὴν πάντων μεταβολὴν καὶ διάλυσιν; κατὰ φύσιν γάρ· ἔδεν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν.

Τὰ ἐν Καρνεύτῳ.

quiddam iudicii expers: et, ut verbo dicam, omnia, corporis quidem fluuius; animae vero, somnium et fumus: vita, militia et hospitis in peregrino mora: fama postuma, obliuio mera. quidnam est ergo, quod *hominem* deducere et transmittere possit? res sola et vnica est, philosophia. ea autem in hoc consistit, ut genium quis suum interim conseruet integrum, contumelia ac laesione omni immunem, voluptate ac dolore omni superiorem, nihil temere, aut fide simulateque agentem, sibi sufficientem, quum, ut alii faciant, aut ne faciant quid, opus nihil habeat: porro, quaecumque eneniunt, ac destinantur sibi, ita excipientem, tamquam inde obuenientia, vnde venerit ipse: mente denique propitia placidaeque mortem ipsam expectantem, tamquam elementorum eorum dissolutionem, ex quibus animal vnumquodque consistit. si autem elementis ipsis nihil graue contingit, quod in alterum vnumquodque eorum iugiter transmutatur, cur illam, quae omnibus accidit, mutationem ac dissolutionem metuat, aut suspectam quis habeat? secundum naturam quippe sit: nihil est autem malum, quod est naturae consentaneum.

Quae Carnunti.

ΒΙΒΛΟΣ γ'.

Οὐχὶ τῷτο μόνον δεῖ λογίζεσθαι, ὅτι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀπαναλίσκεται ὁ βίος, καὶ μέρος ἔλαττον αὐτῷ καταλείπεται· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο λογιστέον, ὅτι, εἰ ἐπὶ πλεόν βιώῃ τις, ἐκεῖνό γε ἄδηλον, εἰ ἐξαρκέσει ὁμοία αὐθις ἡ διάνοια πρὸς τὴν σύνεσιν τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς θεωρίας τῆς συντεχνίας εἰς τὴν ἐμπειρίαν τῶν τε θείων καὶ τῶν ἀνθρωπείων. εἰ γὰρ παραληρεῖν ἄρξῃται, τὸ μὲν διαπνεῖσθαι, καὶ τρέφεσθαι, καὶ φαντάζεσθαι, καὶ ὀρεῖσθαι, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, ἐκ ἐνδεήσεως· τὸ δὲ ἐαυτῷ χρῆσθαι, καὶ τὰς τῷ καθήκοντος ἀριθμὸς ἀκριβεῖν, καὶ τὰ προφαινόμενα διαρθεῖν, καὶ περὶ αὐτῷ τῷ, εἰ ἤδη ἐξακτέον αὐτόν, ἐφιστάνειν, καὶ ὅσα τοιαῦτα λογισμῷ συγγεγυμνασμένοι πάνυ χρήζει, προαποσβέννυται. χρὴ ἔν ἐπείγεσθαι, ὃ μόνον τῷ ἐγγυτέρῳ τῷ θανάτῳ ἐκασοτε γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν ἐννόησιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν παρακολύθησιν προαπολήγειν.

LIBER III.

NON est hoc tantum nobis cogitandum, singulis diebus absumi vitam, minoremque eiusdem superesse portionem: sed et illud reputandum, quod, si quis diutius vitam protraxerit, incertum sit, vtrum mentis vires pariter idoneas sit habiturus ad rerum intelligentiam, et ad contemplationem eam, quae ad rerum divinarum humanarumque peritiam contendit. nam si delirare coeperit, perspiratio forsan, et nutritio, et imaginatio, et appetitus, et istiusmodi reliqua, neutriquam deficient: ea vero vis, qua sese vti possit, et officii sui numeros omnes absolvere, et quae animo conceperit, distincte explicare, et de hoc ipso, an mortem sibi consciscere debeat, considerare, et eiusmodi vniuersa, quae rationem probe subactam desiderant, *haec, inquam, vis iam prorsus extincta iacebit.* Festinandum itaque, non hac sola ratione, quia mortem propius per momenta singula acceditur; sed hac insuper, quia rerum consideratio et intellectus ante mortem nos saepe numero destituit.

β'. Χρὴ καὶ τὰ τοιαῦτα παραφυλάσσειν, ὅτι καὶ τὰ ἐπιγινόμενα τοῖς φύσει γινόμενοις ἔχει τι εὐχαρι καὶ ἐπαγωγόν. οἷον ἄρτεσ ὀπτωμένα παραρρήγνυταί τινα μέρη· καὶ ταῦτα ἔν τὰ διέχοντα, ἔτως καὶ τρόπον τινα παρὰ τὸ ἐπάγγελμα τῆς ἀρτοποιίας ἔχοντα, ἐπιπρέπει πως, καὶ προθυμίαν πρὸς τὴν τροφὴν ἰδίως ἀνακινεῖ. πάλιν τε τὰ σῦκα, ὁπότε ὠραιότατά ἐσι, κέχνην. καὶ ἐν ταῖς δρυπετέσι ἐλαίαις, αὐτὸ τὸ ἐγγὺς τῇ σήψει, ἰδίον τι κάλλος τῷ καρπῷ προσέθησιν. οἱ εἰσχυροὶ δὲ κάτω νεύοντες, καὶ τὸ τῷ λέοντος ἐπισκύνιον, καὶ ὁ τῶν συῶν ἐκ τῷ σώματος ῥέων ἀφρός, καὶ πολλὰ ἕτερα, κατ' ἰδίαν εἰ τις σκοποῖη, πόρρω ὄντα τῷ εὐεῖδῃ, ὅμως, διὰ τὸ τοῖς φύσει γινόμενοις ἐπακολέθειν, συνεπικοσμεῖ καὶ ψυχαγωγεῖ. ὥστε εἰ τις ἔχοι πάθος καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν πρὸς τὰ ἐν τῷ ὅλῳ γινόμενα, χεδὺν ἐδὲν ἐχὶ δόξαι αὐτῷ καὶ τῶν κατ' ἐπακολέθησιν συμβαινόντων ἡδέως πῶς διασυνίστασθαι. ἔτως δὲ καὶ θηρίων ἀληθῆ χάσματα, ἐχ' ἥτσον ἡδέως ὄψεται, ἢ ὅσα γραφεῖς καὶ πλά-

2. Etiam istud est obseruatu non indignum, quod et ea quoque, quae a natura genitis superueniunt, gratiam suam quamdam et venustatem obtinent. quemadmodum panis, quum coquitur, particulas quasdam diffindi cernimus: attamen intercisa et hiantia ista, quamuis ab artis pistoriae instituto aliena, decoris speciem quamdam prae se ferunt, et comedendi desiderium suo modo irritant. ficus quoque, vbi plene maturuerint, dehiscunt. sed et in oliuis praematuris illud, putredini vicinum, gratiam peculiarem quamdam baccae conciliat. spicae itidem deorsum vergentes, et leonis supercilium, et aprorum ab ore diffuens spuma, multaque alia istiusmodi, quae seorsim si quis intueatur, sunt venustate omni procul: quia tamen rebus naturalibus adnascuntur, et ornatum illis adiciunt, et contemplantium quoque animos adficiunt. proinde, si quis animum ac cogitationem norit altius defigere in ea, quae in vniuerso hoc fiunt, nihil fere etiam in eis, quae quasi appendicis cuiusdam loco *res naturales* consequuntur, deprehender, quod non etiam cum oblectatione quadam huic ipsi commendare sese videatur. quin et idem ferarum rictus veros haud minore cum voluptate

ται μιμῆμενοι δεικνύουσιν. καὶ γράος καὶ γέροντος ἀκμήν τινα καὶ ὥραν, καὶ τὸ ἐν παισὶν ἐπαφρόδιτον, τοῖς ἑαυτῶ σῶφροσιν ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν δυνήσεται. καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἔκ παντὶ πιθανὰ, μόνῳ δὲ τῷ πρὸς τὴν φύσιν, καὶ τὰ ταύτης ἔργα γνησίως ἀκραιωμένῳ προπεσῖται.

γ'. Ἱπποκράτης πολλὰς νόσους ἰασάμενος, νοσήσας ἀπέθανεν. οἱ Χαλδαῖοι πολλῶν θανάτους προηγόρευσαν· εἶτα καὶ αὐτοὺς τὸ πεπερωμένον κατέλαβεν. Ἀλέξανδρος, καὶ Πομπήιος, καὶ Γάιος Καῖσαρ, ὅλας πόλεις ἄρδην τοσαυτάκις ἀνελόντες, καὶ ἐν παρατάξει πολλὰς μυριάδας ἱππέων καὶ πεζῶν κατακόψαντες, καὶ αὐτοὶ ποτὲ ἐξῆλθον τῆ βίβ. Ἡράκλειτος, περὶ τῆς τῆ κόσμου ἐκπυρώσεως τοσαῦτα φυσιολογήσας, ὕδατος τὰ ἐντὸς πληρωθεὶς βολβίτῳ κατακεχρισμένος ἀπέθανεν, Δημόκριτον δὲ οἱ φθεῖρες, Σωκράτην δὲ ἄλλοι φθεῖρες ἀπέκτειναν. τί ταῦτα; ἐνέβης, ἐπλευσας, κατήχθης· ἐκβηθι. εἰ μὲν ἐφ' ἑτέρον βίον, εἰδὲν θεῶν κενόν, εἰδὲ ἐκεί.

contuebitur, quam pistorum fidorumue arte per imitationem expressos. tam vetulae item vetuliue maturitatem quamdam ac decorem, quam et quidquid in pueris venustatis animum adlicientis deprehenditur, castis oculis spectare poterit. denique contingunt multa huiusmodi, quae non cuius sunt grata, sed illi duntaxat, qui aduersus naturam operaque eiusdem animum habuerit probe conciliatum.

3. Hippocrates, ubi multos fustulerat morbos, morbo tandem et ipse sublatiis est. Chaldaei, quum multorum mortem praedixissent, morti demum et ipsi concesserunt. Alexander, Pompeius, C. Caesar, quum tot vrbes funditus euerxissent, tot hominum myriades in praelio cecidissent, ipsi quoque tandem vita excesserunt. Heraclitus, de mundi conflagratione quum prolixè disseruisset, aqua intercute viscera distentus, stercoreque oblitus bubulo, interiit. Democritum pediculi, Socratem etiam pediculi, sed aliusmodi, fustulerunt. quorū ista? nauem conscendisti, nauigasti, appulisti: egredere. si ad vitam alteram; nihil, ne ibi quidem, numinis est inane. siia sensu cariturus sis, desines voluptatibus, ac dolori-

εἰ δὲ ἐν ἀναισθησίᾳ, παύσῃ πόνων καὶ ἡδονῶν ἀνεχόμενος, καὶ λατρεύων τοσούτῳ χεῖρονι τῷ ἀγγεῖῳ. ἢ περίεσι τὸ ὑπηρετεῖν· τὸ μὲν γὰρ νῆς καὶ δαίμων, τὸ δὲ γῆ καὶ λύθρος.

δ'. Μὴ κατατρίβῃς τὸ ὑπολιπόμενον τῷ βίῃ μέρος ἐν ταῖς περὶ ἐτέρων φαντασίαις, ὁπόταν μὴ τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τι κοινωφελὲς ποιῇ. ἦτοι γὰρ ἄλλα ἔργα ἔσονται, ταῖς φανταζόμενος, τί ὁ δεῖνα πράσσει, καὶ τί νος ἐνεκεν, καὶ τί λέγει, καὶ τί ἐνθυμεῖται, καὶ τί τεχνάζεται, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ποιεῖ ἀπορρέμβεσθαι τῆς τῷ ἰδίῳ ἡγεμονικῇ παρατηρήσεως. χρὴ μὲν ἔν καὶ τὸ εἰκῇ καὶ μάτην ἐν τῷ εἰρμῷ τῶν φαντασιῶν περιῦσθαι, πολὺ δὲ μάλιστα τὸ περιέρχον, καὶ κακώτερον καὶ ἐθιστέον ἑαυτὸν, μόνον φαντάζεσθαι, περὶ ὧν εἴ τις ἄφρων διανέροιτο, τί νῦν διασοῇ; μετὰ παρρησίας παραχρῆμα ἂν ἀποκρίναιο, ὅτι τὸ καὶ τό· ὡς ἐξ αὐτῶν εὐθύς δηλὰ εἶναι, ὅτι πάντα ἀπλᾶ καὶ εὐμενῇ, καὶ ζῶας κοινωνικῇ, καὶ ἀμελῆντος ἡδονικῶν, ἢ καδάπαξ ἀπολαυστικῶν φαντασμάτων, ἢ φιλανικίας τινός, ἢ βαρκαρίας καὶ

bus distineri; defines vasi tanto deteriori inferuire. an non enim praestantius est id, quod inferuit? quum alter mens et genius, alter limus et sanies sit.

4. Quod superest vitae reliquum, ne conteras in cogitationibus de rebus alienis, nisi si quid ad communem utilitatem spectauerit; puta, cogitando, quid iste vel ille agat, et quorum *hoc vel illud agat*, quid loquatur, quid cogitet, quid machinetur, et cetera. etenim operis alieni observatio, a mentis propriae custodia cogit euagari, oportet itaque in cogitationum serie frustraneum et superfluum omne declinare: curiosum autem et malignum multo magis: adsuascere vero te debes, ut ea duntaxat cogites, de quibus, si quis subito te requisierit, quid nunc in animo versas, libere statim respondere queas, istud vel illud: unde palam fiat extemplo, esse omnia *apud te* simplicia beneuolaeque, animalis sicut socialis, et cogitationes omnes neglectim habentis, quaecumque voluptatem, aut luxum, villo modo respiciant; aut aemulationem etiam, aut inuidenciam et suspencionem, aut aliud

ὑποψίας, ἢ ἄλλα τινός, ἐφ' ᾧ ἐρυθρίασειας ἐξηγάμενος, ὅτι ἐν νῶ αὐτὸ εἶχει. ὁ γάρ τοι ἀνὴρ ὁ τοιοῦτος, ἐκ ἔτι ὑπερτιθέμενος, τὸ ὡς ἐν ἀρίστοις ἤδη εἶναι, ἱερεὺς τις καὶ ὑπεργὸς θεῶν, χρώμενος καὶ τῷ ἐνδον ἰδρυμένῳ αὐτῷ, ὃ παρέχεται τὸν ἀνθρώπον ἀχραντον ἡδονῶν, ἀτρωτον ὑπὸ παντὸς πόνου, πάσης ὕβρεως ἀνέπαφον, πάσης ἀναίδητον πονηρίας, ἀθλητὴν ἄλλα τῷ μεγίστῃ, τῷ ὑπὸ μηδενὸς πάθους καταβληθῆναι, δικαιοσύνην βεβαρμένον εἰς βλάβος, ἀσπαζόμενον μὲν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα πάντα· μὴ πολυλίκις δὲ, μηδὲ χωρὶς μεγάλης καὶ κοινωφελῆς ἀνάγκης φανταζόμενον, τί ποτε ἄλλος λέγει, ἢ πρᾶσσει, ἢ διανοεῖται. μόνῃ γὰρ τῇ ἑαυτῷ πρὸς ἐνέργειαν ἔχει, καὶ τὰ ἑαυτῷ ἐκ τῶν ὅλων συγκλωθόμενα διηνεκῶς ἐννοεῖ· κακεῖνα μὲν καλὰ παρέχεται, ταῦτα δὲ ἀγαθὰ εἶναι πέπεισται. ἢ γὰρ ἐκάστῃ νεμομένη μοῖρα συνεμφέρεται τε καὶ συνεμφέρει. μέμνηται δὲ, καὶ ὅτι συγγενὲς πᾶν τὸ λογικόν· καὶ ὅτι κήδεσθαι μὲν πάντων ἀνθρώπων

quidlibet, de quo proloqui pudeat, hoc te vel illud in animo habuisse. Vir ita compositus, quo minus in optimorum numero censeatur, iam nihil est, quum deorum sacerdos ac minister quidam existat, eoque, quod intra se gerit, numine rite utatur, quod hominem *utique* praestat intaminatum voluptatibus, dolore omni illaesus, contumelia intactum, improbitatis ne sentientem quidem; certaminis praestantissimi, ne ab adfectu scilicet ullo subuertatur, athletam; iustitia penitus imbutum; ex animo prorsus amplexantem, quaecumque ex lege diuina illi attributa contigerint: qui raro admodum, nec citra magnam aliquam atque in commune utilem occasionem aduertat, quid alius quispiam dicat, faciat, cogitet. suis enim duntaxat agendis intentus est; sibi que ab vniuerso destinata cogitat adfidue: et illa quidem honesta praestat, ista optima esse persuasum habet. fors enim vnicuique adsignata et conducit ei, et in eum finem est eidem collata. meminit etiam, cognatum esse rationale omne: et naturae ipsius humanae rationem ab vnoquoque hoc exigere, ut hominum

κατὰ τὴν τῷ ἀνθρώπῳ φύσιν ἐστίν. δόξης δὲ ἔχῃ τῆς παρὰ πάντων ἀνδεκτέον, ἀλλὰ τῶν ὁμολογημένως τῇ φύσει βιῶντων μόνον. οἱ δὲ μὴ ἔτως βιῶντες, ὅποιοί τινες οἴκοι τε καὶ ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, οἷοι μεθ' οἷων φύρωνται, μεμνημένος διατελεῖ. ἔ' τοίνυν ἔδδ' τὸν παρὰ τῶν τοιούτων ἔπαινον ἐν λόγῳ τίθεται, οἷγε ἔδδ' αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἀρέσκονταί.

ε'. Μῆτε ἀκῆσιος ἐνέργει, μῆτε ἀκοινώνητος, μῆτε ἀνεξέτατος, μῆτε ἀνδελκίμενος· μῆτε κομφεῖα τὴν διανοίαν σὺ καλλωπιζέτω· μῆτε πολυρρήμων, μῆτε πολυπραγμῶν ἔσο. ἔτι δὲ ὁ ἐν σοὶ θεὸς ἔσω προσάτης ζῶα ἄρρενος, καὶ πρεσβύτερ, καὶ πολιτικῷ, καὶ Ῥωμαίῳ, καὶ ἀρχόντος, ἀνατεταχότος ἑαυτὸν, οἷος ἂν εἴη τις περιμένων τὸ ἀνακλητικὸν ἐκ τῷ βίῳ εὐλυτος, μῆτε ὄρεα θεόμενος, μῆτε ἀνθρώπῳ τινὸς μάρτυρος. ἐν δὲ τὸ φαίδρον, καὶ τὸ ἀπροσδεὲς τῆς ἔξωθεν ὑπηρεσίας, καὶ τὸ ἀπροσδεὲς ἡσυχίας, ἣν ἄλλοι παρέχουσιν. ὁρῶν ἂν εἴναι χρεὴ, ἔχῃ ὁρῶμενον.

quorumuis curam habeat. porro, nec a quibuslibet existimationem esse amplectendam; sed ab eis tantum, qui naturae consentaneam vitam agunt. qui secius vivunt, quales sint domi, quales foris, quomodo noctu, quomodo interdiu se gerant, quales cum qualibus volutentur; in memoria habet. itaque laudem illorum nihili pendit, qui ne sibi quidem ipsis placent.

5. Neque inuitus *quidquam* agas, neque societatis communis immemor, nec, nisi re probe prius explorata, adgressus, nec *adfectibus* abreptus. sed nec sensus tuos exornet sermonis elegantia; nec dictionis multae fueris, nec negotii multi avidus. faxis vero, ut qui in te residet Deus, praeses fit animantis masculi, aetate prouecti, reipublicae studiosi, Romani, principis; qui ita se composuerit, ut qui promptus decedere, classicum duntaxat, quo e vita auocetur, expectet. quique nec iuramento proprio, nec alius cuiusquam testimonio opus habeat. porro, vultus adsit hilaris, animusque ita comparatus, ut nec externo aliquo indigeas ministerio, nec tranquillitate ea, quam ab aliis suppeditari necesse sit. relictum denique, non surrectum, esse oportet.

5. Εἰ μὲν κρεῖττον εὐρίσκεις ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ δικαιοσύνης, ἀληθείας, σωφροσύνης, ἀνδρείας, καὶ καθάπαξ τῷ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σε, ἐν οἷς κατὰ τὸν λόγον τὸν ὀρθὸν πράσσοντά σε παρέχεται, καὶ ἐν τῇ εἰμαρμένῃ, ἐν τοῖς ἀπροαιρέτως ἀπονεμομένοις· εἰ τὰς, Φημί, κρεῖσσόν τι ὄρας, ἐπ' ἐκεῖνο ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τραπόμενος, τῷ ἀρίστῳ εὐρίσκομένῃ ἀπολαυε. εἰ δὲ μηδὲν κρεῖττον φαίνεται αὐτῷ τῷ ἐνιδρυμένῃ ἐν σοὶ δαίμονος, τὰς τε ἰδίας ὁρμαῖς ὑποτεταχότος ἑαυτῷ, καὶ τὰς φαντασίας ἐξετάζοντος, καὶ τῶν αἰσθητικῶν πείσεων, ὡς ὁ Σωκράτης ἔλεγεν, ἑαυτὸν ἀφειλικυκότος, καὶ τοῖς θεοῖς ὑποτεταχότος ἑαυτὸν, καὶ τῶν ἀνθρώπων προκηδομένων· εἰ τὰς πάντα τὰ ἄλλα μικρότερα καὶ εὐτελέστερα εὐρίσκεις, μηδενὶ χώραν δίδω ἑτέρῳ, πρὸς ὃ ρέψας ἅπαξ καὶ ἀποκλίνας, ἢ ἔτι ἀπερισπάσως τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο τὸ ἴδιον καὶ τὸ σὸν προτιμᾷν δυνήσῃ· ἀντικαθῆσθαι γὰρ τῷ λογικῷ καὶ ποιητικῷ ἀγαθῷ, ἢ θεμίς, εἰδ' ὅτις ἑτερογενὲς, οἶον τὸν παρὰ

6. Si quid in vita humana deprehenderis praestabilius iustitia, veritate, temperantia, fortitudine, et, vt vno verbo absoluam omnia, animo ita adfecto, vt in eis, quae secundum rationis dictamen peragenda sunt, sibi met ipsi met ipsi, in eis, quae citra consilii proprii opem obueniunt, fato adquiescat: si quid, inquam, praestantius hoc aduerteris, eo te vertas, eodemque, tamquam bono praestantissimo, quo fruaris, toto animo fac incumbas. sin praestabilius nihil offenderis, genio in te collocato, quum ita fuerit comparatus, vt motus suos omnes sibi subiecerit, et visa quaeque diligenter exploret, et a sensuum adfectionibus, quod Socrates dicebat, sese abstraxerit, deis autem se regendum permiserit, hominibusque quibusuis curam lubens impendat: si animo sic adfecto inferiora vilioraque cetera omnia deprehendis, nulli alii rei cuiquam locum concedas, ad quam animo deuergente si inclinaueris quidquam, bonum illud proprium et peculiariter tuum, quo minus libere colas praeferasque, obstabit: bono siquidem rationali et publicum spectanti nihil extraneum ex aduerso consistere fas est; vulgi, puta, existimationem, principatus,

πολλῶν ἔπαινον, ἢ ἀρχάς, ἢ πλῆτον, ἢ ἀπολαύσεις ἡδονῶν. πάντα ταῦτα, καὶ πρὸς ὀλίγον ἐναρμόζειν δόξῃ, κατεκράτησεν. ἄφνω, καὶ παρήνευγεν. σὺ δὲ, Φημί, ἀπλῶς καὶ ἐλευθερίας ἐλθὲ τὸ κρείττον, καὶ τὰς ἀντέχῃς. κρείττον δὲ τὸ συμφέρον, εἰ μὲν τὸ ὡς λογικῶ, τὴν τῆς εἰς δὲ τὸ ὡς ζῶω, ἀπόφνηαι, καὶ αὐτῶς φύλασσε τὴν κρίσιν μόνον, ὅπως ἀσφαλῶς τὴν ἐξέτασιν ποιήσῃ.

ζ'. Μὴ τιμήσης ποτὲ ὡς συμφέρον σεαυτῷ, ὃ ἀναγκάσει σέ ποτε τὴν πίσιν παρεβῆναι, τὴν αἰδῶ ἐγκαταλιπεῖν, μισῆσά τινα, ὑποπτεῦσαι, καταρῆσασθαι, ὑποκρίνασθαι, ἐπιθυμῆσά τινος τοίχων καὶ παραπετασμάτων δεομένῃς. ὁ γὰρ τὸν εαυτῷ νῦν καὶ δαίμονα, καὶ τὰ ὄργια τῆς τῆς ἀρετῆς προσλόμενος, τραγωδίαν ἔποιεῖ, ἔσενάζει, ἐκ ἐρημίας, ἔ πολυπληθείας δεῖσεται· τὸ μέγιστον, ζῆσει, μήτε διώκων, μήτε φεύγων· πότερον δὲ ἐπὶ πλεόν διάστημα χρόνου τῷ σώματι περιεχομένη τῇ ψυχῇ, ἢ ἐπ' ἔλασσον χρήσεται, ἔδ' ὅτι

diuitias, aut vitam voluptuariam. haec enim omnia, si vel minimum conuenire visa fuerint, praeualebunt confestim, et abripiunt te. at tu simpliciter libereque id, quod praestantius est, eligito, eique strenue adhaerescito. praestat autem id, quod conducit. itaque si *conducere tibi videbitur*, quatenus ratione praeditus es, retineas; sin, quatenus animatus ex tantum, repudies; iudiciumque, quo minus externa rerum facie specieque corrumpatur, integrum seruare curae sit, quo rerum examen exquisitius instituas.

7. Nihil umquam in pretio pro vtili habeas, quod eo te adigat, ut fidem fallas, modestiam deseras, oderis quemquam, suspectum habeas, execreris, simules, appetas quidquam, quod parietes circumiectos velamentaue desideret: qui enim mentem geniumque eundem suum, et virtutis huiusce ritus sacros, ceteris omnibus anterulerit, is tragediam nullam excitat, non ingemiscit, non solitudine, non frequentia opus habet: quod est maximum, victurus est, *mortis* nec appetens, nec metuens: quin nec tantillum interesse censebit, spatio temporis prolixiore, an contractiore, anima sua corpore

αὐτῷ μέλει· κἂν γὰρ ἤδη ἀπαλλάσσεσθαι δέη, οὕτως εὐλύτως ἄπεισιν, ὥς ἄλλο τι τῶν αἰδημόνων καὶ κυσμίως ἐνεργεῖσθαι δυναμένων ἐνεργήσεων· τοῦτο μόνον παρ' ὅλον τὸν βίον εὐλαβέμενος, τὸ τὴν διάνοιαν ἐν τινὶ τῶν οἰκείων νοερᾷ πολιτικῷ ζῶσι τροπῇ γενέσθαι.

ή. Οὐδὲν ἂν ἐν τῇ διανοίᾳ τῷ κεκολασμένῳ καὶ ἐκκεκαθαρμένῳ πυῶδες, οὐδὲ μὴν μεμολυσμένον, οὐδὲ ὑπερὸν εὖροις. ἔδὲ ἀσυντελῆ τὸν βίον αὐτῷ ἡ πεπρωμένη καταλαμβάνει, ὥς ἂν τις εἴποι τὸν τραγωδόν, πρὸ τῷ τελέσθαι καὶ διαδραματίσθαι, ἀπαλλάττεσθαι. ἔτι δὲ ἔδὲν δῆλον, ἔδὲ κομψόν, ἔδὲ προσδεδεμένον, ἔδὲ ἀπεχισμένον, ἔδὲ ὑπεύθυνον, ἔδὲ ἐμφωλεῦον.

θ'. Τὴν ὑποληπτικὴν δύναμιν σέβει. ἐν ταύτῃ τὸ πᾶν, ἵνα ὑπόληψις τῷ ἡγεμονικῷ σῶς μηκέτι ἐγγένηται ἀνακόλυσθον τῇ φύσει, καὶ τῇ τῷ λογικῷ ζῶσι κατασκευῇ. αὕτη δὲ ἐπαγγέλλεται ἀπροπτωσίαν, καὶ τὴν πρὸς ἀνθρώπων οἰκείωσιν, καὶ τὴν τοῖς θεοῖς ἀκολοθήαν.

inclusa vratur : vtpote qui, si statim demigrandum fuerit, perinde promptus fit decedere, ac aliud quid agere, quod modeste et decore agi oporteat. hoc autem vnum per vitam totam cauet religiose, ne mens sibi quidquam eorum subterfugiat, quae animantis rationalis et ciuilis propria sunt munera.

8. In hominis castigati atque expurgati animo, nihil suppurati, nihil impuri, nihil subdoli offendas. neque vero vitam huius non consummatam fatum vniquam abruperit. perinde ac si tragoedum dixerit quis ante fabulam peractam scena cessisse. quin nec seruire quidpiam in eodem, aut adfectatum deprehendas, aut addictum, aut abscissum, aut quod censuram refugiat, aut quod latebras requirat.

9. Facultatem opinatricem venerare, in hoc enim sita sunt omnia, vt menti tuae nulla insit cogitatio, quae vel naturae, vel animantis ratione praediti conditioni non sit consentanea. postulat autem ista, vt nihil temere statuamus, vt hominibus beneuoli, deisque obsequentes simus.

ί. Πάντα ἔν ῥάψας, ταῦτα μόνον τὰ ὀλίγα σύν-
 εχε· καὶ ἔτι συμμνημόνευε, ὅτι μόνον ζῇ ἕκαστος τὸ παρὸν
 τῆτο, τὸ ἀκαριαῖον· τὰ δὲ ἄλλα, ἢ βεβίωται, ἢ ἐν ἀδή-
 λῳ μικρὸν μὲν ἔν, ὃ ζῇ ἕκαστος, μικρὸν δὲ τὸ τῆς γῆς
 γωνιδιον, ὅπῃ ζῇ· μικρὸν δὲ καὶ ἡ μηκίστη ὑπεροφημία,
 καὶ αὐτὴ δὴ κατὰ διαδοχὴν ἀνθρωπαρίων τάχιστα
 τεθνηξομένων, καὶ ἐκ εἰδότην ἑδὲ ἑαυτὸς, ἔτε γε τὸν
 πρόπαλα τεθνηκότα.

ια. Τοῖς δὲ εἰρημένοις παρατήμασιν ἐν ἔτι προς-
 ἔσω, τὸ ὄρον ἢ ὑπογραφὴν αἰεὶ ποιεῖσθαι τῷ ὑποπίπτον-
 τος Φανταστῇ, ὥς αὐτὸ ὁποῖόν ἐστι κατ' ἐπίαν γυμνόν,
 ὅλον δὲ ὅλων διηρημένως βλέπειν, καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα
 αὐτῷ, καὶ τὰ ὀνόματα ἐκείνων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, καὶ
 εἰς ἃ ἀναλυθήσεται, λέγειν παρ' ἑαυτῷ. ἑδὲν γὰρ ἔτως
 μεγαλοφροσύνης ποιητικόν, ὥς τὸ ἐλέγχειν ὁδῷ καὶ ἀλη-
 θεία ἕκατον τῶν τῷ βίῳ ὑποπιπτόντων δύνασθαι, καὶ τὸ
 αἰεὶ ἔτως εἰς αὐτὰ ὁρᾶν, ὥς συνεπιβάλλειν, ὁποῖω τινὶ
 τῷ κόσμῳ, ὁποῖαν τινὰ τῆτο χρεῖαν παρεχόμενον, τίνα

10. Missis itaque rebus ceteris, pauca ista apud te ha-
 beas: meminerisque insuper, vnumquemque praesens tan-
 tummodo aetatis spatium, quod puncti instar obtinet, vivere:
 reliquum tempus, vel iam exactum, vel in incerto plane *fitum*.
 exiguum est itaque, quod vivit quisque; exiguus et telluris,
 in quo vitam agit, angulus: exiguum quiddam, quae et diu-
 tissimè prorogatur, postuma fama; eoque homuncionum mor-
 ti celerrime concedentium, qui ne seipsos probe norint, ne-
 dum iam olim defunctum quempiam, successionibus propagata.

11. Eis, quae dixi, monitis salutaribus istud vnum adie-
 ctum sit, vt definitio siue descriptio fiat semper rei illius, quae
 sub cogitationem cadit: quo ipsa per se nuda ex natura sui,
 eademque integra, per partes sui vniuersas, quale quid sit,
 distinctè possis diiudicare; vtque apud te perpendas, et quod-
 nam sit nomen eius, quaeque eorum, ex quibus constat, et in
 quae futurum est, vt resoluatur denuo, nomina. nihil enim
 perinde magnanimitatem ingenerat, atque expedite vereque
 discutere posse vnumquodque eorum, quae in vita contin-
 gunt; eademque sic intueri semper, vt mentem simul subeat,
 quali mundo qualem usum hoc praebeat; quamnam vniuersi

μὲν ἔχει ἀξίαν ὡς πρὸς τὸ ὅλον, τίνα δὲ ὡς πρὸς τὸν ἀνθρώπον, πολίτην ὄντα πόλεως τῆς ἀνωτάτης, ἧς αἱ λοιπαὶ πόλεις ὥσπερ οἰκίαι εἰσὶν· τί ἐστὶ, καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται, καὶ πόσον χρόνον πέφυκε παραμένειν τῷτο, τὸ τὴν Φαντασίαν μοι νῦν ποιῶν· καὶ τίνος ἀρετῆς πρὸς αὐτὸ χρεία, οἷον ἡμερότητος, ἀνδρείας, ἀληθείας, πίστεως, ἀφελείας, αὐταρκειάς, τῶν λοιπῶν. Διὸ δὲ ἐφ' ἐκάστῃ λέγειν, τῷτο μὲν παρὰ θεῶ ἦκει· τῷτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν, καὶ τὴν συμμηρομένην σύγκλωσιν, καὶ τὴν τοιαύτην σύντευξιν τε καὶ τύχην· τῷτο δὲ παρὰ τῇ συμφύλῃ καὶ συγγενεῖς καὶ κοινωνῶν, ἀγνοῶντος μέντοι, ὅτι τὶ αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐστίν. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἀγνοῶ. διὰ τῷτο χρωμαὶ αὐτῷ κατὰ τὸν τῆς κοινωνίας φυσικόν, εὐνοῶς, καὶ δικαίως· ἅμα μέντοι τῇ κατ' ἀξίαν ἐν τοῖς μέσοις συστοχάζομαι.

ιβ'. Ἐὰν τὸ παρὸν ἐνεργῆς, ἐπόμενος τῷ ὀρθῷ λόγῳ ἐσπιδασμένως, ἐρρωμένως, εὐμενῶς, καὶ μηδὲν παρεμπόρευμα, ἀλλὰ τὸν ἑαυτῷ δαίμονα καθαρὸν ἐσῶ-

respectu dignitatem obtineat; quamnam, hominem quod attinet, qui ciuem agit ciuitatis supernae illius, cuius reliquae ciuitates istae quasi familiae existunt: quidnam sit, et ex quibusnam principiis consistat, et quamdiu durare natum sit, quod phantasiam mihi adficit impraesentiarum: quamnam item virtute aduersus rem eam sit usus; mansuetudine puta, fortitudine, veritate, fide, simplicitate, frugalitate, an alia aliqua. De singulis ergo rebus dicendum est; hoc divinitus venit; hoc a fati serie connexa contextaque, vel a concursu fortuito istiusmodi: hoc a contribuli, congenere, sodale: qui ipse quidem, quid naturae suae consentaneum sit, nescit. ceterum ego, quum norim, ideo aduersus illum beneuole iusteque me gero, iuxta societatis legem a natura latam: interim tamen in mediis istis pro rei cuiusque aestimatione rationem eiusdem habeo.

12. Si rationi rectae obsecutus id, quidnam est, quod iam instat, sedulo, strenue, placide egeris, nec extra opus institutum accessorium aliquid *respexeris*; sed genium tuum purum integrumque seruaueris, ac si illum statim redditu-

τα τηρῆς, ὡς εἰ καὶ ἤδη ἀπαρδῆναι δέοι· εἴαν τῷτο συν-
 άπτῆς, μηδὲν περιμένων, μηδὲ Φεύγων, ἀλλὰ τῇ πα-
 ρέσῃ κατὰ φύσιν ενεργεία, καὶ τῇ, ὣν λέγεις καὶ φθέγ-
 γῃ, ἡρώικῃ ἀληθεία ἀρκέμενος, εὐζωήσεις. ἔσι δὲ ἐδείς
 ὁ τῷτο κωλύσαι δυνάμενος.

γγ'. Ὡς περ οἱ ἱατροὶ αἰεὶ τὰ ὄργανα καὶ σιδήρια
 πρόχειρα ἔχουσι· πρὸς τὰ αἰφνίδια τῶν θεραπευμάτων
 ἔτω τὰ δόγματα σὺ ἑτοίμα ἔχε πρὸς τὸ τὰ θεῖα καὶ
 ἀνθρώπινα εἰδέναι, καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρότατον ἔτω ποιεῖν,
 ὡς τῆς ἀμφοτέρων πρὸς ἄλληλα συνδέσεως μεμνημένον.
 ἔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἄνευ τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα συνανα-
 φορᾶς εὖ πράξεις, ἔτε ἔμπαλιν.

ιδ'. Μηκέτι πλανῶ· ἔτε γὰρ τὰ ὑπομνημάτιά σε
 μέλλεις ἀναγινώσκειν, ἔτε τὰς τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων
 καὶ Ἑλλήνων πράξεις, καὶ τὰς ἐκ τῶν συγγεγραμμάτων
 ἐκλογάς, ἃς εἰς τὸ γῆρας σαυτῷ ἀπετίθεις· σπεῦδε
 ἔν ἐς τέλος, καὶ τὰς κενὰς ἐλπίδας ἀφείς, σαυτῷ βοή-
 θει, εἰ τί σοι μέλει σεαυτῷ· ὡς ἔξεστιν.

rus esses: huic, *inquam*, si adhaeferis, nihil ulterius exspe-
 ctans, nihil fugitans: sed quod prae manibus est, iuxta natu-
 rae dictamen agere, et in dictis quibusque animo heroico ve-
 ritatem libere proloqui contentus, prospere plane victurus es.
 hoc autem quin facias, qui impediatur, nullus est.

13. Quemadmodum chirurgi instrumenta et ferramenta
 sua ad curationes subitaneas semper habent ad manum: ita
 tu dogmata in promptu apud te habeas, quorum ope res, quum
 divinas, tum et humanas dignoscas; et rem quamque, etiam
 leuissimam, ita peragas, ut qui memineris, duo ista esse inui-
 cem connexa. neque enim, homines quod spectat, quidquam
 recte egeris, sine habito ad res divinas respectu; nec vice
 versa.

14. Ne diutius euageris: neque enim futurum est, ut
 commentarios tuos perlegas, aut Romanorum ac Graecorum
 priscorum res gestas, aut ex auctoribus *variis* excerpta, quae,
 quo in senectute usus tibi essent, reposuisti: ad finem itaque
 festina, et spes vanas mittens, si rationem tui ullam habes,
 tibi consule; quod licet.

16'. Οὐκ ἴσασι, πόσα σημαίνει τὸ κλέπτειν, τὸ σπείρειν, τὸ ὠνεῖσθαι, τὸ ἡσυχάζειν, τὸ ὄρεσθαι τὰ πρακτέα, ὃ ἐκ ὀφθαλμοῖς γίνεται, ἀλλ' ἐτέρᾳ τινὶ ὄψει.

15'. Σῶμα, ψυχὴ, νῆς· σώματος αἰσθήσεις, ψυχῆς ὅρμαι, νῆ δόγματα. τὸ μὲν τυπᾶσθαι Φανταστικῶς, καὶ τῶν βοσκημάτων· τὸ δὲ νευροσπασεῖσθαι ὀρμητικῶς, καὶ τῶν θηρίων καὶ τῶν ἀνδρῶν, καὶ Φαλαρίδος, καὶ Νέρωνος· τὸ (δὲ) τὸν νῆν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ Φαινόμενα καθήκοντα, καὶ τῶν θεῶν μὴ νομιζόντων, καὶ τῶν τὴν πατρίδα ἐγκαταλείπόντων, καὶ τῶν ποιόντων, ἐπειδὴν κλείσωσι τὰς θύρας. εἰ ἔν τὰ λοιπὰ κοινὰ ἐστὶ πρὸς τὰ εἰρημένα, λοιπὸν τὸ ἰδίον ἐστὶ τῷ ἀγαθῷ, Φιλῆν μὲν καὶ ἀσπάζεσθαι τὰ συμβαίνοντα, καὶ συγκλωθόμενα αὐτῷ· τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ εἶναι ἰδρυμένον δαίμονα μὴ φύρειν, μηδὲ θορυβεῖν ὅχλῳ Φαντασιῶν, ἀλλὰ ἴλεων διατηρεῖν, κοσμίως ἐπόμενον ὡς θεῷ, μήτε φθεγγόμενόν τι παρὰ τὰ ἀληθῆ, μήτε ἐνεργῆντα παρὰ τὰ δίκαια. εἰ δὲ ἀπιστῶσιν αὐτῷ πάντες ἄν-

15. Nesciunt, quam variae significationis sint vocabula ista, furari, serere, emere, quiescere, quid facto opus est videre, quod quidem non oculis corporeis, sed visu quodam aliusmodi efficitur.

16. Corpus, anima, mens: corporis sensus sunt, animae adfectus, mentis decreta. visorum imagines admittere, etiam pecudum commune est: adfectibus tamquam fiduculis agitari, atque abripi, feris quoque competit: et effeminatis, et Phalaridi, et Neroni, et deos negantibus, et patriam deferentibus, et, postquam fores sibi occluserint, quidlibet perpetrantibus. Si cetera ergo eorum, qui iam dicti sunt, communia fuerint, restat, ut viri boni hoc sit peculiare, in eis, quae officii sui esse videbuntur, mentis ductum sequi, et satis voluentibus casus vitae intextos lubenter amplexari; genium vero, intra se in pectore situm, nec polluere, nec visorum congerie perturbare, sed placidum servare; huic, tamquam deo, decenter obsequi, nihil a veritate alienum proloquendo, nihil a iustitiae ratione devium exsequendo. Quod si nemo illi fidem habuerit, quod simpliciter, modeste, tran-

θῶποι, ὅτι ἀπλῶς καὶ αἰδημόνως καὶ εὐθύμως βιοῖ,
ἔτε χαλεπαίνει τινὲ τέτων, ἔτε παρατρέπεται τῆς ὁδῆς
τῆς ἀγέσης ἐπὶ τὸ τέλος τῆ βίης, ἐφ' ὃ δὲ εἰλθεῖν κα-
θαρόν, ἡσύχιον, εὐλυτον, ἀβιάτως τῇ ἑαυτῆ μοίρᾳ συν-
ηρμοσμένον.

quille degar, neque id a quoquam aegre ferre, aut a via ea,
quae ad vitae finem ducit, ideo diuertere: ad quem par est
accedere purum, pacatum, promptum, sponte sua fato suo sese
accommodantem.

ΒΙΒΛΟΣ Δ.

ΤΟ ἔνδον κυριεῦον, ὅταν κατὰ φύσιν ἔχη, ἔτως ἔση-
κε πρὸς τὰ συμβαίνοντα, ὥς αὖ πρὸς τὸ δυνατόν καὶ
διδόμενον μετατίθεσθαι ῥαδίως. ὕλην γὰρ ἀποτεταγμέ-
νην ἔδεμίαν Φιλῆ· ἀλλὰ ὁρμᾷ μὲν πρὸς τὰ ἡγόμενα
μεθ' ὑπεξαίρέσεως· τὸ δὲ ἀντισταγόμενον ὕλην ἑαυτῷ
ποιεῖ· ὥσπερ τὸ πῦρ, ὅταν ἐπικρατῇ τῶν ἐμπιπτόντων,
ὕφ' ὧν ἂν μικρός τις λύχνος ἐσβέσθῃ· τὸ δὲ λαμπρὸν
πῦρ τάχιστα ἐξωκείωσεν ἑαυτῷ τὰ ἐπιφορέμενα, καὶ
κατηνάλωσεν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ἐπὶ μείζον ἤρθη.

LIBER IV.

QVAE intra nos pars principatum obtinet, vbi secundum
naturam habuerit se, aduersus ea, quae contingunt,
ita est comparata, vt ad id, quod potest et concessum est, fa-
cile se transferat. neque enim de materia certā villa sollicita
est: sed ad ipsa etiam praeposita cum exceptione fertur: et
quidquid eorum loco aduersi se ingerit, id pro materia, in
qua exerceat se, habet: quemadmodum ignis validior, vbi
ea, vel obuia facta, vel iniecta, corripuerit, quae lucernam
exilem cito exstinxissent, accommodat sibi et absumit, et ex
eis ipsis incrementa capit.

β'. Μηδὲν ἐνεργημα εἰκῇ, μηδὲ ἄλλως, ἢ κατὰ θεώρημα συμπληρωτικὸν τῆς τέχνης, ἐνεργείτω.

γ'. Αναχωρήσεις αὐτοῖς ζητῶσιν, ἀγροικίας καὶ αἰγιαλῶς, καὶ ὅσην εἰώθας δὲ καὶ σὺ τὰ τοιαῦτα μάλιτα ποθεῖν. ὅλον δὲ τῆτο ιδιωτικώτατόν ἐστιν, ἐξόν ἥς ἂν ὥρας ἐδελήσῃς εἰς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν. ἔδαμῃ γὰρ ἔτε ἡσυχιώτερον, ἔτε ἀπραγμονέτερον, ἄνθρωπος ἀναχωρεῖ, ἢ εἰς τὴν ἑαυτῷ ψυχὴν μάλιτ', ὅστις ἔχει ἐνδον τοιαῦτα, εἰς ἃ ἐγκύψας, ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθὺς γίνεται· τὴν δὲ εὐμαρείαν λέγω ὅδ' ἄλλο, ἢ εὐκοσμίαν· συνεχῶς ὅν διδῶς σεαυτῷ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν, καὶ ἀνανέω σεαυτόν. θραχέα δὲ ἔσω καὶ σοικειώδη, ἃ εὐθὺς ἀπαντήσαντα ἀρκέσει εἰς τὸ πᾶσαν αὐτὴν ἀποκλύσαι, καὶ ἀποπέμψαι σε, μὴ δυσχεραίνοντα ἐκείνοις, ἐφ' ἃ ἐπανερχῇ. τίτι γὰρ δυσχεραίνεις τῇ τῶν ἀνθρώπων κακίᾳ; ἀναλογισάμενος τὸ κρίμα, ὅτι τὰ λογικὰ ζῶα ἀλλήλων ἐνεκεν γέγονεν καὶ ὅτι τὸ ἀνέχεσθαι, μέρος τῆς δικαιοσύνης· καὶ ὅτι ἄκοντες ἁμαρτάνουσι καὶ

2. Nihil operis est frustra temereue exsequendum, neque aliter, quam ut artis regulis quam exactissime respondeat.

3. Recessus sibi requirunt *multi multos*, villas agrestes, litora, montes: istiusmodi loca et ipse plurimum soles appetere. hoc autem vulgariam cum primis est hominum, quum liceat, quocumque ipse volueris tempore, in te ipsum secedere. nusquam enim aut quietior, aut otii amplioris cuiquam secessus datur, quam in suam ipsius animam: praecipue, si quis ea intra se reposita habuerit, quorum contemplatione summam extemplo tranquillitatem consequatur: tranquillitatem eam dico, quae in animi probe compositi statu consistit. hoc itaque recessu iugiter vius, te renoua. habeas autem penes te breuia quaedam et principalia documenta, quae statim, vbi succurrerint, omnem animi molestiam eluere tibi possint, remittantque te nihil aegre ferentem eorum, ad quae reuerteris. ecquid est enim, quod aegre ferre debeas? numquid hominum improbitatem? perpendens tecum dogma illud, homines, alterum alterius causa, natos esse: tum aequanimitatem esse iustitiae portionem; porro inuitos delinquere;

πόσοι ἤδη διεχθρεύσαντες, ὑποπτεύσαντες, μισήσαντες, διαδορατιζόντες ἐκτέτανται, τετέφρωνται· παύσ ποτέ. ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις δυσχεραίνεις· ἀνανεωσάμενος τὸ διεzeugμένον, ἦτοι πρόνοια, ἢ ἄτομοι, ἢ ἐξ ὧν ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ κόσμος ὥσανει πόλιν. ἀλλὰ τὰ σωματικά σε ἄψεται· ἐτι ἐννοήσας, ὅτι ἐκ ἐπιμίγνυται λείως, ἢ τραχέως, κινημένῳ πνεύματι ἢ διάνοια, ἐπειδὴν ἅπαξ ἑαυτὴν ἀπολάβῃ, καὶ γνωρίσῃ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν, καὶ λοιπὸν ὅσα περὶ πόνου καὶ ἡδονῆς ἀκήκοας, καὶ συγκατέθεθ. ἀλλὰ τὸ δοξάζειόν σε περισπᾷσει. ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος τῆς πάντων λήθης, καὶ τὸ χάρις τῷ ἐφ' ἐκάτερα ἀπείρου αἰῶνος, καὶ τὸ κενὸν τῆς ἀπηχήσεως, καὶ τὸ εὐμετάβολον, καὶ ἀκριτον τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκόντων, καὶ τὸ φερόν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ περιγράφεται. ὅλη τε γὰρ ἡ γῆ στρογγύη, καὶ ταύτης πόσον γωνίδιον ἢ κατοίκησις αὕτη; καὶ ἐνταῦθα πόσοι, καὶ οἳοῖ τινες οἱ ἐπαινεσόμενοι; λοιπὸν ὃν μέμνη-

denique quam multi, ubi inimiciis exercendis, suspitionibus fovendis, odiis, litigiis, vitam exegissent, tandem defuncti et in cineres redacti sint, desine tandem *tibi molestiam facessere*. At universi ipsius administratio, et inde obvenientia, aegre tibi faciunt. reduce tibi in memoriam disiunctivum illud, aut numinis providentia, aut atomorum concursu *constant universa*: vel *en* etiam *argumenta*, quibus liquido demonstratur, mundum istum civitatis instar obtinere. Verum tangunt anguntque te ea, quae corpus attingunt: at tu considera mentem tuam, ubi semel agnita vi propria subduxerit sese, spiritui siue leniter, siue aspere, moto neutiquam immisceri. quibus adicias licet, et quae de dolore ac voluptate audieris aliquando, et ad sensu tuo comprobaveris. Sed gloriolae cupido forsitan te torquet. cogita, quam cito oblivione sepeliantur omnia, quamque vastum chaos infiniti aevi utrimque consistat: tum quam inanes plane applausus isti; quam mutabile et iudicii expers fauentium vulgus; quam angusto denique spatio laus ista terminetur. siquidem et terra tota puncti instar habet; huiusque ipsius angulus quam exiguus incolitur? istic autem *argentum* quora pars, et hi quales sunt,

σο τῆς ὑποχωρήσεως τῆς ἐς τῆτο τὸ ἀρθερίδιον ἑαυτῷ καὶ πρὸ παντός μὴ σπῶ, μηδὲ κατεντείνειν, ἀλλὰ ἐλεύθερος ἔσο, καὶ ὄρα τὰ πράγματα, ὡς ἀνὴρ, ὡς ἀνθρώπος, ὡς πολίτης, ὡς θνητὸν ζῶον. Ἐν δὲ τοῖς προχειροτάτοις, εἰς ἃ ἐγκύψεις, ταῦτα ἔσω τὰ δύο. ἐν μὲν, ὅτι τὰ πράγματα ἔχ' ἄπτεται τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἐξω ἔστηκεν ἀτρεμῆντα· αἱ δὲ ὀχλήσεις ἐκ μόνης τῆς ἔνδον ὑπολήψεως. ἕτερον δὲ, ὅτι πάντα ταῦτα, ὅσα ὀρέας, ὅσον ἐδέπω μεταβάλλει, καὶ ἔκ' ἔτι ἔσται· καὶ ὅσων ἤδη μεταβολαῖς αὐτὸς παρατετύχηκας, συνεχῶς διανοῶ. ὁ κόσμος, ἀλλοίωσις· ὁ βίος, ὑπόληψις.

δ'. Εἰ τὸ νεορὸν ἡμῶν κοινόν, καὶ ὁ λόγος, καθ' ὃν λογικοὶ ἐσμεν, κοινός· εἰ τῆτο, καὶ ὁ προσακτικὸς τῶν ποιητέων, ἢ μὴ, λόγος κοινός· εἰ τῆτο, καὶ ὁ νόμος κοινός· εἰ τῆτο, πολῖται ἐσμέν· εἰ τῆτο, πολιτεύματός τι νος μετέχομεν· εἰ τῆτο, ὁ κόσμος ὥσανεὶ πόλις ἐστί. τί νος γὰρ ἄλλῃ φήσει τις τὸ τῶν ἀνθρώπων πᾶν γένος κοινῷ πολιτεύματος μετέχειν; ἐκεῖθεν δὲ ἐκ τῆς κοινῆς

qui te celebraturi sint? proinde memento tandem in particulam istam secedere: et cum primis caue distraharis, caue obnitaris, liber esto potius, resque ipsas intueri, ut vir, ut homo, ut ciuis, ut animal mortale. Ista autem duo prae reliquis ad manum tibi sint maxime, ad quae ingiter intendas. alterum, quod res ipsae animam non attingunt, sed extrinsecus immotae manent: molestiae autem ab opinione sola proueniunt. alterum vero, quod vniuersa, quae hic vides, mox sunt mutatura, nec futura amplius. sed et perpende tecum, quam multarum rerum mutationibus interfueris ipse. alteratione mundus *constat*, opinione vita.

4. Si intellectus nobis communis est, etiam ratio, quae rationales dicimur, communis est. si ratio, etiam ea, quae, quid agendum, quid, omittendum, praefcribit, ratio communis est, si haec, lex quoque communis est. hoc si conceditur, ciues sumus: et hoc dato, politiae alicuius principes: et ex consequenti, ciuitatis instar mundus est. ecquam enim aliam excogitauerit quisquam politiam, cuius vniuersum genus humanum sit particeps? vnde ergo nobis intellectu, ratione,

ταύτης πόλεως, καὶ αὐτὸ τὸ νοερὸν καὶ λογικὸν καὶ νομικὸν ἡμῖν, ἢ πόθεν; ὥσπερ γὰρ τὸ γεῶδες μοι ἀπὸ τινος γῆς ἀπομεμέριται, καὶ τὸ ὑγρὸν ἀφ' ἑτέρου στοιχείου, καὶ τὸ πνευματικὸν ἀπὸ πηγῆς τινος, καὶ τὸ θερμὸν καὶ πυρῶδες ἐκ τινος ἰδίας πηγῆς, (ἐδὲν γὰρ ἐκ τῆ μηδενὸς ἐρχεται, ὥσπερ μηδ' εἰς τὸ ἐκ οὐ ἀπέρχεται) ἔτω δ' ἡ καὶ τὸ νοερὸν ἥκει πόθεν.

ε'. Ὁ θάνατος τοῦτος, οἷον γένεσις, φύσεως μυστήριον. σύγκρισις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων εἰς ταυτά. ὅλως δὲ ἐκ ἐφ' ὧν ἂν τις αἰσχυνθεῖη. ἔ γὰρ παρὰ τὸ ἐξῆς τῷ νοερῷ ζῶω, ἐδὲ παρὰ τὸν λόγον τῆς παρασκευῆς.

ς'. Ταῦτα ἔτως ὑπὸ τῶν τοιούτων πέφυκε γίνεσθαι ἐξ ἀνάγκης. ὁ δὲ τῆτο μὴ θέλων, θέλει τὴν συκῆν ὁπὸν μὴ ἔχειν. ὅλως δ' ἐκεῖνο μέμνησο, ὅτι ἐντὸς ὀλιγίστου χρόνου καὶ σὺ καὶ ἔτος τεθνήξεο· μετὰ βραχὺ δὲ ἐδὲ ὄνομα ὑμῶν ὑπολειφθήσεται.

ζ'. Ἄρον τὴν ὑπόληψιν, ἦρται τὸ, βέβλαμμαι. ἄρον τὸ βέβλαμμαι, ἦρται ἡ βλάβη.

atque adeo lege agere posse, nisi inde, e communi illa ciuitate? sicut enim, quidquid in me terreum existit, a terra aliqua mihi pro parte mea obuenit; quidquid humidum, ab elemento diuerso; quidquid aereum, a fonte suo aliquo; quidquid calidum et igneum, item a fonte aliquo peculiari: (nil enim aut ex nihilo prouenit, aut ad nihilum redit) sic et intellectus alicunde manat.

5. Tale quiddam mors est, quale natiuitas; naturae *utrumque* mysterium est. ex iisdem elementis concretio illic, in quae istic resolutio, nihil omnino, cuius quemquam pudeat. quum nil subsit, quod animali intellectu praedito non congruat, vel constitutionis eiusdem rationi repugnet.

6. Ab eiusmodi hominibus fieri istiusmodi necesse est. si quis aliter vult esse, idem sicum succo carere velit. illud interim omnino memineris, breui futurum, ut vestrum vterque defungatur: tum paullo post ne nomina quidem vtriusque superfutura.

7. Opinionem tolle, tollitur simul et *querimonia* illa, laesus sum. hoc sublato, tollitur damnum *omne*.

ή. Ὁ χεῖρῳ αὐτὸν ἑαυτῷ ἄνθρωπον ἔποιε, τῷτο
 ἔδδὲ τὸν βίον αὐτῷ χεῖρῳ ποιεῖ, ἔδδὲ βλάπτει, ἔτε ἔξω-
 θεν, ἔτε ἐνδοθεν.

θ. Ἠνάγκασαι ἡ τῷ συμφέροντος φύσις τοῦτο
 ποιεῖν.

ι. Ὅτι πᾶν τὸ συμβαῖνον, δικαίως συμβαίνει·
 ὁ εἰάν ἀκριβῶς παραφυλάσσης, εὐρήσεις· ἔ λέγω μόνον
 κατὰ τὸ ἐξῆς, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ ὡς ἂν
 ὑπό τινος ἀπονέμεντος τὸ κατ' ἀξίαν. παραφυλάσσε
 εἶν, ὡς ἡρξῶ καὶ, ὅτι ἂν ποιῆς, σὺν τῷτῳ ποίει, σὺν
 τῷ ἀγαθὸς εἶναι, καθ' ὃ νενόηται ἰδίως ὁ ἀγαθός. τῷ-
 το ἐπὶ πάσης ἐνεργείας σῶζε.

ια. Μὴ τοιαῦτα ὑπολαμβάνε, οἷα ὁ ὑβρίζων κρεί-
 νει, ἢ οἷά σε κρείνει βέλεται· ἀλλ' ἴδε αὐτὰ, ὅποῖα
 κατ' ἀλήθειάν ἐσι.

ιβ. Δύο ταύτας ἐτοιμότητας ἔχειν αἰεὶ δεῖ· τὴν
 μὲν, πρὸς τὸ πρᾶξαι μόνον, ὅπερ ἂν ὁ τῆς βασιλικῆς
 καὶ νομοθετικῆς λόγος ὑποβάλλῃ, ἐπ' ὠφελείᾳ ἀνθρώ-
 πων. τὴν δὲ, πρὸς τὸ μεταθέσθαι, εἰάν ἄρα τις παρῇ

8. Quod hominem ipsum se deteriorem non facit, nec illius vitam fecerit deteriorem: sed nec damno, aut interiore, aut exteriori, adfecerit.

9. Commodi sui causa natura facere haec cogitur.

10. Cogita, etiam iuste contingere, quidquid contingit: id quod si sedulo obseruaueris, facile deprehendes: non ex connexionione duntaxat necessaria, sed ex ratione iusta consequi uniuersa, et tamquam ab eo, qui pro dignitate cuique suum tribuit, prouenire. hoc itaque, prout coepisti, obseruare pergas: et quidquid feceris, bonum te praestes, quomodo bonus quis proprie dicitur. in omni actione tua serues istud.

11. Tu ne ea opineris, quae is autumat, qui contumelia te adficit; vel etiam quae ille autumare te vult: verum res ipsas, quomodo vere se habeant, cogites.

12. Duo ista in promptu tibi semper sunt habenda: alterum, nihil ut facias, nisi quod partis regere legemque dare natae ratio suggesserit. idque ad generis humani utilitatem. alterum, ut in partem diuersam transeas, si quis adfuerit,

διορθῶν καὶ μετάγων ἀπὸ τινος οἰήσεως. τὴν μέντοι μεταγωγὴν ἀεὶ ἀπὸ τινος πιθανότητος, ὡς δικαίη, ἢ κοινωφελὲς γίνεσθαι, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ, ἔχ' ὅτι ἡδὺ, ἢ ἐνδοξον ἐφάνη.

γ'. Λόγον ἔχεις; ἔχω· τί ἔν' εἰ χρεᾶ; τέττα γὰρ τὸ ἑαυτῷ ποιῶντος, τί ἄλλο θέλεις;

ιδ'. Ἐνυπῆσης, ὡς μέρος. ἐναφανισθήσῃ τῷ γεννήσαντι· μᾶλλον δὲ ἀναληφθήσῃ εἰς τὸν λόγον αὐτῷ τὸν σπερματικὸν κατὰ μεταβολήν.

ιε'. Πολλὰ λιβανωτῇ βωλάρια ἐπὶ τῷ αὐτῷ βωμῷ, τὸ μὲν προκατέπεσεν, τὸ δὲ ὕπερον. διαφέρει δ' ὁδόν.

ισ'. Ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θεὸς αὐτοῖς δόξεις, οἷς νῦν θηρίον καὶ πίθηκος, εἰάν ἀποκάμψῃς ἐπὶ τὰ δόγματα, καὶ τὸν σεβασμὸν τῷ λόγῳ.

ιζ'. Μὴ ὡς μύρια μέλλων ἔτη ζῆν. τὸ χρεῶν ἐπήρηται· ἕως ζῆς, ἕως ἔξῃςιν, ἀγαθὸς γένεσθαι.

qui te corrigit, et sententiam tibi mutet. verumtamen *sententiae* mutatio ista niti semper debet probabilitate aliqua, vel iustum esse, vel in publicum utile, vel aliud huiusmodi, id ad quod transitur, non autem quod iucundum, aut gloriofum existat.

13. Ratione praeditus es? Sum. cur ergo ea non vteris? haec enim si, quod suum est, fecerit, ecquid est amplius, quod requiras?

14. Tamquam pars *universi huius* exististi. in id, quod produxit te, evanesces: vel potius mutatione quadam interueniente in rationem seminalem recipieris.

15. Multae turis glebulae in ara eadem; alia citius, alia ferius decedit: *citius autem, an ferius*, nihil interest.

16. Intra decimum diem deus illis ipsis videberis, quibus nunc pro bellua et simia haberis, si ad decreta rationisque cultum te reruleris.

17. Tu ne, tamquam annorum millia aliquot adhuc victurus, *rem geras*. instat fatum: dum vita supererit, dum datur, bonus esto.

ιη'. Ὅσῃν ἀχολίαν κερδαίνει, ὁ μὴ βλέπων, τί ὁ πλησίον εἶπεν, ἢ ἔπραξεν, ἢ διενεχθή· ἀλλὰ μόνον τί αὐτὸς ποιῇ, ἵνα αὐτὸ τῷτο δίκαιον ᾖ, καὶ ὅσιον, ἢ κατὰ τὸν ἀγαθὸν μὴ μέλαν ἦθος περιβλέπεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γραμμῆς τρέχειν ὀρθόν, μὴ διερριμμένον.

ιθ'. Ὁ περὶ τὴν ὑπεροφημίαν ἐπτοημένος, ὃ Φαντάζεται, ὅτι ἕκαστος τῶν μεμνημένων αὐτῷ τάχιστα καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖται. εἴτα πάλιν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκείνῳ διαδεξάμενος, μέχρι καὶ πᾶσα ἡ μνήμη ἀποσβῇ διὰ ἐπτοημένων καὶ σβεννυμένων προῖδσα. ὑπόθῃ δ' ὅτι καὶ ἀθάνατοι μὲν οἱ μεμνησόμενοι, ἀθάνατος δ' ἡ μνήμη· τί ἔν τῷτο πρὸς σέ; καὶ ἔδὲν λέγω, ὅτι πρὸς τὸν τεθνηκότα; ἀλλὰ πρὸς τὸν ζῶντα, τί ὁ ἔπαινος, πλὴν ἄρα δι' οἰκονομίαν τινα; πάρες γὰρ νῦν ἀκαίρως τὴν φυσικὴν δόσιν, ἄλλα τινὸς ἐχόμενον λόγῳ λοιπόν.

κ'. Πᾶν τὸ καὶ ὁπωσῶν καλόν, ἐξ ἑαυτῷ καλὸν ἐστὶ, καὶ ἐφ' ἑαυτῷ καταλήγει, ὃν ἔχον μέρος ἑαυτῷ

18. Quantum is otii lucratur sibi, qui non animaduertit, quid proximus quis dixerit, egerit, cogitauerit: sed quid ipse tantum agat, quo id iustum sit piumque; nec, ut Agatho loquitur, mores nigros quod respiciat. non est itaque circumspiciendum, sed lineae insistendum, per quam citra euagationem omnem recta curras.

19. Qui de fama postuma anxie sollicitus est, non cogitat, fore, ut unusquisque eorum, qui ipsius meminerint, mox fato sit concessurus: et qui huic successerit, ipse pariter; donec tandem memoria omnis per stupentes eosdemque mox extinctos propagata, et ipsa prorsus extinguatur. finge vero et immortales, qui tui meminerint, memoriamque tui et ipsam immortalem fore, quid hoc ad te tamen? nec ad mortuum iam dico, sed ad superstitem ipsum laus quid facit? nisi forsan ratione dispensationis cuiusdam? omittis enim in tempestiue id, quod in te natura posuit, dum ab aliorum interim sermonibus pendes.

20. Bonum etiam qualecumque ex se bonum existit, et in sese terminatur, nec partem sui ullam laudem habet, ita-

τὸν ἔπαινον· ὅτε γὰρ χεῖρον, ἢ κρεῖττον γίνεται τὸ ἐπαινέμενον. τῷτό Φημι καὶ ἐπὶ τῶν κοινότερον καλῶν λεγομένων· οἷον ἐπὶ τῶν ὑλικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν τεχνικῶν κατασκευασμάτων. τὸ δὲ δὴ ὄντως καλόν τινος χρεῖαν ἔχει, ὃ μᾶλλον, ἢ νόμος, ὃ μᾶλλον, ἢ ἀλήθεια· ὃ μᾶλλον, ἢ εὐνοια, ἢ αἰδώς. τί τῶτων διὰ τὸ ἐπαινέσθαι καλόν ἐστιν, ἢ ψεγόμενον φθείρεται; σμαράγδιον γὰρ ἑαυτῷ χεῖρον γίνεται, εἰ μὴ ἐπαινῆται; τί δὲ χρυσός, ἐλέφας, πορφύρα, μαχαίριον, ἀνδύλλιον, δένδρῴφιον;

κα'. Εἰ διαμένουσιν αἱ ψυχαί, πῶς αὐτὰς ἐξ αἰδῶος χωρεῖ ὁ αἶρ; πῶς δὲ ἡ γῆ χωρεῖ τὰ τῶν ἐκ τοσούτου αἰῶνος θαπτόμενα σώματα; ὥσπερ γὰρ ἐνθάδε ἡ τῶτων πρὸς ἥντινα ἐπιδιαμονὴν μεταβολὴ καὶ διάλυσις χώραν ἄλλοις νεκροῖς ποιεῖ· ὅτως αἱ εἰς αἶρα μεθιστάμεναι ψυχαί, ἐπὶ ποσὸν συμμείνασαι, μεταβάλλουσι καὶ χέονται καὶ ἐξάπτονται, εἰς τὸν τῶν ὅλων σπερματικὸν λόγον ἀναλαμβάνόμεναι, καὶ τῶτον τὸν τρόπον χώραν ταῖς προσυνοικιζομέναις παρέχουσι. τῷτο δ' ἂν τις ἀποκρίναιτο ἐφ' ὑποθέσει τῇ τὰς ψυχὰς διαμένειν.

que laudando nec melius, nec deterius efficitur. atque hoc de eis quoque dico, quae vulgari sermone bona dicuntur: puta, de rebus corporeis artiumque operibus. quod est igitur vere bonum, id nihilo ulterius indigebit, non magis, quam lex, quam veritas, quam benevolentia, quam modestia. ecquid enim horum vel laude fit bonum, vel corrumpitur vituperio? smaragdus num deterior fit, nisi laudatur? quid aurum, ebur, purpura, pugio, flosculus, arbutula?

21. Animae si perennant, quomodo eas ab aeterno ceperit aer? quomodo vero, quae ab aeterno tam immenso in ea condita sunt, corpora terra capit? sicut enim hic corpora, ubi ad spatium aliquod temporis in terra permanserint, mutata et dissipata, cadaveribus aliis locum concedunt: ita et animae, in aerem translatae, ubi aliquamdiu ibi perstiterint, mutantur, funduntur, succenduntur, in feminalem univrsi rationem receptae: locumque hoc pacto faciunt aliis intra sedes easdem insuper recipiendis. hoc respondere licebit, si pro concessio sumatur, animas corporibus esse superstites.

χρὴ δὲ μὴ μόνον ἐνθυμεῖσθαι τὸ πλῆθος τῶν θάπτο-
μένων ἕωςὶ σωμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἐκάστης ἡμέ-
ρας ἐθιομένων ζώων, ὑφ' ἡμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ζώων.
ὅσος γὰρ ἀριθμὸς καταναλίσκεται, καὶ ἕωςὶ πως θά-
πτεται ἐν τοῖς τῶν τρεφομένων σώμασι, καὶ ὁμῶς δέ-
χεται ἡ χώρα αὕτη, διὰ τὰς ἐξαιματώσεις, διὰ τὰς
εἰς τὸ ἀερωδὲς ἢ πυρωδὲς ἀλλοιώσεις. τίς ἐπὶ τὰτα ἡ
ἱστορία τῆς ἀληθείας; διαίρεσις εἰς τὸ ὑλικόν, καὶ εἰς
τὸ αἰτιῶδες.

κβ'. Μὴ ἀπορρέμβεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὸ
δίκαιον ἀποδιδόναι· καὶ ἐπὶ πάσης φαντασίας σώζειν
τὸ καταληπτικόν.

κγ'. Πᾶν μοι συναρμόζει, ὃ σοὶ εὐάρεστόν ἐστι, ὦ
κόσμε. ἔδέν μοι πρόωρον, ἔδὲ ὄψιμον, τὸ σοὶ εὐκαιρον.
πᾶν μοι καρπὸς, ὃ φέρουσιν αἱ σαὶ ὥραι, ὦ φύσις· ἐκ
σὲ πάντα, ἐν σοὶ πάντα, εἰς σὲ πάντα. Ἐκεῖνος μὲν
Φησι· πόλις Φίλη Κέκροπος· σὺ δὲ ἄκ ἐρεῖς· ὦ πόλις
Φίλη Διός;

quin et reputanda est non sepulcrorum tantum hoc modo cor-
porum multitudo, sed et animalium, quae quotidie tum a
nobis, tum a bestiis, comeduntur. quam ingens enim horum
turba absumitur, et in viscentium visceribus hac ratione qua-
si sepelitur? et tamen capit haec omnia locus iste, dum par-
tim in sanguinem, partim in aëriam, igneamque naturam
transmutantur. quatenam est istic veritatis notitia? elicitur
ea per distributionem rei in materiam et formam.

22. Noli diuagari, sed in omni conatu tuo iustitiae ra-
tio habeatur: in omni viso intellectus integer seruetur.

23. Quidquid tibi convenit, o munde, convenit et mi-
hi. nihil mihi immaturum, vel serum est, quod est tibi tem-
pestivum. fructus instar, id est, omne mihi, quod tempesta-
tes tuae, o natura, ferunt. a te omnia sunt, in te consistunt,
ad te redeunt. O vrbs amica Cecropis, inquit ille: tu vero non
dicturus es: O vrbs amica Iouis?

κδ'. Ὀλίγα πρῆσσε, Φησὶν, εἰ μέλλεις εὐθυμήσειν· μή ποτε ἄμεινόν τ' ἀναγκαῖα πράσσειν, καὶ ὅσα ὁ τῷ Φύσει πολιτικῇ ζῶα λόγος αἰρεῖ, καὶ ὡς αἰρεῖ. τῷτο γὰρ ἔ μόνον τὴν ἀπὸ τῷ καλῶς πράσσειν εὐθυμίαν φέρει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τῷ ὀλίγα πράσσειν. τὰ πλείστα γὰρ, ὧν λέγομεν καὶ πράσσομεν, ἔκ ἀναγκαῖα ὄντα, εἰάν τις περιέλῃ, εὐχολώτερος καὶ ἀταρακτότερος ἔσται. ὅθεν δὲ καὶ παρ' ἑκάστα ἑαυτὸν ὑπομιμνήσκειν, μή τι τῷτο ἔ τῶν ἀναγκαίων; Δεῖ δὲ μὴ μόνον πράξεις τὰς μὴ ἀναγκαίας περιαιρεῖν, ἀλλὰ καὶ Φαντασίας· ἔτις γὰρ καὶ πράξεις παρελκυσσά ἐπακολουθήσῃσι.

κε'. Πείρασον, πῶς σοι χωρεῖ καὶ ὁ τῷ ἀγαθῷ ἀνθρώπῳ βίος, τῷ ἀρεσκομένῳ μὲν τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις, ἀρεκτένῳ δὲ τῇ ἰδίᾳ πράξει δικαία καὶ διαδέσει εὐμενεῖ.

κς'. Ἐώρακας ἐκείνα; ἴδε καὶ ταῦτα. σεαυτὸν μὴ τάρασσε. ἀπλῶσον σεαυτὸν. ἀμαρτάνει τις; ἑαυτῷ

24. *Pauca agas, inquit, si tranquilluss esse cupis. an non praestiterat dixisse, quae necessaria sunt agas, quaeque animantis ciuilis ratio dicat, et quo modo dicat? istud enim non eam duntaxat, quae bona agendo, sed et eam, quae pauca agendo comparatur, tranquillitatem producit. pleraque enim eorum, quae dicere et facere consueuimus, quum necessaria non sint, si amputauerimus, a negotiis multo vacabit magis, minusque perturbata futura est nobis vita nostra, oportet itaque ad singula sibi suggerere, an non istud ex eorum numero est, quae non sunt necessaria? nec actiones tantum, sed cogitationes etiam minus necessariae sunt recidendae. siquidem id agendo fiet, ut nec actiones consequantur superuacaneae.*

25. Periculum facito, quomodo procedat tibi vita viri boni: *eum dico*, qui rebus ab vniuerso sibi assignatis adquiescit, et propria actione. quae iusta, adfectione, quae benenola sit, contentus agit.

26. Illa vidisti? et ista vide. ne te conturbes. simplicem te praestes. peccat aliquis? sibi peccat. boni aliquid tibi

ἁμαρτάνει. συμβέβηκε σοί τι καλῶς; ἐκ τῶν ὅλων ἀπ' ἀρχῆς σοι συγκαθείμαρτο, καὶ συνέκλώθητο πᾶν τὸ συμβαῖνον· τὸ δ' ὅλον, βραχὺς ὁ βίος. κερδαντέον τὸ παρὸν σὺν εὐλογισίᾳ καὶ δίκῃ. νῆφε ἀνειμένος.

κζ'. Ἦτοι κόσμος διατεταγμένος, ἢ κυκεῶν, συμπεφορημένος μὲν, ἀλλὰ κόσμος. ἢ ἐν σοὶ μὲν τις κόσμος ὑφίσταται δύναται, ἐν δὲ τῷ παντὶ ἀκοσμία; καὶ ταῦτα ἔτιως πάντων διακεκριμένων καὶ διακεχυμένων καὶ συμπαθῶν.

κη'. Μέλαν ἦθος, θῆλυ ἦθος, περισκελὲς ἦθος, θρηϊῶδες, βοσκηματῶδες, παιδαριῶδες, βλακικόν, κίβδηλον, βωμολόχον, καπηλικόν, τυραννικόν.

κθ'. Εἰ ξένος κόσμος, ὁ μὴ γνωρίζων τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, ἔχῃ ἡττον ξένος, καὶ ὁ μὴ γνωρίζων τὰ γιγνόμενα. Φυγὰς, ὁ Φεύγων τὸν πολιτικὸν λόγον· τυφλός, ὁ καταμύων τῷ νοεῶν ὀμματι· πτωχός, ὁ ἐνδεὴς ἐτέρας, καὶ μὴ πάντα ἔχων παρ' ἑαυτῆ τὰ εἰς τὸν βίον χρήσιμα. ἀπόσημα κόσμος, ὁ ἀφισάμενος καὶ χωρίζων

obuenit? ab initio tibi, quidquid contingit, ab vniuerso destinatum et fato certo adsignatum est. huc summa redit; brevis est vita: quod instat tempus, lucrandum est, confiderate iusteque agendo. in animo remittendo sobrie te geras.

27. Mundus vel est ordine iusto dispositus, vel miscela temeraria, congesta quidem ea, sed, vt mundus sit tamen. quid enim? fierine potest, vt in te mundus quidam sit *et dispositio concinna*, in vniuerso vero inconcinnitas mera? idque rebus omnibus ita, *quantiqum* discretis ac diffusis, conspirantibus *tamen*.

28. Mores nigri, effoeminati, prae fracti, belluini, pecuni, pueriles, stolidi, subdoli, scurriles, perfidi, tyrannici.

29. Si peregrinus in mundo est, qui ignarus est eorum, quae in mundo existunt: perinde certe in mundo peregrinus est, qui ignarus est rerum, quae in eodem geruntur. profugus, qui rationem civilem fugit: coecus, qui mentis oculos clausos habet: mendicus, qui alterius cuiusquam indiget, neque apud se habet, quidquid ad vitam conducatur. abscessus mundi, qui abscedit, seque a naturae communis

ἑαυτὸν τῇ τῆς κοινῆς φύσεως λόγῳ, διὰ τῆ δυσαρρετῆς τῶν συμβαινόντων. ἐκείνη γὰρ φέρει τὸτο, ἢ καὶ σὲ ἡνεγκεν ἀπόχισμα πόλεως, ὃ τὴν ἰδίαν ψυχὴν τῆς τῶν λογικῶν ἀποχίζων, μιᾶς ἔσης.

λ'. Ὁ μὲν χωρὶς χιτῶνος φιλοσοφεῖ, ὁ δὲ χωρὶς βιβλίου ἄλλος ἕτως ἡμίγυμνος. ἄρτις ἔκ ἔχω, φησὶ, καὶ ἐμμένω τῷ λόγῳ· ἐγὼ δὲ τροφὰς τὰς ἐκ μαθημάτων ἔκ ἔχω, καὶ ἐμμένω.

λβ'. Τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαθες, φίλει, τῷ τῷ προσαναπαύει. τὸ δὲ ὑπόλοιπον τῆ βίᾳ διέξελε, ὡς θεοὶς μὲν ἐπιτετροφῶς τὰ σεαυτῇ πάντα ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, ἀνθρώπων δὲ μηδενὸς μήτε τύραννον, μήτε δῆλον ἑαυτὸν καθιστάς.

λβ'. Ἐπινόησον λόγῳ χάριν τῆς ἐπὶ Οὐεσπασίανῃ καιρῆς, ὅφει ταῦτα πάντα γαμῶντας, παιδιοτροφῶντας, νοσῶντας, ἀποθνήσκοντας, πολεμῶντας, ἐορτάζοντας, ἐμπορευομένους, γεωργῶντας, κολακεύοντας, αὐθαδιζομένους, ὑποπτεύοντας, ἐπιβυλεύοντας, ἀποθανεῖν

ratione feiungit, dum eis, quae contingunt, offenditur. hoc enim *quidquid est*, profert eadem, quae et te protulit. abscessus ciuitatis, qui animam propriam a rationalium reliquorum *anima*, quae una omnium est communis, abscindit.

30. Iste sine tunica philosophatur; ille sine libro: alius quispiam seminudus, panes, inquit, quum desint, rationi tamen insisto: mihi vero, inquit alter, quum nec ex disciplinae exercitio, qui praebetur solet, commeatus suppetat, persisto tamen.

31. Quam didicisti artem, eam diligit, eidemque adquiescito. quod autem vitae reliquum est, *ita* exigit, ut qui diis tua omnia ex toto animo commiseris; nullique homini vel seruum, vel tyrannum, te exhibeas.

32. Cogita, verbi gratia, tempora sub Vespasiano *acta*, eadem prorsus omnia, quae nunc sunt, deprehendes: nuptias contrahentes, liberos tollentes, aegrotantes, mortem obeuntes, militantes, ferias agentes, mercaturam exercentes, agros colentes, adulationi deditos, arroganter peruicaces, suspitionibus indulgentes, insidias fruantes, mortem aliquorum ex-

τινας εὐχομένους, γογγύζοντας ἐπὶ τοῖς παρῶσιν, ἐρῶν-
τας, θησαυρίζοντας, ὑπατείας, βασιλείας ἐπιθυμῶν-
τας. ἔκῃν ἐκεῖνος μὲν ὁ τῶτων βίος ἔκ ἔτι ἑδάμῃ. Πά-
λιν ἐπὶ τῆς καιρῆς τῇ Τραϊανῇ μετάβηθι· πάλιν τὰ
αὐτὰ πάντα. τέθνηκε καὶ κεῖνος ὁ βίος. ὁμοίως καὶ τὰς
ἄλλας ἐπιγραφὰς χρόνων καὶ ὅλων ἐθνῶν ἐπιθεώρει,
καὶ βλέπε, πόσοι κατενταθέντες μετὰ μικρὸν ἔπεσον,
καὶ ἀνελύθησαν εἰς τὰ τοιχεῖα, καὶ μάλιστα δὲ ἀναπο-
λητέον ἐκείνης, ἧς αὐτὸς ἔγνωσ κενὰ σπαμένους, ἀφέντας
ποιεῖν τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν, καὶ τῶν ἀπὸ
ἑξοδῶν, καὶ τῶν ἀρκείων. ἀναγκαῖον δὲ ὥδε τὸ με-
μνηθῆναι, ὅτι καὶ ἡ ἐπιστροφὴ κατ' ἐκάστην περὶ ἰδίαν
αἰτίαν ἔχει καὶ συμμετρίαν. ἕτως γὰρ ἔκ ἀποδυσπε-
τήσεως, εἰ μὴ ἐπὶ πλέον, ἢ προσῆκε, περὶ τὰ ἐλάσσων
καταγίνῃ.

λγ'. Αἱ πάλας συνήθεις λέξεις, γλωσσήματα νῦν.
ἕτως ἔν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πάλας πολυῶν νῦν

petentes, de rerum statu praesente quiritantes, amantes, opes
congerentes, consulatus, regniue appetentes. ita transiit, nec
iam vsquam est illorum vita. Rursus ad Traiani tempora te
transferas: eadem denuo cuncta comperies. istorum quoque
vita morte iam commutata est. pari modo tempora alia nota
peculiari aliqua designata, vel etiam gentes totas contempla-
re; simulque considera, quam multi, quum in rebus istius-
modi enixe se contendissent, paullo post occiderint, et in ele-
menta sua resoluti sint: illi vero cum primis sunt memoria
recolendi, quos ipse noris aliquando se rebus inanibus disti-
nuisse, quum id interim facere, quod conditioni propriae con-
sentaneum erat, huic firmiter inhaerere, eodemque conten-
tum esse, neglexerint. illud etiam istic meminisse oportet, in
actione vnaquaque eam, quae adhibetur, curam, pro rei di-
gnitate ac congruentia esse attemperandam. ita fiet, ne quan-
do fastidio corripieris, si in rebus minoris aestimationis non
diutius, quam par est, fueris occupatus.

33. Quae fuerunt vsitata quondam vocabula, glossema-
tum loco nunc *habentur*. pari modo et eorum, qui quondam
celeberrimi fuerunt, nomina, quasi glossemata quaedam nunc

τρόπον τινὰ γλωσσήματά ἐστι, Κάμилλος, Καίσων, Οὐδέ-
 λεσος, Λεοννάτος, κατ' ὀλίγον δὲ Σκιπίων, καὶ Κάτων,
 εἴτα καὶ Αὐγυστος, εἴτα καὶ Ἀδριανὸς, καὶ Ἀντωνῖνος.
 ἐξίτηλα γὰρ πάντα καὶ μυθώδη ταχύ γίνεται· ταχὺ
 δὲ καὶ παντελὴς λήθη κατέχωσεν. καὶ ταῦτα λέγω
 ἐπὶ τῶν θαυμαστῶς πῶς λαμπρῶν. οἱ γὰρ λοιποὶ
 ἅμα τῷ ἐκπνεῦσαι, αἴσιοι, ἄπυσοι. τί δὲ καὶ ἐσιν ὅλως
 αἰείμηστον; ὅλον κενόν. τί ἔν ἐστι, περὶ ὃ δεῖ σπασθῆν εἰς-
 φέρεσθαι; ἐν τῷτο, διάνοια δικαία, καὶ πράξεις κοινωνι-
 καί, καὶ λόγος, οἷος μήποτε διαψεύσασθαι, καὶ διάθε-
 σις ἀσπαζομένη πᾶν τὸ συμβαῖνον, ὡς ἀναγκαῖον, ὡς
 γινόμενον, ὡς ἀπ' ἀρχῆς τοιαύτης καὶ πηγῆς ῥέον.

λδ'. Ἐκὼν σεαυτὸν τῇ κλωθῷ συνεπιδίδω, παρέ-
 χων συνῆσαι, οἷς τισὶ ποτε πράγμασι βέλεται.

λε'. Πᾶν ἐφ' ἡμέρον, καὶ τὸ μνημονεύον, καὶ τὸ μνη-
 μονευόμενον.

λς'. Θεώρει διηλεκῶς, πάντα κατὰ μεταβολὴν
 γινόμενα γίνεται· καὶ ἐθίζε ἐννοεῖν, ὅτι ἐδὲν ἔτως φιλεῖ

facta sunt: Camillus, Caeso, Volesus, Leonnatus: paullo post
 Scipio et Cato: tum Augustus etiam: dein Hadrianus, et
 Antoninus. euanida enim sunt omnia, citoque fabularum in-
 star obtinent: mox et obliuione prorsus obruuntur. atque
 haec de eis dico, qui cum admiratione hominum aliquando
 claruerunt. caeteri enim statim, atque exspirauerint, ignoti ac
 ne fando quidem auditi fiunt. porro, quidnam est hoc ipsum
 memoriam aeternam consequi? mera vanitas. ecquid est igitur,
 in quod studium conferre par sit? vnum hoc, ut mens
 sit iusta, actio socialis, sermo mendacii expers, adfectio prom-
 ta ad amplectendum, quidquid contigerit, ut necessarium, ut
 familiare, ut principio fonteque istiusmodi profluens.

34. Fato sponte tua te dedas; ei permittens, quibus-
 cumque libuerit rebus te destinet.

35. Dieculae fere vnus sunt, et quod commemorat, et
 quod commemoratur.

36. Hoc iugiter considera, omnia ista, quae fiunt, mu-
 tatione fieri: et adsuesce te cogitationi isti, nihil aequae di-

ἡ τῶν ὅλων φύσις, ὡς τὸ τὰ ὄντα μεταβάλλειν, καὶ ποιεῖν νέα ὅμοια. σπέρμα γὰρ τρόπον τινὰ πᾶν τὸ ὄν τῷ ἐξ αὐτῶ ἰσομένῃ. σὺ δὲ μόνα σπέρματα φαντάζει, τὰ εἰς γῆν ἢ μήτραν καταβαλλόμενα· τῷτο δὲ λίαν ἰδιωτικόν.

λζ'. Ἦδη τεθνήξῃ, καὶ οὐπω οὔτε ἀπλῆς, οὔτε ἀτάραχος, οὔτε ἀνύποπτος τῷ βλαβῆναι ἂν ἔξωθεν, ἤτε ἰλεως πρὸς πάντας, ἤτε τὸ φρονεῖν ἐν μόνῳ τῷ δικαιοπραγεῖν τιθέμενος.

λη'. Τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν διάβλεπε, καὶ τὰς φρονίμους, οἷα μὲν φεύγῃσιν, οἷα δὲ διώκῃσιν.

λθ'. Ἐν ἀλλοτρίῳ ἡγεμονικῷ κακὸν σὸν ἔχ ὑφίσταται· ἔδὲ μὲν ἐν τινι τροπῇ καὶ ἑτερώσει τῷ περιέχοντος. πῶ ἔν; ὅπῃ τὸ περὶ κακῶν ὑπολαμβάνον σοί ἐστι. τῷτο ἔν μὴ ὑπολαμβάνέτω, καὶ πάντα εὖ ἔχει, καὶ τὸ ἐγγυτάτω αὐτῷ τὸ σωματίον τέμνηται, καίηται, διαπύσκηται, σήπηται, ὅμως τὸ ὑπολαμβάνον περὶ τῶν μόριον ἡσυχάζετω· τοιῶτόν ἐστι, κρινέτω, μήτε κακὸν τι εἶναι, μήτε ἀγαθόν, ὃ ἐπίσης δύναται κακῷ ἂν

ligere vniuersi naturam, ac ea, quae iam existunt, mutare, et ex eis sic mutatis noua prioribus similia refingere. feminis enim rationem habet quamdam, quidquid est, ad id, quod ex eodem futurum est. etenim semina ea sola opinari, quae in terram vterumque deiiciuntur, plebeium est nimis.

37. Iamiam moriturus es: necdum simplex es, imperturbatus, nihil suspicans, extrinsecus tibi posse damni adferri, cunctis propitius, iuste agere vnicam prudentiam ratus.

38. Mentis illorum intueri, et studia etiam, qualia fugiant, qualia prosequantur.

39. In alterius mente malum tuum non est situm: sed nec in mutatione et alteratione corporis animam ambientis. vbi ergo? in ea nimirum parte tui, quae de malis opinatur. ista malum nihil opinetur, et bene se habitura sunt omnia. etiamsi, quod huic proximum est, corpusculum fecetur, vratur, suppuretur, putrescat; quiescat tamen pars ea, quae de istis opinatur, h. e. ne censeat, aut malum, aut bonum esse,

δεῖ καὶ ἀγαθῷ συμβαίνειν. ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ Φύσιν βιῶντι ἐπίσης συμβαίνει, ἕτε τῷτο κατὰ Φύσιν ἐστίν, ἕτε παρὰ Φύσιν.

μ'. Ὡς ἐν ζῶον τὸν κόσμον, μίαν ἔσιν καὶ ψυχὴν μίαν ἐπέχον, συνεχῶς ἐπινοεῖν καὶ πῶς εἰς αἰῶθ-σιν μίαν τὴν τέττε πάντα ἀναδίδοται καὶ πῶς ὀρμημῖα πάντα πρέσσει καὶ πῶς πάντα πάντων τῶν γινομένων συναίτια καὶ οἷά τις ἡ σύλλησις καὶ συμμήρεσις.

μα'. Ψυχάριον εἶ, βασιάζον νεκρὸν, ὡς Ἐπίκτητος ἔλεγεν.

μβ'. Οὐδέν ἐστι κακὸν, τοῖς ἐν μεταβολῇ γινομένοις ὡς εἰδὲ ἀγαθὸν ἐκ μεταβολῆς ὑφισταμένοις.

μγ'. Ποταμός τις ἐκ τῶν γινομένων καὶ ρεῦμα βίαιον, ὁ αἰὼν. ἅμα τε γὰρ ὥφθη ἕκαστον, καὶ παρηνήεντα, καὶ ἄλλο παραφέρεται, τὸ δὲ ἐνεχθήσεται.

μδ'. Πᾶν τὸ συμβαῖνον ἕτως σύνηδες καὶ γνώριμον, ὡς τὸ ῥόδον ἐν τῷ ἔαρι, καὶ ὁπώρα ἐν τῷ θέρει.

quod viro malo bonoque pariter potest obuenire. quidquid enim et secundum naturam, et praeter eandem, viuenti ex aequo contingit, id ipsum neque secundum, neque praeter naturam est.

40. Cogita iugiter, mundum esse animalis vnus instar, quod materiam vnā, animamque vnā obtineat: item quomodo ad sensum huiusce, vnum et illum, omnia referantur: vnoque quasi impetu ferantur vniuersa, et ad omnia producenda concurrant; quis denique rerum connexus et contextus sit.

41. *Animula es cadauer gestans*, aiebat Epictetus.

42. Nihil mali est rebus mutationem subeuntibus: sicut nec boni eis, quae mutatione interueniente consistunt.

43. Flumen quoddam et torrens rapidus est aeuum, ex eis, quae hic sunt, *consistens*. simul enim atque comparuerit quidquam, abripitur; et aliud quidem abripitur, illud vero denuo inferetur.

44. Quodcumque contingit, tam consuetum, tamque notum est, quam aut rosa vere, aut aestate fructus, tale quid-

τοιῷτον γὰρ καὶ νόσος, καὶ θάνατος, καὶ βλασφημία, καὶ ἐπιβλή, καὶ ὅσα τὰς μωρὰς εὐφραίνει, ἢ λυπεῖ.

μέ'. Τὰ ἐξῆς αἰ τοῖς προηγησαμένοις οἰκειῶς ἐπὶ γίνεται· ὃ γὰρ οἷον καταρτίδμησίς τις ἐστὶν ἀπηρετημένως, καὶ μόνον τὸ κατηναγκασμένον ἔχουσα, ἀλλὰ συνάφεια εὐλογος· καὶ ὥσπερ συντέτακται συνηρμοσμένως τὰ ὄντα, ἕτως τὰ γινόμενα ὃ διαδοχὴν ψιλὴν, ἀλλὰ θαυμασὴν τινα οἰκειότητα ἐμφαίνει.

μς'. Ἀεὶ τῷ Ἡρακλειτεῖς μεμνηῖσθαι· ὅτι γῆς θάνατος, ὕδωρ γενέσθαι, καὶ ὕδατος θάνατος, αἴρα γενέσθαι, καὶ αἴρος πῦρ, καὶ ἔμπαλιν. μεμνηῖσθαι δὲ καὶ τῷ ἐπιλανθανομένῃ, ἢ ἡ ὁδὸς ἄγει· καὶ ὅτι, ὃ μάλιστα διηνεκῶς ὁμιλῶσι λόγῳ, τῷ τὰ ὅλα διοικῶντι, τάτῳ διαφέρονται· καὶ οἷς καθ' ἡμέραν ἐγκυρῶσι, ταῦτα αὐτοῖς ξένα φαίνεται· καὶ, ὅτι ὃ δὲ ὥσπερ καθεύδοντας ποιεῖν, καὶ λέγειν· καὶ γὰρ τότε δοκῶμεν ποιεῖν καὶ λέγειν·

dam et morbus, et mors, et calumnia, et infidiae, et quidquid fatuos homines vel exhilarat, vel contristat.

45. Subsequentia antecedentibus semper apte adnescuntur. neque enim est quasi enumeratio *simplex* rerum a se inuicem discretarum, quae necessitate tamen quadam contineantur; sed rationi consentanea connexio; et quemadmodum ea, quae in mundo existunt, continne admodum certo inter se ordine componuntur: ita et quae fiunt, non successionem nudam, sed admirabilem quamdam concinnitatem prae se ferunt.

46. Dicitum illud Heracliti in memoria semper habeatur: *terrae mors est, aquam fieri; aquae mors est, aerem fieri; aeris vero, ignem fieri*: et e conuerso, illius quoque meminisse *profuerit*, qui, quo via duceret, oblitus est. quodque plerique a ratione illa dissentiunt, quacum vel maxime conuersantur iugiter, quaque vniuersa administrantur, et peregrina eis videntur, quibus quotidie occurrunt: item nihil tamquam per somnum agendum, dicendumue, siquidem dormientes quoque multa agere et dicere videmur: sed nec

καὶ ὅτι ἔδ᾽ παῖδας τοκέων, ὧν τᾷτ' ἔστι, κατὰ ψιλόν, καθότι παρειλήφαμεν.

μζ'. Ὡσπερ εἰ τις σοὶ θεῶν εἶπεν, ὅτι αὔριον τεθνήξῃ, ἢ πάντως εἰς τρίτην, οὐκ ἔτ' ἂν παρὰ μέγα ἐποίῃς, τὸ εἰς τρίτην μᾶλλον, ἢ αὔριον, εἰ γε μὴ ἐχάτως ἀγεννῆς εἶ. πόσον γάρ ἐστι τὸ μεταξύ; ἔτως καὶ τὸ εἰς πολλοσὸν ἔτος μᾶλλον, ἢ αὔριον, μηδὲν μέγα εἶναι νόμιζε.

μη'. Ἐννοεῖν συνεχῶς πόσοι μὲν ἰατροὶ ἀποτεθνήκασιν, πολλάκις τὰς ὀφρῦς ὑπὲρ τῶν ἀρρώστων συσπᾶσαντες πόσοι δὲ μαθηματικοί, ἄλλων θανάτους, ὥς τι μέγα, προειπόντες πόσοι δὲ φιλόσοφοι, περὶ θανάτου, ἢ ἀθανασίας, μυρία διατεινόμενοι πόσοι δὲ ἀριεῖς, πολλὰς ἀποκτείναντες πόσοι δὲ τύραννοι, ἐξ ἡσίο ψυχῶν μετὰ δεινῆ φρυάγματος ὥς ἀθάνατοι κεχημένοι πόσαι δὲ πόλεις ὅλαι, ἣν ἔτως εἶπω, τεθνήκασιν, Ἑλίκη, καὶ Πομπήϊοι, καὶ Ἡράκλειον, καὶ ἄλλαι ἀναρίθμητοι. ἐπιθί δὲ καὶ ὅσας οἶδας, ἄλλον ἐπ' ἄλλω,

puerorum instar *quidquam agendum*, b. e. ex mera traditionis ratione, quia a parentibus sic accepimus.

47. Quemadmodum si deorum quis praediceret tibi, aut cras, aut summum perendie, moriturum te, haud in magno poneres, nisi animi esses abiectissimi, perendie potius, quam crastino, mori. quantulum enim interesset? pari modo nec magni quidquam existimes, ad millesimum annum potius, quam ad crastinum diem.

48. Crebro apud te reputa, quot medici sint mortui, qui super decumbentes, *tamquam conclamatos iam*, supercilia contraxerint: quot mathematici, qui aliorum fata, quasi magnum quid *esset, id posse*, praedixerint: quot philosophi, postquam de morte et immortalitate tam multa disseruissent: quot strenui bellatores, quum multos trucidassent: quot tyranni, postquam vitae necisque potestatem, tamquam extra mortis aleam positi, diro cum fastu exercuerant: quot etiam vrbes, vt sic dicam, intermortuae sint: Helice, Pompeii, Herculaneum, aliaeque innumerabiles. Percurre itidem, quoscumque noueris ipse, qui vice frequenti, alii alios vbi sepelierant, et

ὁ μὲν τῷτον κηδεύσας, εἴτα ἐξετάθη, ὁ δὲ ἐκείνον· πάν-
τα δὲ ἐν βραχεῖ. τὸ γὰρ ὅλα κατιδεῖν αἰεὶ τὰ ἀνθρώ-
πινα ὡς ἐφήμερα καὶ εὐτελῆ· καὶ ἐχθρὸς μὲν μυζάριον,
αὔριον δὲ, τάριχος, ἢ τέφρα. τὸ ἀκαριαῖον ἔν τῷτο τῷ
χρόνῳ κατὰ φύσιν διελθεῖν, καὶ ἴλεων καταλύσαι· ὥσαν-
εὶ ἐλαία πέπειρος γενομένη ἐπίπτεν, εὐφημῶσα τὴν
ἐνεγκῶσαν, καὶ χάριν εἰδυῖα τῷ φύσαντι δένδρῳ.

μθ'. Ὅμοιον εἶναι τῇ ἀκρᾷ, ἢ διηνεκῶς τὰ κύμα-
τα προσήσεται· ἡ δὲ ἔθηκε, καὶ περὶ αὐτὴν κοιμίζε-
ται τὰ φλεγμῆναι τῷ ὕδατος. Ἀτυχὴς ἐγὼ, ὅτι
τῷτο μοι συνέβη. ἔμενεν· ἀλλ' εὐτυχὴς ἐγὼ, ὅτι, τέττα
μοι συμβεβηκότος, ἄλυπος διατελῶ, ἔτε ὑπὸ παρόντος
θραυόμενος, ἔτε ἐπιὸν φεβόμενος. συμβῆναι μὲν γὰρ
τὸ τοῖστο παντὶ ἐδύνατο· ἄλυπος δὲ ἔ πας ἐπὶ τέττα
ἂν διετέλεσεν· διὰ τί ἔν ἐκείνῳ μᾶλλον ἀτύχημα, ἢ
τῷτο εὐτύχημα; λέγεις δὲ ὅλως ἀτύχημα ἀνθρώπῳ, ὃ
οὐκ ἔστιν ἀπότευγμα τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου; ἀπό-
τευγμα δὲ τῆς φύσεως τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι σοὶ δοκεῖ, ὃ

ipſi tandem elati ſunt: quamque exiguo haec omnia tempo-
re contigerint. horum ſumma huc redit, vt humana omnia
ſemper ſic adſpicias, tamquam quae diurna et vilia ſint: quod
enim heri mucus fuerat, cras ſalfura ſit, aut fauilla. vtque tem-
poris ideo punctum hoc inſecabile naturae conuenienter
transigas, ac propitius decedas: perinde ac oliua maturita-
tem adepta ceciderit, *naturam*, quae protulit, collaudans, ar-
boretique, e qua prodiit, gratias agens.

49. Promontorii par eſto, cui fluctus iugiter quum adli-
dantur, ipſum tamen conſiſtit, vndarumque circumfuſum ſibi
aeſtum compeſcit. Infelicem me, *inquit ille*, quod mihi iſtud
contigerit. immo, felicem me, quod, etiamſi contigerit, nil
doleam tamen; nec aut praefentibus frangar, aut futura re-
formidem. accidere enim eiſmodi quid cuiuiſ poterat: at
non quiuiſ citra animi aegritudinem *caſum* eiſmodi tuliſſet.
quamobrem ergo illud infelicitatiſ potius, quam felicitatiſ,
iſtud *loco habetur*? num illud hominiſ infortunium dicis,
quod naturam humanam ſine ſuo excidere non efficit? an
id autem, vt tibi videtur, naturam humanam ſine ſuo exci-

μὴ παρὰ τὸ βέλημα τῆς φύσεως αὐτῷ ἐστὶ; τί ἔν τὸ βέ-
λημα, μεμάθηκας; μὴ τι ἔν τὸ συμβεβηκὸς τῷτο καλύ-
σειε, δίκαιον εἶναι; μεγαλόψυχον; σάφρονα; ἔμφρονα;
ἀπρόπτωτον; ἀδιάψευστον; αἰδήμονα; ἐλεύθερον; τᾶλ-
λα, ἃ συμπαρόντων ἡ φύσις ἢ τῷ ἀνθρώπῳ ἀπέχει τὰ
ἴδια; μέμνησο λοιπὸν ἐπὶ παντὸς τῷ εἰς λύπην σε προα-
γομένῳ, τέτω χεῖροσθαι τῷ δόγματι· ἔχ ὅτι τῷτο αὐτίχη-
μα, ἀλλὰ τὸ φέρειν αὐτὸ γενναίως, εὐτύχημα.

ν'. Ἰδιωτικὸν μὲν, ὅμως δὲ ἀνυτικὸν βοήθημα πρὸς
θανάτου καταφρόνησιν, ἢ ἀναπόλησιν τῶν γλίχρων ἐν-
διατρεφάντων τῷ ζῆν. τί ἔν αὐτοῖς πλεον, ἢ τοῖς αἰώ-
ροις; πάντως πᾶ ποτε κεῖνται, Καδικιανὸς Φάβιος, Ἰου-
λιανὸς, Λέπιδος, ἢ εἰ τις τοιοῦτος, οἱ πολλὰς ἐξήνεγκαν,
εἴτα ἐξηνέχθησαν· ὅλον μικρόν ἐστι τὸ διάστημα, καὶ τῷ-
το δὲ ὅσων, καὶ μεθ' οἷων ἐξαντλᾶμενον, καὶ ἐν οἷῳ
σωματίῳ; μὴ ἔν ὡς πρᾶγμα, βλέπε γὰρ ὀπίσω τὸ

dere efficit, quod non fit praeter eiusdem voluntatem; quid
autem ea velit, non est, ut nunc discas, numquid casus ullus
prohibeat te, iustum esse, magnanimum, temperantem, pru-
dentem, adsentiendi temeritate, errore immunem, modestum,
liberum, aut aliud quid eorum, quae, ubi adsuerint, natura
humana sua obtinet uniuersa? memineris deinceps, quoties
inciderit quidquam, quod ad tristitiam impellat te, decreto
hoc uti: Non est infelix casus iste; sed fortiter ferre, hoc
felicitatis est.

50. Vulgare quidem hoc est, efficax tamen ad mortem
contemnendam adminiculum, si eos recolas, qui vitae auidi
eidem fuerint diu immorati. quid enim amplius illis, quam
immature defunctis, *contigit*? Omnino iacent alicubi *defuncti*
et illi, Cadicianus, Fabius, Iulianus, Lepidus, aut si quis alius
huiusmodi, qui, postquam multos extulerant, efferebantur et
ipsi. exiguum enim omnino intercedit spatium; idque per
quot *molestias*, cum quibus *hominibus*, in quali corpuscule ex-
antlatum? ne ergo pro re momenti alicuius *habeto*. si enim
aevi praeteriti immensitatem aduerteris, et futuri itidem in-

ἀχανές τῷ αἰῶνος, καὶ τὸ πρόσω ἄλλο ἄπειρον. ἐν δὴ
τῷτῳ, τί διαφέρει ὁ τριήμερος τῷ τριγερενίῳ;

να'. Ἐπὶ τὴν σύντομον αἰὲς τρέχῃ. σύντομος δὲ ἡ
κατὰ Φύσιν ὥστε κατὰ τὸ ὑγιέστατον, πᾶν λέγειν καὶ
πράσσειν. ἀπαλλάσσει γὰρ ἡ τοιαύτη πρόθεσις κόπων,
ζητείας, καὶ πάσης οἰκονομίας, καὶ κομψείας.

finitatem, quid tandem distabit triduanus, qui fuerit, ab eo,
qui saecula tria transegerit?

51. Via compendiaria semper incedas. compendiaria est
ea, quae secundum naturam est, in omni nimirum cum di-
ctione, tum actione, veri rectique curam habere. etenim pro-
positum istiusmodi molestiis militiaeque; sed et dissimulatio-
ne omni atque ostentatione immunem praestabit.

B I B Λ Ο Σ ε'.

ΟΡΘΡΟΝ, ὅταν δυσόκνως ἐξεγείρῃ, πρόχειρον ἔσω, ὅτι
ἐπὶ ἀνθρώπῳ ἔργον ἐγείρομαι· ἔτι ἔνν δυσκολαίνω, εἰ
πορεύομαι ἐπὶ τὸ ποιεῖν, ὃν ἔνεκεν γέγονα, καὶ ὃν χά-
ριν προῆγμα εἰς τὸν κόσμον; ἢ ἐπὶ τῷτο κατεσκευά-
σμαι, ἵνα κατακείμενος τοῖς σωματίοις ἑαυτὸν θάλ-
πω; ἀλλὰ τῷτο ἡδίων. πρὸς τὸ ἡδεσθαι ἔνν γέγονας;
ὅλως δὲ ἢ πρὸς ἐνέργειαν; ἢ βλέπεις τὰ φυτάρια, τὰ
σκηθάρια, τὰς μύρμηκας, τὰς ἀράχνας, τὰς μελίσσας,

L I B E R V.

MAne, quum grauatim exsurgis, in promptu sit tecum hoc
modo differere: ad opus humanum iam expergiscor:
num vero aegre feram, si ad ea agenda proficiscor, quorum
gratia natus et in mundum productus sum? aut numquid ad
hoc conditus sum, ut stragulis inuolutum decumbens me fo-
ueam? At hoc, *inquis*, oblectat magis. Numquid ergo ad ob-
lectandum te natus es? non autem ad faciendum, aut agen-
dum aliquid? an non arbusculas, auiculas, formicas, araneas,

τὸν καθ' αὐτάς συγκοσμήσας κόσμον; σὺ ἔθελεις τὰ ἀνθρωπικὰ ποιεῖν; ἔτρέχεις ἐπὶ τὸ κατὰ σὴν φύσιν; ἀλλὰ δεῖ καὶ ἀναπαύεσθαι· δεῖ. ἔδωκε καὶ τέττα μέτρα ἡ φύσις. ἔδωκε μέντοι καὶ τῷ ἐοθεῖν, καὶ πίνειν καὶ ὁμῶς σὺ, ὑπὲρ τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρκῶντα προχωρεῖς. ἐν ταῖς πράξεσι δὲ ἔκ' ἐτι, ἀλλ' ἐντὸς τῶ δυνατῷ. οὐ γὰρ φιλεῖς σεαυτόν. ἐπεὶ τοι καὶ τὴν φύσιν ἂν σε, καὶ τὸ βέλημα ταύτης ἐφίλεις· ἄλλοι τε τὰς τέχνας ἑαυτῶν φιλῶντες, συγκατατίθενται τοῖς κατ' αὐτάς ἔργοις, ἄλαιοι καὶ ἄσιτοι. σὺ τὴν φύσιν τὴν σαυτῷ ἔλασσον τιμᾶς, ἢ ὁ τορνευτὴς τὴν τορνευτικὴν, ἢ ὁ ὀρχηστὴς τὴν ὀρχησικὴν, ἢ ὁ φιλάργυρος τὸ ἀργύριον, ἢ ὁ κενόδοξος τὸ δοξάριον. καὶ ἔτοι, ὅταν προσπαθῶσιν, ἔτε φαγεῖν, ἔτε κοιμηθῆναι θέλῃσι μᾶλλον, ἢ ταῦτα συναυξέειν, πρὸς ἃ φέρονται· σοὶ δὲ αἱ κοινωνικαὶ πράξεις τελέστερα φαίνονται, καὶ ἡσσανος σπαρδῆς ἄξια;

β'. Ὡς εὐκόλον, ἀπώσασθαι καὶ ἀπαλεῖψαι πᾶσαν

apiculas vides, eam, quam in mundo stationem obtinent, excolere satagentes? Tu *autem*, quae hominis sunt, facere recusas? *et* non properas *potius* ad id, quod naturae tuae conuenit? At quiete quoque opus est, *inquis*. Est, *fateor*; sed quiescendi modum etiam natura praescripsit. praescriptum est et edendi atque bibendi: tu vero ultra modum, ultra id, quod sufficit, in istis procedis. caeterum in agendo secus te geris, et intra id, quod poteras, *contines te*. et enim *vere* temet non diligis. alioqui naturam tuam, quaeque illa vult, diligeres: siquidem artes suas, qui diligunt, artifices, earundem operibus etiam intabescunt, illuuiis inediaque adfecti. tu *vero* naturam tuam minoris aestimas, quam tornator tornaturam, aut histriioniam, aut avarus argentum, aut ambitiosus gloriolam. et isti enim, ubi rebus hisce addicti fuerint, nec cibum, nec somnum capere magis expetunt, quam ista, ad quae tam enixe feruntur, promouere: num autem tibi actiones societatem humanam spectantes sordeant magis, quam ut pari industria dignae censeantur?

2. Quam facile est, imaginationem omnem, vel turbu-

Φαντασίαν τὴν ὀχληράν, ἢ ἀνοίκειον, καὶ εὐθύς ἐν πάσῃ γαλήνῃ εἶναι.

γ'. Ἄξιον ἑαυτὸν κρῖνε παντὸς λόγου καὶ ἔργου τῶ κατὰ φύσιν· καὶ μὴ σε παρεπιπάτω ἢ ἐπακολυθῶσά τινων μέμψις, ἢ λόγος, ἀλλὰ ἐκαλὸν πεπεραῖχθαι, ἢ εἰρησθαι, μὴ σεαυτὸν ἀπαξίει. ἐκείνοι μὲν γὰρ ἴδιον ἡγεμονικὸν ἔχουσι, καὶ ἰδίᾳ ὁρμῇ χρωῶνται· ἃ σὺ μὴ περιβλέπῃς, ἀλλ' εὐθεῖαν πέραναι, ἀκολυθῶν τῇ φύσει τῇ ἰδίᾳ καὶ τῇ κοινῇ· μία δὲ ἀμφοτέρων τῶν ἡ οὐδός.

δ'. Πορεύομαι διὰ τὴν κατὰ φύσιν, μέχρι πεσὼν ἀναπαύσομαι, ἐναποπνεύσας μὲν τῷ, ἐξ ἧ κατ' ἡμέραν ἀναπνέω, πεσὼν δὲ ἐπὶ τῷ, ἐξ ἧ καὶ τὸ σπερμάτιον ὁ πατήρ μου συνέλεξε, καὶ τὸ γαλάκτιον ἡ τροφή· ἐξ ἧ κατ' ἡμέραν τοσούτοις ἔτεσι βόσκομαι, καὶ ἀρδύομαι, ὃ φέρει με πατῆντα, καὶ εἰς τὸσαῦτα ἀποχρώμενον ἑαυτῷ.

ε'. Δριμύτητά σε ἔκ ἔχουσι θαυμάσαι. ἔσω· ἀλλὰ ἕτερα πολλὰ, ἐφ' ὧν ἔκ ἔχεις εἰπεῖν· ἔ γὰρ πέ-

lentam, vel inconuenientem, ita amoliri et abstergere, vt in summa statim tranquillitate consistas?

3. Nullum aut sermonem, aut actionem, indignum te censeas, qui naturae fuerit consentaneus: neque auertat ab eo te, quae sequi possit, quorumlibet hominum reprehensio, aut vituperatio. sed si dictu facitue honestum fuerit, indignum te ne existimes. habent enim illi mentem propriam, proprioque ducuntur impulsu: quae tu noli attendere, sed recta perge, naturae tum propriae, tum et communi obsecutus. eadem enim est harum vtriusque via.

4. Per ea, quae naturae sunt consentanea, incedo, donec occumbens tandem conquiescam, eo expirando, vnde spiritum quotidie haurio, eoque recidendo, vnde et seminum mei pater, et sanguinem mater, et lac nutritrix collegit; vnde quotidianum per tot annos cibum porumque accepi, quod calcantem, et ad tam varios usus eo abutentem me sustinuit.

5. Acumen tibi non est, quod sit admirationi cuiquam, multa tamen sunt alia, de quibus dicere nequeas, non esse

Φυκα. ἐκεῖνα ἔν παρῆχ8, ἅπερ ὅλα ἐστὶ ἐν σοι, τὸ ἀκὼ
βδηλον, τὸ σεμνόν, τὸ Φερέπονον, τὸ ἀΦιλῆδόνον, τὸ
ἀμεμφίμοιρον, τὸ ὀλγοδεές, τὸ εὐμενές, τὸ ἐλεύθερον,
τὸ ἀπέρισσον, τὸ ἀΦλύαρον, τὸ μεγαλεῖον. ἔκ αἰδᾶ-
ναι, πόσα ἤδη παρῆχεσθαι δυνάμενος, ἐφ' ὧν ἔδεμῖα
ἀΦυῖας καὶ ἀνεπιτηδειότητος πρόφασις, ὅμως ἔτι κάτω
μένεις ἐκῶν; ἢ καὶ γογγύζειν, καὶ γλιχρεύεσθαι, καὶ
κολακεύειν, καὶ τὸ σωματίον καταιτιᾶσθαι, καὶ ἀρεσκύ-
εσθαι, καὶ περπερεύεσθαι, καὶ τοσαῦτα ριπτάζεσθαι τῇ
ψυχῇ, διὰ τὸ ἀφυῶς κατεσκευάσθαι, ἀνεγκάζη; οὐ,
μὰ τοὺς θεούς· ἀλλὰ τούτων μὲν πάλα ἀπηλλάχθαι
ἐδύνασο. μόνον δὲ, εἰ ἄρα ὡς βραδυτέρος, καὶ δυσπα-
ρακοληθητότερος καταγινώσκεισθαι, καὶ τῷτο δὲ ἀσκη-
τέον, μὴ παρενθυμήμενῳ, μηδὲ ἐμφιληδονῶντι τῇ νοθείᾳ.

5'. Ὁ μὲν τις ἐστίν, ὅταν τι δεξιὸν περὶ τινὰ πρά-
ξη, πρέχειρος καὶ λογίσασθαι αὐτῷ τὴν χάριν, ὃ δὲ
πρὸς τῷτο μὲν οὐ πρόχειρος, ἄλλως μέντοι παρ' ἐαυ-
τῷ, ὡς περὶ χρεώ88 διανοεῖται, καὶ οἶδεν, ὃ πεποίηκεν.

te ad ea aptum natum. haec itaque praesta, quae in te omni-
no sunt fita, animum sincerum, grauem, laborum toleran-
tem, voluptatum abinentem, forte contentum, paucorum
indigum, mitem, liberum, luxu alienum, serium, sublimem.
an non intelligis, quam multa praestare iam possis, ad quae
quin habilis sis et aptus, nihil est, quod caussere, infra haec
tamen sponte persistis? num et per conditionis naturalis
defectum aliquem obmurmurare, restrictum esse, adulari,
corpusculum tuum inculcare, adsentari, ostentare te, animo
tantopere iactari, cogeris? nequaquam, per Iouem; sed his
omnibus iam olim licuit tibi esse immunem. hoc tantum-
modo nomine si notari poteras, quod tardiori hebetiorique
ingenio natus sis, exercitatione vitium istud corrigere conan-
dum fuerat, hebetudinem tuam neque insuper habendo, ne-
que in eadem tibi complacendo.

6. Est, qui, ubi gratum quid alicui fecerit beneficium,
imputare procliuis sit. est, qui, etiam si imputare haud ita
procliuis sit, pro debitore tamen apud se habet eum, cui
benefecit, quidque fecerit, nouit. est et, qui, quid fece-

ὁ δὲ τις τρόπον τινὰ οὐδὲ οἶδεν, ὃ πεποίηκεν· ἀλλὰ ὁμοίως ἔστιν ἀμπέλῳ βότρυς ἐνεγκάσῃ καὶ μηδὲν ἄλλο προσεπιζητήσῃ, μετὰ τὸ ἅπαξ τὸν ἰδίον καρπὸν ἐννηοχέειναι. ἵππος δραμῶν, κύων ἰχνεύσας, μέλισσα μέλι ποιήσασα, ἄνθρωπος δ' εὖ ποιήσας, ἐκ ἐπιβοᾶται, ἀλλὰ μεταβαίνει ἐφ' ἕτερον, ὥς ἀμπελος ἐπὶ τὸ πάλιν ἐν τῇ ᾠρᾷ τὴν βότρυς ἐνεγκεῖν. ἐν τῆτοις ἔν δέ τι εἶναι, τοῖς τρόπῳ τινὰ ἀπαρakoλoγῆται αὐτὸ ποιῶσι; ναί· ἀλλ' αὐτὸ τῆτο δέ τι παρakoλoγῆναι. ἰδίον γάρ, Φησί, τῷ κοινωνικῷ, τὸ αἰδοῦναι, ὅτι κοινωνικῶς ἐνεργεῖ, καὶ νῆ Δία, βᾶλειναι καὶ τὸν κοινωνὸν αἰδέσθαι. ἀληθὲς μὲν ἔστιν, ὃ λέγεις· τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεκδέχῃ, διὰ τῆτο ἔσῃ εἰς ἐκείνων, ὧν πρότερον ἐπεμνήσθην· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι λογικῇ τινι πιθανότητι παράγονται. εἰάν δὲ θελήσῃς συνείναι, τί ποτέ ἐστι τὸ λεγόμενον, μὴ φοβῆ, μὴ παρὰ τῆτο παρალიπῆς τι ἔργον κοινωνικόν.

ζ'. Εὐχὴ Ἀθηναίων, ὕσον, ὕσον, ὦ Φίλε Ζεῦ, κατὰ

rit, quodammodo ne nouit quidem; sed viti similis est, quae racemum vbi tulerit, fructumque sibi proprium semel dederit, nihil vltius requirit. sicut equus vbi cucurrerit, canis venatus fuerit, apes mel confecerit; ita iste vbi benefecerit, non clamore prosequitur, sed ad aliud *eiusmodi opus* se transfert; quemadmodum vitis ad racemos alios denuo suo tempore producendos. in horum ergo numero esse oportet, qui quid faciant, ipsi quodammodo ne intelligunt quidem? ita plane. At hoc ipsum, inquis, quid agas, intelligere necessarium est. est enim societatis legem colentis proprium hoc, vt sentiat se secundum legem illam agere; et vt velit etiam, per Iouem, eum, quocum sic agit, id persentiscere. Verum est, fateor, quod dicis; verumtamen, quod iam dictum est, si fecius ceperis, ex eorum numero futurus es, quorum priore loco memineram: siquidem et illi rationis specie quadam probabili abducuntur. tu autem, si id, quod dixeram, recte intelligere volueris, noli metuere, ne hac de causa benefaciendi occasionem vllam sis omisurus.

7. Atheniensium votum erat: *plus, plus, care Iupiter,*

τῆς ἀρχῆρας τῆς Ἀθηναίων καὶ τῶν πεδίων. ἤτοι ἔ δὲ εὐχεσθαι, ἢ ἔτως, ἀπλῶς καὶ ἐλευθέρως.

ή. Ὅποῖόν ἐστὶ τὸ λεγόμενον, ὅτι συνέταξεν ὁ Ἀσκληπιὸς τέτῳ ἵππασίαν, ἢ ψυχρολασίαν, ἢ ἀνυποδησίαν· τοιῦτόν ἐστι καὶ τὸ, συνέταξεν τέτῳ ἢ τῶν ὅλων φύσις νόσον, ἢ πῆρωσιν, ἢ ἀποβολὴν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιῦτων. καὶ γὰρ ἐκῆ τὸ συνέταξεν, τοιῦτόν τι σημαίνει, ἔταξε τέτῳ πρὸς τέτῳ, ὡς κατάλληλον εἰς ὑγίειαν καὶ ἐνταῦθα τὸ συμβαίνειν ἐκάστῳ τέτακτά· πῶς πρὸς αὐτὸ κατάλληλον εἰς τὴν εἰμαρμένην· ἔτως γὰρ καὶ αὐτὰ συμβαίνειν ἡμῖν λέγομεν, ὡς καὶ τὰς τετραγώνους λίθους ἐν τοῖς τείχεσι, ἢ ταῖς πυραμίσιν, συμβαίνειν οἱ τεχνῖται λέγῃσι, συναρμόζοντας ἀλλήλοις τῇ ποιᾷ συνδέσει. Ὅλως γὰρ ἀρμονία ἐστὶ μία. καὶ ὥσπερ ἐκ πάντων τῶν σωμάτων ὁ κόσμος τοιῦτον σῶμα συμπληρῆται· ἔτως ἐκ πάντων τῶν αἰτίων ἡ εἰμαρμένη τοιαύτη αἰτία συμπληρῆται. νοῶσι δὲ, ὃ λέγω, καὶ οἱ τέλειον ἰδιῶται. Φασὶ γὰρ, τέτῳ ἐφῆρεν αὐτῷ· ἔκῃν τέτῳ τέτῳ

super Athenienſium arua et prata. aut nihil omnino precari, aut hoc modo ſimpliciter et ingenue precari, par eſt.

8. Cuiusmodi illud eſt, quod dici ſolet: *Aeſculapium* huic, vel illi *coordinaffe*, vt equitet, vt frigida proluatur, vt diſcalceatus incedat: eiusmodi quiddam eſt, et quod huic, vel illi *coordinauit* vniuerſi natura, vt morbo teneatur, corpore mutiletur, *liberos* amittat, aut aliud tale quippiam. ſiquidem et ibi *coordinauit* illud, ſenſum hunc habet, ac ſi diceretur, hoc ad illud ordinauit, tamquam quod ad eiusdem ſanitatē conducatur: atque iſtic pariter, quidquid vnicuique contingit, ad illud ordinatur quodammodo, quod fato congruum exiſtat, atque hinc eſt, quod ea conuenire nobis dicimus, quomodo lapides quadratos in moenibus, aut pyramidibus, conuenire dicunt artifices, quum ſibi inuicem ſcite compoſiti coaptantur omnino enim vna quaedam eſt *rerum omnium* compages. et quemadmodum ex cunctis corporibus mundus iſte, quo corpus eiusmodi ſit, conſumitur; ita ex cauſis vniuerſis, quo cauſa ſit eiusmodi fatum, conſcitur. intelligunt hoc, quod dico, etiam rudiffimi quique, dicunt

ἔφερετο, καὶ τὸτο τῷ συνετάττετο. δεχόμεθα ἔν αὐ-
 τῷ, ὡς ἐκεῖνα ὁ Ἄσκληπιὸς συντάττει. πολλὰ γὰρ καὶ
 ἐν ἐκείνοις ἐστὶ τραχέα· ἀλλὰ ἀσπαζόμεθα τῇ ἐλπίδι
 τῆς ὑγείας. τοιῶτόν τι σοὶ δοκείτω, ἀνυσις καὶ συντέ-
 λεια τῶν τῇ κοινῇ φύσει δοκῶντων, οἷον ἢ σὴ ὑγεία.
 καὶ ὅτως ἀσπάζεσθαι πᾶν τὸ γινόμενον, καὶ ἀπηνέστερον
 δοκῇ, διὰ τὸ ἐκεῖ ἄγειν, ἐπὶ τὴν τῷ κόσμῳ ὑγίαν, καὶ
 τὴν τῷ Διὸς εὐοδίαν καὶ εὐπραγίαν. εἰ γὰρ ἂν τὸτο τε
 ἔφερεν, εἰ μὴ τῷ ὅλῳ συνέφερεν. ἐδὲ γὰρ ἡ τυχῶσα
 φύσις φέρει τι, ὃ μὴ τῷ διοικημένῳ ὑπ' αὐτῆς κατάλ-
 ληλόν ἐστι. ἔκῃν κατὰ δύο λόγους εἴργειν χρὴ τὸ συμβαῖ-
 νόν σοι. καθ' ἓνα μὲν, ὅτι σοι ἐγίνετο, καὶ σοι συνετάττε-
 το, καὶ πρὸς σέ πως εἶχεν, ἄνωθεν ἐκ τῶν πρεσβυτάτων
 αἰτίων συγκλωθόμενον. καθ' ἕτερον δὲ, ὅτι τῷ ὅλῳ διοι-
 κῶντι τῆς εὐοδίας, καὶ τῆς συντελείας, καὶ νῆ Δία, τῆς συμ-
 μωνῆς αὐτῆς αἰτίον ἐστι. πηρῆται γὰρ τὸ ὁλόκληρον, ἐάν
 καὶ ὅτις διακόψῃ τῆς συναφείας καὶ συνεχείας, ὥσπερ

enim: tulit hoc illi; *fors nimirum*. hoc itaque illi ferebatur;
 istudque illi coordinabatur. proinde ita excipiamus ista, quo-
 modo ea solemus, quae Aesculapius praeceperit. multa siqui-
 dem et in illis a'pera sunt, quae sanitatis spe tamen libenter
 admittimus. eiusmodi itaque quiddam videatur tibi eorum,
 quae naturae communi visa sunt, perfectio et consummatio,
 cuiusmodi est valetudo tua. eodemque modo, quidquid eue-
 nerit, quamvis asperius visum fuerit, libens admittito, quan-
 doquidem ad mundi integritatem Iouisque prosperitatem at-
 que felicitatem ferat. neque enim tulisset is, nisi ad vniuersi
 bonum contulisset. quum nec natura quaelibet quidquam fe-
 rat, quod non *ei mundo*, qui ab ipsa administratur, congruens
 existat. ita duplici ratione diligas oportet, quidquid euene-
 rit tibi. altera, quod tibi natum, et tibi coordinatum, et ad
 te quodammodo adfectum est, a causis antiquissimis retro ti-
 bi contextum. altera, quod vniuersi gubernatori prosperita-
 tis et consummationis, atque adeo permanentionis ipsius pro-
 curandae ex parte causa sit. mutilatur enim integrum
 ipsum, si quid vel minimum abscindas a connexionione et con-

τῶν μορίων, ἔτω δὲ καὶ τῶν αἰτίων. διακόπτεις δὲ, ὅσον ἐπὶ σοι, ὅταν δυσαρεστῆς, καὶ τρόπον τινὰ ἀναιρεῖς.

Θ'. Μὴ σικχαίνειν, μηδὲ ἀπαυδᾶν, μηδὲ ἀποδυσπετεῖν, εἰ μὴ καταπυκνῶταί σοι τὸ ἀπὸ δογμάτων ὀρθῶν ἕκαστα πράσσειν· ἀλλὰ ἐκκρεμδέντα, πάλιν ἐπανίεναι, καὶ ἀσμενίζειν εἰς τὰ πλείω ἀνθρωπικώτερα, καὶ φιλεῖν τῆτο, ἐφ' ὃ ἐπ' ἀνέρχῃ καὶ μὴ ὡς πρὸς παιδαγωγὸν τὴν φιλοσοφίαν ἐπανίεναι· ἀλλ' ὡς οἱ ὀφθαλμίωντες πρὸς τὸ σπογγάριον καὶ τὸ ὦν, ὡς ἄλλος πρὸς κατάπλασμα, ὡς πρὸς καταιόνησιν. ἔτως γὰρ οὐδὲν ἐπιδείξει τὸ πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ, ἀλλὰ προσαναπαύσῃ αὐτῷ. μέμνησο δὲ, ὅτι φιλοσοφία μόνα θέλει, ἢ ἡ φύσις σε θέλει· σὺ δὲ ἄλλο ἤθελες ἢ κατὰ φύσιν. τί γὰρ τῶτων προσηνέσθεις; ἢ γὰρ ἡδονὴ ἔχει διὰ τῆς σφάλλει; ἀλλὰ θέασαί, εἰ προσηνέσθεις μεγαλοψυχία, ἐλευθερία, ἀπλότης, εὐγνωμοσύνη, ὁσιότης. αὐτῆς γὰρ φρονήσεως τί προσηνέσθεις; ὅταν τὸ ἅπταισον, καὶ εὐ-

tinuitate, ut partium vniuersi, ita et caussarum. abscondis autem, quantum in te est, quando moleste fers aliquid, tollisque quodammodo.

9. Noli aegre ferre, aut animum despondere, aut stomachari, si iuxta decreta recta agere volenti haud perinde semper successerit. verum, *vbi* excussum *aliquando te senseris*, regredere, pluribusque pro officii humani ratione gestis contentus sis, atque illud, ad quod regrederis, fac diligas. nec, tamquam ad paedagogum, ad philosophiam redeas; sed quomodo ad ouum et penicillum, qui oculis laborant, quomodo ad emplastrum alius, alius ad perfusionem, *confugit*: ita nihil deerit vltius, quod rationis obsequelae conciliet te, sed ei sponte tua adquiesces. illud autem memineris, philosophiam ea sola velle, quae naturae tuae ipsa velint: tu vero aliud aliquid velis, quam quod naturae tuae conuenit? ecquid enim istis blandius fuerit? voluptas autem nonne hac ratione nos fallit? sed vide, gratione sit magnanimitas, liberalitas, simplicitas, aequanimitas, sanctitas. ipsa vero prudentia quid gratius *compereris*, quam facultatem intelligen-

ραν ἐν πᾶσι τῆς παρακολυθητικῆς καὶ ἐπισημονικῆς δυνάμεως ἐνθυμηθῆς.

ί. Τὰ μὲν πράγματα ἐν τοιαύτῃ τρόπον τινα ἐγκαλύψει ἐσὶν, ὥστε φιλοσόφοις ἐκ ὀλίγοις ἔδὲ τοῖς τυχεῖσιν ἔδοξε ἢ παντάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι. πλὴν αὐτοῖς γε τοῖς Στωϊκοῖς δυσκατάληπτα δοκεῖ. καὶ πᾶσα ἡ ἡμετέρα συγκατάθεσις μεταπτωτή· πᾶ γὰρ ὁ ἀμετάπτωτος; μέτιθι τοίνυν ἐπ' αὐτὰ τὰ ὑποκείμενα ὡς ὀλιγόχρονα, καὶ εὐτελῆ, καὶ δυνάμενα ἐν κτήσει κινεῖσθαι, ἢ πόρνης, ἢ ληρῆ εἶναι. μετὰ τῆτο ἔπιθι ἐπὶ τὰ τῶν συμβιόντων ἦθη, ὧν μόλις ἐστὶ καὶ τῷ χαριεστάτῃ ἀναχέσθαι, ἵνα μὴ λέγω, ὅτι καὶ ἑαυτὸν τις μόγις ὑπομένει. ἐν τοιάτῳ ἔν ζόφῳ καὶ ῥύπῳ καὶ τοιαύτῃ ῥήσει τῆς τε ἐσίας καὶ τῷ χρόνῳ, καὶ τῆς κινήσεως, καὶ τῶν κινημένων, τί ποτ' ἐστὶ τὸ ἐκτιμηθῆναι, ἢ τὸ ὅλως σπῆσθαι δοθῆναι δυνάμενον, ἔδ' ἐπινεῶ. τῆναντίον γὰρ δεῖ παρὰ μὲν ἐαυτὸν περιμένειν τὴν φυσικὴν λύσιν, καὶ μὴ ἀγάλλειν τῇ διατρεβῇ, ἀλλὰ τέτοις μόνοις προσ-

tia scientiaque in te praeditam eiusmodi cogitaueris, quae nusquam impingat, sed in omni re prospere feratur?

10. Res quidem ipsae adeo sunt abditae, ut philosophis haud paucis, nec vulgaribus eis, omnino percipi nil posse visum sit. quin et Stoicis perceptu difficiles admodum videntur. *estque reuera* ad sensus noster omnis labilis et mutabilis. vbinam enim gentium est, qui sententiam falsus quandoque non mutauerit? ad subiecta iam ipsa si transferis, quam caduca, quam vilia sunt; quaeque etiam cinaedo, scorto, latroni in possessionem cedere possint. mores autem eorum, quibuscum degis, si aduerteris, tales esse comperies, ut etiam gratissimum quemlibet vix sustineas, ut ne adiciam, seipsum etiam vix sustinere quemquam. in huiusmodi itaque caligine ac forde, tantoque materiae, temporis, motuum, rerumque motuum fluxu, nihil possum comminisci, quod aestimatione studioque dignum videatur, contra potius solari se quemque par fuerit, dissolutionem sui naturalem operiendo, moramque interea haud grauate ferendo, dum duobus hisce adqui-

αναπαύεσθαι ἐνὶ μὲν τῷ, ὅτι ἔδεν συμβῆσται μοι, ὃ ἔχει κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἐστίν· ἐτέρῳ δὲ, ὅτι ἔξεσι μοι μηδὲν πράσσειν παρὰ τὸν ἐμὸν θεόν, καὶ δαίμονα. ἔδεις γάρ ὁ ἀναγκάσων τῆτον παραβῆναι.

ια'. Πρὸς τί ποτε ἄρα νῦν χρώμαι τῇ ἐμαυτῇ ψυχῇ; παρ' ἑκάστον τῆτο ἐπανερωτᾶν ἑαυτὸν, καὶ ἐξετάζειν, τί μοί ἐστι νῦν ἐν τῷ τῷ μορίῳ, ὃ δὴ ἡγεμονικὸν καλεῖται καὶ τίνος ἄρα νῦν ἔχω ψυχὴν; μήτι παιδὶς; μήτι μειρακίς; μήτι γυναικαρίς; μήτι τυράννης; μήτι κτήνης; μήτι θηρίς;

ιβ'. Ὅποιά τινά ἐστι τὰ τοῖς πολλοῖς δοκῶντα ἀγαθὰ, καὶ ἐντεῦθεν λάβοις. εἰ γάρ τις ἐπινοήσκειν ὑπάρχοντά τινα ὡς ἀληθῶς ἀγαθὰ, οἷον Φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν, ἢ ἂν ταῦτα προεπινοήσας, ἔτι ἀκῶσαι δυνηθεῖη τί ὑπὸ τῷ ἀγαθῷ γὰρ ἐφαρμόσει. τὰ δὲ γε τοῖς πολλοῖς φαινόμενα ἀγαθὰ προεπινοήσας τις, ἐξακῶσεται, καὶ ῥαδίως δέξεται, ὡς οἱ κείως ἐπιλεγόμενον τὸ ὑπὸ τῇ κωμικῇ εἰρημένον. ἔτως

scit prorsus; altero nimirum, nihil obtingere sibi posse, quod non sit uniuersi naturae consentaneum: altero, in sua esse potestate situm, ut nihil faciat praeter genii deiue sui uoluntatem. hanc enim transgredi qui cogat, nullus est.

II. Quam ad rem anima nunc uxor mea? hoc te iugiter interrôga, simulque te percontare; ecquid mihi nunc uersatur in parte mei illa, quae principalis dici solet? aut cuiusnam ego nunc animam gero? num pueruli? num adolescentuli? num mulierculæ? num tyranni? num iumentum? num belluæ?

12. Cuiusmodi sint, quae plerisque bona videntur, hinc licet deprehendere. si quid eorum, quae reuera bona sunt, mente quispiam conceperit, puta, prudentiam, temperantiam, iustitiam, fortitudinem, ista, inquam, si animo praeconceperit, non sustinebit adiectum huic audire quidquam, quod non rei bonae probe congruat. at uero quae uulgo pro bonis habentur, ubi animo praeconceperit quis, auribus aequis accipiet, facileque admittet, tamquam apte adiectum id, quod, a comico quandoque dictum est. ita etiam uulgus hominum dif-

καὶ οἱ πολλοὶ φαντάζονται τὴν διαφοράν. ἔ· γὰρ ἂν τῷτο μὲν ἔ· προσέκοπτεν καὶ ἀπηξίστο· τὸ δὲ ἐπὶ τῷ πλάτῃ καὶ τῶν πρὸς τρυφῇν, ἢ δόξαν, εὐκληρημάτων παρεδεχόμεθα, ὡς ἰκνημένως καὶ ἀσειῶς εἰρημένον. προί· θι ἔ·ν καὶ ἐρώτα, εἰ τιμητέον καὶ ἀγαθὰ ὑποληπτέον τὰ τοιαῦτα, ὧν προεπινοηθέντων, οἰκείως ἂν ἐπιφέρειτο, τὸ τὸν κεκτημένον αὐτὰ ὑπὸ τῆς εὐπορίας οὐκ ἔχειν, ὅποι χέση.

ιγ'. Ἐξ αἰτιώδους καὶ ὑλικῆς συνέσκη· ἑδέτερον δὲ τῶτων εἰς τὸ μὴ ὄν φθαρήσεται· ὥσπερ ἑδὲ ἐκ τῆς μὴ ὄντος ὑπέστη. ἔκ·εν καταταχθήσεται πᾶν μέρος ἐμὸν κατὰ μεταβολὴν εἰς μέρος τι τῆς κόσμου. καὶ πάλιν ἐκεί· νο εἰς ἕτερον μέρος τῆς κόσμου μεταβαλεῖ· καὶ ἤδη εἰς τὸ ἄπειρον. κατὰ τοιαύτην δὲ μεταβολὴν καὶ γὰρ ὑπέ· σην, καὶ οἱ ἐμὲ γεννήσαντες, καὶ ἐπανιώντι εἰς ἄλλο ἄπειρον. ἑδὲν γὰρ κωλύει ἕτως φάναί, καὶν κατὰ πε· ριοῦδους πεπερασμένας ὁ κόσμος διοικῆται.

ferentiae istius habent aliquam notitiam. alioqui enim non offenderet, et tamquam dictu indignum repudiaretur, si de illis enuntiaretur; quum de diuitiis, eisque fortunae bonis, quae ad luxum pompamue ferunt, tamquam apte sciteque dictum admittamus. Eas nunc et quaeras licet, vtrum in honore habendae, aut in bonis censendae sint res huiusmodi, quibus animo prius conceptis illud commode possit adici, homini istis instructo prae opulentia sua non *suppetere*, ubi *ventris onus deponat*.

13. Forma consto et materia: harum neutra in nihilum interibit, quemadmodum nec ex nihilo processit. omnis ergo pars mei, mutatione interueniente, in mundi partem aliquam pro ratione sui redigetur. et haec rursus in aliam mundi partem mutabitur: et sic in infinitum. mutationis autem huiusmodi opera et ipse exstiti, et qui me genuerant, atque ita retro in aliud infinitum. nihil enim vetat, quo minus hoc dicam, etiamsi secundum periodos, finibus certis terminatas, mundus iste digeratur.

ιδ'. Ὁ λόγος καὶ ἡ λογικὴ τέχνη δυνάμεις εἰσὶν ἑαυταῖς ἀρκέμεναι, καὶ τοῖς καθ' ἑαυτὰς ἔργοις· ὁρμῶνται μὲν ἔν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρχῆς· ὁδεύσαι δὲ πρὸς τὸ προκείμενον τέλος. καθὼ κατορθώσεις αἱ τοιαῦται πράξεις ὀνομάζονται, τὴν ὁρθότητα τῆς ὁδῶ σημαίνουσαι.

ιε'. Οὐδὲν τέτων ῥητέον ἀνθρώπων, ἂ ἀνθρώπων, καθὼ ἀνθρώπος, ἔκ ἐπιβάλλει. ἔκ ἔστι ἀπαιτήματα ἀνθρώπων, ἔδὲ ἐπαγγέλλεται αὐτὰ ἡ τῶ ἀνθρώπων φύσις, ἔδὲ τελειότητές εἰσι τῆς τῶ ἀνθρώπων φύσεως. οὐ τοίνυν ἔδὲ τὸ τέλος ἐν αὐτοῖς ἐστὶ τῶ ἀνθρώπων κείμενον, ἔδὲ συμπληρωτικὸν τῶ τέλους τὸ ἀγαθόν. ἔτι εἴ τι τέτων ἦν ἐπιβάλλον τῶ ἀνθρώπων, ἔκ ἂν τὸ ὑπερβρεῖν αὐτῶν, καὶ κατεξάνισσασθαι, ἐπιβάλλον ἦν. ἔδὲ ἐπακιστὸς ἦν, ὁ ἀπεροσδεῖν τέτων ἑαυτὸν παρεχόμενος. ἔδ' ἂν ὁ ἐλαττωτικὸς ἑαυτῶ ἐν τινι τέτων ἀγαθὸς ἦν, εἴπερ ταῦτα ἀγαθὰ ἦν. νῦν δὲ ὅσα περ πλείω τις ἀφαιρῶν ἑαυτῶ τέτων, ἢ τοιούτων ἐτέρων, ἢ καὶ ἀφαιρέμενά τι τέτων ἀνέχεται, τόσῳδε μᾶλλον ἀγαθὸς ἐστὶ.

14. Ratio, arsque ipsa rationalis, facultates sunt, quae sibi operibusque suis ipsae sufficiunt. a suo itaque cientur prodeuntque principio; at ad propositum sibi finem recta profiscuntur. unde et recte factorum appellationem sortitae sunt actiones istiusmodi, quae viae rectitudo significetur.

15. Nihil horum hominis esse dicendum est, quod non ad hominem, quia homo est, pertinet. ista enim nec ab homine exiguntur, nec pollicetur ea natura humana, nec ad eam perficiendam ferunt. nec proinde in istis consistit aut naturae humanae finis, aut bonum aliquod, quod ad finem hunc conficiendum conducatur. tum si quid istorum ad hominem pertineret, hominis non esset, ea despectui habere, eisque sese opponere: nec laude dignus haberetur, qui istis minus indigentem se praestiterit. immo ne bonus quidem vir esset, qui sibi horum alicui interdixit, siquidem ea vere bona existerent. atqui contra, quo quis horum hisque similium plura sibi detraxerit, aut ab aliis detracta aequanimiter sustinuerit, eo melior merito censetur.

15'. Οἷα ἂν πολλάκις Φαντασθῆς, τοιαύτη σοι ἔσται
 ἡ διάνοια. βάπτεται γὰρ ὑπὸ τῶν Φαντασιῶν ἡ ψυχὴ.
 βάπτε ἔν αὐτὴν τῇ συνεχείᾳ τῶν τοιούτων Φαντασιῶν
 οἷον, ὅτι, ἔπερ ζῆν ἔστιν, ἐκεῖ καὶ εὖ ζῆν. ἐν αὐτῇ δὲ ζῆν
 ἔστιν ἔστιν ἄρα καὶ εὖ ζῆν ἐν αὐτῇ. καὶ πάλιν, ὅτι, ἔπερ
 ἔσκεν ἑκάστον κατεσκεύασαι, πρὸς ὃ δὲ κατεσκεύασαι,
 πρὸς τῷτο φέρεται· πρὸς ὃ φέρεται δὲ, ἐν τῷτω τὸ τέ-
 λος αὐτῷ· ὅπερ δὲ τὸ τέλος, ἐκεῖ καὶ τὸ συμφέρον καὶ
 ταγαθὸν ἑκάστῳ· τὸ ἄρα ἀγαθὸν τῷ λογικῷ ζῷῳ, κοι-
 νωνία. ὅτι γὰρ πρὸς κοινωνίαν γεγόναμεν, πάλαι δέδει-
 κται. ἢ οὐκ ἦν ἐναργὲς, ὅτι τὰ χεῖρω τῶν κρείττονων
 ἔσκεν, τὰ δὲ κρείττω ἀλλήλων; κρείττω δὲ τῶν μὲν
 ἀψύχων, τὰ ἑμψυχα· τῶν δὲ ἑμψύχων τὰ λογικά.

16'. Τὸ τὰ ἀδύνατα διώκειν, μανικόν· ἀδύνατον
 δὲ τὸ τῆς Φαύλης μὴ τοιαῦτά τινα ποιεῖν.

17'. Οὐδὲν ἄδενι συμβαίνει, ὃ ἔχι ἐκεῖνα πέφυκεν
 φέρειν αὐτῷ. ἄλλω τὰ αὐτὰ συμβαίνει, καὶ ἥτοι ἄγνο-

16. Talis futura est mens tua, qualia ea sunt, quae cre-
 berrime cogitaueris. imbuitor enim cogitationibus anima.
 imbue ergo illam cogitationibus istiusmodi: verbi gratia,
 ubicumque viuere, ibidem et bene viuere licere. in aula ve-
 ro viuere licere: ergo et in aula bene viuerè dari. et rursus,
 cuius gratia quidque conditum est, ad id agendum esse con-
 ditum; ad quod autem agendum conditum est, ad id ferri:
 ad quod fertur vero, eo finem suum situm habere: in quo
 autem finis rei cuiusque situs est, eodem vtile bonumque
 eiusdem constare: bonum itaque animantis ratione praediti,
 societas est. ad hanc enim natos esse nos, supra demonstra-
 tum est. an non enim liquet plane, deteriora quaeque prae-
 stantiorum gratia esse condita, praestantiora sui inuicem? prae-
 stant autem inanimatis quidem animata; ex animatis vero,
 quae ratione sunt praedita.

17. Quae fieri nequeunt, sectari insanum est. fieri au-
 tem non potest, quin istiusmodi quaedam improbi agent.

18. Nihil cuiquam contingit, quin a natura habeat, vt
 id ferre possit. aliis eadem contingere, qui vel casum suo-

ἂν, ὅτι συμβέβηκεν, ἢ ἐπιδεικνύμενος μεγαλοφροσύνην
εὐσταθεῖ, καὶ ἀκάκωτος μένει. δεινὸν ἂν, ἄγνοιαν καὶ
ἀρεσκείαν ἰχυροτέρας εἶναι φρονήσεως.

ω'. Τὰ πράγματα αὐτὰ αὐτῷ ὁπωσιῶν ψυχῇ
ἄπτεται· οὐδὲ ἔχει εἴσοδον πρὸς ψυχὴν· οὐδὲ τρέψαι,
οὐδὲ κινήσαι ψυχὴν δύναται· τρέπει δὲ καὶ κινεῖ αὐτὴ
ἑαυτὴν μόνη· καὶ οἷον ἂν κριμάτων καταξιώσῃ ἑαυτὴν,
τοιαῦτα ἑαυτῇ ποιεῖ τὰ προσυφειῶτα.

κ'. Καθ' ἕτερον μὲν λόγον ἡμῖν ἐστὶν οἰκειότατον
ἄνθρωπος, καθ' ὅσον εὖ ποιητέον αὐτῆς καὶ ἀνεκτέον·
καθ' ὅσον δὲ ἐνίστανται τινες εἰς τὰ οἰκεῖα ἔργα, ἐν τι
τῶν ἀδιαφόρων μοι γίνεται ὁ ἄνθρωπος, ἔχῃ ἥσπον ἢ
ἥλιος, ἢ ἄνεμος, ἢ θηρίον. ὑπὸ τῶν δὲ ἐνεργειᾶ μὲν-
τοι ἐμποδιοθεῖ ἂν. ὁρμῆς δὲ καὶ διαθέσεως ἔ γίνεται
ἐμπόδια διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν, καὶ τὴν περιτροπὴν. περι-
τρέπει γὰρ καὶ μεθίστησι πᾶν τὸ τῆς ἐνεργείας κώλυμα
ἢ διάνοια εἰς τὸ προηγούμενον· καὶ πρὸ ἔργων γίνεται τὸ

rum ignari, vel animi magni specimen dare cupidi, immoti
illaefique manserunt. indignum est autem, ignorantiam et
arrogantiam prudentia plus posse.

19. Res ipsae nulla ratione animam attingunt; neque
aditum ullum ad eam habent; neque mutare eam, aut mo-
uere possunt. ipsa sola sese mutat mouetque. qualia autem
decreta fuerint, quibus ipsa in se locum dederit, talia facit
sibi aduentitia quaeque.

20. Alia quidem ratione nobis coniunctissimus est homo;
quatenus officii est nostri iuuare illos ac sustinere. at quate-
nus, in actionibus debitis obfistunt nobis quandoque, hac ra-
tione inter res medias etiam mihi censetur homo, nihilo mi-
nus, quam aut sol, aut ventus, aut bellua. haec enim omnia
actum impedire mihi possunt. Verum conatus, aut adfectus,
impedimentum non datur, exceptionis atque circumversionis
beneficio. circumuertit enim mens, transfertque effectum
impedimentum omne ad id, quod est potius, *ita fit, ut et*

τῆ ἔργῃ τῆτῃ ἐφεκτικόν· καὶ πρὸ ὁδῶ, τὸ τῆς ὁδῶ ταύτης ἐνστατικόν.

κα'. Τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ κράτιστον τίμα· ἔστι δὲ τῆτο τὸ πᾶσι χρώμενον, καὶ πάντα διέπον. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐν σοι τὸ κράτιστον τίμα· ἔστι δὲ τῆτο, τὸ ἐκείνω ὁμογενές. καὶ γὰρ ἐπὶ σε τὸ τοῖς ἄλλοις χρώμενον, τῆτό ἐστι, καὶ ὁ σὸς βίος ὑπὸ τῆτῃ διοικεῖται.

κβ'. Ὁ τῇ πόλει ἐκ ἔσι βλαβερόν, εἰδὲ τὸν πολὴν βλάπτει. ἐπὶ πάσης τῆς τῆ βεβλάφθαι φαντασίας τῆτον ἔπαγε τὸν κανόνα· εἰ ἡ πόλις ὑπὸ τῆτῃ μὴ βλάπτεται, εἰδὲ ἐγὼ βέβλαμμαι· εἰ δὲ ἡ πόλις βλάπτεται, ἐκ ὀργιστέον τῷ βλάπτοντι τὴν πόλιν, τί τὸ παρορώμενον.

κγ'. Πολλάκις ἐνθυμῶ τὸ τάχος τῆς παραφορᾶς καὶ ὑπεξαγωγῆς τῶν ὄντων τε καὶ γινομένων. ἢ τε γὰρ εἰς αἶον ποταμὸς ἐν διηνεκείᾳ ῥύσει· καὶ αἱ ἐνέργειαι ἐν συνεχέσι μεταβολαῖς, καὶ τὰ αἷτια ἐν μυρίαῖς τροπαῖς· καὶ χεδὸν εἰδὲν ἑσῶς, καὶ τὸ παρεγγύς. τὸ

quod opus meum hoc inhibet, ad opus conducat; et ad viam conferat, quod viae initae obstabat.

21. Eorum, quae mundus complectitur, quod praestantissimum est, colito: hoc est autem illud, quod *caeteris* omnibus vititur, quod *reliqua* omnia administrat. pari modo et quod in te praestantissimum est, colito: hoc est autem, quod superiori illi adfines est: istud enim est, quod caeteris in te omnibus vititur; et a quo vita tua gubernatur.

22. Quod ciuitati non est noxium, nec ciui nocet. hanc ad ea omnia regulam adhibe, quibus noceri tibi posse videtur: si ciuitati ab hac re nihil nocetur, nec mihi: quin et etiam si ciuitati nonnihil inde nocumenti accederet, ne sic quidem succensendum esset ciuitatem laedenti, sed ostendendum, in quo delinquat.

23. Saepe cogita, quanta cum celeritate abripiantur et subtrahantur, quae sunt fiuntque vniuersa. est enim *rerum* natura instar fluminis cuiusdam, qui in iugi sit fluxus: effectio-
nes vero mutationibus continuas, et caussae ipsae conuersio-
nibus innumeris subiacent: nec quod consistat, fere quidquam

δὲ ἄπειρον τῷ τε παρωχικότος καὶ μέλλοντος ἀχανές,
ὧ πάντα ἐναφανίζεται. πῶς ἐν ἑ μωρὸς ὁ ἐν τήτορι
Φυσώμενος, ἢ σπώμενος, ἢ χετλιάζων, ὡς ἐν τινι χρό-
νῳ καὶ ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι;

κδ'. Μέμνησο τῆς συμπάσης ἐσίας, ἧς ὀλίγισον
μετέχεις· καὶ τῷ σύμπαντος αἰῶνος, ἃ βραχὺ καὶ ἀκα-
ριᾶν σοι διάστημα ἀφώρισται· καὶ τῆς εἰμαρμένης, ἧς
πόσον εἰ μέρος;

κε'. Ἄλλος ἀμαρτάνει τι εἰς ἐμέ; ὄψεται· ἰδίαν
ἔχει διάθεσιν, ἰδίαν ἐνέργειαν. ἐγὼ νῦν ἔχω, ὃ με θέ-
λει νῦν ἔχειν ἢ κοινὴ Φύσις, καὶ πράσσω, ὃ με νῦν πράσ-
σειν θέλει ἢ ἐμὴ Φύσις.

κς'. Τὸ ἡγεμονικὸν καὶ κυριεῦον τῆς ψυχῆς σε μέ-
ρος, ἀτρεπτον ἔσω ὑπὸ τῆς ἐν τῇ σαρκὶ λείας ἢ τρα-
χείας κινήσεως· καὶ μὴ συγκρινέσθω, ἀλλὰ περιγραφέ-
τω αὐτὸ, καὶ περιοριζέτω τὰς πείσεις ἐκεῖνας ἐν τοῖς
μορίοις. ὅταν δὲ ἀναδιδῶνται κατὰ τὴν ἐτέραν συμπά-
θειαν εἰς τὴν διάνοιαν, ὡς ἐν σώματι ἠνωμένῳ, τότε πρὸς

est. *cogita* itidem vastum istud vtrimque adiacens praeteriti
ac futuri temporis immensum, quo conduntur vniuersa. qui
igitur non pro fatuo merito habeatur, qui istis vel inflatur,
vel cruciatur, vel de re aliqua, quae ad spatium perbreue
molestiam exhibeat, quiratur, quasi diu id fiat?

24. Memineris et naturae vniuersae, cuius particulam
exiguam admodum obtines; et vniuersi, cuius spatium bre-
ue et momentaneum tibi adsignatum est; et fati, cuius quan-
tilla es particula?

25. Peccat quis aliquid aduersus me? ipse viderit: pro-
priam habet dispositionem, operationem propriam. ego nunc
habeo, quod nunc habere me vult rerum natura; facioque,
quod nunc me facere vult natura mea.

26. Quae principatum ac dominium obtinet pars ani-
mae tuae, immota maneat, ad laeuem, vel asperum carnis tuae
motum: nec se *carni* immisceat, sed circumscribat sese, et
intra membrorum limites coerceat adfectiones istas. quod si
alia ratione se ad mentem subuexerint, quatenus nempe ea

μὲν τὴν αἰδήσιν, φυσικὴν ἔσαν, ἡ πειρατέον ἀντιβαίνει· τὴν δὲ ὑπόληψιν, τὴν ὡς περὶ ἀγαθῆς, ἢ κακῆς, μὴ προστιθέτω τὸ ἡγεμονικὸν ἐξ αὐτῆς.

κζ'. Συζῆν θεοῖς. συζῆ δὲ θεοῖς ὁ συνεχῶς δεῖκνυς αὐτοῖς τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν ἀρρυσκαμένην μὲν τοῖς ἀπονεμομένοις, ποιῶσαν δὲ, ὅσα βέλεται ὁ δαίμων, ὃν ἐκάστω προσάτην καὶ ἡγεμόνα ὁ Ζεὺς ἔδωκεν, ἀπόσπασμα ἑαυτῆς. ἔτος δὲ ἐστίν, ὁ ἐκάστω νῆς καὶ λόγος.

κη'. Τῷ γεῖσῳ μῆτι ὀργίζῃ; μῆτι τῷ ὀξυσόμῳ ὀργίζῃ; τί σοι ποιήσει; τοῖσδε τὸν σῶμα ἔχει, τοιαύτας μάλας ἔχει. ἀνάγκη, τοιαύτην ἀποφορὰν ἀπὸ τοιούτων γίνεσθαι. ἀλλ' ὁ ἀνθρώπος λόγον ἔχει, Φησὶ, καὶ δύναται συννοεῖν ἐφιστάνων, τί πλημμελεῖ. εὖ σοι γένοιτο· τοιγαρὲν καὶ σὺ λόγον ἔχεις, κίνησον λογικῇ διαθέσει λογικὴν διάθεσιν· δεῖξον, ὑπόμνησον. εἰ γὰρ ἐπαίεις, θεραπεύσεις, καὶ ἡ χρεῖα ὀργῆς (ἔτε τραγωδὸς, ἔτε πόρνη.)

corpori vnita est, tunc sensui, quum a natura fit, non est obnitendum: sed sistenda partis principalis censura, ne de his, tamquam aut bonis, aut malis, sententiam vllam ferat.

27. Cum deis viuendum. hoc autem faciet, qui animum exhibuerit ita iugiter adfectum, vt rebus sibi destinatis acquiescat; faciatque, quaecumque genius ille voluerit, quem sui particulam a se auulsam Iupiter cuique attribuit, praesidem ducemque eidem futurum. hic autem cuiusque mens est et ratio.

28. Num succenses ei, qui hircum olet? num ei, cui halitum grauem os emittit? quid enim fecerit? eiusmodi os huic, illi alae sunt, -vt fieri nequeat, quin tale quid ab utroque se proferat. at homo, inquis, ratione praeditus est, potestque, si aduertat, dignoscere, quid delinquat. Bene tibi fit. proinde tu quoque, ratione quum sis praeditus, rationali facultate tua eandem in illo excitato, *errorem* ostendito, commonefacito. siquidem enim te audierit, sanasti eum, nec ira amplius opus iam erit. (Nec tragoedus, nec scortum.)

κθ'. Ὡς ἐξελθὼν ζῆν διανοῇ, ἔτις ἐνταῦθα ζῆν
ἔξεστιν. εἰάν δὲ μὴ ἐπιτρέπωσι, τότε καὶ τῷ ζῆν ἔξωθε
ἔτις μέντοι, ὡς μηδὲν κακὸν πάχων. καὶ καπνὸς ἐστὶ
ἀπέρχομαι. τί αὐτὸ πρᾶγμα δοκεῖς; μέχρι δὲ με τοῦτο
τον ἔδεν ἐξάγει, μένω ἐλεύθερος, καὶ ἔδεις με κωλύσει
ποιεῖν, ἃ θέλω. θέλω δὲ κατὰ φύσιν τῷ λογικῷ καὶ
κοινωνικῷ ζῶν.

λ'. Ὁ τῷ ὅλῳ νῦν κοινωνικός. πεποίηκε γὰρ τὰ χεῖ
ρω τῶν κρείττονων ἕνεκεν καὶ τὰ κρείττω ἀλλήλοις συ
ῆρμοσεν. ὁρᾷς, πῶς ὑπέταξε, συνέταξε, καὶ τὸ κατ'
ἀξίαν ἀπένειμεν ἑκάστοις, καὶ τὰ κρατισεύοντα εἰς ὁμό
νοιαν ἀλλήλων συνήγαγε.

λα'. Πῶς προσενήνεξα μέχρι νῦν θεοῖς, γονεῦσιν,
ἀδελφοῖς, γυναικί, τέκνοις, διδασκάλοις, τροφεῦσι, φί
λοις, οἰκείοις, οἰκέταις· εἰ πρὸς πάντας σοι μέχρι νῦν ἐστὶ
τὸ μῆτε τινα ῥέξαι ἐξ αἰσίου, μῆτε εἰπεῖν. ἀναμνησθήτω
δὲ, καὶ δι' οἷων διελήλυθας, καὶ οἷα ἤρεσας ὑπομείναι.

29. Quo modo vivere cogitas, *vita* max excessurus, eor
dem, si volueris, vivere iam licet. fin id minus permiserint,
quibuscum hic degis, exeat licet e vita; ita tamen, vt qui ni
hil mali passus est. si sumus *molestus est mihi*, discedo. cur hoc
momenti alicuius esse videatur? interim vero, dum nihil me
ad educendum me adigit, liber maneo; vtpote quem nemo
prohibere possit, quo minus faciam, quae velim: velim au
tem, quae et animantis ratione imbuti et ad societatem natī
naturae sunt consentanea.

30. Vniuersi mens communionis mutuae amans est. ita
que deteriora quaeque praestantium causa fecit: praestan
tiora sibi inuicem conciliauit. vides, *vt res singulas* ordine iu
sto subdiderit, congegesserit, pro dignitate sua suum cuique at
tribuerit, praestantissimas mutuo sibi inuicem consensu de
vinxerit.

31. *Recole tecum*, quo modo te haecenus gesseris erga
deos, parentes, fratres, coniugem, liberos, praeceptores, edu
catores, amicos, familiares, famulos; num quid haecenus ad
uersus horum aliquem, quod minus deceat, quidquam vel
facto, vel dicto etiam, admiseris. recole quoque, quae trans
egeris *negotia*, quibusque sustinendis suffeceris. *cogita*, et

καὶ ὅτι πλήρης ἤδη σοι ἰσορῖα τῷ βίῃ καὶ τελεία ἡ λει-
τεργία· καὶ πόσα ὥπται καλὰ· καὶ πόσων μὲν ἡδονῶν
καὶ πόνων ὑπερεῖδες· πόσα δὲ ἐνδοξα παρεῖδες· εἰς ὅσας
δὲ ἀγνώμονας εὐγνώμων ἐγένεα.

λβ'. Διὰ τί συγχέουσιν ἄτεχνοι καὶ ἀμαθεῖς ψυ-
χαὶ ἔντεχνον καὶ ἐπισήμονα; τίς ἔν ψυχῇ ἔντεχνος καὶ
ἐπισήμων; ἡ εἰδυῖα ἀρχὴν καὶ τέλος, καὶ τὸν διὰ τῆς
εὐσίας διήκοντα λόγον, καὶ διὰ παντὸς τῷ αἰῶνος κατὰ
περιόδους τεταγμένως οἰκονομῶντα τὸ πᾶν.

λγ'. Ὅσον ἐδέπω σποδός, ἢ σκέλετος, καὶ ἦτοι ὄνο-
μα, ἢ ἐδὲ ὄνομα· τὸ δὲ ὄνομα, ψόφος καὶ ἀπήχημα.
τὰ δὲ ἐν τῷ βίῳ πολυτίμητα, κενὰ, καὶ σαπρὰ, καὶ
μικρὰ, καὶ κυνίδια διαδακνόμενα, καὶ παῖδια φιλόνει-
κα, γελῶντα, εἴτα εὐθύς κλαίοντα. πίσις δὲ καὶ αἰδώς,
καὶ δίκη καὶ ἀλήθεια, πρὸς Ὀλυμποῦ ἀπὸ χθονὸς εὐ-
ρυοδείης. τί ἔν ἐτι τὸ ἐνταῦθα κατέχον; εἴγε τὰ μὲν

vitae tuae historiam iam esse consummatam, munereque tuo
te iam defunctum. *recole* itidem, quot praeclara videris; quot
voluptates ac dolores spreueris; quot pro gloriosis habita
neglectui habueris; quot improbis denique aequum te ex-
hibueris.

32. Quorsum arte instructum ac peritum quemquam ru-
des animae imperitaeque conturbent? verum quaeenam est
anima perita arteque instructa? Ea, quae principii finisque
rerum est gnara, rationisque illius, quae res omnes permeat,
ac per aeuum omne statis periodis vniuersum hoc administrat.

33. Cinis iamiam *futurus es*, aut ossa nuda; nomenque
tantum, vel ne nomen quidem *tui, superfuturum est*. nomen
autem ipsum nihil est aliud, quam sonitus *inanis* et echo quae-
dam. quin et illa ipsa, quae in hac vita tanto habentur in
pretio, vana sunt, putida, exilia, canicularum instar inuicem
rixantium, aut puerulorum secum inuicem litigantium, et ri-
dentium modo, mox plorantium. Caeterum fides, modestia,
iustitia et veritas, ad coelum, a terra longe lateque patente,
se se contulerunt. ecquid igitur restat, quod te istic detineat?

αἰσθητὰ εὐμετάβλητα, καὶ ἔχ' ἐγὼτα· τὰ δὲ αἰσθητή-
ρια, ἀμυδρὰ καὶ εὐπαρατύπωτα· αὐτὸ δὲ τὸ ψυχά-
ριον, ἀναδυμίαςις ἀφ' αἵματος· τὸ δὲ εὐδοκιμεῖν παρὰ
τοιούτοις κενόν· τί ἔν περιμένεις; ἢ ἔως τὴν εἴτε σβέσειν,
εἴτε μετὰσσειν. ἔως δὲ ἐκείνης ὁ καιρὸς ἐφίσταται, τί ἀρ-
κεί; τί δ' ἄλλο, ἢ θεὸς μὲν σέβειν καὶ εὐφημεῖν· ἀν-
θρώπων δὲ εὖ ποιεῖν, καὶ ἀνέχεσθαι αὐτῶν καὶ ἀπέχε-
σθαι· ὅσα δὲ ἐκτὸς ὄρων τῷ κρεαδίῳ, καὶ τῷ πνευματίῳ,
ταῦτα μεμνήσθαι μῆτε σὰ ὄντα, μῆτε ἐπὶ σοι;

λδ'. Δύνασθαι αἰεὶ εὐροεῖν, εἶγε καὶ ὀδεύειν, εἶγε
καὶ ὀδῶ ὑπολαμβάνειν, καὶ πράσσειν δύο ταῦτα κοινὰ,
τῇ τε τῷ θεῷ, καὶ τῇ τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ παντὸς λογικῆς
ζώης ψυχῇ· τὸ μὴ ἐμποδίζεσθαι ὑπ' ἄλλῃ· καὶ τὸ ἐν
τῇ δικαίῃ διαθέσει καὶ πράξει ἔχειν τὸ ἀγαθόν, καὶ
ἐνταῦθα ὀρεξίν ἀπολήγειν.

λε'. Εἰ μῆτε κακία ἐστὶ τῷτο ἐμῇ, μῆτε ἐνέργεια

liquidem res sensui subiectae, mutari pronae, et consistere ne-
sciae; sensus ipsi hebetes et imagines falsas admittere pro-
clives: animula ipsa, exhalatio a sanguine emissa: apud eos,
qui istiusmodi sint, celebrem esse, inane quiddam. quin ergo
expectas placidus, vel extinctionem tui, vel translationem?
istius tempus donec obuenerit, quid suffecerit, nisi ut deos
colas celebresque, hominibus benefacias, sustineas eos. eis-
demque abstineas; meminerisque, ea omnia, quae extra cor-
pusculi animulaeque tuae terminos consistunt, nec tua esse,
nec in potestate tua sita?

34. Prospere tibi res tuae sunt perpetuo processuræ, si
rite incedere potueris, rectaque methodo et opinari et agere.
communia sunt animae ratione praeditae, siue dei, siue ho-
minis, siue alius alicuius animantis duo ista: alterum, quod
ab alia re nulla possit impediri; alterum, quod in animi ad-
fectione actioneque iusta bonum suum situm habeat, nec vl-
tra haec quidquam appetere necesse habeat.

35. Si nec aut viciositas haec mea sit, aut effectum vi-

κατὰ κακίαν ἐμὴν, μήτε τὸ κοινὸν βλάπτεται, τί ὑπὲρ αὐτῆ διαφέρωμαι; τίς δὲ βλάβη τῆ κοινῆ;

λς'. Μὴ ὀλοχερῶς τῇ φαντασίᾳ συναρπάζεσθαι· ἀλλὰ βοηθεῖν μὲν κατὰ δύναμιν καὶ κατ' ἀξίαν. καὶ εἰς τὰ μέσα ἐλαττώοντα, μὴ μέντοι βλάβην αὐτὸ φαντάζεσθαι. κακὸν γὰρ ἔθος. ἀλλ' ὡς ὁ γέρον ἀπελθὼν τὸν τῆ θρέπτου ρόμβον ἀπῆτει, μεμνημένος, ὅτι ρόμβος ἔτις ἐν καὶ ὧδε. ἐπεὶ τοι γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων ἀνδρῶπι, ἐπελάθῃ, τί ταῦτα ἦν; ναί· ἀλλὰ τοῦτοις περισπᾶσθαι. διὰ τῶν ἐν καὶ σὺ μακρὸς γένῃ; ἐγενόμην ποτὲ ὅπως ποτὲ καταλειφθεὶς, εὐμοῖρος ἀνθρώπος· τὸ δὲ εὐμοῖρος, ἀγαθὴν μοῖραν σεαυτῷ ἀπονείμας· ἀγαθὰ δὲ μοῖρα, ἀγαθὰ τροπαὶ ψυχῆς, ἀγαθαὶ ὅρμαι, ἀγαθαὶ πράξεις.

tiofitatis, meae; nec communitas ea laeditur, cur de re ista ipse differor? communitaltem autem quid laeserit?

36. Ne imaginatione vlla temere abripiaris : sed *opis tuae indigis*, prout potes et par est, opem feras. nec si in rebus mediis hisce detrimentum sustinuerunt, ideo laedi eos existimes. nihil enim mali subest. sed quemadmodum senex discedens alumni turbinem poscebat, quum turbinem tamen, *hoc est, ludicrum quiddam*, esse meminisset : ita et istic te geras. ad rostra vbi declamitans fueris, an oblitus es, homo, haec quidnam sint? memini satis, inquis : verum ea sunt, in quibus isti pretium studiumque ponunt. num ergo et te fatuum esse necesse est, *quia illi sunt?* quocumque loco deprehensus, felix esse poteris. felix est autem, qui sortem sibi bonam comparauerit. fors vero bona, si, quid sit, quaeras, ea moribus bonis, motibus bonis, bonis denique actionibus constat.

ΒΙΒΛΟΣ 5'.

Η τῶν ὅλων ἔσθια, εὐπειθής καὶ εὐτρεπής· ὁ δὲ ταύτην διοικῶν λόγος ἡδεμίαν ἐν ἑαυτῷ αἰτίαν ἔχει τῇ κακοποιεῖν· κακίαν γὰρ ἐκ ἔχει, ἡδὲ τι κακῶς ποιεῖ, ἡδὲ βλάπτεται· τι ὑπ' ἐκείνου. πάντα δὲ κατ' ἐκείνον γίνονται καὶ περαίνονται.

β'. Μὴ διαφέρει, πότερον ῥιγῶν ἢ θαλπόμενος τὸ πρέπον ποιεῖς· καὶ πότερον νυσάζων, ἢ ἱκανῶς ὕπνου ἔχων· καὶ πότερον κακῶς ἀκύνει, ἢ εὐθημέμενος· καὶ πότερον ἀποθνήσκων, ἢ πράττων τι ἀλλοῖον. μία γὰρ τῶν βιωτικῶν πράξεων καὶ αὕτη ἐστὶ, καθ' ἣν ἀποθνήσκουμεν· ἀρκεῖ δὲ καὶ ἐπὶ ταύτης τὸ παρὸν εὖ θέσθαι.

γ'. Ἐσω βλέπε· μηδενὸς πράγματος μῆτε ἡ ἰδία ποιότης, μῆτε ἡ ἀξία παρατρέχεται σέ.

δ'. Πάντα τὰ ὑποκείμενα τάχιστα μεταβάλλει, καὶ ἦτοι ἐκδυμιαθήσεται, εἴπερ ἦνται ἡ ἔσθια, ἢ σκεδαθήσεται.

LIBER VI.

VNiuerſi materia obſequens eſt et parere prompta: mens reſtrix eiudem, nullam in ſe maleficii cauſſam habet: quum malitiam in ſe nullam habeat; neque malefacit cuiquam, nec ab ea quidquam laeditur. ſecundum hanc uero fiunt et perficiuntur vniuerſa.

2. Pari loco habeas, frigore rigens, an calore foras, quod eſt officii tui, feceris: item utrum dormituriens, an ſomni ſatur; male audiens, an collaudatus; moriens itidem, an aliud quid agens. nam ex uitae huius officiis hoc eſt etiam, quod morimur: et in hoc ergo ſufficit, quod prae manibus eſt, rite diſponere.

3. Introſpice, caueque, ne rei cuiuſquam qualitas dignitasue propria te fugiat.

4. Praeſentia haec omnia quam citiſſime mutabuntur; et vel in exhalationem abibunt, (ſiquidem vnita ſit ~~res~~ ~~omnium~~ ſubſtantia) vel diſſipabuntur.

ε'. Ὁ διοικῶν λόγος οἶδε, πῶς διακείμενος, καὶ τί ποιεῖ, καὶ ἐπὶ τίνος ὕλης.

ς'. Ἄριστος τρόπος τοῦ ἀμύνεσθαι, τὸ μὴ ἐξομῶσθαι.

ζ'. Ἐνὶ τέρεπυ καὶ προσαναπαύς, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πράξιν κοινωνικὴν, σὺν μνήμῃ θεῶ.

η'. Τὸ ἡγεμονικόν ἐστι, τὸ ἑαυτὸ ἐγείρον καὶ τρέπον, καὶ ποιεῖν μὲν ἑαυτὸ, οἷον ἂν καὶ θέλῃ, ποιεῖν δὲ ἑαυτῷ φαίνεσθαι πᾶν τὸ συμβαῖνον, οἷον αὐτὸ θέλει.

θ'. Κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἕκαστα περαίνεται, ἢ γὰρ κατ' ἄλλην γέ τινα φύσιν, ἥτοι ἔξωθεν περιέχσαν, ἢ ἐμπεριεχομένην ἔνδον, ἢ ἔξω ἀπηρητημένην.

ι'. Ἦτοι κυκεῶν, καὶ ἀντεμπλοκὴ, καὶ σκεδασμός· ἢ ἔνωσις καὶ τάξις, πρόνοια. εἰ μὲν ἔν τὰ πρότερα, τί καὶ ἐπιθυμῶ, εἰκαίῳ συγκρίματι καὶ θυρεῶ τοιῶτ' ἐνδιατρίβειν; τί δέ μοι καὶ μέλει ἄλλῃ τινός, ἢ τῷ ὅπως

5. Nouit mens vniuersi reſtrix, quomodo ſe habeat, quid faciat, et in qua materia verſetur.

6. Optimus iniuriæ vlcificendi modus eſt, inferenti ne ſis ſimilis.

7. Hoc vno te oblecta, in eoque adquiſce, vt ab vna, quæ communitatem iuuat, actione ad alteram tranſeas, numinis memor.

8. Iars animæ principalis ſe ſuſcitāt, ſe vertit; ſe facit, qualem ipſa voluerit; quæque contingunt quaelibet, talia ſibi videri facit, qualia ipſa voluerit.

9. Secundum vniuerſi naturam perficiuntur ſingula. neque enim ſecundum aliam vllam, quæ vel exterius contineat, vel interius contineatur, vel extra etiam quaſi appenſa ſit.

10. Vniuerſum aut eſt cinſus quidam rerum, nunc concurſu fortuito inuicem implexarum, mox diſſipatarum denuo; aut eſt compages rerum in vnum ordine iuſto conuenientium, quæ prouidentia regatur. ſi prius illud, quid eſt, quod deſiderem in temeraria miſcela colluvieque iſtiusmodi ulterius commorari? aut cur aliud quidquam mihi curæ ſit, quam

ποτὲ αἶα γίνεσθαι; τί δὲ καὶ ταράσσομαι; ἤξει γὰρ ἐπ' ἐμὲ ὁ σκεδασμός, ὃ τι ἂν ποιῶ· εἰ δὲ θάτερά ἐστι, σέβω καὶ εὐσταθῶ, καὶ θαρρῶ τῷ διοικῆντι.

ια'. Όταν ἀναγκαδῆς ὑπὸ τῶν περιεσηκότων οἶον εἰ διαταραχθῆναι, ταχέως ἐπάνιδι εἰς ἑαυτὸν, καὶ μὴ ὑπὲρ τὰ ἀναγκαῖα ἐξίσασο τῷ ῥυθμῷ, ἔση γὰρ ἐγκρατέ-
 55 τερὸς τῆς ἀρμονίας, τῷ συνεχῶς εἰς αὐτὴν ἐπανερχοδαί.

ιβ'. Εἰ μητρειάν τε ἅμα εἶχες καὶ μητέρα, ἐκεί-
 νην τ' ἂν ἐθεράπευες, καὶ ὁμῶς ἡ ἐπάνοδός σοι πρὸς
 τὴν μητέρα συνεχῆς ἐγίνετο. τῆτό σοι νῦν ἐστὶν ἡ αὐλὴ
 καὶ φιλοσοφία· ὥδε πολλάκις ἐπάνιδι, καὶ προσανα-
 παύς ταύτῃ, δι' ἣν καὶ τὰ ἐκεῖ σοι ἀνεκτὰ φαίνεται,
 καὶ σὺ ἐν αὐτοῖς ἀνεκτός.

ιγ'. Οἶον δὴ τὸ φαντασίαν λαμβάνειν ἐπὶ τῶν
 ὄψων καὶ τὰν τοιᾶντων ἐδωδίων· ὅτι νεκρὸς ἔτος ἰχθύος,
 ἔτος δὲ νεκρὸς ὄρνιθος, ἢ χοίρεα καὶ πάλιν, ὅτι ὁ Φά-
 λερνης χυλάριόν ἐστι σαφυλίσ· καὶ ἡ περιπόρφυρος,
 τριχία προβατίς, αἱματίῳ κόγχῃς δεδευμένα· καὶ ἐπὶ

ut quoquo modo in terram redigar? quorsum etiam pertur-
 bor? quidquid enim egero, superueniet aliquando dissipatio.
 fin quod posterius est positum, rectorem veneror, eodemque
 fretus, firmus animi consisto.

11. Si quando a rebus circumstantibus per vim quam-
 dam adactum perturbari te senseris, cito ad te redi, nec plus,
 quam necesse est, ab *animi* tenore congruo recede: tenoris
 enim seruandi valentior fies, ad eum iugiter recurrendo.

12. Si nouercam simul matremque haberes, etiam si et
 illam coleres, ad istam tamen frequentissime te reciperes.
 harum instar habeamus apud te aula et philosophia: ad hanc
 saepius accede, hac quiesce, cuius ope, quum, quae ibi occur-
 runt, tibi futura sunt toleratu facilia, tum et ipse in eis to-
 leratu facilis.

13. De obsoniis atque eduliis eiusmodi cogitare licet,
 hoc piscis esse cadauer, hoc auis, hoc suis: ac rursus de Fa-
 lerno, esse vuulae succum; de purpura, esse buiculae capil-
 los, conchylii cruore tinctos; de coitu, esse intestini frictio-

τῶν κατὰ τὴν συνβολάν, ἐντερὲς παράτερψις, καὶ μετὰ
 τινος σπασμῷ μυξαρὲς ἐκκρησις· οἶαν δὴ αὐταὶ εἰσιν αἱ
 Φαντασίαι, καθικνέμεναι αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ διεξι-
 ῖσσαι δι' αὐτῶν, ὥς τε ὁρᾶν, ἅτινά ποτ' ἐστίν· ἔτως δὲ
 παρ' ὅλον τὸν βίον ποιεῖν, καὶ ὅπερ λίαν ἀξιοπιστότατα
 πράγματα φαντάζεται, ἀπογυμνῶν αὐτὰ, καὶ τὴν εὐ-
 τέλειαν αὐτῶν καθορᾶν, καὶ τὴν ἰστορίαν, ὑφ' ἣ σμερνύ-
 νεται, περαιοῦν. δεινὸς γάρ ὁ τυφὸς παραλογιστής·
 καὶ ὅτε δοκῇς μάλιστα περὶ τὰ σπινθάρια καταγίνεσθαι,
 τότε μάλιστα καταγοητεύει. ὅρα γυν, ὁ Κράτης τί περὶ
 αὐτῷ τῷ Ξενοκράτῃ λέγει.

ιδ'. Τὰ πλείστα, ὧν ἡ πληθὺς θαυμάζει, εἰς γε-
 νικώτατα ἀνάγεται, τὰ ὑπὸ ἕξως ἢ φύσεως συνεχό-
 μενα, λίθους, ξύλα, σκυᾶς, ἀμπέλους, ἐλαίας· τὰ δὲ
 ὑπὸ τῶν ὀλίγων μετριοτέρων, εἰς τὰ ὑπὸ ψυχῆς, οἶον,
 ποίμνας, ἀγέλας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἔτι χαριεσέρων, εἰς
 τὰ ὑπὸ λογικῆς ψυχῆς, ἃ μέντοι καθολικῆς, ἀλλὰ κα-
 θὸ τεχνικῇ, ἢ ἄλλως πως ἐντρεχῆς, ἢ κατὰ ψιλόν, τὸ

nem, mucique cum convulsione quadam excretionem: cogi-
 tationes enim istae ita res ipsas attingunt, easdemque perua-
 dunt, ut, quatenus eae sint, penitus per hoc cernere detur.
 ad eundem modum per vitam totam agendum est, ut res et-
 iam, quae comprobata dignissimae videbuntur, prorsus denu-
 demus, vilitatemque earum intueamur, et tollamus eam, quae
 euehi solent, narrationis pompam omnem. grauis enim im-
 postor factus est; et tum maxime effascinat, quum circa ea
 quis versatur, quae studio digna videntur. Vide igitur, de
 Xenocrate ipso Crates quod dixerit.

14. Eorum, quae vulgus hominum admiratur, pleraque
 ad generalissima rerum capita referuntur, quae vel forma
 mera, vel natura, continentur; qualia sunt lapides, ligna,
 ficus, vites, oleae: quae autem moderatiores paullo suspi-
 ciunt, ad ea referuntur, quae anima sunt praedita, veluti
 greges, et armenta: quae vero politiores adhuc adficiunt, ad
 ea pertinent, quae anima continentur rationali, non quidem
 vniuersali illa, sed qua artium cultrix, aliasue solers existit,

πλῆθος ἀνδραπόδων κεκτῆσθαι. ὁ δὲ ψυχὴν λογικὴν καθολικὴν καὶ πολιτικὴν τιμῶν, ἔδεν ἔτι τῶν ἄλλων ἐπιτερέφεται· πρὸ πάντων δὲ τὴν αὐτῆς ψυχὴν λογικὴν καὶ κοινωνικῶς ἔχουσιν, καὶ κινέμενον διασώζει, καὶ τῷ ὁμογενεῖ εἰς τὶτο συνεργεῖ.

15. Τὰ μὲν σπεύδει γίνεσθαι, τὰ δὲ σπεύδει γυγόνεσθαι, καὶ τῇ γυγιμένῃ δὲ ἤδη τι ἀπέσβη· ῥύσεις καὶ ἀλλοιώσεις ἀνανεῶσι (τὸν ἀπείρον αἰῶνα) τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥσπερ ἡ τοῦ χρόνου ἀδιάλειπτος Φορὰ νέον αἰεὶ παρέχεται. ἐν δὲ τῷ τῷ ποταμῷ τί ἂν τις τῶν τῶν παραθεόντων ἐκτιμήσειεν, ἐφ' ᾧ εἶναι ἐκ ἔξουσι; ὥσπερ εἴ τις τι τῶν παραπιτομένων ζευθίων Φιλεῖν ἀρχοίτο· τὸ δ' ἤδη ἐξ ὀφθαλμῶν ἀπελήλυθεν. τοιοῦτον δὲ τι καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ ἐκάστα, οἷον ἡ ἀφ' αἵματος ἀναθυμίασις, καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἀέρος ἀνάπνευσις. ὁποῖον γὰρ ἐστὶ τὸ ἀπαξ ἐλκύσαι τὸν ἀέρα καὶ ἀποδύναμι, ὅπερ παρέκαστον ποιεῖμεν, τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ τὴν πᾶσαν ἀναπνευστικὴν δύναμιν, ἣν χθὲς καὶ πρῶην ἀπο-

aut qua mere talis, vt seruitiorum turbam possidere. caeterum qui animam rationalem vniuersalem ac civilem veneratur, is, reliquis rebus omnibus insuper habitis, in hoc praecipue incumbit, vt animam in eo statu suam conseruet, quo rationi ac communioni consentanee se habeat geratque, et congeneri suo *civilibet*, vt hoc ipsum praestet, operam itidem mutuatur suam.

15. Quaedam fieri properant, quaedam fuisse: et illius etiam, quod fit, aliquid iam abcessit. fluxus et mutationes mundum perpetim rehouant, sicut temporis successio nunquam intermissa aeuum interminatum exhibet nouum subinde. in hoc igitur flumine, in quo consistere non datur, quorsum quis horum sic praeterlabentium quidquam in pretio habeat? perinde ac si auicularum praeternolantium aliquam diligere quis inciperet, quum ea e conspectu statim abscefferit. huiusmodi res est et vita cuiusque, quasi exhalatio nempe quaedam a sanguine orta, et ab aëre spiritus attractio. quale enim quiddam est aërem semel traxisse, mox reddere, quod momentis singulis facimus; tale quiddam est et totam illam respirandi facultatem, quam heri et nudius

τεχθεῖς ἐκτῆσω, ἀποδοῦναι ἐκῆ, ὅθεν τὸ πρῶτον ἔσπασας.

ισ'. Τίμιον, οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά· ἔτε τὸ ἀναπνεῖν, ὡς τὰ βοσκήματα καὶ τὰ θηρία· ἔτε τὸ τυπῆσθαι κατὰ φαντασίαν· ἔτε τὸ νευροσπασεῖσθαι καθ' ὁρμήν· ἔτε τὸ συναγελάζεσθαι, ἔτε τὸ τρέφεσθαι· τοῦτο γὰρ ὅμοιον τῷ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα τῆς τροφῆς. τί ἔν τίμιον; τὸ κροτεῖσθαι; ἐχί. ἐκῆν ἔδὲ τὸ ὑπὸ γλωσσῶν κροτεῖσθαι· αἱ γὰρ παρὰ τῶν πολλῶν εὐφημία, κρότος γλωσσῶν. ἀφῆκας ἔν καὶ τὸ δοξάζειν, τί καταλείπεται τίμιον; δοκῶ μὲν, τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν κινεῖσθαι, καὶ ἴσκεισθαι, ἐφ' ὃ καὶ αἱ ἐπιμέλειαί ἄγχοι καὶ αἱ τέχνηαι. ἡ τε γὰρ τέχνη πᾶσα τῷτο σοχάζεται, ἵνα τὸ κατασκευαδὲν ἐπιτηδεύως ἔχῃ πρὸς τὸ ἔργον, πρὸς ὃ κατεσκευάσας· ὃ τε φυτρεγὸς ὁ ἐπιμελόμενος τῆς ἀμπέλους, καὶ ὁ πωλοδάμνης, καὶ ὁ τῆ κυνὸς ἐπιμελόμενος, τῷτο ζητεῖ. αἱ δὲ παιδαγωγία, αἱ διδασκαλία ἐπὶ τί σπεύδουσιν; ὧδε ἔν τὸ

tertius in ortu acceperas, eo redornare, vnde primo hauseras.

Non est aestimatione multa dignum, aut perspirari, quod et plantarum est; aut respirare, quod et pecudum et belluarum est; aut a sensibus rerum imagines impressas admittere; aut ab adfectibus sigillarium instar impelli; aut gregatim convenire; aut nutrirī: hoc enim perinde est, atque alimentī, quod est superfluum, excernere. ecquid est igitur, quod pretio aliquo dignum sit? num plausibus excipi? nequaquam. itaque nec linguarum strepitu excipi. quid enim sunt aliud vulgi acclamationes, quam linguarum strepitus? ita quum et gloriofam missam feceris, quod tandem supererit pretio dignum? *hoc unum* opinor, secundum conditionis suae rationem moveri, seque sistere, hoc est, ad quod studia *reliqua* artesque nos ducunt. omnis enim ars ad hoc collineat, ut, quidquid producit, ad opus illud aptum sit, ad quod productum est. siquidem hoc vinitor, qui vites colit, hoc, qui equos domat, hoc, qui canes curat, intendit. quin et puerorum institutiones et disciplinae ad quid aliud contendunt? istic ergo re-

τίμιον. καὶ τῷτο μὲν ἂν εὖ ἔχη, ἔδὲν τῶν ἄλλων περιποιήσῃ σεαυτῷ. ἔ παύσῃ καὶ ἄλλα πολλὰ τιμῶν; οὔτ' οὖν ἐλεύθερος ἔσῃ, οὔτε αὐτάρκης, οὔτε ἀπαθής. ἀνάγκη γὰρ φθονεῖν, ζηλοτυπεῖν, ὑφορᾶσθαι τὰς ἀφελέσθαι ἐκείνα δυναμένους, ἐπιβλεῦειν τοῖς ἔχουσι τὸ τιμώμενον ὑπὸ σ'· ὅλως πεφύρεθαι ἀνάγκη τὸν ἐκείνων τινὸς ἐνδεῆ· προσέτι δὲ πολλὰ καὶ τοῖς θεοῖς μέμφεσθαι· ἡ δὲ τῆς ιδίας διανοίας αἰδῶς καὶ τιμὴ σεαυτῷ τε ἀρεσὸν σε ποιήσῃ, καὶ τοῖς κοινωνικοῖς εὐάρμοστον, καὶ τοῖς θεοῖς σύμφωνον, τῆτέσιν, ἐπαινᾶντα, ὅσα ἐκείνη διανέμῃσι καὶ διατετάχασιν.

ιζ'. Ἄνω, κάτω, κύκλω, Φορᾷ τῶν σοιχείων. ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κίνησις ἐν ἑδεμῖα τέτων, ἀλλὰ θειότερόν τι, καὶ ὁδῷ δυσεπινοήτῳ προϊῶσα εὐοδεῖ.

ιη'. Οἷόν ἐστιν, ὃ ποιῶσιν; τὰς μὲν ἐπὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ, καὶ μεθ' ἐαυτῶν ζῶντας ἀνθρώπους εὐφημεῖν ἔ θέλωσιν· αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων εὐφημηθῆναι, ὅς ἔτε εἶδον ποτὲ, ἔτε ὄψονταί, περὶ πολλῶν ποιῶν-

peritur, quod in pretio fit habendum. atque hoc bene si habuerit, nihil aliud, quod adquiras, opus erit. non tu defines tandem in pretio alia multa habere? nec liber itaque futurus es, nec tibi sufficies, nec perturbationibus immunis eris. etenim necesse erit invidere, aemulari, eos suspectos habere, qui his priuare te possunt, eis struere insidias, qui id, quod tu tanti aestimas, possident. omnino necesse erit, macerari te, vbi horum tibi aliquid defuerit; et de diis etiam saepenumero conqueri. at contra mentem propriam si in veneratione ac honore habueris, et tibi gratum id te faciet, et communioni accommodum, et diis consentientem, dum, quaecumque illi attribuant ac constituunt, laudas.

17. Sursum, deorsum, in orbem feruntur elementa. virtutis vero motus nulla harum via fertur. sed diuinius est quiddam, viaque haud facili apprehensu progrediens, prospere semper procedit.

18. Quale, *quaeso*, hoc est, quod faciunt *homines*? eos, qui eodem secum tempore viuunt, laudare quum renuant, ipsi a posteris, qui eos nec norint vmquam, nec viderint, ce-

ται. τῆτο δὲ ἐγγύς ἐστι τῷ λυπηθῆναι ἂν, ὅτι ἐχὼ καὶ οἱ προγενέστεροι περὶ σε λόγους εὐφήμους ἐποιῶντο.

18. Μὴ, εἰ τι αὐτῷ σοι δυσκαταπόνητον, τῆτο ἀνθρώπῳ ἀδύνατον ὑπολαμβάνειν· ἀλλ' εἰ τι ἀνθρώπῳ δυνατὸν καὶ οἰκεῖον, τῆτο καὶ σεαυτῷ ἐφικτὸν νόμιζε.

κ'. Ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ὄνυξι κατέδρυσέ τις, καὶ τῇ κεφαλῇ ἑρραγείς πληγὴν ἐποίησεν. ἀλλ' οὔτε ἐπισημαινόμεθα, ὅτε προσκόπτομεν, οὔτε ὑφορώμεθα ὕστερον, ὡς ἐπὶ βῆλον· καίτοι φυλαττόμεθα, ὃ μέντοι ὡς ἐχθρὸν, ἐδὲ μεθ' ὑποψίας, ἀλλ' ἐκκλίσειας εὐμενῆς. τοιῶτόν τοι γενέσθω, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς μέρεσι τῷ βίῳ πολλὰ παρενδυμώμεθα, τῶν οἷον προσγυμναζομένων. ἔξεστι γάρ, ὡς ἔφην, ἐκκλίνειν, καὶ μηδὲ ὑποπτεύειν, μηδὲ ἀπέχθεται.

κα'. Εἴ τις μὲ ἐλέγξει, καὶ παραστήσά μοι, ὅτι ἢ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω ἢ πράσσω, δύναται, χαίρων μεταδήσομαι· ζητῶ γάρ τὴν ἀλήθειαν, ὑφ' ἧς ἔδεις.

lebrari plurimi faciunt. hoc autem idem est prope, ac si quis contristaretur, quia homines prisci encomiis eum non sint profecuti.

19. Noli, si quid tibi fuerit effectu difficile, opinari *ideo*, hominem nullum id posse. Sed si quid fuerit quod possit quisquam, hominisque sit munus, id te quoque adsequi posse existimes.

20. Inter exercendum si quis vnguibus lancinaverit, aut capite adliso plagam impegerit, nullam indignationis notam edimus, nec offendimur, nec tamquam insidiatorem deinceps suspectum hunc habemus. cauemus tamen nobis ab eo, quantum possumus, sed nec tamquam ab hoste, aut tamquam suspicaces, verum ita, ut animo pacato declinemus tantum. eodem plane modo et in reliqua nos vita geramus: ne aduertamus illis animum, quae ab eis, qui *nobiscum in vita* quasi committuntur, *huiusmodi* multa contingunt. licet enim *illos*, ut dixi, cauere et declinare citra suspicionem ullam, aut odium.

21. Si quis convincere me poterit, palamque mihi facere, quod in re vlla minus recte vel sentiam, vel me geram, laeto lubentique animo mutabo. scitor enim veritatem, a

πώποτε ἐβλάβη. βλάπτεται δὲ ὁ ἐπιμένων ἐπὶ τῆς ἐαυ-
τῷ ἀπάτης καὶ ἀγνοίας.

κβ'. Ἐγὼ δὲ ἐμαυτῷ καθῆκον ποιῶ· τὰ ἄλλα
μὲ ἔ περισπᾶ· ἦτοι γὰρ αἴψυχα, ἢ ἄλογα, ἢ πεπλαν-
νημένα, καὶ τὴν ὁδὸν ἀγνοῶντα.

κγ'. Τοῖς μὲν ἀλόγοις ζώοις καὶ καθόλου πράγ-
μασι καὶ ὑποκειμένοις, ὡς λόγον ἔχων, λόγον μὴ ἔχον-
σι, χρῶ μεγαλοφρόνως καὶ ἐλευθέρως. τοῖς δὲ ἀνθρώ-
ποις, ὡς λόγον ἔχουσι, χρῶ κοινωνικῶς. ἐφ' ἅπασιν δὲ
θεὸς ἐπικαλῆ· καὶ μὴ διαφέρει πρὸς τὸ πόσω χρόνῳ
ταῦτα πράττει· ἀρετῇσι γὰρ καὶ τρεῖς ὥραι τοιαῦται.

κδ'. Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, καὶ ὁ ὀρεωκόμος
αὐτῷ, ἀποθανόντες εἰς ταῦτ' ἀπέστησαν· ἦτοι γὰρ
ἐλήφθησαν εἰς τῆς αὐτῆς τῇ κόσμῳ σπερματικῆς λό-
γης ἢ δισκοιδαθήσαν ὁμοίως εἰς τὰς αἰónους.

κε'. Ἐνθυμήθητι, πόσα κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκα-
ριαῖον χρόνον ἐν ἐκάστῳ ἡμῶν ἅμα γίνεται, σωματικὰ
ὁμῶ καὶ ψυχικὰ· καὶ ὅτως ἔ θαυμάσεις, εἰ πολὺ πλείω,

qua nemo unquam laesus est. laeditur vero, qui in errore
suo et ignorantia persistit.

22. Ego, quod mei est officii, exsequor. reliqua me neu-
tiquam sollicitum habent. aut enim anima, aut ratione ca-
rent, aut aberrantia sunt, viaeque nescia.

23. Animantibus, adeoque omnibus in uniuersum rebus
ac subiectis rationis exfortibus, utpote ratione praeditus ipse
qui sis, magno liberoque utaris animo. homines vero, quum
rationis sint tecum participes, tamquam societate tibi con-
iunctos habeas, in cunctis vero opem diuinam aduoces: nec
interesse existimes, quamdiu haec facturus sis: suffecerint
enim sic exactae vel horae tres.

24. Alexander Macedo, eiusdemque mulio, quum mor-
tui sint, ad idem plane redacti sunt. vel enim in easdem
mundi rationes seminales recepti, vel in atomos pariter sunt
dissipati.

25. Cogita tecum, quot intra nostrum unumquemque,
et tam in corpore, quam et in anima, uno eodemque tem-
poris momento simul fiant. ita fiet, ne miraculo sit, si multo

μᾶλλον δὲ πάντα τὰ γινόμενα ἐν τῷ ἐνί τε καὶ σύμπαντι, ὃ δὴ κόσμον ὀνομάζομεν, ἅμα ἐνυφίσταται.

κς'. Ἐάν τις σοὶ προβάλη, πῶς γράφεται τὸ Ἀντωνίνου ὄνομα, μήτι κατεντεινόμενος προοίση ἕκασον τῶν σοιχείων; τί ἔν ἐάν ὀργίζωνται, μήτι ἀντοργῇ; μήτι ἐκ ἐξαριθμῆσιν πρῶως προῖων ἕκασον τῶν γραμμάτων; ἕτως ἔν καὶ ἐνθάδε μέμνησο, ὅτι πᾶν καθῆκον ἐξ ἀριθμῶν τινῶν συμπληρεῖται. τῆς δὲ τηρεῖντα, καὶ μὴ θορυβήμενον, μηδὲ τοῖς δυσχεραίνεσιν ἀντιδυσχεραίνοντα, περαίνειν ὁδῶ τὸ προκείμενον.

κζ'. Πῶς ὁμόν ἐστι, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀνθρώποις, ὁρμᾶν ἐπὶ τὰ Φαινόμενα αὐτοῖς οἰκεῖα καὶ συμφέροντα. καίτοι τρόπον τινὰ οὐ συγχωρεῖς αὐτοῖς τῆτο ποιεῖν, ἔταν ἀγανακτεῖς, ὅτι ἀμαρτάνουσι. Φέρονται γὰρ πάντως ὡς ἐπὶ οἰκεῖα καὶ συμφέροντα αὐτοῖς. ἀλλ' ἐκ ἔχει οὕτως. ἐκὲν δίδασκε, καὶ δείκνυε μὴ ἀγανακτῶν.

κη'. Θάνατος ἀνάπαυλα αἰσθητικῆς ἀντιτυπίας,

plura, vel cuncta potius, quae fiunt, in hoc vno, quem mundum utique vocamus, vniuerso, simul producantur.

26. Si quis te rogauerit, Antonini nomen quomodo scribatur, numquid cum vocis intensione elementa singula proferres? quid igitur? si irascuntur tibi, num tu vicissim illis succensebis? et non potius literas singulas placide enumerare perges? proinde et istic pari modo memineris, officium omne quasi numeris quibusdam absolui: quibus obseruatis, oportet te nec perturbatum, nec indignationem alia indignatione pensantem, sed recta pergentem, perficere, quod prae manibus est.

27. Crudele quiddam est, non permittere hominibus, ut ad ea ferantur, quae ad se pertinere, sibi que conducere opinantur. atqui hoc tu illis quodammodo non permittis facere, quum peccare illos aegre fers. feruntur enim prorsus, *quum peccant*, ad ea, de quibus ipsi sic opinantur. Verum res, *inquis*, aliter se habet. tu itaque illos doce, erroremque illis ostende, sed absque iracundia.

28. Mors finem imponit sensuum impressioni, et adfe-

καὶ ὀσμῆτικῆς νευροσπασείας, καὶ διανοητικῆς διεξόδου,
καὶ τῆς πρὸς τὴν σάρκα λειτουργίας.

κθ'. Διχρόν ἐστι, ἐν ᾧ βίω τὸ σῶμά σοι μὴ ἀπαυ-
δᾷ, ἐν τῷ τὴν ψυχὴν προαπαυδᾷν.

λ'. Ὅρα, μὴ ἀποκαισαρῶθῃς, μὴ βαφῆς· γίνεται
γάρ. τήρησαι ἐν σεαυτὸν ἀπλῆν, ἀγαθόν, ἀκέραιον, σε-
μνόν, ἀκομψόν, τῷ δικαίῳ φίλον, θεοσεβῆ, εὐμενῆ, φι-
λόσοργον, ἐρρωμένον πρὸς τὰ πρέποντα ἔργα. ἀγώνισαι,
ἵνα τοιοῦτος συμμείνης, οἷόν σε ἠθέλησε ποιῆσαι φιλο-
σοφία. αἰδᾷ θεὸς, σῶζε ἀνθρώπους. βραχὺς ὁ βίος·
εἰς καρπὸς τῆς ἐπιγείας ζωῆς, διάθεσις ὅσια, καὶ πρά-
ξεις κοινωνικαί. πάντα, ὡς Ἀντωνίνῳ μαθητῆς· τὸ ὑπὲρ
τῶν κατὰ λόγον πρassoμένων εὐτονον ἐκείνῳ, καὶ τὸ
ὁμαλὲς πανταχῶ, καὶ τὸ ὅσιον, καὶ τὸ εὐόδιον τῷ προσ-
ώπῳ, καὶ τὸ μειλίχιον, καὶ τὸ ἀκενόδοξον, καὶ τὸ περὶ
τὴν κατάληψιν τῶν πραγμάτων φιλότιμον· καὶ ὡς ἐκεῖ-
νος ἐκ ἂν τι ὅλως παρῆκεν, μὴ πρότερον εὖ μάλα κατ-
ιδῶν καὶ σαφῶς νοήσας· καὶ ὡς ἔφερεν ἐκείνος τοὺς

Etuum impulsui, et mentis discursui, et obeundo circa car-
nem ministerio.

29. Turpe est in vitae tuae instituto, prius animam tibi
deficere, quam corpus deficiat.

30. Caue, ne in morēs caesareos transeas, ne inficiaris:
solet enim hoc fieri. itaque serua te simplicem, bonum, inte-
grum, grauem, serium, iusti amantem, pium, placidum, adfe-
ctu genuino praeditum, in officio praestando strenuum. con-
tende, talis ut persistas, qualem facere te philosophia vole-
bat. Deos vereré, homines tuere. brevis est vita, fructus
vnus hic terrestris vitae istius, dispositio pia, actioque bene-
fica. Tamquam Antonini discipulus, *fac*, quaecumque *facis*.
imitare constantem illius in rebus rite gestis tenorem, in
cunctis aequabilitatem, pietatem, vultus serenitatem, comita-
tem, gloriae inanis contemptum, in rebus indagandis stu-
dium; vtque nihil omnino praeterierit, priusquam sedulo
confiderasset et liquido perspexisset: vtque tulerit immerito

ἀδίκως μεμφομένους, μὴ ἀντιμεμφόμενος· καὶ ὡς ἐπ' αὐ-
δὲν ἔσπυυεν· καὶ ὡς διαβολὰς ἐκ ἑδέχετο· καὶ ὡς ἀκρε-
βὴς ἦν ἐξετασῆς ἡθῶν καὶ πράξεων· καὶ ἐκ ὀνειδισῆς,
ἔκ ψοφοδῆς, ἐκ ὑπόπτῃς, ἔκ σοφισῆς· καὶ ὡς ὀλγῶσι
ἀρκέμενος, οἶον οἰκῆσαι, τρωμνῇ, ἐδῆτι, τροφῇ, ὑπηρε-
σία· καὶ ὡς Φιλόπονος, καὶ μακρόθυμος· καὶ οἷος μὲν
ἐν τῷ μέτρῳ ἐσπέρας διὰ τὴν λιτὴν διαίταν, μηδὲ τῷ
ὑποκρίνειν τὰ περιττώματα παρὰ τὴν συνήθη ὥραν χρη-
ζῶν· καὶ τὸ βέβαιον καὶ ὅμοιον ἐν ταῖς Φιλίαις αὐτῷ·
καὶ τὸ ἀνέχεσθαι ἀντιβαινόντων παρρησιαστικῶς ταῖς γνώ-
μαις αὐτῷ, καὶ χαίρειν, εἰ τις δεικνύοι κρεῖττον· καὶ ὡς
θεοσεβὴς χωρὶς δεισιδαιμονίας· ἵν' οὕτως εὐσυνειδήτως
σοι ἐπιστῇ ἡ τελευταία ὥρα, ὡς ἐκείνῳ.

λα'. Ἀνάστηθε καὶ ἀνακαλῶ σεαυτόν· καὶ ἐξυπνι-
οεῖς πάλιν καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὄνειροί σοι ἠνώχλην, πά-
λιν ἐγρηγορῶς βλέπε τὰῦτα, ὡς ἐκείνα ἔβλεπες.

λβ'. Ἐκ σωματίου εἰμὶ καὶ ψυχῆς. τῷ μὲν ἔν
σωματίῳ πάντα ἀδιάφορα· ἐδὲ γὰρ δύναται διαφέρει-

reprehendentes, nec eos vicissim redarguerit. vt nihil enixe
aut festine, molitus fuerit: vt delationes non admiserit: vt
morum actionumque accuratus explorator fuerit; non con-
viciator, non meticulosus, non suspiciosus, non sophista. vt
paucis contentus, tecto nempe, strato, veste, victu, seruitio:
vt laborum amans, irasci tardus: eodem loci ad vesperam vs-
que, diaetae tenuis beneficio, manere potis; nec excernere,
nisi tempore consueto, necesse habens. ad haec constantiam
et aequabilitatem in amicitiiis colendis. vtque sententiis ipsius
libere se opposcentes sustinuerit; gauisus etiam, si quis me-
lius quidquam proferret. denique vt citra superstitionem
fuerit religiosus. *haec, inquam, imitare*, vt probe conscio tibi,
sicut illi olim, superueniat hora nouissima.

31. Expergiscere, teque reuoca. et somno excusso, vbi
intellexeris, somnia mera fuisse, quae te conturbant, ista vi-
gilans iam denuo intueri, quo modo illa es intuitus, quae in
somnia vidisti.

32. Ex corpusculo atque anima consto. corpusculo in-
differentia sunt omnia: neque enim res distinguere nouit.

Θαμ. τῇ δὲ διανοίᾳ ἀδιάφορα, ὅσα μὴ εἰσιν αὐτῆς ἐνεργήματα. ὅσα δὲ γε αὐτῆς εἰσιν ἐνεργήματα, ταῦτα πάντα ἐπ' αὐτῇ εἰσιν. καὶ τῶν μέντοι, ἃ περὶ μόνον τὸ παρὸν πραγματεύεται· τὰ γὰρ μέλλοντα καὶ παρωχηκότα ἐνεργήματα αὐτῆς, καὶ αὐτὰ ἤδη ἀδιάφορα.

λγ'. Οὐκ εἰσιν ὁ πόνος τῇ χειρὶ, οὐδὲ τῷ ποδὶ παρὰ φύσιν, μέχρις ἂν ποιῇ ὁ πᾶς τὸ τῷ ποδός, καὶ ἡ χεὶρ τὰ τῆς χειρός. ἕως ἂν ἕδὲ ἀνθρώπων ὡς ἀνθρώπων παρὰ φύσιν εἰσιν ὁ πόνος, μέχρις ἂν ποιῇ τὰ τῷ ἀνθρώπῳ. εἰ δὲ παρὰ φύσιν αὐτῷ ἔκ εἰσιν, ἕδὲ κακὸν ἔκ εἰσιν αὐτῷ.

λδ'. Ἠλίκας ἡδονὰς ἡδύησαν λησταί, κίναῖδοι, πατραλοῖαι, τύραννοι;

λε'. Οὐχ ὁρᾷς, πῶς οἱ βάνκιστοι τεχνῖται ἀεμόζονται μὲν ἄχρι τινὸς πρὸς τὰς ιδιώτας, ἕδὲν ἥσσαν μέντοι ἀντέχονται τῷ λόγῳ τῆς τέχνης, καὶ τὰς ἀποσῆναι οὐχ ὑπομένουσιν; ἢ δεινὸν, εἰ ὁ ἀρχιτέκτων, καὶ ὁ ἰατρός, μᾶλλον αἰδέσσονται τὸν τῆς ιδίας τέχνης λόγον, ἢ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτοῦ, ὃς αὐτῷ κοινός ἐστι πρὸς τὰς θεάς;

menti vero indifferentia sunt, quaecumque non sunt peculiaris eiusdem opera. quot vero sunt peculiaris eiusdem opera, haec omnia in potestate sua sita habet: et ex his etiam ea sola ad eam pertinent, quae circa id, quod in manibus iam est, versantur. futura enim et praeterita illius opera, et ipsa eadem iam sunt indifferentia.

33. Nullus est pedi, aut manui, praeter naturam labor, dum pes, quod pedis est; manus, id quod manus est, faciat. pari modo nec homini, qua homo est, labor *visus* est praeter naturam, dum id, quod hominis est, faciat. si autem praeter naturam illi non est, nec malum est ei.

34. Quanta voluptate perfunduntur *etiam* latrones, cinaedi, parricidae, tyranni?

35. Nonne vides, ut artifices mechanici, etiam si hominibus imperitis quadantenus concedant, artis tamen suae rationem nihilominus enixe aduersus illos tueantur, nec ab ea quidquam abscedere sustineant? num ferendum ergo, architectum medicum artis suae rationem pluris facere, quam hominem suae, quae est illi cum diis ipsis communis?

λς'. Ἡ Ἀσία, ἡ Εὐρώπη, γωνία τῷ κόσμῳ· πᾶν πέλαγος, σαγὼν τῷ κόσμῳ· Ἄθως βωλάριον τῷ κόσμῳ· πᾶν τὸ ἐνεὼς τῷ χρόνῳ, στιγμή τῷ αἰῶνος. πάντα μικρά, εὐτρεπτα, ἐναφανιζόμενα. πάντα ἐκείθεν ἔρχεται, ἀπ' ἐκείνῃ τῇ κοινῇ ἡγεμονικῇ ὁρμήσαντα, ἣ κατ' ἐπακολούθησιν· καὶ τὸ χάσμα ὅν τῷ λέοντος, καὶ τὸ δηλητήριον, καὶ πᾶσα κακουργία, ὡς ἄκανθα, ὡς βόεβορος, ἐκείνων ἐπιγεννήματα τῶν σεμνῶν καὶ καλῶν. μὴ οὖν αὐτὰ ἀλλότρια τέττα, ἧ σέβεις; Φαντάζῃ· ἀλλὰ τὴν πάντων πηγὴν ἐπιλογίζῃ.

λζ'. Ὁ τὰ νῦν ἰδὼν, πάντα ἐώρακεν, ὅσα τε ἐξ αἰδίδι ἐγένετο, καὶ ὅσα εἰς τὸ ἄπειρον ἔσται· πάντα γὰρ ὁμογενῇ, καὶ ὁμοειδῇ.

λη'. Πολλάκις ἐνθυμῶ τὴν ἐπισυνδесιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ χέειν πρὸς ἀλλήλα. τρόπον γὰρ τινα πάντα ἀλλήλοις ἐπιπέπλεκται, καὶ πάντα κατὰ τῆτο φίλα ἀλλήλοις ἐστὶ· καὶ γὰρ ἄλλω ἐξῆς ἐστὶ τῆτο, διὰ τὴν τοπικὴν κόνησιν καὶ σύμπνοιαν, καὶ τὴν ἔνωσησιν τῆς ὑσίας.

36. Asia, Europa, orbis sunt anguli: mare quoduis orbis guttula: Athos mons, eiusdem glebula: tempus instans omne, punctum aevi. parva omnia, caduca, euanida. proveniunt indidem uniuersa, a mente comituni illa *vel directe* profecta, vel per consequentiam necessariam; etiam ricus leonis, et venena, et noxium quiduis, sicut spina, et lutum, quae rerum illarum speciosarum ac pulchrarum appendices sunt. noli ergo ista ab eo, quem colis, aliena opinari: sed rerum uniuersarum originem tecum perpende.

37. Qui praesentia videt, cuncta vidit, tum quae ab aeterno fuere, tum quae in aeternum futura sunt. cuncta enim cognata sunt et uniformia.

38. Perpende tecum iugiter rerum omnium, quae in mundo sunt, connexionem inutuam, quamque ad se inuicem adfectionem habeant. sunt enim omnia quodammodo sibi inuicem implexa, atque ea ratione sibi inuicem amica. alterum enim alterius consequens est, et per connexionem localem, et per conspirationem mutuam, et per materiae continuitatem.

λθ'. Οἷς συγκεκλήρωσαι πράγμασι, τέτοις συνηρμοζέ σεαυτόν. καὶ οἷς συνείληχας ἀνθρώποις, τέτρε φίλοι, ἀλλ' ἀληθινῶς.

μ'. Ὁργανον, ἐργαλεῖον, σκεῦος πᾶν, εἰ, πρὸς τὸ κατασκευάσαι, ποιῇ, εὖ ἔχει. καίτοι ἐκεῖ ὁ κατασκευάσας ἐκποδὼν. ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ φύσεως συνεχομένων ἔνδον ἐς καὶ παραμένει ἡ κατασκευάσασα δύναμις. καθὸ καὶ μᾶλλον αἰδεῖσθαι αὐτὴν δεῖ, καὶ νομίζειν, εἰάν κατὰ τὸ βέλημα ταύτης ἔχῃ καὶ διεξαγαγῆς, ἔχει σοι πάντα κατὰ νῦν. ἔχει δὲ ὅτως καὶ τῷ παντὶ κατὰ νῦν τὰ ἑαυτῆς.

μα'. Ὅτι ἂν τῶν ἀπροαιρέτων ὑποσῆσθαι αὐτῷ ἀγαθόν, ἢ κακόν, ἀνάγκη, κατὰ τὴν περίπτωσιν τῇ τοιῦτε κακῇ, ἢ τὴν ἀποτεύξιν τῇ τοιῦτε ἀγαθῇ μέμψασθαι σε θεοῖς, καὶ ἀνθρώπων δὲ μισῆσαι, τῆς αἰτίας ὄντας, ἢ ὑποπτευομένους ἔσεσθαι, τῆς ἀποτεύξεως, ἢ τῆς περιπτώσεως· καὶ ἀδικῆμεν δὴ πολλὰ, διὰ τὴν πρὸς ταῦτα διαφοράν. εἰάν δὲ μόνα τὰ ἐφ' ἡμῖν ἀγαθὰ καὶ

39. Quibus destinatus es rebus, eis te accommoda; et quibuscum *vinere* fortitus es, homines eos, idque veraciter, fac diligas.

40. Organum, instrumentum, vas quodlibet, si id, ad quod conditum est, facit, bene se habet. ibi tamen opifex, qui condiderat, iam abiit. at in eis, quae a natura continentur, intus est, ibique refidet, quae ea condiderat, vis. proinde magis illam vereri oportet; existimandumque tibi, si secundum illius voluntatem te habueris degerisque, omnia tibi ex animi sententia se habere. sic autem et vniverso ex animi sententia sui habent se sua.

41. Si quid eorum, quae extra arbitrium tuum sunt, bonum malumue esse praesumeris, necesse erit, vt, vbi istiusmodi vel in malum incideris, vel bono excideris, deos incuses, oderis homines, qui horum alterutrius tibi vel auctores fuerint, vel etiam fore suspicaris. quin et multa inique agimus, dum ad ista contendimus. at si ea sola, quae arbitrii sunt nostri, bona malaque censuerimus, nulla iam

κακὰ κινῶμεν, ἕδεμία αἰτία καταλείπεται, ἔτε θεῶ
ἐγκαλέσαι, ἔτε πρὸς ἄνθρωπον εἶναι εἶπιν πολεμίαν.

μβ'. Πάντες εἰς ἓν ἀποτέλεσμα συνεργῶμεν, οἱ
μὲν εἰδότες καὶ παρακολαθητικῶς, οἱ δὲ ἀνπισάτως.
ὥσπερ καὶ τὰς καθεύδοντας, οἶμαι, ὁ Ἡράκλειτος ἐρ-
γάτας εἶναι λέγει, καὶ συνεργῶς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ γι-
νομένων. ἄλλος δὲ κατ' ἄλλο συνεργεῖ· ἐκ περιστάσεως
δὲ καὶ ὁ μεμφόμενος, καὶ ὁ ἀντιβαίνειν πειρώμενος, καὶ
ἀναιρεῖν τὰ γινόμενα. καὶ γὰρ τῷ τοιούτῳ ἔχρηξεν ὁ κό-
σμος. λοιπὸν οὖν σύνες, εἰς τίνας ἑαυτὸν κατατάσσεις;
ἐκείνος μὲν γὰρ πάντως σοι καλῶς χρήσεται ὁ τὰ ὅλα
διοικῶν, καὶ παραδέξεται σε εἰς μέρος τι τῶν συνεργῶν
καὶ συνεργητικῶν. ἀλλὰ σὺ μὴ τοιοῦτο μέρος γένη, οἷος
ὁ εὐτελής καὶ γελοῖος εἶχος ἐν τῷ δράματι, ὃ Χρυσίπ-
πος μέμνηται.

μγ'. Μήτι ὁ ἥλιος τὰ τῷ ὑπὲρ αἰσίου ποιεῖν; μήτι
ὁ Ἀσκληπῖος τὰ τῆς καρποφόρου; τί δὲ τῶν ἄσρων ἑκα-
στον, ἕχι διάφορα μὲν, συνεργῶ δὲ πρὸς ταυτὸν;

supererit amplius caussa, aut Deum incusandi, aut inimicitias
aduersus hominem quemquam gerendi.

42. Ad vnum eundemque effectum operam conferunt
vniuersi suam, alii scientes ac intelligentes, alii effectiōnis
infcii. quomodo dormientes quoque Heraclitus, opinor, ope-
rarios esse dixit, et ad ea, quae in mundo aguntur, operas
conferre. alius vero alio modo operam confert. ex abundan-
ti vero et is, qui quiritur, et qui in aduersum nititur, et
qui ea, quae fiunt, tollere conatur. nam et sic adfectis mun-
dus opus habebat. proinde cogita tandem, quorum in nume-
rum te referas. siquidem rector ille vniuersi omnino te pro-
be vtetur, teque in operariorum operasque mutuas conferen-
tium partem recipiet. tu vero caue, pars eiusmodi sis, qualis
in fabula vilis et ridiculus versus ille, cuius meminit Chry-
sippus.

43. Numquid sol pluviae munus ambit, aut telluris Ae-
sculapius? quid sidera ipsa, nonne, diuersa quamuis sint, ad
vnum tamen idemque efficiendum operas mutuas conferunt?

μδ'. Εἰ μὲν ἔν βεβλεύσαντο περὶ ἐμῷ καὶ τῶν ἐμοὶ συμβῆναι ὀφειλόντων οἱ θεοὶ, καλῶς ἐβεβλεύσαντο· ἄβηλον γὰρ θεὸν ἔδδ' ἐπνοῆσαι ῥάδων. κακοποιῆσαι δὲ με διὰ τίνα αἰτίαν ἐμελλον ὀρμᾶν; τί γὰρ αὐτοῖς, ἢ τῷ κοινῷ, ἢ μάλιστα προνοῶνται, ἐκ τῆς περιεγένετο; εἰ δὲ μὴ ἐβεβλεύσαντο κατ' ἰδίαν περὶ ἐμῷ, περὶ γε τῶν κοινῶν πάντως ἐβεβλεύσαντο, οἷς κατ' ἐπακολούθησιν καὶ ταῦτα συμβαίοντα ἀσπάζεσθαι καὶ εὐργεῖν ὀφείλω. εἰ δ' ἄρα περὶ μηδενὸς βεβλύονται, πιστεύειν μὲν ἔχ' ὅσιον, ἢ μηδὲ θύωμεν, μηδὲ εὐχόμεθα, μηδὲ ὀμνύωμεν, μηδὲ τὰ ἄλλα πράσσωμεν, ἅπερ ἕκαστα ὡς πρὸς παρόντας καὶ συμβιῶντας τῆς θεῆς πράσσομεν. εἰ δὲ ἄρα περὶ μηδενὸς τῶν κατ' ἡμῶν βεβλύονται, ἐμοὶ μὲν ἔξεστι περὶ ἐμαυτῆ βεβλύεσθαι· ἐμοὶ δὲ ἐστὶ σκέψικ περὶ τῷ συμφέροντος· συμφέρει δὲ ἑκάστῳ, τὸ κατὰ τὴν ἑαυτῆ κατασκευὴν καὶ φύσιν· ἢ δὲ ἐμῇ φύσει λογικῇ καὶ πολιτικῇ πόλις καὶ πατρίς, ὡς μὲν Ἀντωνίνῳ μοι ἡ Ῥώμη, ὡς δὲ ἀνθρώπῳ, ὁ κόσμος. τὰ ταῖς πόλεσιν ἔν ταύταις ὀφείλημα, μόνῃ ἐστὶ μοι ἀγαθά.

44. Si quid de me eisque, quae mihi sunt obuentura, dii consuluerint, omnino bene consuluerunt: etenim consilii expertem Deum nec cogitare facile fuerit. ut autem male mihi facerent, ecquid eos impelleret? ecquid enim vel illis ipsis, vel vniuerso; cuius praecipue curam gerunt, inde accederet? quod si de me speciatim nihil consuluerint, at de rebus vniuersi saltem omnino consuluerunt; quibus et mea quum consecutione necessaria cohaereant, amplecti haec debeo, eisque adquiescere. sin de nulla prorsus re consilia ineunt, quod tamen impium est credere, quorsum tunc immolemus, supplicemus, iuremus, alia faciamus, quae facimus singuli, tamquam si deos praesentes et conuersantes nobiscum habeamus? at si de nulla re, inquam, nostra consilia ineunt; quidni egomet mihi consulam? mihi autem deliberatio comperit de eo, quod conducatur *mihi*. conducit vero vnicuique, quod est constitutioni et naturae ipsius consentaneum. porro natura mea rationalis et ciuilis est: ciuitas et patria, qua Antoninus, Roma; qua homo, mundus. hisce ciuitatibus quae utilia, et mihi sunt bona.

μέ'. Ὅσα ἐκάσῳ συμβαίνει, ταῦτα τῷ ὅλῳ συμ-
φέρει· ἤκει τῷτο· ἀλλ' ἐτι ἐκεῖνο, ὡς ἐπίπαν ὅψι πα-
ραφυλάξας, ὅσα ἀνθρώπῳ, ἢ ἐτέροις ἀνθρώποις. κοινό-
τερον δὲ νῦν τὸ συμφέρον ἐπὶ τῶν μέσων λαμβανέσθω.

μς'. Ὡς περ προσίσταται σοι τὰ ἀμφὶ τῷ θεάτρῳ
καὶ τοῖς τοιούτοις χωρίοις, ὡς αἰεὶ τὰ αὐτὰ ὀρώμενα, καὶ
τὸ ὁμοειδὲς προσκορῇ τὴν θεάν ποιεῖ· τῷτο καὶ ἐπὶ ὅλῳ
τῷ βίῃ πάχει· πάντα γὰρ ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ, καὶ
ἐκ τῶν αὐτῶν. μέχρι· τίνος ἔν;

μς'. Ἐννοεῖ συνεχῶς, παντοῖς ἀνθρώπων, καὶ παν-
τοίων μὲν ἐπιτηδευμάτων, παντοδαπῶν δὲ ἐθνῶν, τεθνε-
ῶτας ὥς ἐκατιέναι τῷτο μέχρι Φιλιζίωνος, καὶ Φοίβης,
καὶ Ὀργανίωνος. μέτιθι νῦν ἐπὶ τὰ ἄλλα φύλα. ἐκεῖ δὲ
μεταβαλεῖν ἡμᾶς δεῖ, ὅπῃ τοσῶτοι μὲν δεινοὶ ῥήτορες, το-
σῶτοι δὲ σεμνοὶ φιλόσοφοι, Ἡράκλειτος, Πυθαγόρας, Σω-
κράτης· τοσῶτοι δὲ ἥρωες πρότερον. τοσῶτοι δὲ ὕστερον στρα-
τηγοὶ, τύραννοί· ἐπὶ τέτοις δὲ Εὐδοξος, Ἰππαρχος, Ἀρχι-
μήδης, ἄλλα φύσεις ὀξείαι, μεγαλόφρονες, φιλόπονοι,

45. Quaecumque unicuique contingunt, uniuerso condu-
cunt. hoc sufficere poterat. sed et illud adiiciatur, quod in
uniuersum obseruatione habita deprehendes, quidquid alicui
conducit, etiam aliis *conducere*. conducibilis vero vocabulum
in sensu communi nunc sumatur, quum de rebus mediis ad-
hibetur.

46. Quemadmodum adficere te solent ea, quae in thea-
tro locisque eiusmodi repraesentantur, ut eadem semper uni-
formiter exhibita, spectandi satietatem pariant: eodem modo
et in vita tota sis adfectus. uniuersa enim sunt sursum deor-
sum eadem, et ex eisdem. quousque igitur?

47. Istud iugiter cogita, omnis generis, omniumque tam
studiorum, quam et nationum, homines, mortem obiisse. de-
scende hoc modo usque ad Philistionem, Phoebum, Origanio-
nem. tum ad alias classes te transfer; eo nimirum nos con-
cedere oportet, quo tot oratores disertissimi, tot philosophi ve-
rendi, Heraclitus, Pythagoras, Socrates; tot Heroes prisca,
tot hos secuti imperatores, tyranni: Eudoxus insuper, Hip-
parchus, Archimedes; alia acuta, sublimia, industria, versute

πανῆργοι, αὐθαδέις· αὐτῆς τῆς ἐπικήρης καὶ ἑφημέρης τῶν ἀνθρώπων ζωῆς χλευασαί, οἷον Μένιππος καὶ ὅσοι τοιοῦτοι. περὶ πάντων τῶν ἐννόει, ὅτι πάλαι κεῖνται. τί ἔν τῷ δεινὸν αὐτοῖς; τί καὶ τοῖς μηδ' ὀνομαζομένοις ὅλως; ἐν ᾧδε πολλῷ ἄξιον, τὸ μετ' ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης εὐμενῇ τοῖς ψεύσαις καὶ ἀδίκοις διαβιβῆν.

μη'. Όταν εὐφραῖναι σεαυτὸν θέλῃς, ἐνθυμῶ τὰ προτερήματα τῶν συμβιώντων, οἷον, τῷ μὲν τὸ δραστήριον· τῷ δὲ τὸ αἰδῆμον· τῷ δὲ τὸ εὐμετάδοτον· ἄλλῃ δὲ ἄλλο τι. ἔδὲν γὰρ ἔτῳς εὐφραίνει, ὡς τὰ ἐμοιώματα τῶν ἀρετῶν, ἐμφαινόμενα τοῖς ἡέσει τῶν συζώντων, καὶ ἀθρόα ὡς οἷον τε συμπύκτοντα. διὸ καὶ πρόχειρα αὐτὰ ἐκτέον.

μηδ'. Μήτι δυσχεραίνεις, ὅτι τοσῶνδ' ἐτινων λιτρῶν εἶ, καὶ ἑτριάκοσίων; ἔτῳ δὲ καὶ ὅτι μέχρι τοσῶνδ' ἐτῶν βιωτέον σοι, καὶ ἑ μέχρι πλείονος· ὥσπερ γὰρ τῆς ἡσίας, ὅσον ἀφώρισαί σοι, ἑέργεις, οὕτως καὶ ἐπὶ τῷ χρόνῳ.

arrogantia ingenia: ipsi vitae huiusce caducae et in dieculam durantis subsannatores, qualis Menippus, illiusque similes. hos omnes iam olim occubuisse memineris. at ecquid inde illis mali? ecquid et illis, quorum ne nomina quidem superfunt? vnicum ergo istuc est, quod sit plurimi faciendum, ut veritatem iustitiamque colens ipse, cum mendacibus iniustisque benevole degas.

48. Oblectare te, si quando libuerit, virtutes eorum, qui tecum viuunt, cogita; huius industriam, illius modestiam, alterius liberalitatem, alterius aliam aliquam, nihil enim animum oblectat magis, quam virtutum imagines in moribus eorum, qui vna degunt nobiscum, exferentes se, et, quam fieri potest confertissime, mentis oculis se ingerentes, in promptu itaque sint tibi.

49. Numquid, quod tot pondo, non autem trecentorum sis, aegre fers? nec itaque, quod tot annos, non autem plures, victurus sis, aegre feras. Sicut enim staturae, sic et temporis, quantum adsignatum est tibi, tanto contentus sis oportet.

ν'. Πειρῶμεν πείθειν αὐτὰς. πρᾶτ'τε δὲ καὶ τῶν ἀκόντων, ὅταν τῆς δικαιοσύνης ὁ λόγος ἔτως ἄγῃ. εἰάν μέντοι βία τις προχράμενος ἐνίστηται, μετάβαινε ἐπὶ τὸ εὐάρεστον καὶ ἄλυπον, καὶ συγχρῶ εἰς ἄλλην ἀρετὴν τῇ κωλύσει· καὶ μέμνησο, ὅτι μεθ' ὑπεξαίρεσσεως ὁρμᾶς, ὅτι καὶ τῶν ἀδυνάτων ἔκ ὁρέγῃς· τίνος ἔν; τῆς τοίας δὲ τίνος ὁρμῆς. τὰτα δὲ τυγχάνεις, ἐφ' οἷς προήχθημεν, ταῦτα γίνεται.

να'. Ὁ μὲν Φιλόδοξος ἀλλοτρίαν ἐνέργειαν ἰδίον ἀγαθὸν ὑπολαμβάνει· ὁ δὲ Φιλήδωνος, ἰδίαν πείσιν· ὁ δὲ νῦν ἔχων, ἰδίαν πρᾶξιν.

νβ'. Ἐξεσι περὶ τὰτα μὴδὲν ὑπολαμβάνειν, καὶ μὴ ὀχλεῖσθαι τῇ ψυχῇ· αὐτὰ γὰρ τὰ πράγματα ἔκ ἔχει φύσιν ποιητικὴν τῶν ἡμετέρων κρίσεων.

νγ'. Ἐθίσον σεαυτὸν πρὸς τῷ ὑφ' ἐτέρῃ λεγόμενῳ γίνεσθαι ἀπαρενθυμήτως, καὶ ὥς οἷόν τε ἐν τῇ ψυχῇ τῷ λέγοντος γίνε.

νδ'. Τὸ τῷ σμῆναι μὴ συμφέρον, ἐδὲ τῇ μελίσσει συμφέρε.

50. Aliis, quae iusta sunt, persuadere adnitamur. Sed inuitis etiam facito, quod iustitiae ratio exegerit. quod si quis vi adhibita obtiterit tibi, tu ad aequanimitatem et tranquillitatem te transfer, eoque, quod obstat ad virtutis alterius exercitium, fac vtare. memineris etiam, quod cum exceptione opus adgrediebare, nec id appetebas, quod fieri non potest. quid ergo? conatum istiusmodi. hunc autem adsequeris, etiam si ea, quae conatus fueras, non fiant.

51. In actione aliena ambitiosus bonum suum situm opinatur: in passione sua voluptuarius: in actione sua vir prudens.

52. Licet de re hac, vel illa, nihil opinari, atque ita animi perturbationem omnem effugere. neque enim habent in se res ipsae vim ullam iudicia nostra eliciendi.

53. Adsuesce eis, quae ab alio dicuntur, animum sedulo adhibere, et, quantum poteris, dicentis animo penitus interesse.

54. Quod examini non conducit, nec api conducit.

νέ. Εἰ κυβερνῶνται οἱ ναῦται, ἢ ἰατρεῦνται οἱ κάμνοντες κακῶς ἔλεγον, ἄλλω τίνι ἂν προσεῖχον; ἢ πῶς αὐτὸς ἐνεργοίη τὸ τοῖς ἐμπλέεσι σωτήριον, ἢ τὸ τοῖς θεραπευομένοις ὑγιεινόν;

νς'. Πόσοι, μεθ' ὧν εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, ἤδη ἀπεληλύθασιν;

νζ'. Ἰκτεριῶσι τὸ μέλι πικρὸν φαίνεται καὶ λυσσοθήκοις τὸ ὕδωρ φοβερόν· καὶ παιδίοις τὸ σφαιρίον καλόν· τί ἔν ὀργίζομαι; ἢ δοκεῖ σοι ἔλασσον ἰχθύειν τὸ διεψευσμένον, ἢ τὸ χολόν τῶ ἰκτεριῶντι, καὶ ὁ ἰὸς τῶ λυσσοθήκῳ;

νη'. Κατὰ τὸν λόγον τῆς σῆς φύσεως βίβν σε οὐδὲς καλύσει· παρὰ τὸν λόγον τῆς κοινῆς φύσεως οὐδέν σοι συμβήσεται.

νθ'. Οἰοί εἰσιν, οἷς θέλῃσιν ἀρέσκειν, καὶ δι' οἷα περιγινόμενα, καὶ δι' οἷων ἐνεργειῶν. ὥς ταχέως ὁ αἰὼν πάντα καλύψει, καὶ ὅσα ἐκάλυψεν ἤδη.

55. Si gubernatori nautae, medico aegroti maledicerent, ecquem alium auscultarent? aut quo modo exsequerentur illi, quod nauigantibus salutem pareret, aegrotantibus sanitatem?

56. Quam multi eorum, quibuscum in mundum intraveram, ex eodem iam excefferunt?

57. Aurigine adfectis mel amarum videtur; a cane rabido morbis aqua formidabilis: *contra* pueris pila pulchrum quid. quare igitur cuiquam succenses? an minus posse putas mentis errorem, quam apud arquatam bilem, apud lymphaticum virus?

58. Quo minus secundum naturae tuae rationem viuas, nemo te coegerit. praeter rationem vero naturae communis nihil tibi contigerit.

59. *Perpende tecum*, quales sint, quibus placere cupiunt *quam plurimi*, et quarum rerum potiundi causa *id velint*, quibusque officiis *ista demereantur*. item quam cito aeuum omnia condet, quotque etiam res iam condiderit.

ΒΙΒΛΟΣ Ζ΄.

ΤΙ ἐστὶ κακία; τῆτ' ἐστίν, ὃ πολλάκις εἶδες καὶ ἐπὶ παντός δὲ τῷ συμβαίνοντος πρόχειρον ἔχε, ὅτι τῆτό ἐστιν, ὃ πολλάκις εἶδες. ὅλως ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ εὐρήσεις, ὧν μετὰ αἱ ἰσορίαι αἱ παλαιαί, αἱ μέσαι, αἱ ὑπόγυιοι ὧν νῦν μετὰ αἱ πόλεις καὶ οἰκίαι. ἔδὲν καινόν· πάντα καὶ συνήθη ὀλγοχρόνια.

β'. Τὰ δόγματα πῶς ἄλλως δύναται νεκρωθῆναι, εἰὰν μὴ αἱ κατάλληλαι αὐτοῖς Φαντασίαι σβεσθῶσιν; ὡς διηνεκῶς ἀναζωπυρεῖν ἐπὶ σοί ἐστι· δύναμαι περεῖ τῆτ', ὃ δέῃ, ὑπολαμβάνειν. εἰ δύναμαι, τί ταράσσομαι; τὰ ἔξω τῆς ἐμῆς διανοίας ἔδὲν ὅλως πρὸς τὴν ἐμὴν διάνοιαν· τῆτο πάθε, καὶ ὀρθὸς εἶ. ἀναβιῶναί σοι ἔξεστιν· ἴδε πάλιν τὰ πράγματα, ὡς ἐώρας· ἐν τῇτῳ γὰρ τὸ ἀναβιῶναί·

γ'. Πομπῆς κενόσποδια, ἐπὶ σκηνῆς δράματα, ποίμνια, ἀγέλαι, διαδορατισμοὶ, κυνιδίοις ὀσάριον ἐρ-

LIBER VII.

QUID est vitiositas? hoc, quod saepe vidisti. in omni casu occurrat idem, hoc est, quod saepe vidi. omnino sursum deorsum eadem deprehendes, quibus refertae sunt historiae priscae, mediae, praesentes; quibus ciuitates atque familiae scatent. nihil est noui. consueta et caduca sunt omnia.

2. Dogmata in te aboleri quo modo poterunt, nisi cogitationes his congruae exstinguantur? quas resuscitare tibi, quoties libuerit, licet. possum de re ista, quod oportet, opinari. si possum, quid perturbatur mihi animus? nihil quidquam ad mentem faciunt, quae extra mentem sunt sita. hoc modo sis adfectus, et rectus consistis. reuiuiscere tibi licet. res ipsas intueri, prout prius vidisti: hoc est enim reuiuiscere.

3. Pompae studium inane, fabulae scenicae, greges, armenta, velitationes, catulis proiectum osculum, offula in

ρίμμενον, ψωμίον εἰς τὰς τῶν ἰχθύων δεξαμενάς, μυρμήκων τάλαιπωρία καὶ ἀχθοφορία, μυιδίων ἐπτοσημένων διαδρομαί, στυγίλλαια νευροσπασμένα· χρεὶν ἔν ἐν τῆτοις εὐμενῶς μὲν καὶ μὴ φρουαττόμενον ἐσάναι· παρακολυθεῖν μέντοι, ὅτι τοσάττε ἄξιός ἐκασός ἐστιν, ὅσα ἄξιά ἐστι ταῦτα, περὶ ἃ ἐσπῆδακεν.

δ'. Δεῖ κατὰ λέξιν παρακολυθεῖν τοῖς λεγόμενοις, καὶ καθ' ἐκάστην ὁρμὴν γινομένοις. καὶ ἐπὶ μὲν τῷ ἐτέρῃ, εὐθύς ὁρᾶν, ἐπὶ τίνα σκοπὸν ἢ ἀναφορά· ἐπὶ δὲ τῷ ἐτέρῃ, παραφυλάσσειν, τί τὸ σημαίνόμενον.

ε'. Πότερον ἐξαρκεῖ ἡ διάνοιά μου πρὸς τῆτο, ἢ ᾧ; εἰ μὲν ἐξαρκεῖ, χρεῖμα αὐτῇ πρὸς τὸ ἔργον, ὡς ὁργάνῳ παρὰ τῆς τῶν ὅλων φύσεως δοθέντι. εἰ δὲ μὴ ἐξαρκεῖ, ἥτοι παραχωρῶ τῷ ἔργῳ τῷ δυναμένῳ κρεῖττον ἐπιτελέσαι, εἰς ἄλλως τῆτο μὴ καθήκη· ἢ πράσσω, ὡς δύναμαι, προσπαρελαβὼν τὸν δυνάμενον κατὰ πρόσχησιν τῷ ἐμῷ ἡγεμονικῷ ποιῆσαι τὸ εἰς τὴν κοινωνίαν νῦν καίριον καὶ χρεῖσιμον. ὅτι γὰρ ἂν δι' ἐμαυτῆ, ἢ

piscinam immissa, formicarum aerumnae et baiulationes, musculorum perterritorum discursus, sigillaria verticillis cita. *hoc genus sunt externa cuncta.* in his igitur beneuolum placidumque consistere par est, non autem inolescere: intelligere nihilominus, tanti quemque esse, quanti illud est, in quo studium posuerit.

4. In sermone, eis, quae dicuntur; in conatu omni, eis, quae fiunt, animum aduertere oportet: et in altero quidem, quid designetur; in altero vero, quorsum referatur, considerandum.

5. Sufficitne ad istud mens mea, nec ne? si sufficit, ea tamquam instrumento ab vniuersi natura mihi dato ad hoc efficiendum vtor: si non sufficit, aut opus illi concedo, qui me melius id efficere potest, nisi aliter ad officium meum pertinuerit; vel quod possum, facio, eo adscito, qui mentis meae opera vsus id possit, quod ad societatem humanam est: hoc ipso tempore tempestiuum ac vtile, quidquid enim vel

σὺν ἄλλω ποιῶ, ὥδ' ἄ μόνον χρὴ συντείνειν, εἰς τὸ κοινῇ
χρησίμων καὶ εὐάρεμοςον.

ζ'. Ὅσοι μὲν, πολυῦμνητοι γενόμενοι, ἤδη λήθῃ
παρεδίδονται; ὅσοι δὲ, τέτῳς ὑμνήσαντες πάλα ἐκ-
ποδῶν;

ζ'. Μὴ αἰχύνῃ βοηθέμενος· πρόκειται γάρ σοι
ἐνεργεῖν τὸ ἐπιβάλλον, ὡς στρατιῶτῃ ἐν τειχομαχίᾳ.
τί ἂν, εἰάν σὺ μὲν χαλαίνῃς ἐπὶ τὴν ἑκαλξιν ἀναβῆναι
μόνος μὴ δύνῃ, σὺν ἄλλῳ δὲ δυνατόν ἢ τῷτο;

η'. Τὰ μέλλοντα μὴ ταρασσέτω· ἥξεις γὰρ ἐκ
αὐτὰ, εἰάν δεῖσῃ, φέρον τὸν αὐτὸν λόγον, ὃ νῦν πρὸς
τὰ παρόντα χρᾶ.

θ'. Πάντα ἀλλήλοις ἐπιπλέκεται, καὶ ἡ σύνδεσις
ἱερὰ, καὶ χερδόν τι ἑδὲν ἀλλότριον ἄλλο ἄλλῳ. συγ-
κατατέτακται γὰρ, καὶ συγκοσμεῖ τὸν αὐτὸν κόσμον.
κόσμος τε γὰρ εἰς διὰ πάντων, Θεὸς εἰς διὰ πάντων,
καὶ ὁσία μία, καὶ νόμος εἷς, λόγος κοινὸς πάντων τῶν

per me, vel cum alio fecero, ad id duntaxat tendere fas est,
quod est societati vtile et congruum.

6. Quam multi, qui celebres admodum olim exstiterē,
obliuioni nunc sunt traditi? quam multi etiam eorum, qui
istos celebrauerant, iam olim penitus aboliti sunt?

7. Auxilii ne te pudeat. hoc est enim tibi propositum,
vt, quod est muneris tui, facias, quomodo militi in dimicatio-
ne murali. quid ergo, si ad propugnaculum adscendere so-
lus, quia claudus es, nequeas, ab altero vero adiutus possis?

8. De futuris sollicitus ne sis. accedes enim ad ea, si ita
necesse fuerit, ratione instructus eadem, qua nunc ad prae-
sentia vteris.

9. Omnia sunt sibi inuicem implexa, et vinculo quodam
sacro sibi inuicem sic deuincta, vt nihil alterum ab altero sit
alienum, coordinantur enim simul, eumdemque mundum co-
honestant, etenim et mundus vnus, et Deus vnus est in omni-
bus, et materia vna, et lex vna; ratio nempe animantium in-
telligentium omnium communis, et veritas vna. siquidem et

νοερῶν ζώων, καὶ ἀλήθεια μία· εἶγε καὶ τελειότης μία τῶν ὁμογενῶν, καὶ τῷ αὐτῷ λόγῳ μετεχόντων ζώων.

ί. Πᾶν τὸ ἔνυλον ἐναφανίζεται τάχιστα τῇ τῶν ὅλων ἐσία· καὶ πᾶν αἴτιον εἰς τὸν τῶν ὅλων λόγον τάχιστα ἀναλαμβάνεται· καὶ παντὸς μνήμη τάχιστα ἐγκатаχώννυται τῷ αἰῶνι.

ια. Τῷ λογικῷ ζώῳ ἡ αὐτὴ πρᾶξις κατὰ φύσιν ἐστὶ, καὶ κατὰ λόγον.

ιβ. Ὁρῶς, ἢ ὀρεθόμενος.

ιγ. Οἷόν ἐστιν ἐν ἡνωμένοις τὰ μέλη τῷ σώματος, τῷτον ἔχει τὸν λόγον ἐν διεσῶσι τὰ λογικὰ, πρὸς μίαν τινὰ συνεργίαν κατεσκευασμένα. μᾶλλον δέ σοι ἡ τέτῃ νόησις προσπσεῖται, ἐὰν πρὸς ἑαυτὸν πολλάκις λέγῃς, ὅτι μέλος εἰμὶ τῷ ἐκ τῶν λογικῶν συστήματος. ἐὰν δὲ διὰ τῷ ῥῶ σοιχαίς μέρος εἶναι ἑαυτὸν λέγῃς, ἔπω ἀπὸ καρδίας φιλεῖς τῆς ἀνθρώπου· ἔπω σε καταληπτικῶς εὐφραίνει τὸ εὐεργετεῖν· ἔτι ὡς πρέπον αὐτὸ ψιλὸν ποιεῖς· ἔπω ὡς αὐτὸν εὖ ποιῶν.

perfectio vna animantium sibi inuicem congenerum, eiusdemque rationis participum.

10. Materiale omne in vniuersi substantiam quam celerissime euanescit: caussale omne in vniuersi rationem non minus cito resorbetur; memoria denique rei cuiusque pari celeritate in aeuo quasi defossa sepelitur.

11. Animalī ratione praedito eadem actio est, et secundum naturam, et secundum rationem.

12. Aut rectus, aut erectus sis.

13. Quomodo se habent in continuis corporis membra, eodem se habent in diffitis, quae ratione sunt praedita, quum ad mutuas rei eidem conficiendae operas conferendas nata *sint utraque*. consideratio haec animum tuum magis attinget, si te frequenter sic adlocutus fueris: membrum sum ego compagis istius, quae ex ratione praeditis componitur. si partem duntaxat esse te dixeris, homines ex animo nondum diligis: hoc ipsum bene ac re per se nondum oblectat te: adhuc tamquam quod fieri deceat, tantum facis, nondum perinde, ac si tibi ipsi benefacias.

ιδ'. "Ο θέλει, ἔξωθεν προσπιπτέτω τοῖς παθεῖν ἐκ τῆς προσπτώσεως ταύτης δυναμένοις. ἐκείνα γάρ, εἰάν θελήσῃ, μέμψεται τὰ παθόντα· ἐγὼ δὲ, εἰάν μὴ ὑπολάβω, ὅτι κακὸν τὸ συμβεβηκός, ἔπω βέβλαμμαι. ἔξεσι δέ μοι μὴ ὑπολαβεῖν.

ιε'. "Ο,τι ἂν τις ποιῇ, ἢ λέγῃ, ἐμὲ δὲ ἀγαθὸν εἶναι· ὡς ἂν εἰ ὁ χρυσός, ἢ ὁ σμάραγδος, ἢ ἡ πορφύρα τῷτο αἰὲ ἐλεγεν, ὅ τις ἂν ποιῇ, ἢ λέγῃ, ἐμὲ δὲ σμάραγδον εἶναι, καὶ τὸ ἑμαυτῷ χρῶμα ἔχειν.

ις'. Τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ ἑαυτῷ οὐκ ἐνοχλεῖ. οἷον λέγω, ὃ φοβεῖ ἑαυτὸ εἰς ἐπιθυμίαν. εἰ δὲ τις ἄλλος αὐτὸ φοβῆσθαι ἢ λυπῆσθαι δύναται, ποιεῖται. αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ ὑποληπτικῶς ὃ τρέψῃ εἰς τοιαύτας τροπὰς. τὸ σωματίον μὴ πάθῃ τι, αὐτὸ μεριμνάτω, εἰ δύναται, καὶ λεγέτω, εἰ τι πάσχει· τὸ δὲ ψυχάριον, τὸ φοβέμενον, τὸ λυπέμενον, τὸ περὶ τῶτων ὅλως ὑπολαμβάνον, ὃ δὲν μὴ πάθῃ· ὃ γὰρ ἔξεις αὐτὸ εἰς κρίσιν τοιαύτην· ἀπροσ-

14. Quidquid voluerit, eis extrinsecus accidat, quae casibus istiusmodi adfici possunt. ipsa enim, quae adfecta sunt, conquerantur, si velint. ipse, nisi malum censuero, id, quod contingit, nondum sum laesus. in me autem situm est, nihil tale opinari.

15. Quidquid vel fecerit, vel dixerit quisquam, probum esse me oportet. haud aliter, quam si aurum, aut smaragdus, aut purpura, ita iugiter diceret: quidquid fecerit dixeritue quisquam, smaragdum esse me oportet, nitoremque meum retinere.

16. Mens an non ipsa perturbat se? verbi gratia, an non ipsa in formidinem, in moestitiam impellit se? an non se ipsa cupiditate incendit? alius quis si terrefacere eam, aut contristare possit, faciat. in ipsius voluntate situm est, ut ne ad motus istiusmodi opinando se commoveat. corpusculum ne quid patiatur, sibi curae habeat, si possit; et quando patitur quidquam, conqueratur: animula vero, quae timer, quae dolet, quae super his omnino aliquid opinatur, nihil horum patietur, nisi si ipse in iudicium istiusmodi demiseris. nullius

δέες εἰν, ὅσον ἐφ' ἑαυτῶ, τὸ ἡγεμονικόν, εἰ μὴ ἑαυτῶ
ἐνδεῖαν ποιῇ· κατὰ ταῦτά δὲ καὶ ἀτάραχον, καὶ ἀνεμ-
πόδισον, εἰ μὴ ἑαυτὸ ταράσσει καὶ ἐμποδίζῃ.

ιζ'. Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθός, ἢ ἀγαθόν.
τί ἔν ὧδε ποιεῖς, ὦ φαντασία; ἀπέρχε, τῆς θεᾶς σοι,
ὡς ἦλθες· ἐ γάρ κηρύξω σε. ἐλήλυθας δὲ κατὰ τὸ
ἀρχαῖον ἔθος. ἐκ ἀγγίζομαί σοι μόνον ἀπιδι.

ιη'. Φοβεῖται τις μεταβολήν; τί γὰρ δύναται χω-
ρὶς μεταβολῆς γενέσθαι; τί δαὶ φίλτερον, ἢ οἰκειότερον
τῇ τῶν ὅλων φύσει; σὺ δὲ αὐτὸς λήσασθαι δύνασαι,
εἰ μὴ τὰ ξύλα μεταβάλῃ; τραφῆναι δὲ δύνασαι, εἰ μὴ
τὰ ἐδώδιμα μεταβάλῃ; ἄλλο δὲ τί τῶν χρησίμων
δύναται συντελεσθῆναι χωρὶς μεταβολῆς; ἐχ' ὁρᾷς ἔν,
ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ σὲ μεταβαλεῖν ὁμοίον ἐστὶ καὶ ὁμοίως
ἀναγκαῖον τῇ τῶν ὅλων φύσει;

ιθ'. Διὰ τῆς τῶν ὅλων ὁσίας, ὡς διὰ χειμάρρους,
διεκπορεύεται πάντα τὰ σώματα, τῷ ὅλῳ συμφυῇ καὶ
συνεργᾷ, ὡς τὰ ἡμέτερα μέρη ἀλλήλοις. πόσους ἤδη ὁ

rei alterius per se indiga est mens, nisi ipsa sibi indigen-
tiam creauerit. eademque ratione et perturbatione et impe-
dimento omni immunis, nisi ipsa se perturbauerit, aut impe-
diuerit.

17. Felicitas est bonus genius, siue mens bona. quid
igitur facis hic, o phantasia? facesse hinc, per deos, vti ac-
cessisti: nihil enim opus te habeo. more antiquo accessisti.
nec succenseo tibi tamen: facesse tantum.

18. Cur mutationem quis meruat? ecquid enim fieri
potest absque mutatione? ecquid autem aut gratius, aut fa-
miliarius, vniuersi naturae? ipse num balneo vti poteris, ni
ligna mutationem subeant? num nutriri, ni edulia itidem
mutentur? numquid aliud vtile quidquam perfici, nisi inter-
ueniente mutatione? an non vides, simile quiddam esse et
mutationem tui, nec vniuersi naturae minus necessarium?

19. Per mundi substantiam, tamquam per torrentem,
corpora transeunt vniuersa, ipsa vniuerso, prout membra sibi
inuicem nostra, coalita et eidem cooperantia. quot Chry-

αἰὼν Χρυσίππης, πόσας Σωκράτεις, πόσας Ἐπικτήτης καταπέπωνεν; τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ παντὸς ἔτινος ἔν σοι ἀνθρώπῳ τε καὶ πράγματι προσπιπτότω.

κ'. Ἐμὲ ἐν μόνον περισπᾶ, μὴ τι αὐτὸς ποιήσω, ὃ ἢ κατασκευὴ τῷ ἀνθρώπῳ ἔθέλει, ἢ ὡς ἔθέλει, ἢ ὃ νῦν ἔθέλει.

κα'. Ἐγγὺς μὲν ἡ σὴ περὶ πάντων λήθη, ἐγγὺς δὲ ἡ πάντων περὶ σὲ λήθη.

κβ'. Ἰδίου ἀνθρώπου φιλεῖν καὶ τὰς πταίοντας. τῷτο δὲ γίνεται, ἐὰν συμπροσπίπτῃ σοι, ὅτι καὶ συγγενεῖς, καὶ δι' ἄγνοϊαν καὶ ἄκοντες ἀμαρτάνασσι, καὶ ὡς μετ' ὀλίγον ἀμφοτέρω τε θνήξετε, καὶ πρὸ πάντων, ὅτι ἐκ ἑβλαψέ σε· ἔγὰρ τὸ ἡγεμονικὸν σὲ χεῖρον ἐποίησεν, ἢ πρόοδον ἦν.

κγ'. Ἡ τῶν ὅλων φύσις ἐκ τῆς ὅλης ἰσότητος, ὡς κηρῶ, νῦν μὲν ἱππάριον ἐπλασε· συγχέασα δὲ τῷτο, εἰς δένδρεα φύσιν συνεχρήσατο τῇ ὕλῃ αὐτῇ· εἴτα εἰς ἀνθρωπάριον, εἴτα εἰς ἄλλο τι· ἕκαστον δὲ τῶτων πρὸς

sippos, quot Socrates, quot Epictetos iam dudum absorpsit aeuum istud? idem tibi de quouis tum homine, tum re, succurrat.

20. Hoc vnum me sollicitum habet, ne quid ipse faciam, quod hominis conditio vel minus velit, vel secus velit, vel nunc nolit.

21. Instat tempus, quo tu omnium oblitus eris; instat, et quo omnes tui.

22. Hominis est, etiam eos, qui offendunt, diligere. hoc fiet, si vna succurrat tibi, tum esse tibi cognatos, tum infciosis inuitosque peccare: ad haec, paullo post vtrosque vestrum morti concessuros; prae omnibus denique, nihil eos te laesisse. neque enim mentem tuam deteriorem facere possunt, quam prius fuerat.

23. Vniuersi natura ex communi rerum omnium materia, tamquam e cera, nunc equuleum effingit; quem mox denuo diffingit, eiusdemque materia ad arborem producendam abutitur; tum ad homuncionem, dein ad aliud quidpiam. horum autem quodlibet ad breue temporis spatium

ἐλθῆναι ὑπέστη. δεινὸν δὲ ἔδδεν τὸ διαλυθῆναι τῷ κιβωτίῳ, ὥσπερ ἔδδεν τὸ συμπαγῆναι.

κδ'. Τὸ ἐπίκοτον τῷ προσώπῳ λίαν παρὰ φύσιν, ὅταν πολλάκις ἐναποθνήσκῃ ἢ πρόρρημα, ἢ τὸ τελευταῖον ἀπεσβέσθῃ, ὥστε ὅλως ἐξαφθῆναι μὴ δύνασθαι. αὐτῷ γε τῷ παρακολυθεῖν πειρῶ, ὅτι παρὰ τὸν λόγον. εἰ γὰρ καὶ ἡ συναΐσθις τῷ ἀμαρτάνειν οἰχέσεται, τίς ἐτι τῷ ζῆν αἰτία;

κε'. Πάντα, ὅσα ὀρεῖς, ὅσων ἔπω μεταβαλεῖ ἢ τὰ ὅλα διοικῶσα φύσις, καὶ ἄλλα ἐκ τῆς ἐσίας αὐτῶν ποιήσει, καὶ πάλιν ἄλλα ἐκ τῆς ἐκείνων ἐσίας, ἵνα αἰετταρὸς ἢ ὁ κόσμος.

κς'. Ὅταν τις ἀμάρτη τι εἰς σέ, εὐθύς ἐνθυμῶ, τί ἀγαθὸν ἢ κακὸν ὑπολαβὼν ἤμαρτε. τῷτο γὰρ ἰδὼν, ἐλεήσει αὐτόν, καὶ ἔτε θαυμάσεις, ἔτε ὀργισθήσῃ. ἦτοι γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ ἀγαθὸν ἐτι ὑπολαμβάνεις, ἢ ἄλλο ὁμοειδές. δεῖ ἔν συγγινώσκειν. εἰ δὲ μή, κέτι ὑπολαμβάνεις τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ καὶ κακὰ, ῥᾶον εὐμενὴς ἔσῃ τῷ παρορῶντι.

subsistit. istis autem, sicut arcae, dissolui nihilo magis molestum est, quam compingi primo fuerat.

24. Toruitas vultus est valde praeter naturam. ubi ei saepius adfueverit quis, immori solet; vultusque decor ita inde exstinguitur, ut denuo reaccendi omnino nequeat. ex hoc ipso autem intelligas licet, esse praeter rationem. Siquidem enim ita vultum quis obfirmaverit, ut peccati sensus omnis auferat, quorum homo sic adfectus vitam protrahat amplius?

25. Quaecumque vides, uniuersa mox est mutatura uniuersi redrix natura, aliaque ex eorum materia effectura, et ex horum rursus alia, ut mundus perpetim renouetur.

26. Quum aduersus te quidquid peccauerit quis, considera statim, quid bonum malumue esse ratus id egerit. hoc enim perspecto, misereberis illius, nec aut miraberis, aut succensebis. forsan enim vel idem illud, quod ille, vel aliquid quidpiam eiusmodi, ipse bonum esse opinaris. hoc si fuerit, et illi te ignorare oportet. sin eiusmodi nec bona, nec mala censueris, ex errore animi delinquentem aequanimiter feras.

κζ'. Μὴ τὰ ἀπόντα ἐννοεῖν, ὡς ἤδη ὄντα· ἀλλὰ τῶν παρόντων τὰ δεξιότατα ἐκλογίζεσθαι, καὶ τῶν χάριν ὑπομινύσκεσθαι, πῶς ἂν ἐπεξητεῖτο, εἰ μὴ παρῇ. ἅμα μέντοι φυλάσσει, μὴ, διὰ τῆς ἔτιως ἀσμενίζειν αὐτοῖς, ἐπίσης ἐκτιμᾶν αὐτὰ, ὥστε, εἰάν ποτε μὴ παρῇ, ταραχθῆσεσθαι.

κη'. Εἰς αὐτὸν συνειλᾷ. Φύσιν ἔχει τὸ λογικόν, ἡγεμονικόν, ἑαυτῷ ἀρκεῖσθαι δικαιοπραγεῖντι, καὶ παρ' αὐτὸ τῆτο γαλήνην ἔχοντι.

κθ'. Ἐξάλειψον τὴν φαντασίαν. ᾤησον τὴν νευροσπασίαν. περιγράψον τὸ ἐνεσῶς τῆς χρόνος. γνῶρισον τὸ συμβαῖνον, ἢ σοί, ἢ ἄλλω. δίελε καὶ μέρισον τὸ ὑποκείμενον, εἰς τὸ αἰτιῶδες καὶ ὑλικόν. ἐνόησον τὴν ἐσχάτην ἄραν. τὸ ἐκείνῳ ἀμαρτηθὲν ἐκεῖ κατάλιπε, ὅπως ἡ ἀμαρτία ὑπέστη.

λ'. Συμπαρεκτείνειν τὴν νόησιν τοῖς λεγομένοις. εἰσδύεσθαι τὸν νῦν εἰς τὰ γινόμενα καὶ ποιῶντα.

27. Non tam quae desunt tibi, quam quae adsunt, cogita. ex his autem felige, quae gratissima sunt tibi, quo reputes tecum, quanto cum studio ea, ni iam adessent, tibi requireres, caue tamen interim, ne, dum istis lubenter adquiescis, eo in pretio habere adfuescas te, ut si quando deesse contigerit, turberis.

28. In temet conuolutus esto. mens etenim rationalis ita est natura comparata, ut tibi sufficiat ipsa iusta agens, et hoc ipso nata sibi tranquillitatem.

29. Imaginationes absterge. adfectuum motus compesce. tempus praesens circumscribe. dignosce, quidquid vel tibi, vel alii cuiquam, contingit. rem subiectam quamque divide et partire in formam et materiam. horam nouissimam cogita. quod alteri peccatum est, ibi, ubi existit, relinque.

30. Eis, quae dicuntur, animum simul intende: in ea, quae fiunt faciuntue, mente altius descende.

λα'. Φαίδρουον σεαυτὸν ἀπλότῃ καὶ αἰδοῖ καὶ τῇ πρὸς τὸ ἀνὰ μέσον ἀρετῆς καὶ κακίας ἀδιαφορίᾳ. Φίλησον τὸ ἀνθρώπινον γένος. ἀκολέθησαν θεῶ.

- - ἐκεῖνός μὲν Φησιν, ὅτι πάντα νομισί.

ἔτι εἰ δαίμονα τὰ σοιχεῖα· ἀρκεῖ δὲ μεμνηῖσθαι, ὅτι τὰ πάντα νομισί ἔχει, ἢ δηλίαν ὀλγᾶ.

λβ'. Περί θανάτῃ· εἰ σκεδασμός, ἢ ἄτομοι, ἢ κένωσις; ἤτοι σβέσις, ἢ μετάσσις.

λγ'. Περί πόνυ· τὸ μὲν ἀφόρητον ἐξάγει· τὸ δὲ χρονίζον, φορητόν· καὶ ἡ διάνοια τὴν ἑαυτῆς γαλήνῃ κατὰ ἀπόληψιν διατηρεῖ, καὶ ἔ χειρον τὸ ἡγεμονικὸν γέγονεν. τὰ δὲ κακόμενα μέρη ὑπὸ τῷ πόνυ, εἰ τι δύναται, περὶ αὐτῷ ἀποφηνάδω.

λδ'. Περί δόξης· ἴδε τὰς διανοίας αὐτῶν, οἷα, καὶ οἷα μὲν φεύγεται, οἷα δὲ διώκεται. καὶ ὅτι ὡς αἱ θῖνες ἄλλα ἐπ' ἄλλα ἐπιφορέμεναι κρύπτεται τὰ πρότερα· ἕτως ἐν τῷ βίῳ, τὰ πρότερα ὑπὸ τῶν ἐπενεχθέντων τάχιστα ἐκαλύφθη.

31. Exorna te simplicitate, modestia, adfectu aduersus res medias indifferenti. genus humanum dilige. Deo obsequere.

- - *Certa*, inquit ille, *decurrunt, omnia lege.*

quid vero si elementa sola? meminisse suffecerit, lege certa pleraque ferri, aut paucis saltem duntaxat exceptis.

32. Ad mortem quod attinet, siue fuerit dissipatio, siue in atomos redactio, siue exinanitio; vel *est* extinctio, vel translatio.

33. De dolore *sic habeas*. si ferri non potest, interimit: si diutius durauerit, ferri potest. mens interim opinionis ope tranquillitatem seruat suam; nec deterior quidquam *inde* fit pars animi princeps. corporis vero membra, quae dolore sunt afflicta, ipsa, si quid possunt, de eo statuant.

34. Quod ad gloriam, animos eorum, *a quibus ea expectitur*, considera; et qualia tum fugiant, tum et sectentur. *ilud item dispice*, sicut arenarum cumuli, alii aliis superingesti, priora abscondunt; perinde in vita contingere, ut antegressa a succedentibus quam celerrime abscondantur.

λε'. Πλατωνικόν· ὃ ἔν ὑπάρχει διάνοια μεγαλο-
πρεπής, καὶ θεωρία παντὸς μὲν χρόνου, πάσης δὲ ἑσίας,
ἀρα οἶσι τῷ μέγα τι δοκεῖν εἶναι τὸν ἀνθρώπινον βίον;
ἀδύνατον, ἢ δ' ὅς. ἔκῃ καὶ θάνατον ἔδινόν τι ἡγή-
σεται ὁ τοιοῦτος. ἤκιστά γε.

λε'. Ἀντιθετικόν. βασιλικόν μὲν εὖ πράττειν,
κακῶς δὲ ἀκῆν.

λε'. Αἰχρόν ἐστι, τὸ μὲν πρόσωπον ὑπήκοον εἶναι,
καὶ χηματίζεσθαι, καὶ κατακοσμεῖσθαι, ὡς κελεύει ἡ
διάνοια, αὐτὴν δ' ὑφ' ἑαυτῆς μὴ χηματίζεσθαι καὶ κατα-
κοσμεῖσθαι.

λη'. Τοῖς πράγμασιν γὰρ ἐχὶ θυμῷσθαι χρεῶν

Μέλει γὰρ αὐτοῖς ἔδεν.

λη'. Ἀθανάτοις τε θεοῖς καὶ ἡμῖν χάσματα δοίης.

μί. Βίον θείζεις, ὥς κἀσπιμον εἶχυν,

Καὶ τὸ μὲν εἶναι, τὸ δὲ μῆ·

μά. Εἰ δ' ἡμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ' ἐμῷ,

Ἔχει λόγον καὶ τῷτο.

35. Platonis dictum. Cui igitur animus sublimis fuerit, quique et tempus omne, et substantiam omnem contempletur; numquid huic magnum quiddam putas posse videri hominis vitam? Fieri, inquit, non potest. Neque mortem igitur graue quid reputabit. Minime vero.

36. Antisthenis illud. Male audire, quum benefacias, regium est.

37. Indignum est, vultum animo obsequentem, pro eius imperio conformare et componere semet; ipsum autem animum ad sui ipsius arbitrium non conformari et componi.

38. *Nam neutiquam hominem rebus irasci decet:*

Nil quippe curant ipsae.

39. *Diis leto exemptis ac nobis gaudia dones.*

40. *Spicas velut frugiferas, sic vitam meti:*

Vt hic fit, ille non fit.

41. *Si me meosque liberos dii negligant,*

Huius etiam constat ratio.

μβ'. Τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμῷ καὶ τὸ δίκαιον.

μγ'. Μὴ συνεπιθρηγεῖν, μὴ σφύζειν.

μδ'. Πλατωνικά. Ἐγὼ δὲ τέτῳ ἂν δίκαιον λόγον ἀντείποιμι· ὅτι ἔ καλῶς λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἶς, δεῖν κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τῷ ζῆν ἢ τεθνάναι ἄνδρα, ὅτι τι καὶ μικρὸν ὄφελος· ἀλλ' ἐκ ἐκείνο μόνον σκοπεῖν, ὅταν πρᾶτῃ, πότερον δίκαια ἢ ἀδίκᾳ πρᾶτῃ, καὶ ἀνδρὸς ἀγαθῷ ἔργῳ ἢ κακῷ.

με'. Οὕτω γὰρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀληθείᾳ, ἔ ἂν τις αὐτὸν τάξῃ ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι, ἢ ὑπ' ἀρχοντος ταχθῇ, ἐνταῦθα δεῖ, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον, μήτε θάνατον, μήτε ἄλλο, μηδὲν πρὸ τῷ αἰχρῷ.

μς'. Ἀλλ', ὦ μακάριε, ὅρα, μὴ ἄλλο τι τὸ γενναῖον, καὶ τὸ ἀγαθόν, ἢ τὸ σώζειν τε καὶ σώζεσθαι. μὴ γὰρ τῷτο μὲν, τὸ ζῆν ὅποσονδὲ χρόνον τὸν γε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα, ἐάτῃ ἐς, καὶ ἔ φιλοψυχητέον, ἀλλ' ἐπιτρέψαντα περὶ τῶν τῷ θεῷ, καὶ πιστεύσαντα ταῖς

42. *Aequum bonumque a me est.*

43. *Lamentantibus ne collamenteris, neque commouearis.*

44. *Platonis ista. Ego huic responsum hoc, iustumque illud, referrem. Parum recte censes, mi homo, si hominem, qui vel vllius sit usus, existimas, mortis vitaeque discrimen in numero aliquo habiturum; nec hoc duntaxat consideraturum, id quod agit, iustum, an iniustum, hominisque probi, an improbi sit.*

45. *Eiusdem. Sic enim se reuera habet, viri Athenienses: quocumque loco semet collocauerit quis, statum eum sibi optimum ducens, aut a principe fuerit collocatus, eum hunc tueri (vti mihi videtur) oportet, etiamsi cum discrimine coniunctum id sit, nec vllius rei cuiusquam, ne mortis quidem, prae eo, quod est turpe, rationem habere.*

46. *Eiusdem. Verum, o bone vir, illud videris, annon aliud quid generosum esse bonumque existat, quam seruare et seruari. neque enim hoc est, quod, vir vere qui sit, tantopere expetere debeat, ut temporis tantumdem viuat; neque vitae oportet audidum esse; sed istis Deo permissis, et mu-*

γυναιξίν, ὅτι τὴν εἰμαρμένην ἔδεις ἂν ἐκφύγοι, τὸ ἐπὶ τῷ σκεπτέον, τίνα ἂν τρόπον, τῷτον, ὃν μέλλει χρόνον βιώνα, ὡς ἄριστα βιώῃ.

μζ'. Περισκοπεῖν ἄσρων δρόμους, ὥσπερ συμπεριθέοντα· καὶ τὰς τῶν σοιχείων εἰς ἄλληλα μεταβολὰς συνεχῶς ἐννοεῖν. ἀποκαθαίρεσι γὰρ αἱ τῶν Φαντασία τὸν ῥύπον τῷ χαμαὶ βίῃ.

μη'. Καλὸν τὸ τῷ Πλάτωνος. καὶ δὴ περὶ ἀνθρώπων τὰς λόγους ποιούμενον, ἐπισκοπεῖν δεῖ καὶ τὰ ἐπίγεια, ὥσπερ ποθὲν ἀνωθεν, κατὰ ἀγέλας, στρατεύματα, γεωργία, γάμους, διαλύσεις, γενέσεις, θανάτους, δικαστηρίων θέρυβον, ἐρήμους χώρας, βαρβάρων ἔθνη ποικίλα, ἐορτάς, θρήνης, ἀγοράς, τὸ παμμυγές, καὶ τὸ ἐκ τῶν ἐναντίων συγκοσμέμενον.

μθ'. Τὰ προγεγονότα ἀναθεωρεῖν· τὰς τοσαύτας τῶν ἡγεμονιῶν μεταβολὰς. ἔξεσι καὶ τὰ ἐσόμενα προσεφορᾶν. ὁμοειδῇ γὰρ πάντως ἔσται, καὶ ἔχ' οἷόν τε ἐκβῆναί τῷ ῥυθμῷ τῶν νῦν γινομένων· ὅθεν καὶ ἴσον, τὸ

lierculis etiam fide habita, fieri non posse, vt fatum quisquam quoquo modo effugiat; hoc deinceps ei perpendendum, quomodo tempus hoc, quo victurus sit, quam optime exigit.

47. Astrorum cursus contemplare, tamquam vna cum illis circumactus. elementorum etiam mutationes mutuas animo iugiter reuolue. istiusmodi enim cogitationes vitae huius terrestris sordes expurgant.

48. Praeclarum est et Platonis illud. Quin et de hominibus sermonem instituentem, contemplari oportet, quasi de specula quadam desuper, terrestria quoque ista, per coetus, exercitus, agriculturas, nuptias, inducias, ortus, mortes, fori tumultus, loca deserta, barbarorum gentes varias, festa, funera, nundinas, miscelam omnigenam, *mundumque* ex rebus contrariis conflatum et instructum.

49. Praeterita recole, totque imperiorum mutationes, inde licet et futura prospicere. eiusdem enim generis omnino futura sunt; nec possunt eorum, quae nunc fiunt, modulum transgredi. proinde par est, per annos quadraginta vi-

τεσσαράκοντά ἔτεσιν ἰσορῆσαι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τῷ ἐπὶ ἑτῇ μύρια. τί γὰρ πλεον ὄψαι;

ν'. Καὶ τὰ ἐκ γῆς μὲν Φύντα, εἰς γαῖαν τὰ δ' ἀπ' αἰθερίας βλασόντα γένη, εἰς αἰθέριον πάλιν ἤλθε πόλον. ἢ τῷτο διάλυσις τῶν ἐν ταῖς ἀτόμοις ἀντεμπλοκῶν, καὶ τοιούτος τις σκορπισμὸς τῶν ἀπαθῶν τοιχείων.

να'. Καὶ σίτοισι καὶ πότοις καὶ μαγγανεύμασι

Παρεκτρέποντες ὄχετόν, ὥς μὴ θανεῖν.

Θεόθεν δὲ πνέοντ' ἔρρον

Ἀνάγκη τλῆναι καμάτοις ἀνοδύροισι.

νβ'. Καββαλιώτερος, ἀλλ' ἐχὶ κοινωνικώτερος, ἐδδ' αἰδημονέτερος, ἐδ' εὐταχτότερος ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν, ἐδδ' εὐμενέτερος πρὸς τὰ τῶν πλησίων παροράματα.

νγ'. Ὅπῃ ἔργον ἐπιτελεῖσθαι δύναται κατὰ τὸν κοινὸν Θεοῖς καὶ ἀνθρώποις λόγον, ἐκεῖ οὐδὲν δεινόν ὅπῃ γὰρ ὠφελείας τυχεῖν ἔξει διὰ τῆς εὐοδόσεως καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν προόδου ἐνεργείας, ἐκεῖ ἄδυσίαν βλάβην ὑφορατόν.

tam perlustrare humanam, atque per annorum decem millia. quid enim amplius sis visurus?

50. *Retroque meant, quae terra dedit. Iterum ad terram: at quod ab aethereo*

Venerat ortu, coeleste poli

Repetit templum. - - -

aut hoc est atomorum inuicem implexorum dissolutio, aut elementorum sensus expertium dispersio.

51. *Potu ciboque, atque id genus cupediis*

Cursum moramur, cita mors ne nos obruat.

Diuinitus at spirantem auram

Pati necesse est cum labore et lacrymis.

52. Est quisquam te luctae peritior. at *vide*, ne liberalior sit, ne modestior, ne ad casus quosuis obsequentior, ne aduersus aliorum errata placidior.

53. Vbicumque effici poterit opus vllum secundum rationem eam, quae mortalibus est cum diis ipsis communis, nihil ibi potest esse graue. vbi enim fructum consequi licet actionis prospere fluentis, et iuxta conditionis propriae naturam progredientis, nulla ibi superest damni suspicio.

νδ'. Πανταχῶ καὶ διηλεκτῶς ἐπὶ σοί ἐστι, καὶ τῇ παρέσῃ συμβάσει θεοσεβῶς εὐαρεστῆν, καὶ τοῖς παρῶσιν ἀνθρώποις κατὰ δικαιοσύνην προσφέρειν, καὶ τῇ ἔσῃ Φαντασίᾳ ἐμφιλοτεχνεῖν, ἵνα μήτι ἀκατάληπτον παρεισργῇ.

νε'. Μὴ περιβλέπῃς ἀλλότρια ἡγεμονικά, ἀλλ' ἐκῆ βλέπε κατ' εὐθὺ, ἐπὶ τί σέ ἡ φύσις ὁδηγεῖ, ἥ τε τῶ ὄλῳ διὰ τῶν συμβαινόντων σοι, καὶ ἡ σὴ, διὰ τῶν πρακτέων ὑπὸ σθ. πρακτέον δὲ ἐκάστῳ τὸ ἐξῆς τῇ κατασκευῇ κατασκευάσαι δὲ τὰ μὲν λοιπὰ τῶν λογικῶν ἔνεκεν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ παντός ἄλλῃ τὰ χεῖρῳ τῶν κρειττόνων ἔνεκεν, τὰ δὲ λογικὰ ἀλλήλων ἔνεκεν. τὸ μὲν ἔν περὶ γάμνον ἐν τῇ τῷ ἀνθρώπῳ κατασκευῇ τὸ κοινωνικὸν ἐστὶ· δεῦτερον δὲ τὸ ἀνένδοτον πρὸς τὰς σωματικὰς πείσεις. λογικῆς γάρ καὶ νοεῶς κινήσεως ἴδιον, περιεργεῖν ἑαυτὴν, καὶ μήποτε ἡττᾶσθαι μήτε αἰσθητικῆς, μήτε ὁρμητικῆς κινήσεως ζῳώδεις γὰρ ἐκότερα. ἡ δὲ νοερά ἐθέλει πρωτιεύειν, καὶ μὴ κατακρατεῖσθαι ὑπ' ἐκείνων. δικαίως γε. πέφυκε γὰρ χρησικὴ πᾶσιν ἐκεί-

54. Omni loco, omnique tempore, in te situm est, et in casu praesenti pie adquietescere, et cum hominibus praesentibus secundum ius fasque versari, et visa praesentia perite explorare, ne quid incompertum clam subrepat.

55. Nolito aliorum mentes circumspicere, sed eo recta intueri, quo natura te ducit; natura, inquam, vniuersi, in eis, quae tibi contingunt, et tua etiam, in eis, quae tibi sunt agenda. illud autem est vnicuique agendum, quod est conditioni ipsius consentaneum. porro, condita sunt, reliqua quidem rationalium gratia, quemadmodum et in re vniuersa alia, deteriora praestantiorum; rationalia vero sui inuicem. itaque in hominis natura primum ac praecipuum est, societatem colere; secundum, corporis adfectionibus neutiquam succumbere. est enim hoc motus rationalis et intellectualis proprium, circumscribere semet, et nec sensus, nec adfectus motibus vniquam superari: animalis enim vterque est. vis autem intellectualis principatum sibi vindicat, nec ab eis in ordinem redigi patitur. iure quidem. etenim *intellectus* natus est eis

νοις. τρίτον ἐν τῇ λογικῇ κατασκευῇ τὸ ἀπρόπτωτον καὶ ἀνεξαπάτητον. τέττον οὖν ἐχόμενον τὸ ἡγεμονικὸν εὐθέα περαινέτω, καὶ ἔχει τὰ ἑαυτῷ.

νς'. Ὡς ἀποτεθνηκότα δεῖ, καὶ μέχρι νῦν βεβιωκότα, τὸ λοιπὸν ἐκ τῷ περιόντος ζῆσαι κατὰ τὴν φύσιν.

νζ'. Μόνον φιλεῖν τὸ ἑαυτῷ συμβαῖνον καὶ συγκλωθόμενον. τί γὰρ ἀρμοδιώτερον;

νη'. Ἐφ' ἑκάστῃ συμβάματος ἐκείνης πρὸ ὁμμάτων ἔχειν, οἷς τὰ αὐτὰ συνέβαινε, ἔπειτα ἤχθοντο, ἐξενίζοντο, ἐμέμνοντο· νῦν ἔν ἐκείνοι πῶ; ἔδαμῶ· τί ἔν καὶ σὺ θέλεις ὁμοίως; ἔχι δὲ τὰς μὲν ἀλλοτείας τροπὰς καταλιπεῖν τοῖς τρέψαι καὶ τρεπομένοις; αὐτὸς δὲ περὶ τὸ πῶς χρῆσθαι αὐτοῖς ὅλος γίνεσθαι; χρῆσι γὰρ καλῶς· καὶ ὕλη σε ἔσται· μόνον πρόσεχε, καὶ θέλε σεαυτῷ καλὸς εἶναι ἐπὶ παντός, οὐ πράσσεις· καὶ μέμνησο αἰμφοτέρων, ὅτι καὶ διάφορον, ἐφ' ᾗ ἡ πρᾶξις.

omnibus vti. tertium in natura rationali est, lapsu et errore immunem esse. his igitur adhaerens mens recta procedat, habetque, quidquid suum est.

56. Tamquam vita iam functus, eiusdemque munere defunctus plane, quod reliquum est, tamquam ex abundanti, naturae conuenienter fac viuas.

57. Id solum diligas, quod obuenit, et a fato destinatum est tibi. ecquid enim magis est congruum?

58. In omni casu eos ob oculos habeas, quibus eadem quum contigissent, aegre tulerunt, pro inueto habuerunt, quiritati sunt. at vbi tandem iam illi? nusquam plane. cur tu igitur horum similis esse velis? aut cur non potius motus alienos eis relinquant, qui his aliis adficiunt et adficiuntur ipsi; ipse totus in hoc intentus, quo modo casibus istiusmodi vtare? etenim recte vti poteris; virtutisque materiam tibi suppeditabunt. tu tantum attende tibi, atque in omni actione tua bonum praestare te velis. denique in utroque horum memineris, medium quiddam esse illud, circa quod actio versatur.

νθ'. Ἐνδον βλέπει. ἔνδον ἡ πηγὴ τῷ ἀγαθῷ, καὶ αἰεὶ ἀναβλύειν δυναμένη, εἰάν αἰεὶ σκάπτῃς.

ξ'. Δεῖ καὶ τὸ σῶμα πεπηγέναι, καὶ μὴ διερρίφθαι, μήτε ἐν κινήσει, μήτε ἐν ῥέσει. οἷον γάρ τι ἐπὶ τῷ προσώπῳ παρέχεται ἡ διάνοια συνेतὸν αὐτὸ καὶ εὐχρημον συντηρῆσα, τοιοῦτο καὶ ἐπὶ ὅλῃ τῷ σώματος ἀπαιτητόν. πάντα δὲ ταῦτα σὺν τῷ ἀνεπιτηδεύτῳ φυλακτέα.

ξά'. Ἡ βιωτικὴ τῇ παλαιατικῇ ὁμοιοτέρα, ἥπερ τῇ ὀρχησικῇ, κατὰ τὸ πρὸς τὰ ἐμπίπτοντα, καὶ οὐ προγνωσμένα, ἔτοιμος καὶ ἀπτῶς ἐσάναι.

ξβ'. Συνεχῶς ἐφιστάναι, τίνες εἰσὶν οὗτοι, ὧς ὧν μαρτυρεῖσθαι θέλεις, καὶ τίνα ἡγεμονικὰ ἔχουσιν. ἔτε γὰρ μέμψῃ τοῖς ἀνθρώποις πταίσουσιν, ἔτε ἐπιμαρτυρήσεως δεήσει, εἰ βλέπων εἰς τὰς πηγὰς τῆς ὑπολήψεως καὶ ὁρμῆς αὐτῶν.

ξγ'. Πᾶσα ψυχὴ ἄνθρωπος, Φησὶν, εἴρεται ἀληθείας· ἔτι καὶ δικαιοσύνης, καὶ σωφροσύνης, καὶ εὐμενείας, καὶ παντὸς τῷ τοιοῦτου. ἀναγκαιοτάτον δὲ τὸ

59. Introspecte te. intus est boni fons, qui perenniter scatebit, si iugiter foderis.

60. Corpus etiam fixum esse oportet, ut nec motu, nec gestu, temere iactetur. quale enim in vultu specimen sui exhibet mens, dum scite eum atque decenter componit; tale quiddam et in toto corpore exigitur. caeterum ista citra adfectionem sunt obseruanda.

61. Ars viuendi est luctatoriae, quam saltatoriae, similibior: *quum in hoc sit posita*, ut aduersus contingentia improvisa in procinctu semper quis ac immotus consistat.

62. Crebro tecum perpende, qualesnam sint, a quibus probari et praedicari velis, qualique sint mente praediti. ita neque aut inculabis eos, ubi impingunt inuiti, nec approbationem eorum expetes, si opinionis adfectuumque fontes, quos habeant, perspexeris.

63. *Omnis anima*, inquit ille, *veritate priuatur inuita*: quin et iustitia pariter, et temperantia, et aequanimitate, et

διηνεκῶς τῆς μεμνηῖσθαι· ἔση γὰρ πρὸς πάντας πρῶ-
τερος.

ξδ'. Ἐπὶ μὲν παντὸς πόνου πρόχειρον ἔσω, ὅτι
ἔκ αἰχρὸν, ἐδὲ τὴν διάνοιαν τὴν κυβερνῶσαν χεῖρῳ
ποιεῖ· ἔτε γὰρ, καθὸ ὕλική ἐστιν, ἔτε καθὸ κοινωνικῇ,
διαφθείρει αὐτήν· ἐπὶ μέντοι τῶν πλείων πόνων καὶ
τὸ τῷ Ἐπικύρῳ σοι βοηθεῖτω, ὅτι ἔτε ἀφόρητον, ἔτε
αἰώνιον, ἐὰν τῶν ὄρων μνημονεύης, καὶ μὴ προσδοξάζης·
κακείνῃ δὲ μέμνησο, ὅτι πολλὰ, πόνῳ τὰ αὐτὰ ὄντα,
λανθάνει διαχειραίνόμενα, οἷον τὸ νυσάζειν, καὶ τὸ καυ-
ματίζεσθαι, καὶ τὸ ἀνορεκτεῖν· ὅταν ἔν τινι τῶν δυσ-
αρεστῶν, λέγε ἑαυτῷ, ὅτι πόνῳ ἐνδίδως.

ξε'. Ὅρα, μήποτε τοιῷτον πάθης πρὸς τὰς ἀπαν-
δρώπας, οἷον οἱ ἀνδρώποι πρὸς τὰς ἀνθρώπας.

ξς'. Πόθεν ἴσμεν, εἰ τηλαύγης Σωκράτης, καὶ διά-
θεσιν κρείστων ἦν· ἔ γὰρ ἀρεκῇ, εἰ Σωκράτης ἐνδοξό-
τερον ἀπέθανεν, καὶ ἐντρεχέστερον τοῖς σοφισταῖς διελέ-
γετο, καὶ καρτερικώτερον ἐν τῷ πάγῳ διενυκτέρευεν,

huiusmodi quavis virtute, hoc iugiter meminisse cum pri-
mis necessarium est. eris enim erga omnes mitior.

64. In dolore omni hoc praesto fit, nec turpem eum esse, nec mentem gubernatricem facere deteriorem. neque enim eam, aut quatenus materiale quiddam, aut quatenus societatis est studiosa, corrumpit: in plerisque vero horum Epicuri illud tibi adsit, nec intolerandum, nec aeternum esse, si terminorum memor fueris, nec opinionem adieceris. illud etiam memineris, multa taedio nos adficere, quae non aduertimus eandem, quam dolor, rationem habere, verbi gratia, dormire, *quando vigilare libet*, aestu adfici, fastidio laborare. quoties ergo horum aliquid aegre fers, dic tibi, dolori succumbere te.

65. Caue, erga inhumanos sic adficiaris, quomodo ipsi erga homines solent.

66. Vnde constat nobis, Socratem clara fuisse reliquisque praestantiore indole? neque enim hoc sufficit, quod mortem gloriosissime oppetebat; aut quod cum sophistis acutissime diserebat; aut quod in frigore summo patientissime

καὶ τὸν Σαλαμίνιον κελυδοῖς ἄγειν γενναιότερον ἔδο-
 ξεν ἀντιβῆναι, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐβρενθύετο· περὶ δὲ καὶ
 μάλισ' ἂν τις ἐπισήσειεν, εἶπερ ἀληθὲς ἦν· ἀλλ' ἐκεῖνο
 δὲ σκοπεῖν, ποῖαν τινὰ τὴν ψυχὴν εἶχε Σωκράτης, καὶ
 εἰ ἐδύνατο ἀρκεῖσθαι τῷ δίκαιος εἶναι τὰ πρὸς ἀνθρώ-
 πους, καὶ ὅσιος τὰ πρὸς θεοὺς, μήτε εἰκῇ πρὸς τὴν κα-
 κίαν ἀγανακτῶν, μηδὲ μὴν δαλνύων τινὸς ἀγνοία, μήτε
 τῶν ἀπονεμομένων ἐκ τῆ ὅλης ὡς ξένον τι δεχόμενος, ἢ
 ὡς ἀφόρητον ὑπομένων, μήτε τοῖς τῆ σαρκιδίᾳ πάθεσιν
 ἐμπαρέχων συμπαθῇ τὸν νῦν.

ΞΖ'. Ἡ Φύσις ἔχ' ἕτας συνεκέρασε τῷ συγκρί-
 ματι, ὡς μὴ ἐφείδαι περιορίζειν ἑαυτὸν, καὶ τὰ ἑαυτῆ
 ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖσθαι· λίαν γὰρ ἐνδέχεται θεῖον ἄνδρα
 γενέσθαι, καὶ ὑπὸ μηδενὸς γνωριζῆναι· τέττε μέμνησε
 αἰ, καὶ ἐτι ἐκεῖνος, ὅτι ἐν ὀλγίτοις κεῖται τὸ εὐδαιμό-
 νως βιώσθαι. καὶ μὴ, ὅτι ἀπῆλπισας διαλεκτικὸς καὶ Φυ-
 σικὸς ἔσσεσθαι, διὰ τῆτο ἀπογνῶς, καὶ ἐλεύθερος, καὶ αἰ-
 δήμων, καὶ κοινωνικὸς, καὶ εὐπειθὴς Θεῶ.

sub dio pernoctabar; aut quod Salaminium illum sistere ius-
 sus, resistere generosissime malebat; aut quod per compita
 fastuose incedebat; quod tamen an verum fuerit, merito du-
 bitaueris. verum illud considerare oportet, quo modo adfe-
 ctam animam habuerit Socrates. vtrum hoc contentus agere
 poterat, quod in rebus humanis iustus, in diuinis pius exsi-
 steret, nec malitiae cuiusquam frustra indignatus, nec cuius-
 quam inscitiae adfentatus, nec ab vniuerso adsignatum quid-
 quam, aut tamquam peregrinum quid excipiens, aut tamquam
 intolerandum sustinens, nec carunculae adfectionibus men-
 tem passus coadfici.

67. Non ita commisit natura compagem tui, vt tibi ne-
 queas terminos figere, et, quae tui sunt muneris, per te ex-
 sequi. omnino enim fieri potest, vt diuinus homo quis sit, et
 ignotus tamen cunctis degat. hoc semper memineris; sed et
 illud, paucissimis ad beate viuendum opus esse. quodque,
 etiamsi desperes dialecticae, aut naturalis scientiae peritiam,
 nihil esse tamen, quod animum despondeas, quasi liber et mo-
 destus fieri nequeas, et communitatis cultor, et obsequens Deo.

ξή. Ἀβιάτως διαζῆσαι ἐν πλείῃ θυμηδία, καὶ πάντες καταβοῶσιν, ἅτινα βέλονται, καὶ τὰ θηρία διασπᾶ τὰ μελύδρια τῷ περιτεθραμμένῳ τῷ Φυράματος. τί γὰρ κωλύει, ἐν πᾶσι τῷτοις τὴν διάνοιαν σώζειν ἑαυτὴν ἐν γαλήνῃ, καὶ κρίσει περὶ τῶν περισηκῶτων ἀληθείᾳ, καὶ χεῖται, τῶν ὑποβεβλημένων ἐτοίμη; ὥστε τὴν μὲν κρίσιν λέγειν τῷ προσηπτόντι τῷτο ὑπάρχεις κατ' ἐσίαν, καὶ κατὰ δόξαν ἀλλοῖον Φάνη· τὴν δὲ χεῖσιν λέγειν τῷ ὑποπίπτοντι· σὲ ἐζήτην· αἰ γὰρ μοι τὸ παρὸν ὕλη ἀρετῆς λογικῆς καὶ πολιτικῆς, καὶ τὸ σύνολον τέχνης ἀνθρώπων, ἡ θεῶ. πᾶν γὰρ τὸ συμβαῖνον, θεῶ, ἢ ἀνθρώπων ἐξοικεῖται, καὶ οὔτε καινόν, ἢτε δυσμεταχείριστον, ἀλλὰ γνώριμον καὶ εὐεργές.

ξθ. Τῷτο ἔχει ἡ τελειότης τῷ ἡθους, τὸ πᾶσαν ἡμέραν ὡς τελευταίαν διεξάγειν, καὶ μήτε σφύζειν, μήτε ναρκᾶν, μήτε ὑποκρίνεσθαι.

ο. Οἱ θεοὶ, ἀθάνατοι ὄντες, ἔδυναστεύουσιν, ὅτι ἐν τοσούτῳ αἰῶνι δεήσει αὐτὰς πάντως αἰ τοιούτων ὄντων

68. Vi omni immunem, in summa animi hilaritate, vitam transigere licet, etiam si, quae libuerit, aduersus te vociferentur homines vniuersi, etiam si massae istius corporeae coalitae et circumdatae tibi membra ferae discerpant. quid enim obstat, quo minus inter haec omnia mens tranquillam se seruet, de rebus circumstantibus vere iudicet, obiectisque commode vtatur? vt iudicium occurrenti ac irruenti rei cuius dicat: hoc es reuera, etiam si opinione aliusmodi esse videaris: vsus dicat eidem: te quaerebam. etenim semper mihi praesens res omnis materiam praebet virtutis rationalis et socialis, artisque prorsus, vel humanae, vel diuinae, *exercendae*. si quidem quidquid contingit, vel ad hominem spectat, vel ad Deum, nec aut nouum est, aut tractatu difficile, sed familiare et facile.

69. Hoc in se habet morum perfectio, quod diem omnem tamquam nouissimum exigit, nec aut festinat, aut torpescit, aut simulate quidquam agit.

70. Dii, immortales quum sint, non aegre ferunt tamen, quod per aeuum tam immensum ipsos oporteat omni-

καὶ τοσούτων Φαύλων ἀνέχουσαι· προσέτι δὲ καὶ κήδον-
ται αὐτῶν παντοίως. σὺ δὲ, ὅσον εἰδέπω λήγειν μέλλων,
ἀπαυδάς; καὶ ταῦτα, εἰς ὧν τῶν Φαύλων;

οα'. Γελοῖόν ἐστι, τὴν μὲν ἰδίαν κακίαν μὴ Φεύγειν,
ὃ καὶ δυνατόν ἐστι· τὴν δὲ τῶν ἄλλων Φεύγειν, ὅπερ
ἀδύνατον.

οβ'. Ὁ ἂν ἡ λογικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμις εὕρισκῃ
μήτε νοερὸν, μήτε κοινωνικόν, εὐλόγως καταδέεσθρον ἑαυ-
τῆς κρίνει.

ογ'. Ὅταν σὺ εὖ πεποιηκὼς ᾖς, καὶ ἄλλος εὖ πε-
πονθὼς, τί ἔτι ζητεῖς τρίτον παρὰ ταῦτα, ὥσπερ οἱ μω-
ροί, τὸ καὶ δόξα εὖ πεποιηκέναί, ἢ τὰ αἰμοιβῆς τυχεῖν;

οδ'. Οὐδεὶς κάμνει ὠφελόμενος. ὠφέλεια δὲ πρᾶ-
ξις κατὰ φύσιν. μὴ ἔν κάμνε ὠφελόμενος, ἐν ᾧ ὠφελεῖς.

οε'. Ἡ τῶν ὅλων φύσις ἐπὶ τὴν κοσμοποιίαν ὥρμησεν·
νῦν δὲ ἥτοι πᾶν τὸ γινόμενον κατ' ἐπακολούθησιν γίνεται,
ἢ ἀλόγιστα καὶ τὰ κυριώτατά ἐσιν, ἐφ' ἃ ποιεῖται ἰδίαν

no, tot talesque qui sint, improbos iugiter sustinere. immo,
quod amplius est, omnimodam horum curam gerunt. tu vero,
qui mox es desiturus, *males tolerando* defetisceris? idque
quum ex eorum ipse sis numero.

71. Ridiculum est, malitiam quum tuam, quod potes,
non effugias, fugere te *velle*, quod non potes, alienam.

72. Quidquid intellectualis socialisque facultas, nec ad
intellectum, nec ad vsum socialem facere deprehenderit, id
ipsum inferius se merito iudicat.

73. Vbi bene tu alicui fecisti, et beneficio ille adfectus
est, quid stultorum instar tertium quidpiam vltra haec quae-
ras, puta, beneficii hominis existimationem, aut beneficii ac-
cepti remunerationem?

74. Emolumentum capiendo nemo defatigatur. atqui
emolumentum est actio omnis naturae consentanea. noli er-
go defatigari emolumentum in eo capiendo, quod alteri
praeestas.

75. Ad mundum condendum vniversi natura olim se
intendit. nunc vero, aut quidquid sit, consequentiae necessa-
riae lege certa producit, aut principalia etiam illa, ad quae

δεμῆν τὸ τῷ κόσμῳ ἡγεμονικόν. εἰς πολλά σε γαληνότερον ποιήσει, τῷτο μνημονευόμενον.

mundi mens peculiariter intenta est, ratione nulla gubernatur. in multis tranquilliores fecerit te, hoc in memoria si habueris.

ΒΙΒΛΟΣ ἡ.

ΚΑΙ τῷτο πρὸς τὸ ἀκενόδοξον φέρεται, ὅτι ἐκ ἔτι δύνασαι τὸν βίον ὅλον, ἢ τὸν γε ἀπὸ νεότητος, φιλόσοφον βεβιωκέναι· ἀλλὰ πολλοῖς τε ἄλλοις, καὶ αὐτὸς σεαυτῷ δηλὸς γέγονας, πόρρω φιλοσοφίας ὦν. πέφυκται ἔν ὥστε τὴν μὲν δόξαν τὴν τῷ φιλοσόφῳ κτήσασθαι, ἐκείνῃ σοι ῥαδίον· ἀνταγωνίζεται δὲ καὶ ἡ ὑπόθεσις· εἴπερ ἔν ἀληθῶς ἐώρακας, πῶ κεῖται τὸ πρᾶγμα, τὸ μὲν, τί δόξεις, ἄφες· ἀρκέσθαι δὲ, εἰ καὶ τὸ λοιπὸν τῷ βίῳ, ὅσον δήποτε ἡ σὴ φύσις θέλει, βιώσῃν. κατανόησον ἔν, τί θέλει, καὶ ἄλλο μηδὲν περισπάτω· πεπειρασάμην γάρ, περὶ πόσα πλανηθεῖς, ἔδαμῃ εὗρες τὸ εὖ ζῆν· ἐκ ἐν συλλογισμοῖς, ἐκ ἐν πλάτῳ, οὐκ ἐν δόξῃ, ἐκ ἐν ἀπο-

LIBER VIII.

HOC etiam ad inanis gloriae studium minuendum conducit, quod vitam totam, eam saltem, quae a iuventute hactenus transiit, non potes praestare philosophice ductam, siquidem quum aliis haud paucis, tum et tibi ipsi compertum est, a philosophia longe te abesse. conturbatae sunt itaque rationes tuae: neque adeo aut facile est tibi philosophi existimationem comparare; et vitae etiam institutum aduersatur. proinde si vere perspexisti, in quo res ipsa sita sit, missa existimatione, in hoc duntaxat incumbere, ut vitae quod superest, quantulumcumque id fuerit, pro naturae tuae ductu ac dictamine transigas. tu itaque, illa quid velit, intueri. nec te aliud quidquam molestum habeat. etenim expertus iam es, per quam multa diuagatus vitam bonam beatamque nusquam inueneris; non in syllogismis, non in diuitiis, non in

λαύσει, ἔδαμῃ. πῶς ἔν ἐστιν; ἐν τῷ ποιεῖν, ἢ ἐπιζητεῖ
ἢ τῇ ἀνθρώπων φύσει; πῶς οὖν ταῦτα ποιήσει; ἐπὶ
δόγματα ἔχη, ἀφ' ὧν αἱ ὁρμαὶ καὶ αἱ πράξεις. τίνα
δόγματα; τὰ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν ὡς ἑδενός μὲν
ἀγαθῷ ὄντος ἀνθρώπων, ὃ ἔχει ποιεῖ δίκαιον, σώφρονα,
ἀνδρείον, ἐλεύθερον, ἑδενός δὲ κακῷ, ὃ ἔχει ποιεῖ τὰν-
αντία τοῖς εἰρημένους.

β'. Καθ' ἐκάστην πράξιν ἐρώτα σεαυτὸν, πῶς μοι
αὕτη ἔχει; μὴ μετανοήσω ἐπ' αὐτῇ; μικρὸν, καὶ τέθνη-
κα, καὶ πάντ' ἐκ μέσσης. τί πλέον ἐπιζητῶ, εἰ τὸ παρὸν
ἔργον ζῶς νοεῶ, καὶ κοινωνικῷ καὶ ἰσονόμῳ θεῷ.

γ'. Ἀλέξανδρος δὲ, καὶ Γάιος, καὶ Πομπηῖος, τί
πρὸς Διογένην, καὶ Ἡράκλειτον, καὶ Σωκράτην; οἱ μὲν
γὰρ εἶδον τὰ πράγματα, καὶ τὰς αἰτίας, καὶ τὰς ὕλας,
καὶ τὰ ἡγεμονικά ἦν αὐτῶν ταῦτά· ἐκεῖ δὲ ὅσων πρό-
νοια; καὶ δαλεία πόσων;

δ'. Ὅτι οὐδὲν ἦττον τὰ αὐτὰ ποιήσῃσι, καὶν σὺ
διαρραγῇς.

gloria, nec in voluptate, nec vllibi. in quonam ergo confi-
sit? in eis faciendis, quae exigit natura humana. at haec
quomodo quis faciat? si decreta nactus sit, a quibus appeti-
tiones actusque *istiusmodi proficiunt*. quatenam, *inquis*, decre-
ta? de bonis malisque, ut nihil nimirum homini bonum cen-
seat, quod non iustum, temperantem, fortem, liberalem fa-
ciat, nihil malum, quod non istis contrarium.

2. In omni actione interroga te, quomodo ista mihi sese
habet? num futurum est, ut eius poeniteat me? prope adest
tempus, quo moriturus sum, omniaque mihi transitura. quid
ergo expeto ulterius, si illud, quod impraesentiarum ago,
opus sit animantis rationalis, socialis, eademque cum Deo
ipso lege agentis.

3. Alexander, Caius, Pompeius, quid ad Diogenem, He-
raclitum, Socratem? isti siquidem res ipsas perspectas habe-
bant, formasque earumdem et materias. atque hoc modo in-
structae erant mentes horum. illis vero, de quam multis sol-
licitos esse necesse fuit? quam multis rebus inferuire?

4. Eadem nihilominus facturὸς *memineris*, etiamsi tu te
ruperis.

ε'. Τὸ πρῶτον μὴ ταράσσειν· πάντα γὰρ κατὰ τῆς
τῆ ὅλης φύσιν καὶ ὀλίγων χρόνων ἑδεῖς ἑδαιμῆ ἔσθ' ὥσ-
περ ἑδὲ Ἀδριανὸς, ἑδὲ Αὐγυστος. ἔπειτα ἀτενίσας εἰς
τὸ πρᾶγμα, ἶδε αὐτὸ καὶ συμμνημονεύσας, ὅτι ἀγαθόν
σε ἄνθρωπον εἶναι δεῖ, καὶ τί τῆ ἀνθρώπου ἡ φύσις ἀπαι-
τεῖ, πρᾶξον τῷτο ἀμετασχεπτί. καὶ εἶπε, ὡς δικαιοτά-
τον φαίνεται σοι μόνον, εὐμενῶς, καὶ αἰδημόνως, καὶ
ἀνυποκρίτως.

ς'. Ἡ τῶν ὅλων φύσις τῷτο ἔργον ἔχει, τὰ ὧδε
ὄντα ἐκὶ μετατιθέναι, μεταβάλλειν, αἶρειν ἔνθεν, καὶ
ἐκεῖ φέρειν. πάντα τροπᾷ· οὐχ ὥςτε φοβηθῆναι, μὴ τι
καινόν· πάντα συνήθη· ἀλλὰ καὶ ἴσαι αἱ ἀπονεμήσεις.

ζ'. Ἀρκεῖται πᾶσα φύσις ἑαυτῇ εὐδότη· φύσις
δὲ λογικὴ εὐοδεῖ, ἐν μὲν φαντασίοις, μήτε ψευδεῖ, μή-
τε ἀδήλῳ συγκατατιθεμένη· τὰς ὁρμαὶς δὲ ἐπὶ τὰ κοι-
νωνικὰ ἔργα μόνᾳ ἀπευθύνουσα· τὰς ὁρέξεις δὲ καὶ ἐχ-
πλίσεις τῶν ἐφ' ἡμῖν μόνον πεποιημένη· τὸ δὲ ὑπὸ τῆς
κοινῆς φύσεως ἀπονεμόμενον πᾶν ἀσπαζομένη. μέρος

5. In primis ne commouearis. obueniunt enim secundum
rerum naturam vniuersa: ipse autem paullo post, nullus, nus-
quam futurus es: quomodo et Hadrianus, et Augustus. tum
rem ipsam penitus intuitus, eam in se considera, simul me-
mineris, probum esse te oportere. quod autem hominis a te
natura exigit, hoc constanter facito, quodque iustissimum vi-
debitur, loquitor; placide duntaxat, modeste, citraque diffi-
mulationem.

6. Vniuersi natura hoc solemne habet: quae istic exsi-
stunt, illo transferre, res mutare, hinc tollere, illic deponere,
omnia vices has subeunt: vilitata sunt omnia, vt metuendum
non sit, ne quid noui emergat. Similis denique omnibus de
istis lex.

7. Natura omnis sese prospere procedente contenta est:
prospere autem procedit rationalis natura, vbi in cogitando
nec falso, nec incerto adsentitur, impulsus suos ad opera,
quae societatem iuuent, sola dirigit, appetitiones et auer-
siones, ad ea sola, quae in nobis sita sunt, adhibet, a rerum
natura denique, quidquid assignatum fuerit, amplectitur.

γὰρ αὐτῆς ἐστίν· ὡς ἡ τῷ φύλλῳ φύσις τῆς τῷ φυτῷ φύσεως, πλὴν ὅτι ἐκεῖ μὲν ἡ τῷ φύλλῳ φύσις μέρος ἐστὶ φύσεως, καὶ ἀναιδήτης, καὶ ἀλόγου, καὶ ἐμποδίζεσθαι δυναμένης. ἡ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ φύσις μέρος ἐστὶ ἀνεμποδίστης φύσεως καὶ νοεῖας καὶ δικαίας· εἶγε ἴσως καὶ κατ' ἀξίαν τῆς μερισμῆς χρόνων, ἁσίας, αἰτίης, ἐνεργείας, συμβάσεως, ἐκάστοις ποιῆται· σκόπει δὲ, μὴ εἰ τὸ πρὸς τὸ ἐν ἴσον εὐρήσεις ἐπὶ παντός, ἀλλὰ εἰ συλλήβδην τὰ πάντα τῷδε, πρὸς ἀθρόα τὰ τῷ ἑτέρῳ.

ἡ. Ἀναγινώσκειν ἔκ ἐξέστιν. ἀλλὰ ὕβριν ἀνείργειν ἔξέστιν. ἀλλὰ ἡδονῶν καὶ πόνων καθυπερτερεῖν ἔξέστιν. ἀλλὰ τῷ δοξαρίῳ ὑπεράνω εἶναι ἔξέστιν· ἀλλὰ ἀναιδήτοις καὶ ἀχαρίστοις μὴ θυμῶσθαι, προσέτι κηδεσθαι αὐτῶν ἔξέστιν.

θ'. Μηκέτι σε μηδεὶς ἀκώσῃ καταμεμφομένην τὸν ἐν αὐτῇ βίον, μηδὲ τὸν σεαυτῇ.

ι'. Ἡ μετάνοιά ἐστιν ἐπίληψις τις ἑαυτῇ, ὡς χρησίμῳ τι παρεικότος· τὸ δὲ ἀγαθὸν χρησίμῳ τι δεῖ εἶναι, καὶ ἐπιμελητέον αὐτῇ τῷ ἀγαθῷ καὶ καλῷ ἀν-

huius enim pars est, vt folii natura pars naturae est arboris, hoc tantum interest, quod ibi folii natura pars est naturae sensus rationisque exsortis, et impedimento obnoxiae, quum hominis natura pars sit naturae impediri nesciae, rationalis, iustae. haec autem et tempora, et materiam, et formam, et facultates, et casus, ex aequo distribuit singulis quibusque pro vniuscuiusque dignitate. id quod deprehendere licebit, si non seorsim vnum aliquod in re vlla consideraueris, sed istius omnia cum alterius alicuius confertim sumtis contuleris.

8. *Adeo es illiteratus*, vt nec legere possis. at potes contumelia abstinere, potes voluptate et dolore superiorem te praestare, potes gloriolam nihili facere, potes stupidis et ingratis non succensere, immo et illorum curam gerere.

9. Nemo, aut vitam aulicam, aut tuam etiam, insimulantem te audiat.

10. Poenitentia est sui ipsius reprehensio quaedam, vt qui vtile aliquid omiserit: bonum autem quodque necessario etiam est vtile; quodque est eiusmodi, id viro bono probò-

δεῖ εἰδείς δ' ἂν καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ μετανοήσῃεν,
ἐπὶ τῷ ἡδονῇ τινα παραινέαι· ἔτε ἄρα χρήσιμον, ἔτε
ἀγαθὸν ἡδονή.

ια'. Τῆτο τί ἐστὶν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τῇ ἰδίᾳ κατα-
σκευῇ; τί-μὲν τὸ ἡσιῶδες αὐτῷ καὶ ὑλικόν; τί δὲ τὸ
αἰτιῶδες; τί δὲ ποιεῖ ἐν τῷ κόσμῳ; πόσον δὲ χρόνον
ὑφίσταται;

ιβ'. Ὅταν ἐξ ὕπνου δυσχερῶς ἐγείρῃ, ἀναμνη-
σκῇ, ὅτι κατὰ τὴν κατασκευὴν σε ἔστι, καὶ κατὰ τὴν
ἀνθρωπικὴν φύσιν, τὸ πράξεις κοινωνικὰς ἀποδιδόναι,
τὸ δὲ καθεύδειν κοινὸν καὶ τῶν ἀλόγων ζώων· ὃ δὲ
κατὰ φύσιν ἐκάστω, τῆτο οἰκνιότερον καὶ προσφύεστερον,
καὶ δὴ καὶ προσηνέστερον.

ιγ'. Διηλεκτῶς καὶ ἐπὶ πάσης, εἰ οἷόν τε, φαντασίας
φυσιολογεῖν, παθολογεῖν, διαλεκτικεύεσθαι.

ιδ'. Ὡς ἂν ἐντυχάνῃς, εὐθύς σαυτῷ πρόλεγε-
ῖτος τίνα δόγματα ἔχει περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν; ἢ
γὰρ περὶ ἡδονῆς καὶ πόνου. καὶ τῶν ποιητικῶν ἐκατέρω,

que curae esse oportet. at neminem virum bonum probum-
que poenituerit, quod voluptatem vnumquam ullam omiserit.
neque vtile itaque, neque bonum voluptas est.

II. Hoc quidnam in se est ex constitutione sua? quae-
nam illius substantia, siue materia? quae forma? quid in mun-
do facit? quamdiu consistit?

12. Quando somnum grauatim excutis, reminiscere, et
conditioni tuae et naturae humanae consentaneum esse, vt
actiones ad communitatem conducentes edas, quum dormire
etiam brutis animantibus commune sit. quod autem est na-
turae cuiusque consentaneum, hoc et familiarius, et aptius,
et iucundius est vtique.

13. Adfidue, in omni, quantum potes, viso menti obla-
to, considera, quatenam eius natura, ad mores quid faciat,
quid in se habeat veritatis.

14. Vbi quemquam conueneris, statim tu resum: iste
quatenam habet de bonis malisque decreta? qui enim de vo-
luptate ac dolore, et efficientibus vtriusque, vel de fama et

καὶ περὶ δόξης, ἀδοξίας, θανάτου, ζωῆς, τοιαύδε τινα δόγματα ἔχειν, ἔδδεν θαυμαστόν, ἢ ξένον μοι δόξει, εἰάν τάδε τινα ποιῇ· καὶ μεμνήσομαι, ὅτι ἀναγκάζεται οὕτως ποιεῖν.

14. Μémνησο, ὅτι, ὥσπερ αἰχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ ἡ σὺκῃ σῦκα φέρει, ἕτως, εἰ ὁ κόσμος τάδε τινα φέρει, ὧν ἐστὶ φοβός· καὶ ἰατροῦ δὲ καὶ κυβερνήτη αἰχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ πεπύρεχεν ἕτας, ἢ εἰ ἀντίπνοια γέγονεν.

15. Μémνησο, ὅτι καὶ τὸ μετατίθεσθαι καὶ ἔπιδαι τῷ διορθῶντι ὁμοίως ἐλεύθερόν ἐστι. σὴ γὰρ ἐνέργεια κατὰ τὴν σὴν ὁρμὴν καὶ κρίσιν, καὶ δὴ καὶ κατὰ νῦν τὸν σὸν περαιομένην.

16. Εἰ μὲν ἐπὶ σοί, τί αὐτὸ ποιεῖς; εἰ δὲ ἐπ' ἄλλῳ, τίμιν μέμῃ; τοῖς ἀτόμοις, ἢ ταῖς θεοῖς; ἀμφοτέρω μανιώδῃ. ἔδδεν μὲμπτέον. εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διορθώσον τόδε πρᾶγμα αὐτό. εἰ δὲ τῷτο μὴ δύνασαι, πρὸς τί ἐτι σοὶ φέρει τὸ μέμψασθαι; σὺκῇ γὰρ ἔδδεν ποιητέον.

ignominia, morte et vita, decreta istiusmodi habeat, si huiusmodi fecerit, nihil mirum mihi nouumque videbitur. simul et hoc succurret, necessario facere illum, quae facit.

15. Memineris, aequè turpe esse, mirari quemquam, tamquam de re infueta, quod ea mundus, quorum ferax est, profert; ac mirari quemquam, quod ficus ficus ferat, aut mirari medicum, quod quis febricitauerit, gubernatorem, quod ventus aduersus flauerit.

16. Memineris, aequè tibi liberum esse, *sententiam mutare*, et corrigenti parere, *atque in re coepta vlla persistere*. etenim et haec tua est operatio, *utpote* quae iuxta intentionem iudiciumque tuum, atque adeo ex animi etiam tui sententia perficiatur.

17. Si tui istud est arbitrii, cur facis? sin alterius, quem incusas? atomos, an deos? insani vtrumque est. nemo igitur est inculandus. siquidem enim potes, rem ipsam corrige. sin minus, quid tibi queri profuerit? nihil autem est agendum frustra.

17. Ἐξω τῷ κόσμῳ τὸ ἀποθανὸν ἔπιπτε. εἰ ὥδ' ἔμνει καὶ μεταβάλλει, ὥδ' καὶ διαλύεται εἰς τὰ ἴδια, ἃ σοιχεῖά ἐστι τῷ κόσμῳ καὶ σά. καὶ αὐτὰ δὲ μεταβάλλει, καὶ ἔργα γούζει.

18. Ἐκαστον πρὸς τι γέγονεν; ἵππος, ἄμπελος; τί θαυμάζεις; καὶ ὁ ἥλιος ἔρεϊ, πρὸς τι ἔργον γέγονα; καὶ οἱ λοιποὶ θεοί. σὺ ἔν πρὸς τί; τὸ ἡδέσθαι; ἴδε, εἰ ἀνέχεται ἡ ἔννοια.

19. Ἡ φύσις ἐσόχασται ἐκάστῳ, ἔδεν τι ἑλασσόν τῆς ἀπολήξεως, ἢ τῆς ἀρχῆς τε καὶ διεξαγωγῆς, ὡς ὁ ἀναβάλλων τὴν σφαῖραν· τί ἔν ἀγαθὸν τῷ σφαιρίῳ ἀναφερομένῳ, ἢ κακὸν καταφερομένῳ, ἢ καὶ πεπτωκότι; τί δὲ ἀγαθὸν τῇ πομφόλυγι συνεώσῃ, ἢ κακὸν, διαλυθείσῃ; τὰ ὅμοια δὲ καὶ ἐπὶ λύχνῳ.

20. Ἐκρεψόν, καὶ θεάσασθαι, ὅσόν ἐστι, γηράσαν δὲ οἶον γίνεται, νοσήσαν δὲ, πορνεύσαν· βραχύβιον δὲ καὶ ὁ ἐπαινῶν καὶ ὁ ἐπαινέμενος, καὶ ὁ μνημονεύων, καὶ ὁ μνημονεύόμενος. προσέτι δὲ καὶ ἐν γωνίᾳ τέττα τῷ κλίματος,

18. Nihil, quod moritur, mundo excidit. istic autem si manet ac mutat, istic et in sua, quae et mundi et tui eadem sunt, elementa resolvitur. atque haec quoque mutant, nec turmurant tamen.

19. Ad opus aliquod natum est unumquodque, *πῦρ*, equus, vitis. quid miraris? sol etiam ipse, diique reliqui ad opus aliquod existere. tu ergo ad quid? numquid ad oblectandum te? cogita tecum, an sensus communis id ferat.

20. Natura rei cuiusque rationem habet; tam ad finem, quam ortum et durationem: quemadmodum et is, qui pilam mittit, *pilae pariter rationem habet*. ecquid autem pilae, vel sursum missae boni, vel descendenti cadentique mali? ecquid et bullae vel consistenti boni, vel subsidenti mali? de lucerna idem dictum fit.

21. Inverte *corpus tuum*, atque inspicere, quale sit, ubi senuerit; quale sit, ubi morbidum fuerit; quale sit, spiritum ubi efflauerit. brevis autem est vitae et qui celebrat, et qui celebratur; et qui commemorat pariter, et qui commemoratur. ad haec et in plagae istius angulo duntaxat id geritur;

καὶ ἔδδ' ἐνταῦθα πάντες συμφωνῶσι, καὶ ἔδδ' αὐτοῖς τις ἑαυτῶ καὶ ὅλη δὲ ἡ γῆ εὐγμή.

κβ'. Πρὸς τε τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῷ δόγματι, ἢ τῇ ἐνεργείᾳ, ἢ τῷ σημαινόμενῳ· δικαίως ταῦτα πάσχεις· μᾶλλον δὲ θέλεις ἀγαθὸς αὔριον γενέσθαι, ἢ σήμερον εἶναι.

κγ'. Πράσσω τι; πράσσω ἐπ' ἀνθρώπων εὐποίαν ἀναφέρειν· συμβαίνει τι μοί; δέχομαι, ἐπὶ τὰς θεὰς ἀναφέρειν, καὶ τὴν πάντων πηγὴν, ἀφ' ἧς πάντα τὰ γινόμενα συμμηρῶνται.

κδ'. Ὅποιόν σοι φαίνεται τὸ λούεσθαι; ἔλαιον, ἰδρῶς, ρύπος, ὕδωρ, γλοιῶδες, πάντα σικχαντά. τοιῦτον πᾶν μέρος τῆ βίᾳ, καὶ πᾶν ὑποκείμενον.

κε'. Λέκιλλα Οὐῆρον· εἶτα Λέκιλλα. Σέκκινδα Μάξιμον· εἶτα Σέκκινδα. Ἐπιτύγχανος Διότιμον· εἶτα Ἐπιτύγχανος. Φαυσίαν Ἀντωνῖνος· εἶτα Ἀντωνῖνος. τοιαῦτα πάντα. Κέλερ Ἀδριανόν· εἶτα Κέλερ. οἱ δὲ δριμύεις ἐκεῖνοι, ἢ προγνωστικοί, ἢ τετυφωμένοι, πῦ; οἶον,

vbi etiam neque omnes inter se consentiunt, neque quisquam sibi. denique terra omnis puncti instar habet.

22. Animum aduerte praesenti vel decreto, vel facto, vel dicto. merito haec pateris, qui bonus mauis cras fieri, quam esse hodie.

23. Facio quidquam? ita facio, vt ad homines iuuandos referam. contingit mihi quidquam? ita excipio, vt ad deos referam, fontemque rerum omnium, a quo, quaecumque sunt, ordine praestituto derivantur.

24. Ipsam lauare quale quid tibi videtur? oleum, sudor, sordes, aqua, strigmentum; putida omnia. tale quiddam est et vitae pars quaeuis, et materia subiecta quaelibet.

25. Lucilla Verum *extulit*; mox et Lucilla *ipsa elata est*. Secunda Maximum; mox et Secunda, Epitynchanus. Diotimum; mox et Epitynchanus. Antoninus Faustinam; mox et Antoninus. Celer Hadrianum; mox et Celer. huiusmodi sunt omnia. quin et solertes illi, aut futurorum praescii, aut fastu inflati, vbinam iam sunt? solertes, inquam, quales

δριμείς μὲν, Χιάρᾳ καὶ Δημήτριος ὁ Πλατωνικός, καὶ Εὐδαίμων, καὶ ἑ τις τοιοῦτος. πάντα ἐφήμερα, τεθνηκότα πάλα· ἔνιοι μὲν ἔδδ' ἐπ' ὀλίγον μνημονευθέντες· οἱ δὲ εἰς μύθος μεταβαλόντες· οἱ δὲ ἤδη ἐκ μύθων ἐξίτηλοι. τῶτων ἔν μεμνήσθαι, ὅτι δεήσει ἦτοι σκεδασθῆναι τὸ συγκεριμάτιόν σε, ἢ σβεσθῆναι τὸ πνευμάτιον, ἢ μετασθῆναι, καὶ ἀλλαχῇ καταχθῆναι.

κς'. Εὐφροσύνη ἀνθρώπων, ποιεῖν τὰ ἴδια ἀνθρώπων. ἴδιον δὲ ἀνθρώπων, εὐνοια πρὸς τὸ ὁμόφυλον, ὑπερέβασις τῶν αἰσθητικῶν κινήσεων, διάκρισις τῶν πιθανῶν φαντάσιων, ἐπιθεώρησις τῆς τῶν ὅλων φύσεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν γινομένων.

κζ'. Τρεῖς χεῖρεις ἡ μὲν πρὸς τὸ αἴτιον τὸ περικείμενον· ἡ δὲ πρὸς τὴν θεῖαν αἰτίαν, ἀφ' ἧς συμβαίνει πᾶσιν πάντα· ἡ δὲ πρὸς τὰς συμβιβάντας.

κη'. Ὁ πόνος ἦτοι τῷ σώματι κακὸν· ἔκβη ἀποφαινέσθαι· ἡ τῇ ψυχῇ· ἀλλ' ἐξεῖν αὐτῇ, τὴν ἰδίαν αἰθερίαν καὶ γαλήνην διαφυλάσσειν, καὶ μὴ ὑπολαμβάνειν.

Charax, Demetrius Platonicus, Eudaemon, et si quis alius eiusmodi. omnia caduca sunt, et iam olim morte sepulta sunt. alii nec breuem sui memoriam sunt consecuti; alii in fabulas abierunt; alii etiam e fabulis euanuerunt. horum ergo memineris, aut compagem tui dissipatum iri, aut extinctum spiritum, aut migraturum, atque alibi dispositum.

26. Homini volupe est, quae hominis propria sunt, facere. proprium autem est hominis, contribuli suo beneuolum esse, sensuum motus insuper habere, visa probabilia discernere, vniuersi naturam, eaque, quae secundum hanc sunt, contemplari.

27. Adfectiones singuli quique tres habent; vnam ad causam ambientem, alteram, ad causam diuinam, a qua proueniunt omnibus omnia; tertiam, ad eos, quibuscum in hac versatur.

28. Dolor aut est corpori malum. quod si sit, corpus id censeat. aut animae. at illi licet etiam inter dolores serenitatem suam tranquillitatemque seruare, nec opinari, malum

ὅτι κακόν. πᾶσα γὰρ κρίσις, καὶ ὀρμή, καὶ ὄρεξις, καὶ ἐκκλησις, ἔνδον, καὶ ἔδδεν κακὸν ὧδε ἀναβαίνει.

κθ'. Ἐξάλειψε τὰς Φαντασίας, συνεχῶς σεαυτῷ λέγων· νῦν ἐπ' ἐμοὶ ἐστίν, ἵνα ἐν ταύτῃ τῇ ψυχῇ μηδεμία πονηρία ᾖ, μηδὲ ἐπιθυμία, μηδὲ ὅλως ταραχὴ τις· ἀλλὰ βλέπων πάντα, ὅποιά ἐσι, χρωμαί ἐκάστῳ κατ' ἀξίαν. μέμνησο ταύτης τῆς ἐξουσίας κατὰ Φύσιν.

λ'. Παλεῖν, καὶ ἐν συγκλήτῳ, καὶ πρὸς πάνθ' ὄντιν' κοσμίως, μὴ περιττανῶς· ὑγιᾶ λόγῳ χρῆσθαι.

λα'. Αὐλὴ Αὐγῆς, γυνή, θυγάτηρ, ἐγγονοί, πρόγονοί, ἀδελφῇ, Ἀγρίππας, συγγενεῖς, οἰκεῖοι, Φίλοι, Ἄρειος, Μαικῆνας, ἰατροὶ, θύται, ὅλης αὐλῆς θάνατος· εἴτα ἐπιθί τὰς ἄλλας, μὴ καθ' ἑνὸς ἀνδρόπρε θάνατον, οἷον Πομπηίων· καί κεινο δὲ τὸ ἐπιγραφόμενον τοῖς μνήμασιν, ἔσχατος τῇ ἰδίᾳ γένεσι· ἐπιλογίζεσθαι, πόσα ἐσπιάδῃσαν οἱ πρὸ αὐτῶν, ἵνα διάδοχόν τινα καταλίπωσιν· εἴτα, ἀνάγκη ἔχρατόν τινα γενέσθαι· πάλιν ὧδε ὅλα γένεσι θάνατον.

esse. omne enim iudicium, et imperus, et appetitus, et auersio intus est; quo mali nihil adscendit.

29. Imaginationes dele, sæpe tecum sic loquendo: in potestate mea nunc situm est, ut nulla in hac anima existat improbitas, nulla cupiditas, nulla omnino perturbatio: sed ut omnibus, qualia reapse sint, perspectis, pro existimatione sua singulis utar. memento potestatis huius a natura tibi tributae.

30. Et in senatu, et apud quemlibet priuatim, curae sit modeste potius, quam diserte, loqui. sano vero apud omnes sermone utare.

31. Augusti aula, vxor, filia, nepotes, priuigni, soror, Agrippa, cognati, familiares, amici, Arius, Maecenas, medici, popae. aula tota morti concessit. tum ad alia te transfer; mortemque cogita, non vnius hominis, sed gentis totius, Pompeiorum puta. nec illud minus, quod tumulis inscribi solet: *ultimus hic generis sui*. dein reputa tecum, quam anxie egerint horum antecessores, ut successorem aliquem sibi superstitem relinquerent: quum necesse tamen fuerit, ut aliquis tandem ultimus existeret: atque hic rursus gentis totius mortem considera,

λβ'. Συντιθέναί δεῖ τὸν βίον κατὰ μίαν πράξιν καὶ εἰ ἐκάσῃ τὸ ἑαυτῆς παρέχει, ὡς οἶόν τε, ἀρεκείδαι· ἵνα δὲ τὸ ἑαυτῆς ἀπέχη, ἔδδ' εἰς σε κωλύσαι δύναται. ἀλλὰ σήσεται τι ἔξωθεν; ἔδδ' εἰς γε τὸ δικαίως καὶ σωφρόνως καὶ εὐλογίως· ἄλλο δὲ τί ἴσως ἐνεργητικὸν κωλυθήσεται; ἀλλὰ τῇ πρὸς αὐτὸ τὸ κώλυμα εὐαρεστήσει, καὶ τῇ ἐπὶ τὸ διδόμενον εὐγνώμοσι μεταβάσει, εὐθύς ἄλλη πράξις ἀντικαθίσταται, ἐναρμόσθῃσα εἰς τὴν σύνθεσιν, περὶ ἧς ὁ λόγος.

λγ'. Ἀτύφως μὲν λαβεῖν, εὐλύτως δὲ ἀφεῖναι.

λδ'. Εἴ ποτε εἶδες χεῖρα ἀποκεκομμένην, ἢ πόδα, ἢ κεφαλὴν ἀποτετμημένην, χωρὶς πᾶ ποτε ἀπὸ τῆ λοιπῆς σώματος κειμένην; τοιοῦτον ἑαυτὸν ποιεῖ, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ὁ μὴ θέλων τὸ συμβαῖνον, καὶ ἀποχίζων ἑαυτὸν, ἢ ὁ ἀκοινώνητόν τι πράσσω. ἀπέρριψαι πᾶ ποτε ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἐνώσεως· ἐπεφύκεις γὰρ μέρος· νῦν σεαυτὸν ἀπέκοψας. ἀλλ' ὧδε κομψὸν ἐκείνο, ὅτι

32. In singulis actionibus vitam componere oportet; γτ, si vnaquaeque, quantum datur, quod suum est, tulerit, in eo adquiescas. quo minus autem ferat, quidquid suum est, prohibere nemo poterit. sed exterius aliquid obstat? nihil quidquam, quo minus iuste, sobrie, confiderate, *in ea te geras*. sed alius alicuius facultatis fortassis effectus impediatur? atqui dum impedimentum ipsum placide fers, et ad id, quod datur, aequo animo te transfers, alia statim prioris vice actio emergit, quae ad eam, de qua sermo instituitur, *vitalis* compositionem non minus apte conducatur.

33. Sic accipe, ne fastuosus fias; *sic posside*, ut dimittere proclivis sis.

34. Si quando manum abscissam vidisti, vel pedem, aut caput etiam amputatum, et seorsim alicubi a reliquo corpore situm; talem plane se facit, quantum in ipso est, qui abscindit sese, dum vel id, quod contingit, non vult, vel aduersus societatis ius aliquid perperrat. reuulsum quodammodo abiecasti te aliquo ab ea, quae secundum naturam est, vnione, pars enim naturae fueras: nunc *vero* temet abscidisti. caete-

ἔξεσι σοι πάλιν ἐνῶσαι σεαυτόν. τῷτο ἄλλω μέρει ἔδεν ἑὸς ἐπέτρεψεν, χωριζέντι καὶ διακοπέντι, πάλιν συνελθεῖν. ἀλλὰ σκέψαι τὴν χρησότητα, ἣ τετίμηκε τὸν ἀνθρώπον· καὶ γὰρ ἵνα τὴν ἀρχὴν μὴ ἀπορραγῇ ἀπὸ τῆ ὅλης, ἐπ' αὐτῷ ἐποίησε· καὶ ἀπορραγὲν πάλιν ἐπανελθεῖν, καὶ συμφῦναι, καὶ τὴν τῆ μέρους τάξιν ἀπολαβεῖν ἐποίησεν.

λε'. Ὡς περ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἕκαστος τῶν λογικῶν χροὸν ὅσον ἢ τῶν λογικῶν φύσις, ἕτως καὶ ταύτην παρ' αὐτῆς εἰλήφαμεν. ὃν τρόπον γὰρ ἐκείνη πᾶν τὸ ἐνιστάμενον καὶ ἀντιβαῖνον ἐπιπεριτρέπει, καὶ κατὰ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐκείνης ποιῇ, ἕτως καὶ τὸ λογικὸν ζῶον δύναται πᾶν κώλυμα ὕλην ἑαυτῇ ποιεῖν, καὶ χρῆσθαι αὐτῷ, ἐφ' οἷον ἂν καὶ ὤρησε.

λε'. Μὴ σε συγχέιτω ἢ τῆ ὅλης βίβης φαντασία, μὴ συμπερινοί, ἐπίπονα οἷα καὶ ὅσα πιθανὸν ἐπρυγγεῖν ἔστι· ἀλλὰ καθ' ἕκαστον τῶν παρόντων ἐπερώτα σεαυτὸν, τί τῆ ἔργα τὸ ἀφόρητον καὶ ἀνύποιον; αἰ-

nam istic illud scitum est, quod vnire te denuo licet. hoc autem nulli alii parti est a deo concessum, vt reuulsa semel et praecisa denuo coalescat. Verum benignitatem eius considera, qua hominem cohonestauit; quum et in ipso posuerit, ne primitus ab vnũuerso reuelleretur; et facultatem tribuerit, vbi fuerit reuulsus, redeundi, denuoque coalescendi, et partis ordinem, quem tenuerat, recuperandi.

35. Sicut reliquas facultates rationalium vnusquisque fere ab vnũuersi natura accepit; ita hanc nos ab eadem facultatem accepimus: quod, quemadmodum illa, quidquid obstat et renititur, in vsum suum circumuertit, et in fato disponit, atque ita partem sui facit; ita et animal rationale, ex impedimento omni materiam creare sibi possit, eoque vti ad illud, quod intenderat, quodcumque tandem id fuerit.

36. Ne confundat te vitae tuae totius cogitatio: neque animo simul complectere, quot qualesque molestias superuenturas esse tibi verisimile sit. sed ad praesentium vnumquodque interroga te, quidnam hac in re est, quod subiri, aut

αὐθιγὴν γὰρ ὁμολογῆσαι. ἔπειτα ἀναμνήσκῃ σεαυ-
τὸν, ὅτι ἔτε τὸ μέλλον, ἔτε τὸ παρωχικὸς βαρεῖ σε,
ἀλλὰ αἰεὶ τὸ παρὸν. τῷτο δὲ κατασμικρύνεται, εἰάν αὐ-
τὸ μόνον περιορίσῃς, καὶ ἀπελέγχῃς τὴν διάνοιαν, εἰ
πρὸς τῷτο ψιλὸν ἀντέχειν μὴ δύναται.

λζ'. Μήτι νῦν παρακάθεται τῇ τῷ κυρίῳ σοφῷ
Πάνθῃα, ἢ Πέργαμος; τί δὲ, τῷ Ἀδριανῷ Χαυρίας, ἢ
Διώτιμος; γλυδίων. τί δὲ, εἰ παρακάθηντο, ἔμελλον αἰ-
θάνεσθαι; τί δὲ, εἰ ἡθάνοντο, ἔμελλον ἡθήσεσθαι; τί δὲ, εἰ
ἡδοντο, ἔμελλον ἔτοι αἰθάνατοι εἶναι; ἢ καὶ τῆς πρῶτον
μὲν γράας καὶ γέροντας γενέσθαι ἔτως εἴμαρτο, εἴτα ἀπο-
θαιῶν; τί ἔν ὕστερον ἔμελλον ἐκεῖνοι ποιεῖν, τῶτων ἀπο-
θαιόντων; γράσων πᾶν τῷτο καὶ λύθρον ἐν θυλάκῳ.

λη'. Εἰ δύνασαι ὅζῳ βλέπειν, βλέπε κρῖνων, Φη-
σὶ, σοφωτάτοις.

λθ'. Δικαιοσύνης κατεξαναστατικὴν ἀρετὴν ἔχ ὁρῶ
ἐν τῇ τῷ λογικῷ ζῷα κατασκευῇ· ἡδονῆς δὲ ὁρῶ, τὴν
ἐγκράτειαν.

fustineri nequeat? confiteri namque erubesces. tum cogita
tecum, nec quod futurum est, nec quod praeteritum est, sed
id semper duntaxat, quod praesens est, molestiam tibi facef-
fere. minuetur autem istud, si seorsim per se circumscriptum
dederis, mentemque redargueris, si ne huic quidem soli to-
lerando suffecerit.

37. Numquid etiamnum Veri tumulto adsidet Panthea,
aut Pergamus? numquid Hadriani Chabrias, aut Diotimus?
ridiculum foret. verum, si adsiderent, numquid ipsi hoc sen-
tirent? aut si sentirent, numquid illos iuaret? aut si eos iu-
uaret, numquid hi immortales futuri essent? annon et istis
destinatum est, ut primo senescant, tum moriantur? acquid
ergo facerent illi, mortuis istis? foetor est hoc omne, et sa-
nies in faeco.

38. Si acute cernere vales, acumine tuo vtere, inquit
ille, in rebus eis, quae sapientiam maxime exigunt.

39. In animantis rationalis constitutione virtutem nul-
lam video, quae iustitiae se opponat: at voluptati, quae op-
ponat sese, continentiam video.

μ'. Ἐὰν ἀφέλῃς τὴν σὴν ὑπόληψιν περὶ τῆς λυπεῖν σε δοκῆντος, αὐτὸς ἐν τῷ ἀσφαλεστάτῳ ἔσηκας. τίς αὐτός; ὁ λόγος. ἀλλ' ἔκ εἰμι λόγος. ἔσω. ἐκὼν ὁ μὲν λόγος αὐτὸς ἑαυτὸν μὴ λυπεῖτω. εἰ δέ τι ἄλλο σοι κακῶς ἔχει, ὑπολαβέτω αὐτὸ περὶ αὐτοῦ.

μα'. Ἐμποδισμὸς αἰσθήσεως, κακὸν ζωτικῆς φύσεως. ἔμποδισμὸς ὀρεμῆς, ὁμοίως κακὸν ζωτικῆς φύσεως. ἔστι δέ τι ἄλλο ὁμοίως ἔμποδιστικὸν καὶ κακὸν τῆς φυτικῆς κατασκευῆς. ὥτως τοίνυν ἔμποδισμὸς νῆ, κακὸν νοεράς φύσεως. πάντα δὲ ταῦτα ἐπὶ σεαυτὸν μετάφερε. πόνος, ἡδονὴ ἄπτεταί σε; ὄψεται ἡ αἰσθήσις, ὀρεμήτῃ ἐνσημα ἐγένετο; εἰ μὲν ἀνυπεξαίρετως ὄρεμας, ἡδὴ ὡς λογικῶς κακόν. εἰ δὲ τὸ κοινὸν λαμβάνεις, ἔπα βέβλαψαι, ἢ δὲ ἔμπεπόδισαι. τὰ μέντοι τῆ νῆ ἴδια οὐδεὶς ἄλλος εἴωθεν ἔμποδίζειν· τὰς γὰρ ἔ πῦρ, ἔ σέληνος, ἔ τύραννος, ἔ βλασφημία, ἔχ' ὅτις ἄπτεται ὅταν γένηται σφαῖρος, κυκλοτερὴς μένει.

40. Si opinionem tuam ab eo, quod vexare te videtur, semoveris, ipse in tutissimo mox consistes: quis ipse? Ratio. at non sum ratio. esto. ratio itaque ne vexet se. si quid autem aliud tibi male habet, id ipsum de hoc ipso, si poterit, opinetur.

41. Sensus impeditio malum est naturae animalis. motus impeditio iridem eiusdem est malum. est et aliud, quod vegetatiqum conditionem pariter impediat, estque malum eiusdem. mentis quoque perinde impeditio naturae intellectivae malum est. haec iam tu omnia ad te transferas. dolor, voluptas attingit te? viderit sensus. aliquid molienti tibi obstitit quidpiam? si citra exceptionem moliebaris, iam tuum, quae rationalis, malum est. at si id, quod communiter fieri solet, tibi proponebas, nondum aut laesus es, aut impeditus etiam. mentis utique propria quae sunt, nemo alius impedire solet, hanc enim nec ignis, nec ferrum, nec tyrannus, nec vituperium, nec aliud quidlibet attingit, ubi facta fuerit sphaerae instar, teres tota atque rotunda.

μβ'. Οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἐμαυτὸν λυπεῖν· ἔδδ' ἐγὰρ ἄλλον πάποτε ἐκὼν ἐλύπησα.

μγ'. Εὐφραίνει ἄλλον ἄλλο· ἐμὲ δὲ, εἰάν ὑγιὲς ἔχω τὸ ἡγεμονικόν, μὴ ἀποσβεσθόμενον μήτε ἀνθρωπὸν τινα, μήτε τῶν ἀνθρώποις συμβαινόντων· ἀλλὰ πᾶν εὐμένεσιν ὀφθαλμοῖς ὁρῶντα καὶ δεχόμενον, καὶ χρώμενον ἐκάσῳ κατ' ἀξίαν.

μδ'. Τῷτον ἰδὲ τὸν χρόνον σεαυτῷ χαρίσαι. οἱ τὴν ὑπεροφημίαν μᾶλλον διακοντες οὐ λογιζονται, ὅτι ἄλλοι τοιοῦτοι μέλλουσιν ἐκεῖνοι εἶναι, οἷοί εἰσιν ἔσθι, οὐς βαρύνται· καὶ ἐκεῖνοι δὲ θνητοί. τί δὲ ὅλως πρὸς σέ, ἂν ἐκεῖνοι Φωναῖς τοιαύταις ἀπηχῶσιν, ἢ ὑπόληψιν τοιαύτην περὶ σε ἔχωσι.

με'. Ἄρὸν με καὶ βάλλε, ὅπῃ θέλεις. ἐκὼ γὰρ ἔξω τὸν ἐμὸν δαίμονα ἴλεω, τῷτ' ἔστιν, ἀρκέμενον, εἰ ἔχοι καὶ ἐνεργοίη κατὰ τὸ ἐξῆς τῇ· ἰδίᾳ κατασκευῇ. Ἄρα τῷτο ἄξιον, ἵνα δι' αὐτὸ κακῶς με ἔχη ψυχῇ.

42. Indignum censeo, ut me ipse vexem, qui neminem inquam volens vexarim.

43. Alia oblectant alios. me vero, si mentem sanam habuerim, quae nec hominem quemquam, aut humanum quidquam auerferet; sed quidquid obuenit, oculo benigno adspiciat excipiatque, et pro sui existimatione singulis utatur.

44. Hoc ipsum, quod iam adest, tempus tibi met fac impertias. qui famam postumam adfectant potius, non cogitant, alios quosdam eiusmodi fore *posteror* illos, quales isti sunt, quos nunc grauatum ferunt. sed et utrique sunt mortales. quid autem tua interest, si vocibus istiusmodi adstrepuerint illi tibi, aut existimationem hanc, vel illam, de te habuerint.

45. Tolle me, et, quocumque libuerit, proice, etenim illic quoque genium meum habiturus sum propitium placidumque; hoc nempe contentum, si pro conditionis suae officio habere se agereque possit. num hoc tanti est, ut hac de causa anima mea male se habeat, ac deterior fiat, dum de

καὶ χεῖρον ἑαυτῆς ἢ, ταπεινωμένη, ὀρεγομένη, συνδυα-
μένη, πτυρομένη; καὶ τί εὐρέσεις τῶτα ἄξιον;

μς'. Ἀνθρώπων ἕθεν συμβαίνει τι δύναται, ὃ ἐκ
ἔστιν ἀνθρωπικόν σύμπτωμα· ἔδδ' βοῖ, ὃ ἐκ ἔστι βοϊκόν·
ἔδδ' ἀμπέλα, ὃ ἐκ ἔστι ἀμπελικόν· ἔδδ' λίθω, ὃ ἐκ ἔστι
λίθω ἴδιον. εἰ ἔν ἐκάστῳ συμβαίνει, ὃ καὶ εἴωθεν, καὶ
πέφυκεν, τί ἂν δυσχεραίνοις; ἔ γὰρ ἀφόρητόν σοι ἔφε-
ρεν ἡ κοινὴ φύσις.

μς'. Εἰ μὲν διὰ τι τῶν ἐκτὸς λυπῇ, ἐκ ἐκείνό σοι
ἐνοχλεῖ, ἀλλὰ τὸ σὸν περὶ αὐτῶ κρέμα. τῶτο δὲ ἦδη
ἔξαλείψαι ἐπὶ σοι ἔστιν. εἰ δὲ λυπεῖ σέ τι τῶν ἐν τῇ σῇ
διαθέσει, τίς ὁ κωλύων διορθῶσαι τὸ δόγμα; ὅμως δὲ
καὶ εἰ λυπῇ, ὅτι ἐχὶ τόδε τι ἐνεργεῖς, ὑγιές σοι φαινό-
μενον, τί ἐχὶ μᾶλλον ἐνεργεῖς, ἢ λυπῇ; ἀλλὰ ἰχυρό-
τερόν τι ἐνίσταται· μὴ ἔν λυπῇ· ἔ γὰρ παρὰ σε ἡ αἰ-
τία τῇ μὴ ἐνεργεῖσθαι. ἀλλὰ ἐκ ἄξιον ζῆν, μὴ ἐνεργε-
μένῃ τῶτα. ἅπιθι ἔν ἐκ τῇ ζῆν εὐμενῆς, ἢ καὶ ὁ ἐνερ-
γῶν ἀποθνήσκει, ἅμα ἴλεως τοῖς ἐνισταμένοις.

primitur, extenditur, confunditur, consternatur? ecquid re-
periam, quod tanti sit?

46. Nihil homini cuiquam contingere potest, quod non
humanus sit casus; nec boui, quod non bouis sit; nec viti,
quod non vitis sit; nec lapidi, quod non lapidis ipsius sit. Si
ergo contingit id cuique, quod et vñui et naturae eius est con-
sentaneum, quid est, aegre quod feras? neque enim quid-
quam tibi tulisset natura communis, quod ferri non posset.

47. Si qua te angit res externa, non est ea ipsa, quae
molestiam facessit tibi, sed tuum ipsius de ea re iudicium,
hoc autem statim delere in te situm est. si quid vero in *aeter-
na animi* dispositione te angit, quis prohibere potest, quo
minus opinionem tuam corrigas? pari modo, si anxium te ha-
bet, quia hoc, aut illud, quod rectum tibi videtur, non facis,
cur non facere potius, quam angi, velis? sed obstat, inquis,
valentius aliquid. nihil est ergo, quod anxius sis. neque enim
non agendi causa in te est. sed nec vivere tanti est, ni id fiat.
excede ergo e vita aequo animo, quo modo excederes, si id
agere daretur, simul etiam obstantibus ipsis propitius.

μη'. Μέμνησο, ὅτι ἀκαταμάχητον γίνεται τὸ ἡγεμονικόν, ὅταν εἰς αὐτὸ συσραφῇ ἀρετῇ αὐτῶ, μη' ποιεῖντι, ὃ μη' θέλει, καὶ ἀλόγως παρατάξῃται. τί ἔν, ὅταν καὶ μετὰ λόγῃ περισκεμμένως κρίνῃ περὶ τινος; διὰ τῆτο ἀρετόπολις ἐστὶν ἢ ἐλευθέρᾳ παθῶν διάνοια· ἔδεν γὰρ ὀχυρώτερον ἔχει ἄνθρωπος, ἐφ' ὃ καταφυγὼν ἀνάλωτος λοιπὸν ἂν εἴη· ὁ μὲν ἔν μη' ἑωρακώς τῆτο, ἀμαθής· ὁ δὲ ἑωρακώς καὶ μη' καταφεύγων, αὐτυχής.

μηθ'. Μηδὲν πλέον, σαυτῶ λέγε, ὧν αἱ προηγμένα φαντασίαι ἀναγγέλλουσιν. ἡγγελται, ὅτι ὁ δεῖνά σε κακῶς λέγει. ἡγγελται τῆτο. τὸ δὲ, ὅτι βέβλαισαι, ἐκ ἡγγελται. βλέπω, ὅτι νοσεῖ τὸ παιδίον. βλέπω. ὅτι δὲ κινδυνεύει, ἢ βλέπω. ἔτως ἔν μέναι αἰεὶ ἐπὶ τῶν πρώτων φαντασιῶν, καὶ μηδὲν αὐτὸς ἐνδοθεὶ ἐπίλεγε, καὶ ἔδεν σοι γίνεται· μᾶλλον δὲ ἐπίλεγε, ὡς γνωρίζων ἔκαστα τῶν ἐν τῇ νόσῳ συμβαινόντων.

ν'. Σίκυος πικρός· ἄφες. βάτοι ἐν τῇ ὁδῷ· ἔκκλιτον. ἀρεκεῖ. μη' προσεπέιπης· τί δὴ καὶ ἐγένετο ταῦτα

48. Memineris, inēxpugnabilem fieri mentem, quando in se contracta, ipsa se contenta manet, dummodo nil faciat, quod ipsa nolit, tametsi non ratione, sed obstinatione mera instructa sit. quid ergo futurum est, si, ratione in consilium adhibita, considerate de re aliqua sententiam tulerit? propterea arx est quaedam mens perturbationibus immunis. neque enim aliud vllum habet homo hoc validius communitum *praesidium*, ad quod ubi confugerit, in nullius potestatem possit deinceps venire, hoc qui non videt, imperitus; qui videt, nec eo recipit se, infelix est.

49. Nihil ulterius tecum reputa, quam quod visa primario renuntiauerint. nuntiatur tibi, hunc, vel illum, tibi conuictum. hoc nunciatum est. non er illud, laesum esse te. video, puerulum aegrotare? hoc video. at periclitari, non video. hoc igitur modo in primo visis consistes semper, nec amplius quidquam eis a te intus adicias, et nihil tibi accidit, *quod commoneat te*. vel adicias potius aliquid, ut qui rerum omnium, quae in mundo isto contingunt, naturam perfectam habeas.

50. Amarus est cucumis: mitte. vepres in via: declina. sufficit. ne pergas dicere: *quare autem in mundo ista sunt?*

ἐν τῷ κόσμῳ; ἐπεὶ καταγελασθήσῃ ὑπὸ ἀνθρώπων Φυσιολόγῃ, ὡς ἂν καὶ ὑπὸ τέκτονος καὶ σκυτέως γελασθεῖς, καταγινώσκων, ὅτι ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ξέσματα καὶ περιτμήματα τῶν κατασκευαζομένων ὁρᾷς. καίτοι ἐκείνοι γε ἔχουσι, πᾶς αὐτὰ ρίψουσιν· ἡ δὲ τῶν ὅλων Φύσις ἔξω ἔδεν ἔχει· ἀλλὰ τὸ θαυμαστὸν τῆς τέχνης ταύτης ἐστίν, ὅτι, περιορίσασα ἑαυτὴν, πᾶν τὸ ἔνδον, διαφθερεσθαι καὶ γηράσκειν καὶ ἄχρηστον εἶναι δοκᾷ, εἰς ἑαυτὴν μεταβάλλει, καὶ ὅτι πάλιν ἄλλα νεαρά ἐκ τῶν αὐτῶν ποιεῖ· ἵνα μήτε θορίας ἔξωθῃ χεῖρ, μήτε, ὅπως ἐκβάλῃ τὰ σᾶπρότερα, προσδέηται. ἀρκεῖται ἂν καὶ χώρᾳ τῇ ἑαυτῆς, καὶ ὕλῃ τῇ ἑαυτῆς, καὶ τέχνῃ τῇ ἰδίᾳ.

ναΐ. Μήτε ἐν ταῖς πράξεσιν ἐπισύρειν· μήτε ἐν ταῖς ὁμιλίαις Φύσειν· μήτε ἐν ταῖς Φαντασίαις ἀλᾶσθαι· μήτε τῇ ψυχῇ καθάπαξ συνέλκεσθαι, ἢ ἐκθόρευσθαι· μήτε ἐν τῷ βίῳ ἀχολεῖσθαι. κτείνουσι, κρεανομῶσι, κατάρχεις ἐλαύνουσι. τί ἂν ταῦτα πρὸς τὸ τὴν διάνοιαν μένειν καθαρὰν, φρενῆρη, σώφρονα, δικαίαν; οἷον εἰ τις, παρασπᾶς πηγῇ διαυγᾷ καὶ γλυκεῖα, βλασφημοίᾳ αὐ-

ludibrio enim futurus es homini scientiae naturalis perito, perinde ac fabro, aut futuri, si huic vitio verteres, quod eorum, quae conficit, ramenta ac segmenta in officina eius cerneret. et illi tamen, quo proiiciant, habent: quum vniuersi natura nihil extra se habeat: sed, quod in hac eius arte maxime mireris, quum se certis terminis circumscripserit, quidquid intra se corrumpi, fenescere ac inutile fieri videtur, in semet conuertit, aliaque ex his ipsis noua producit. adeo ut nec materia extranea opus habeat, nec, quo putrefacta proiiciat, desideret. ita contenta manet et loco suo, et materia sua, et arte sibi propria.

51. Nec in actionibus languidus; nec in congressibus turbidus sis; nec in cogitationibus vagus; nec anima praecipuus, abreptus et temere exsiliens; nec in vita multis implicitus negotiis. occidunt, concidunt, diris te deuouent. quid haec obstant, quo minus mentem serues puram, prudentem, sobriam, iustam? quemadmodum si quis fonti adstans limpidus ac dulci, conuiciis eum inceserit, at ille nihilominus

τὴν, ἥ δὲ ἔ παύεται πότιμον ἀναβλύσασα· καὶ πηλὸν ἐμβάλη, καὶ κοπρίαν, τάχιστα διαχεδάσει αὐτὰ, καὶ ἐκκλύσει, καὶ ἔδαμῶς βαφθήσεται. πῶς ἔν πηγὴν αἰν-
ναον ἔξεις, καὶ μὴ φρέαρ; Φύε σεαυτὸν πάσης ὥρας εἰς
ἐλευθερίαν, μετὰ τῇ εὐμενῶς, καὶ ἀπλῶς, καὶ αἰδημένως.

νβ'. Ὁ μὲν μὴ εἰδὼς, ὅτι ἔστι κόσμος, ἐκ οἶδεν, ὅτι
ἔστιν. ὁ δὲ μὴ εἰδὼς, πρὸς ὅτι πέφυκεν, ἐκ οἶδεν, ὅτις
ἔστιν, ἔδδ' τί ἐστι κόσμος. ὁ δὲ ἔν τῇ τέττων ἀπολιπών,
ἔδδ', πρὸς ὅτι αὐτὸς πέφυκεν, εἶποι, τίς ἔν φαίνεται σοι
ὁ τὸν τῶν προτέντων ἔπαινον φεύγων ἢ δίων, (ἢ) αἱ ἔδδ'.
ὅτι εἰσὶν, ἔτε οἵτινές εἰσι, γινώσκουσι;

νγ'. Ἐπαινέεισθαι θέλεις ὑπὸ ἀνθρώπων, τοῖς τῆς
ὥρας ἐαυτῷ καταρρωμένῃ; ἀρέσκειν θέλεις ἀνθρώποι, ὅς
ἐκ ἀρέσκει ἐαυτῷ; ἀρέσκει ἐαυτῷ, ὁ μετανοῶν ἐφ' ἅπα-
σι χεδόν, οἷς πράσσει;

νδ'. Μηκέτι μόνον συμπνεῖν τῷ περιέχοντι ἀέρι,
ἀλλὰ ἤδη καὶ συμφρονεῖν τῷ περιέχοντι πάντα νοεῶν.
ἡ γὰρ ἦτον ἡ νοεῖα δύναμις πάντα κέχυται καὶ δια-

laticem potui accommodum fundere non cessat. quin et, si
lutum quis fimumque iniecerit, disperget cito diluetque
eum, nec eodem inquinabitur. quomodo ergo fieri potest,
ut fontem perennem in te, non puteum, habeas? si vñ adfi-
duo libertatem cum aequanimitate, simplicitate, modestia,
quasi nativam tibi reddideris.

52. Qui nescit, esse mundum, vbi sit, nescit, qui nescit,
ad quid natus sit, nec quis ipse, nec quid mundus sit, novit.
qui autem in horum alterutro deficit, nec, ad quid ipse natus
sit, dicere potest. qualis ergo tibi videtur is, qui vanos homi-
num eorum plausus vel auerfatur, vel aucupatur, qui nec vbi
sint, nec qui sint ipsi, norunt?

53. Num in votis habes ab eo laudari, qui intra horu-
lae spatium ter semet execratur? num ei studes placere, qui
nec sibi ipse placet? aut quomodo sibi placet, quem omnium
fere, quae facit ipse, poenitet?

54. *Cirae tibi deinceps sit*, non tam cum aere ambiente
te conspirare, quam menti cuncta ambienti consentire. ne-
que enim minus vis illa intellectualis ubique diffusa est, et

πεφοίτηκε τῷ σπάσαι δυναμένῳ, ἥπερ ἡ ἀερώδης τῷ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ.

νε'. Γενικῶς μὲν ἡ κακία ἔδεν βλάπτει τὸν κόσμον, ἡ δὲ κατὰ μέρος, ἔδεν βλάπτει τὸν ἕτερον. μόνῳ δὲ βλαβερά ἐστι τάτῳ, ᾧ ἐπιτέτραπται καὶ ἀπηλλάχθαι αὐτῆς, ὁπόταν πρῶτος ἕτως θελήσῃ.

νς'. Τῷ ἐμῷ προαιρετικῷ τὸ τῷ πλησίον προαιρετικὸν ἐπίσης ἀδιάφορόν ἐστιν, ὡς καὶ τὸ πνεῦματιον αὐτῷ καὶ τὸ σαρκίδιον. καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα ἀλλήλων ἐνεκεν γεγόναιμεν, ὅμως τὰ ἡγεμονικά ἡμῶν ἕκαστον τῇ ἰδίᾳ κυρίᾳ ἔχει· ἐπεὶ τοι ἐμελλεν ἡ τῷ πλησίον κακία ἐμῷ κακὸν εἶναι· ὅπερ ἐκ ἔδοξε τῷ θεῷ, ἵνα μὴ ἐπ' ἄλλῳ ἢ τὸ ἐμὲ ἀτυχεῖν.

ςζ'. Ὁ ἥλιος κατακλύσθαι δοκᾷ, καὶ πάντα γε πέχυται, ἔ μὴν ἐκκέχυται. ἡ γὰρ χύσις αὕτη τάσις ἐστίν. ἀκτῖνες γὰρ αὐαὶ αὐτῷ ἀπὸ τῷ ἐκτείνεσθαι λέγονται. ὁποῖον δὲ τι ἐστὶν ἀκτῖς, ἰδοὺς αὖ, εἰ διὰ τινος τενεῖς εἰς ἐσπιασμένον οἶκον τὸ ἀφ' ἡλίου φῶς εἰσδύομενον θεάσαιο· γίνεται γὰρ κατ' εὐθύ, καὶ ὥσπερ διαιρεῖται.

permeat cuius exposita, qui attrahere eam potest, quam aëria cuilibet, qui respirationis est compos.

55. Generatim malitia mundo non obest. particulatim nec alteri cuiquam. huic tantum est noxia, cui concessum est ab ea immunem esse, quandocumque id ipse voluerit.

56. Arbitrio meo ex aequo res indifferens est arbitrium vicini mei, atque animula, aut caruncula eius, etiam si enim quam maxime alter alterius causa mutuo nati sumus, mentium tamen nostrarum cuilibet peculiaris sua constat potestas. alioqui vicini mei malitia malum me faceret: id quod Deo non est visum, ne alieni arbitrii esset miserum me facere.

57. Sol defundi videtur, et vbique quidem diffunditur, nec effunditur tamen. illa enim diffusio est extensio tantum. itaque ab extendendo radii eius nomen sortiti sunt, cuiusmodi vero res sit radius, perspicere licet, si per angustum aliquod *foramen* lumen a sole profectum in domicilium tenebricosum subingredi videris, recta enim procedit, et refrin-

δὴ πρὸς τὸ σπέρμινον, ὅ,τι ἂν ἀπαντήσῃ, διείργον τὸν ἐπέκεινα αἶρα· ἐνταῦθα δὲ ἔσῃ, καὶ ἐκατώλισθαι, ἐδὲ ἔκαστε. τοιαύτην ἔν τὴν λύσιν καὶ διάχυσιν τῆς διανοίας εἶναι χρῆ, μηδαμῶς ἔκχυσιν, ἀλλὰ τάσιν, καὶ πρὸς τὰ ἀπαντῶντα κωλύματα μὴ βίαιον μηδὲ ραγδαίαν τὴν ἐπέρεισιν ποιῖσθαι· μηδὲ μὲν καταπίπτειν, ἀλλὰ ἵστασθαι, καὶ ἐπιλάμπειν τὸ δεχόμενον. αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ σερῇται τῆς αὐγῆς, τὸ μὴ πρραπέμπον αὐτῇ.

νῆ. Ὁ τὸν θάνατον φοβέμενος, ἥτοι ἀναισθησίας φοβεῖται, ἢ αἰσθῆσιν ἑτεροίαν. ἀλλ' εἴτε ἐκέτι αἰσθῆσιν, ἐδὲ κακῶς τινος αἰσθήσῃ· εἴτε ἀλλοιοτέραν αἰσθησιν κτήσῃ, ἀλλοῖον ζῶον ἔσῃ, καὶ ζῇν ἐπαύσῃ.

νθ'. Οἱ ἄνθρωποι γεγόνασιν ἀλλήλων ἔντεκεν. δέδασκε ἔν, ἢ φέρε.

ξ'. Ἄλλως βέλκε, ἄλλως νῶς φέρεται· ὁ μέντοι νῶς, καὶ ὅταν εὐλαβῇται, καὶ ὅταν περὶ τὴν σκέψιν τρέφεται, φέρεται κατ' εὐθὺ ἐδὲν ἥττον, καὶ ἐπὶ τὸ προκείμενον.

gitur quodammodo, vbi corpus aliquod solidum occurrerit, quod aerem ultra non admittit: ibi autem consistit, et non delabitur, nec decedit. talem ergo mentis solutionem et diffusionem esse oportet, non effusionem utique, sed extensionem, quaeque aduersus obuia quaelibet impedimenta non violentam et impetuosam, collisionem adhibeat: nec etiam decingat, sed consistat, et illustret, quidquid eam admiserit. priuabit enim semet splendore illius, si quis eam non transmiserit.

58. Qui mortem formidat, vel sensus extinctionem, vel aliusmodi aliquem sensum formidat. atqui, si sensum nullum prorsus habueris, nec mali quidquam sensurus es; siñ sensum aliusmodi, animal aliusmodi futurus es, nec vivere desines.

59. Homines alter alterius causa nati sumus. itaque aut doce, aut fustine.

60. Aliter sagitta, aliter mens fertur. mens enim, tam quum cauet, quam quum confiderat, recta fertur, nec minus ad scopum sibi propositum tendit.

ξά. Εἰσιέναι εἰς τὸ ἡγεμονικὸν ἐκάστη παρέχει
 δὲ καὶ ἐτέρῳ παντὶ εἰσιέναι εἰς τὸ ἑαυτῇ ἡγεμονικόν.

61. In mentem alterius cuiusque descende: sed et in
 tuam ipsius descendere quemlibet patere.

ΒΙΒΛΟΣ 9.

Οἰδικῶν, ἀσεβεῖ. τῆς γὰρ τῶν ὅλων φύσεως κατε-
 σκευακυίας τὰ λογικά ζῶα ἔνεκεν ἀλλήλων, ὥςτε ὡφε-
 λῆν. μὲν ἄλληλα κατ' ἀξίαν, βλάπτειν δὲ μηδαμῶς·
 ὁ τὸ βέλημα ταύτης παραβαίνων, ἀσεβεῖ δηλονότι εἰς
 τὴν πρεσβυτάτην τῶν θεῶν. ἡ γὰρ τῶν ὅλων φύσις,
 ὄντων ἐς φύσις. τὰ δὲ γε ὄντα πρὸς τὰ ὑπάρχοντα
 πάντα οἰκείως ἔχει. ἔτι δὲ καὶ ἀληθεῖα αὕτη ὀνομά-
 ζεται, καὶ τῶν ἀληθῶν ἀπάντων πρώτη αἰτία ἐστίν. ὁ
 μὲν ἂν ἐκὼν ψευδόμενος ἀσεβεῖ, καθόσον ἐξαπατῶν
 ἀδικεῖ· ὁ δὲ ἄκων, καθόσον διαφωνεῖ τῇ τῶν ὅλων φύ-
 σεϊ, καὶ καθόσον ἀκοσμεῖ, μαχόμενος τῇ τῷ κόσμῳ φύ-
 σεϊ· μάχεται γὰρ ὁ ἐπὶ τὰναντία τοῖς ἀληθεῖσι φερό-

LIBER IX.

QVI iniuste agit, impie agit. quum enim vniuersi natura
 animalia rationalia sui inuicem gratia condiderit, vt,
 sibi inuicem pro cuiusque dignitate profint, nec vlla ratione
 sibi inuicem obsint; qui naturae placitum hoc violat, impie
 prorsus agit aduersus numinum omnium antiquissimum. et
 enim vniuersi natura, rerum est omnium natura. omnia au-
 tem, quae existunt, necessitudine quadam mutua sunt sibi in-
 uicem coniuncta. sed et eadem, *quae natura*, veritas quoque
 nuncupatur; estque prima omnium, quae vera sunt, causa.
 itaque qui sciens volens mentitur, impie agit, in quantum
 fallendo iniuste agit; qui nolens nesciusque, in quantum
 vniuersi naturae dissentit, et in quantum mundi ordinem
 pulchre compositum infringit, dum mundi naturae aduersa-
 tur. aduersatur enim, qui, quantum in se est, ad ea, quae ve-

μενος παρ' ἐαυτὸν ἀφορμὰς γὰρ προσιλήσει παρὰ τῆς φύσεως, ὧν ἀμελήσας ἔχ' οἷός τε ἐστὶ νῦν διακρίνειν τὰ ψευδῆ ἀπὸ τῶν ἀληθῶν. καὶ μὴν ὁ τὰς ἡδονὰς ὡς ἀγαθὰς διώκων, τὰς δὲ πόνους ὡς κακὰ φεύγων, ἀσεβεῖ. ἀνάγκη γάρ, τὸν τοιοῦτον μέμφεσθαι πολλάκις τῇ κοινῇ φύσει, ὡς παρ' ἀξίαν τι ἀπονεμῆσθαι τοῖς Φαύλοις καὶ τοῖς σπυδαίοις, διὰ τὸ πολλάκις τὰς μὲν Φαύλους ἐν ἡδοναῖς εἶναι, καὶ τὰ ποιητικὰ τέτων κτᾶσθαι· τὰς δὲ σπυδαίους πόνῳ, καὶ τοῖς ποιητικοῖς τέτῃ περιπίπτειν. ἔτι δὲ ὁ φοβέμενος τὰς πόνους, φοβηθήσεται ποτε τῶν ἐσομένων τι ἐν τῷ κόσμῳ· τῆτο δὲ ἤδη ἀσεβές. ὁ, τὴ διώκων τὰς ἡδονὰς, ἔκ ἀφ' ἧς γίνεται τῷ ἀδικεῖν· τῆτο δὲ ἐναργῶς ἀσεβές. χρηρὲ δὲ, πρὸς ἃ ἡ κοινὴ φύσις ἐπίσης ἔχει, (ὃ γὰρ ἀμφοτέρω ἐποίει, εἰ μὴ πρὸς ἀμφοτέρω ἐπίσης εἶχε) πρὸς ταῦτα καὶ τὰς τῇ φύσει βλαπομένας ἐπεσθαι, ὁμογνώμονας ὄντας, ἐπίσης διακρίσθαι. ὅσις ἐν πρὸς πόνους, καὶ ἡδοναῖς, ἢ θάνατον καὶ ζῶην, ἢ δόξαν

ritati aduersa sunt, fertur. a natura siquidem subsidia iam olim acceperat, quibus neglectis factum est, vt falsa a veris nunc dignoscere nequeat. Quin etiam, qui voluptates, tamquam quae sint bona, sectatur, dolores, tamquam quae mala sint, fugit, impie hic quoque agit. necesse est enim, vt is, qui sic adfectus fuerit, de rerum natura saepe conqueratur, quasi ea bonis malisque praeter meritum vtriusque aliquid attribuat; quum mali saepenumero voluptatibus diffuant, eisque rebus, quibus eae comparantur, abundant; boni contra in dolore versentur, atque in casus eiusmodi, qui dolorem solent patere, incidant. ad haec, qui dolorem timet, eorum aliquid timebit, quae in mundo necessario futura sunt: hoc est autem impium. et qui voluptatem sectatur, iniuriam inferendo non abstinebit: hoc autem aperte impium. oportet autem, ad quae rerum natura ex aequo se habet, (nec fecisset utique vtraque, nisi ad vtraque se ex aequo haberet) aduersus haec eadem eum pariter esse ex aequo adfectum, qui naturae ductum sequi desiderat, quo naturae consentire possit. quicumque ergo aduersus dolorem et voluptatem, vel mortem et vitam, vel gloriam et ignominiam, ad quae

καὶ ἀδοξίαν, οἷς ἐπίσης ἡ τῶν ὅλων φύσις χρῆται, αὐ-
 τὸς ἔκ ἐπίσης ἔχει, δῆλον, ὡς ἀσεβεῖ. λέγω δὲ τὸ χρῆ-
 θαι τέτοις ἐπίσης τὴν κοινὴν φύσιν, ἀντὶ τῆς κατὰ τὸ
 συμβαίνειν ἐπίσης κατὰ τὸ ἐξῆς γινομένοις, καὶ ἐπιγι-
 νομένοις ὅρμῃ τινι ἀρχαίᾳ τῆς προνοίας, καθ' ἣν ἀπό-
 τινος ἀρχῆς ὤρμησεν ἐπὶ τήνδε τὴν διακόσμησιν, συλ-
 λαβῆσά τινὰς λόγους τῶν ἐσομένων, καὶ δυνάμεις γονί-
 μους ἀφορίσασα, ὑποστάσεων τε, καὶ μεταβολῶν, καὶ
 διαδοχῶν τοιούτων.

β'. Χαριεῖς μὲν ἦν ἀνδρὸς, ἄγευσον ψευδολογίας
 καὶ πάσης ὑποκρίσεως καὶ τρυφῆς καὶ τύφου γενόμενον,
 ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν. τὸ δ' ἔν κορεσθέντα γε τῶν
 ἀποπνεῦσαι, δεύτερος πλῆς, ἢ προσηῇσθαι προσκαθῆσθαι
 τῇ κακίᾳ. καὶ ἔγω σε ἔδδ' ἡ πείρα πείθει φεύγειν ἐκ τῆς
 λοιμῆς; λοιμὸς γὰρ διαφθορὰ διανοίας, πολλῶ γε μάλ-
 λον, ἥπερ ἡ τῆς περιεχυμένης τέττε πνεύματος τοιάδε τις
 δυσκρασία καὶ τρυπή. αὕτη μὲν γὰρ ζῶων λοιμὸς, καθὸ
 ζῶα ἐστίν· ἐκεῖνη δὲ ἀνθρώπων, καθὸ ἀνθρωποὶ εἰσιν.

rerum natura ex aequo se habet, non ex aequo adfcitur, im-
 pie hunc agere liquido constat. per hoc autem, quod dicitur,
 vniuersi naturam istis ex aequo vti, intelligo ista ex aequo
 euenire ex serie quadam rerum prodeuntium, sibi que inui-
 cem succedentium iuxta antiquissimum quemdam providentiae
 motum, quo a principio illa ad hanc rerum omnium ordina-
 tionem et adorationem se contulit, quum rationes quasdam
 rerum futurarum apud se concepisset, et facultates quasdam
 existentiarum, transmutationum, et successuum istiusmodi
 secundas discreuisset.

2. Gratius equidem foret, vt prius defungeretur quis-
 piam, quam mendacitatem, simulationem, luxum, fastum de-
 libasset. secundus autem ab hoc gradus, horum satur saltem
 vt emori praeoptet, quam improbitati immorari. an nondum
 experientia tibi ipsa suadet, vt e peste ista profugias? pestis
 est enim mentis corruptio, *et pernicioſa* quidem magis ea,
 quam aeris huius circumfusi intemperies et alteratio *eiusmo-
 di*. haec enim animalium, qua sunt animalia; illa hominum
 lues est, qua sunt homines.

γ'. Μὴ καταφρόνει θανάτῃ, ἀλλὰ εὐαρέσει αὐτῷ, ὥς καὶ τὰς ἐνός ὄντος, ὧν ἡ φύσις ἐθέλει. οἷον γὰρ ἐστὶ τὸ νεῖσσαι, καὶ τὸ γηράσκειν, καὶ τὸ αὐξῆσαι, καὶ τὸ ἀκμαῖσαι, καὶ ὀδόντας, καὶ γένειον, καὶ πολιὰς ἐνεγκεῖν, καὶ σπείρειν, καὶ κυοφορεῖν, καὶ ἀποκυῖναι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ φυσικὰ ἐνεργήματα, ὅσα αἱ τῶ σῶ βίῃ ὥραν φέρουσιν, τοῦτο καὶ τὸ διαλυθῆναι. τῆτο μὲν ἐν κατα ἀνθρώπων ἐστὶ λελογισμένον, μὴ ὀλοχερῶς, μηδὲ ὡςικῶς, μηδὲ ὅπερ ἐφάνηκε πρὸς τὸν θάνατον ἔχειν· ἀλλὰ περιμένειν ὡς μίαν τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν· ὡς νῦν περιμένεις, τότε ἔμβρυον ἐκ τῆς γαστρὸς τῆς γυναικὸς σε ἐξέλθῃ, ὅπως ἐκδέχεσθαι τὴν ὥραν, ἐν ἣ τὸ ψυχάριόν σε τῶ ἐλὺτῃ τῆς ἐκπεσεῖται. εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν παράπηγμα ἀψικάρδιον θέλεις, μάλιστα σε εὐκόλῳ πρὸς τὸν θάνατον ποιήσει ἡ ἐπίσσις, ἡ ἐπὶ τὰ ὑποκείμενα, ὧν μέλλεις ἀφίστασθαι, καὶ μεθ' οἷων ἡθῶν ἔκτετι ἔσαι ἢ ἐμπεφυρμένη. προσκόπτεσθαι μὲν γὰρ αὐτοῖς ἥκιστα δεῖ, ἀλλὰ καὶ κήδεσθαι καὶ πρῶτος φέρειν· μεμνηθῆναι μέντοι, ὅτι οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων ὁμοδογματῶντων σοι ἡ

3. Mortem noli contemnere, sed animo lubenti excipe, tamquam ex eorum, quae natura vult, numero quod sit. cuiusmodi enim res est, adolefcere, senescere, crescere, adultum esse, dentire, barbatum esse, canescere, ferere, praegnantem esse, parere, aliaque id genus opera naturalia, quae vitae tuae secum ferunt aetates, eiusmodi plane res est et dissolui. hominis est igitur considerati, nec temerarie, nec impetuose, nec fastuose aduersus mortem se gerere: sed tamquam opus naturale, eam praestolari: quo modo nunc praestolaris, donec vxoris tuae vtero foetus prodeat, ita expectanda est hora, qua animula tua inuolucro istius excidet. si autem vulgare vis pharmacum, quod cor tamen attingat, morti facilem cum primis praestabit te, si consideraueris res subiectas, a quibus morte diuelleris, moresque hominum, quales sint, quibus anima tua vltius non immiscebitur. ~~etiam~~ si enim offendi eis te neutiquam oportet, sed curare eos, placideque ferre; meminisse tamen licuerit, quod ab hominibus haud idem, quod tu, sentientibus discessurus es: hoc

ἀπαλλαγὴ ἕσται. τὸτο γὰρ μόνον, ἔπερ ἄρα, ἀνθεῖλ-
κεν ἂν καὶ κατεῖχεν ἐν τῷ ζῆν, εἰ συζῆν ἐφείτο τοῖς τα-
τοιαῦτα δόγματα περιπεποιημένοις. νῦν δὲ ὁρᾷς, ὅσος
ὁ κόπος ἐν τῇ διαφονίᾳ τῆς συμβιώσεως, ὥς ἐπείν
Θαῖτον ἔλθης, ὦ θάνατε, μή πᾶ καὶ αὐτοὺς ἐπιλάθω-
μαι ἐμαυτῶ.

δ'. Ὁ ἀμαρτάνων ἑαυτῷ ἀμαρτάνει, ὁ ἀδικῶν, ἑαυ-
τὸν κακοῖ, κακὸν ἑαυτὸν ποιῶν.

ε'. Ἀδικεῖ πολλάκις ὁ μὴ ποιῶν τι, ἔ μόνον ἔ
ποιῶν τι.

ς'. Ἀρεκῆ ἡ παρῶσα ὑπόληψις καταληπτική, καὶ
ἡ παρῶσα πράξις κοινωνική, καὶ ἡ παρῶσα διάθεσις
εὐαρεστική πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας συμβαῖνον.

ζ'. Ἐξαλείψαι φαντασίαν· σῆσαι ὀρμήν· σβέσαι
ἄρεξιν· ἐφ' ἑαυτῷ ἔχειν τὸ ἡγεμονικόν.

η'. Εἰς μὲν τὰ ἄλογα ζῶα μία ψυχὴ διήρηται·
εἰς δὲ τὰ λογικὰ μία νοερά ψυχὴ μεμέριται. ὥσπερ
καὶ μία γῆ ἐστὶν ἀπάντων τῶν γεωδῶν, καὶ ἐν φωτὶ

enim solum, si quid aliud, nos retraheret, et in vita retine-
ret, si cum eadem sentientibus vitam degere daretur. nunc
autem vides, quanta molestia, ex dissensu mutuo eorum, qui-
buscum vivitur, oritur. ut dicere liceat: *Propere accedas, o
mors; ne quando etiam ipse obliuiscar mei.*

4. Qui peccat, sibi met ipsi peccat. qui iniuste agit, sibi
nocet, dum se malum facit.

5. Saepenumero contingit, ut iniuste agat, tam qui non
facit aliquid, quam et qui facit.

6. Si adsit certa de rebus sententia, et actio societatem
humanam spectans, et animus ita adfectus, ut boni consulat
omnia, quae a suprema causa proficiuntur, sufficit.

7. Imaginationes absterge; motus compesce; appeti-
tionem exstingue; mentem in potestate sui contine.

8. In animantia irrationalia anima una distribuitur; in
rationalia vero anima una ratione praedita dispertitur. quem-
admodum et terrestrium omnium una est terra; unaque luce

ὁρῶμεν, καὶ ἓνα αἶρα ἀναπνέομεν, ὅσα ὁρατικά καὶ ἑμψυχα πάντα.

θ'. Ὅσα κοινῇ τινος μετέχει, πρὸς τὸ ὁμογενὲς σπεύδει. τὸ γεῶδες πᾶν ῥέπει ἐπὶ γῆν, τὸ ὑγρὸν πᾶν σύρρην, τὸ ἀερώδες ὁμοίως ὥστε χρῆζειν τῶν διεργόντων καὶ βίας. τὸ πῦρ ἀνωφερὲς μὲν, διὰ τὸ στοιχειῶδες πῦρ παντὶ δὲ πυρὶ ἐνταῦθα πρὸς τὸ συνεξάπτεσθαι ἔτοιμον ἔσται, ὥστε καὶ πᾶν τὸ ὑλικόν, τὸ ὀλίγω ξηρότερον, εὐ-
ἐξαπτον εἶναι, διὰ τὸ ἑλαττον ἐγκακεῖσθαι αὐτῷ τὸ κω-
λυτικόν πρὸς ἑξαψιν. καὶ τοίνυν πᾶν τὸ κοινῆς νοεραῖς
Φύσεως μέτοχον πρὸς τὸ συγγενὲς ὁμοίως σπεύδει, ἢ
καὶ μᾶλλον. ὅσα γάρ ἐστι κρεῖττον παρὰ τὰ ἄλλα,
τοσέτω καὶ πρὸς τὸ συγκινεῖσθαι τῷ οἰκείῳ καὶ συγ-
κεῖσθαι ἐτοιμότερον. εὐθύς γὰρ ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων εὐ-
ρήθη σμήνη, καὶ ἀγέλαι, καὶ νεοσσοτροφίαι, καὶ οἷον
ἔρωτες. ψυχαὶ γάρ ἤδη ἦσαν ἐνταῦθα, καὶ τὸ συνα-
γωγὸν ἐν τῷ κρεῖττονι ἐπιτενόμενον εὐρίσκετο, οἷον ἔτε
ἐπὶ Φυτῶν ἦν, οὔτε ἐπὶ λίθων, ἢ ξύλων. ἐπὶ δὲ τῶν

cernimus omnes, et aere vno spiramus, quotquot visus vitae-
que participes sumus.

9. Quaecumque aliquid in commune participant, ad id, quod est generis eiusdem, promte feruntur. ad terram mole sua fertur terrestre quoduis; in idem confluit humidum omne; et aerium itidem quodcumque: ut necesse sit, vi aliqua intercludi ea, *id ne faciant*. sursum fertur ignis ob ignem elementarem: cum omni vero, qui istic est, igni adeo simul accendi proclivis est, ut materia omnis ficior paullo incendi prompta admodum sit, eo quod minus sibi admixtum habeat, quod incendium prohibeat. proinde et quidquid naturae intellectualis est, in commune particeps, ad sibi cognatum pariter, vel multo magis etiam, promte fertur. quo est enim rebus aliis praestantius, hoc est promptius ei, quod sui generis est, commisceri, et cum eo quodammodo coalescere. hinc apud irrationalia existunt examina, armenta, pullorum educationes, et quasi amores *quidam*. etenim istis animae insunt; itaque in subiecto praestantiori vis illa in vnum conducendi conciliandique intensior reperitur, quam in stirpibus, lapidi-

λογικῶν ζώων, πολιτεῖαι, καὶ φιλῖαι, καὶ οἶκοι, καὶ σύλ-
 λογοι, καὶ ἐν πολέμοις συνθῆκαι καὶ ἀνοχαί. ἐπὶ δὲ τῶν
 ἔτι κρείττονων, καὶ ἐκδιδεσθηκότων τρόπον τινὰ, ἔνωσις ὑπέ-
 στη, οἷα ἐπὶ τῶν ἄσρων. ἄτως ἢ ἐπὶ τὸ κρείττον ἐπανά-
 ρασις συμπάθειαν καὶ ἐν διδωσῶσιν ἐργάσασθαι ἐδύνα-
 το. ὅρα ἔν τὸ νῦν γινόμενον. μόνα γὰρ τὰ νοερά νῦν
 ἐπιλέλθαι τῆς πρὸς ἄλληλα σπαθῆς καὶ συννεύσεως,
 καὶ τὸ σύρρειν ὥδε μόνον ἔ βλέπεται. ἀλλ' ὅμως καί-
 τοι φεύγοντες περικαταλαμβάνονται· κρατῇ γὰρ ἡ φύ-
 σις· ὅψαι δὲ, ὃ λέγω, παραφυλάσσων. θᾶσσον γὰρ εὗροί
 τις ἂν γεῶδὲς τι μηδενὸς γεῶδους προσαπτόμενον, ἢ περ
 ἀνθρώπων ἀνθρώπων ἀπερχισμένον.

ί. Φέρει καρπὸν καὶ ἄνθρωπος, καὶ θεὸς, καὶ ὁ
 κόσμος· ἐν ταῖς οἰκείαις ὥραις ἕκαστα φέρει. εἰ δὲ ἡ συν-
 ἡθεια κυρίως τέτροφεν ἐπὶ ἀμπέλαι καὶ τῶν ὁμοίων, οὐ-
 δὲν τῆτο. ὁ λόγος δὲ, καὶ κοινὸν καὶ ἰδίον καρπὸν ἔχει·
 καὶ γίνεται ἐξ αὐτῆ τοιαῦθ' ἕτερα, ὁποῖόν τι αὐτός ἐστι
 ὁ λόγος.

bus, aut lignis. hinc et in rationalibus, republicae, amicitiae,
 familiae, concilia; item belli tempore foedera, et induciae,
 quin et in praestantioribus adhuc, licet modo quodam a se in-
 uicem diffitis, in astris nempe, vnio tamen quaedam existit,
 ita fortis praestantioris eminentia etiam in distantibus adfe-
 ctionem ad se inuicem mutuam producere valuit. vide inte-
 rim, quo res redierit. sola enim rationalia mutui huius in se
 inuicem studii ac consensus nunc sunt oblita: confluxusque
 ille apud ista sola non cernitur. verumtamen, fugiant licet
 hoc homines, vndique occupantur: praeualeat enim natura.
 obseruando autem id, quod loquor, comperies. facilius enim
 quis terreni quidpiam terrenae rei nulli adiunctum repperit,
 quam hominem ab homine *omni* prorsus seiunctum.

10. Fructum fert et homo, et Deus, et mundus: et in
 propria tempestate fert horum vnumquodque, etiam si autem
 vsus formulam hanc loquendi viti ac similibus praecipue at-
 tribuerit, nihil tamen hoc *obstat*, quo minus et de illis dica-
 tur. ratio vero fructum habet et communem et proprium:
 oriunturque ex ea alia eiusmodi, cuiusmodi ipsa est ratio.

ια'. Εἰ μὲν δύνασαι, μεταδίδασκε. εἰ δὲ μὴ, μέμνησο, ὅτι πρὸς τῆτα ἡ εὐμένειά σοι δέδοται· καὶ οἱ θεοὶ δὲ εὐμενεῖς τοῖς τοιούτοις εἰσίν. εἰς ἓν αὖ δὲ καὶ συναργῶσιν, εἰς ὑγίειαν, εἰς πλῆτον, εἰς δόξαν· ὅπως εἰσὶ χρηστοί. ἔξέστι δὲ καὶ σοί· εἰ εἰπὲ, τίς ὁ καλύων.

ιβ'. Πόνει, μὴ ὡς ἄθλιος, μηδὲ ὡς ἐλκεῖσθαι, ἢ θανατῶσθαι θέλων. ἀλλὰ μόνον ἐν θέλει, κινεῖσθαι καὶ ἔχεσθαι, ὡς ὁ πολιτικὸς λόγος ἀξιοῖ.

ιγ'. Σήμερον ἐξῆλθον πάσης περιστάσεως· μᾶλλον δὲ ἐξέβαλον πᾶσαν περιστάσιν· ἔξω γὰρ ἔκ τῃν, ἀλλὰ ἔπρον ἐν ταῖς ὑπολήψεσι.

ιδ'. Πάντα ταῦτα συνήθη μὲν τῇ πείρᾳ· ἐφ' ἡμέρᾳ δὲ τῷ χρόνῳ· ῥυπαρὰ δὲ τῇ ὕλῃ. πάντα νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, ὅς κατεθάψαμεν.

ιε'. Τὰ πράγματα ἔξω θυρῶν ἔστηκεν, αὐτὰ ἐφ' αὐτῶν, μηδὲν μῆτε εἰδὸτα περὶ αὐτῶν, μῆτε ἀποφαινόμενα. τί οὖν ἀποφαίνεται περὶ αὐτῶν; τὸ ἡγεμονικόν.

11. *Peccantem*, si potes, meliora doceto. si minus, memineras, hoc fine clementiam tibi datam esse; nam et dii *ipse* aduersus tales clementer se gerunt. in quibusdam etiam opem eis porrigunt suam, ad sanitatem *nempe*, diuitias, gloriam *consequendam*: adeo benigni existunt. *idem* et tibi licet *facere*: aut dicas, quis te prohibeat?

12. Laborem sustine, non vt miser, nec quo miserationi, vel admirationi sis aliis. sed hoc vnum velis, ita moueri motumue sistere, prout ratio ciuilis exigit.

13. Hodie molestia me omni exemi. vel potius molestiam a me omnem abieci. neque enim extra, sed intra me, in opinione mea exsistebat.

14. Eadem sunt omnia, vsu familiaria, tempore diaria, materia fordida. praesentia omnia, qualia apud illos, quos sepeliuimus.

15. Res ipsae foris apud semet consistunt; nec de se quidquam aut norunt, aut narrant nobis. quid ergo de eis pronuntiat? mens.

15'. Οὐκ ἐν πείσει, ἀλλ' ἐνεργείᾳ, τὸ τῆ λογικῆς πολιτικῆς ζωῆς κακὸν καὶ ἀγαθόν, ὥσπερ ἔδδ' ἡ ἀρετὴ καὶ κακία αὐτῇ ἐν πείσει, ἀλλὰ ἐνεργείᾳ.

16'. Τῷ ἀναρριφθέντι λίθῳ ἔδδ' ἐν κακὸν τὸ κατενεχθῆναι, ἔδδ' ἀγαθόν τὸ ἀνενεχθῆναι.

17'. Δίελθε ἔσω εἰς τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν, καὶ ὄψει, τίνας κριτάς φοβῆ, οἷς καὶ περὶ αὐτῶν ὄντας κριτάς.

18'. Πάντα ἐν μεταβολῇ. καὶ αὐτὸς σὺ ἐν διηνεκῇ ἀλλοιώσει, καὶ κατὰ τι φθορᾷ καὶ ὁ κόσμος δὲ ὅλος.

19'. Τὸ ἄλλῃ ἀμάρτημα ἐκεῖ δὲ καταλιπεῖν.

20'. Ἐνεργείας ἀπόληξίς, ὁρμῆς, ὑπολήψεως παῦλα, καὶ οἷον θάνατος, ἔδδ' ἐν κακόν. μέτιθι νῦν ἐπὶ ἡλικίαν, οἷον τὴν παιδικὴν, τὴν τῆ μεираκίς, τὴν νεότητα, τὸ γῆρας· καὶ γὰρ τέτων πᾶσα μεταβολή, θάνατος. μήτι δεινόν; μέτιθι νῦν ἐπὶ βίον τὸν ὑπὸ τῷ πάππῳ, εἴτα τὸν ὑπὸ τῇ μητρὶ, εἴτα τὸν ὑπὸ τῷ πατρὶ καὶ ἄλλας δὲ πολλὰς διαφορὰς καὶ μεταβολὰς καὶ ἀπο-

16. Non in passione, sed actione, situm est rationalis ac ciuilis animantis bonum malumque; quo modo nec virtus vitiumue illius in passione, sed in actione consistit.

17. Lapidi proiecto nihil est mali, quod deorsum feratur; quod fursum, nihil boni.

18. Mentēs hominū penitus introspecte, et videbis, quos iudicēs pertimescas, quales etiam de semet iudicēs sint.

19. In transmutatione vniuersa existunt. tu quoque in iugi alteratione et corruptione quadam versaris; et mundus ~~seculum~~ vniuersus.

20. Quod alteri delictum est, apud eum relinquendum est.

21. Actionis terminatio, intentionis, aut opinationis cessatio, mors eidem est quaedam: *verumtamen* nihil in se mali habet. ad aetates transi, puerilem puta, adolescentiam, iuuenilem, senilem. et harum mutatio omnis mors est quaedam. sed numquid graue? transi rursus ad aetatem sub auo, tum sub matre, mox sub patre transactam: quumque alias haud paucas differentias mutationesque deprehenderis, interroga

λήξεις εὐρίσκων, ἐπερώτα σεαυτὸν, μήτι δεινόν ἔτως τοίνυν οὐδὲ ἡ τοῦ ὅλα σε βίη λῆξις, καὶ παῦλα, καὶ μεταβολή.

κβ'. Τρέχε ἐπὶ τὸ σεαυτῷ ἡγεμονικὸν καὶ τὸ τῷ ὅλῳ, καὶ τὸ τῷ τῷ. τὸ μὲν σεαυτῷ, ἵνα νῦν δικαῖκόν αὐτὸ ποιήσῃ· τὸ δὲ τῷ ὅλῳ, ἵνα συμμνημονεύσῃς, τίνος μέρος εἶ· τὸ δὲ τῷ τῷ, ἵνα ἐπιστήσῃς, πότερον ἄγνοια, ἢ γνώμη, καὶ ἅμα λογίσῃ, ὅτι συγγενές.

κγ'. Ὡσπερ αὐτὸς σὺ πολιτικῷ συστήματος συμπληρωτικὸς εἶ, ἔτως καὶ πᾶσα πρᾶξις σε συμπληρωτικὴ ἔσω ζωῆς πολιτικῆς. ἥτις ἐὰν ἔν πρᾶξις σε μὴ ἔχῃ τὴν ἀναφορὰν, εἴτε προσεχῶς, εἴτε πόρρωθεν, ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος, αὕτη διασπᾷ τὸν βίον, καὶ ἐκ ἐᾷ ἕνα εἶναι, καὶ τασσιώδης ἐστίν, ὥσπερ ἐν δήμῳ ὁ τὸ καθ' αὐτὸν μέρος διῷσάμενος ἀπὸ τῆς τοιαύτης συμφωνίας.

κδ'. Παιδίων ὀργαί, καὶ παίγνια, καὶ πνευμάτια, νεκρῶς βασιάζοντα, ὥς τε ἐνεργέστερον προσπείσῃν τὸ τῆς νεκυίας.

te, ecquid in his graue fit. pari igitur modo nec *grauē quidquam* in vitæ totius terminatione, cessatione, mutatione.

22. Recurrito ad mentem tuam, ad vniuersi, ad *delinquentis* cuiusuis, ad tuam, vt ipsam iustam exhibeas: ad vniuersi, vt recorderis, cuiusnam sis pars: ad delinquentis cuiusuis, vt consideres, inscius, an consulto deliquerit; cogitesque simul, esse tibi cognatum.

23. Sicut ipse es ad coetum ciuilem complendum constitutus, ita actio tua quæuis ad vitam eiusmodi consummandam referatur. quaecumque igitur actio tua ad finem hunc, vel immediate, vel mediate, non tendit, ita vitam tuam diuelit, nec vnam eandemque esse patitur, et est seditiosa, perinde ac in populo ille, qui factionis suæ homines a consensu istiusmodi in partes trahit.

24. Puerulorum rixæ, et ludicra, et animulæ cadauera gestantes; vt vehementius adficiat, quod in mortalibus exhibetur.

κς'. "Ιθι ἐπὶ τὴν ποιότητα τῆς αἰτίας, καὶ ἀπὸ τῆς ἑλπίδος αὐτὸ περιγράψας θάσσαι· εἴτα καὶ τὸν χρόνον περιόρισον, ὅσον πλείστον ὑφίστασθαι πέφυκε τῷτο τὸ ἰδίως ποιόν.

κς'. Ἀνέτλης μυρία, διὰ τὸ μὴ ἀρκεῖσθαι τῷ σῶ ἡγεμονικῷ, ποιῶντι ταῦτα οἷα κατεσκευάσαι· ἀλλὰ ἄλως.

κζ'. "Οταν ἄλλος ψέγῃ σε, ἢ μισῇ, ἢ τοιαῦτά τινα ἐκφωνῶσιν, ἔρχεσθαι ἐπὶ τὰ ψυχάρια αὐτῶν, διέλθε εἰσὼ, καὶ ἴδε, ποῖοί τινές εἰσιν. ὅψαι, ὅτι ἔδωκε σε σπᾶσθαι, ἵνα τέτοις τίποτε περὶ σε δοκῇ. εὖνοεῖν μέντοι αὐτοῖς δεῖ· φύσει γὰρ φίλοι. καὶ οἱ θεοὶ δὲ παντοίως αὐτοῖς βοηθῶσι, δι' ὀνειρέων, διὰ μαντείων, πρὸς ταῦτα μέντοι, πρὸς ἃ ἐκεῖνοι διαφέρονται.

κη'. Ταῦτά ἐσι τὰ τῷ κόσμῳ ἐγκύκλια, ἄνω καὶ κάτω, ἐξ αἰῶνος εἰς αἰῶνα. καὶ ἦτοι ἐφ' ἑκάστον ὅρμα ἢ τῷ ὅλῳ διάνοια· ὅπερ εἰ ἐστίν, ἀποδέχεσθαι τὸ ἐκείνης ὁρμητόν· ἢ ἅπαζ ὡρμησε, τὰ δὲ λοιπὰ κατ' ἐπακολούθησιν.

25. Formae qualitatem animo adi; et a materia abstractam contemplare: tum et tempus tecum definito, ad quod plurimum res sic adfecta perdurare possit.

26. Innumera perpeffus es, quia non didicisti mente tua contentus esse, agente ea, ad quae condita est, sed ad alia eadem abuteris.

27. Vbi te alii vituperauerint, vel oderint, vel eiusmodi aliquid oblocuti fuerint, adi animulas eorum, penitius introspecte, cuiusmodi sint. facile videbis, nihil esse, quod te angat, quidquid illi de te iudicent. bene velle tamen illis oportet: sunt enim natura amici. quin et dii ipsi omnimodam illis opem ferunt, per insomnia, per vaticinia, etiam in vis, ad quae feruntur illi.

28. Eadem plane sunt mundana omnia, sursum deorsum, a saeculo ad saeculum, in orbem redeuntia, mens autem vniuersi vel ad singula quaeque se promouet: quod si fuerit, ad quod illa se promouerit, tu excipe. vel semel operi se admoquit; reliqua vero per consequentiam necessariam a primis illis ita profloant, ut serie quadam continua vnum quid-

καὶ τί ἐν τίνι. τρόπον γάρ τινα ἄτομοι, ἢ ἀμίεῃ· τὸ δὲ ὅλον, εἴ τις θεός, εὖ ἔχει πάντα· εἴτε τὸ εἰκῆ, μὴ καὶ σὺ εἰκῆ· ἥδη πάντας ἡμᾶς γῆ καλύψει· ἔπειτα καὶ αὐτὴ μεταβαλεῖ· καὶκεῖνα εἰς ἄπειρον μεταβαλεῖ· καὶ πάλιν ἐκεῖνα εἰς ἄπειρον. τὰς γὰρ ἐπικυματώσεις τῶν μεταβολῶν καὶ ἀλλοιώσεων ἐνθυμήμενός τις, καὶ τὸ τάχος, παντὸς θνητῷ καταφρονήσει.

κθ'. Χειμάρρως ἡ τῶν ὅλων αἰτία· πάντα φέρεσι. ὥς εὐτελῆ δὲ καὶ τὰ πολιτικὰ ταῦτα, καὶ, ὥς οἶσται, φιλοσόφως πρακτικὰ ἀνδρώπεια, μυζῶν μεσά; ἀνδρῶπε, τί ποτε ποιήσον, ὃ νῦν ἡ φύσις ἀπαιτεῖ. ὀρμησον, εἰάν διδῶται, καὶ μὴ περιβλέπῃ, εἴ τις εἴσεται· μηδὲ τὴν Πλάτωνος πολιτείαν ἔλπιζε· ἀλλὰ ἀρχῇ, εἰ τὸ βραχύτατον πρόεσι· καὶ τέτῃ αὐτῇ τὴν ἐκβασιν, ὥς ἔ μικρόν τι ἐστὶ, διανοῶ. δόγμα γὰρ αὐτῶν τίς μεταβάλλει; χωρὶς δὲ δογμάτων μεταβολῆς τί ἄλλο, ἢ δαλεῖα σενόντων, καὶ πείθεσθαι προσποιεμένων; ὕπαγε

dam constituent. vel atomi et corpora indiuisibilia *pro rerum principiis habenda erunt*. denique si quis Deus est, omnia bene se habent: siue temere *ferantur*, tu ne temere *feraris*: mox futurum est, vt tellus nos omnes condat: dein et ipsa *in alia* mutabitur: et ista in infinitum mutabuntur: et ista rursus in infinitum. siquidem qui mutationes et alterationes fluctuum instar sibi inuicem superuenientes, et vicissitudinum harum celeritatem considerauerit, nae ille mortale, quidquid est, despectui habebit.

29. Torrentis est instar rerum natura: omnia *secum* abripit. quam viles autem sunt et muci pleni, etiam politici isti, et, vt ipsis videtur, philosophice se gerentes homunculi? id agas, o homo, quod nunc te poscit natura. adgredere, quatenus tibi datur; nec circumspice, num quis addsit, qui aduertat: nec Platonis rempublicam exspecta. verum sufficiat tibi, si vel parum admodum res processerit; nec vel hoc ipsum paruum quiddam existimaueris. nam dogmata hominum quis mutauerit? et tamen absque his mutatis quid aliud supererit, nisi ingemiscantium, dum obsequium sumu-

νῦν καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ Φίλιππον, καὶ Δημήτριον τὸν
Φαληρέα μοι λέγε. ὄψονταί, εἰ εἶδον, τί ἡ κοινὴ Φύσις
ἤθελε, καὶ αὐτοὺς ἐπαιδαγωγῶησαν. εἰ δὲ ἐτραγώδησαν,
ἔδεις με κατακέκρικε μιμεῖσθαι, ἀπλῆν ἐς καὶ αἰδῆμον
τὸ φιλοσοφίας ἔργον. μὴ με ἄπαγε ἐπὶ σεμνοτυφίαν.

λ'. Ἀνωθεν ἐπιθεωρεῖν ἀγέλας μυρίας, καὶ τελε-
τάς μυρίας, καὶ πλῆν παντοῖον ἐν χειμῶσι καὶ γαλή-
ναις, καὶ διαφοραῖς γινομένων, συγγινομένων, ἀπογινο-
μένων. ἐπινόει δὲ καὶ τὸν ὑπ' ἄλλων πάλα βεβιασμένον
βίον, τὸν μετὰ σε βιωθησόμενον, καὶ τὸν νῦν ἐν τοῖς
βαρβάροις ἔθνεσι βιόμενον· καὶ ὅσοι μὲν ἔδδ' ὄνομά σε
γνώσκουσιν, ὅσοι δὲ τάχιστα ἐπιλήσονται, ὅσοι δὲ ἐπαι-
νῶντες ἴσως νῦν σε τάχιστα ψέξουσιν· καὶ ὥς ἔτε ἡ μνή-
μη ἀξιόλογόν γε, ἔτε ἡ δόξα, ἔτε ἄλλο τι τὸ σύμπαν.

λα'. Ἀταραξία μὲν, περὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἐκτὸς αἰ-
τίας συμβαίνοντα. δικαιοῦτης δὲ, ἐν τοῖς παρὰ τὴν ἐκ
σῆ αἰτίαν ἐνεργημένοις· ταῖς τε, ὁρμῇ καὶ πράξει, κα-

lant, servitus? age nunc, atque Alexandrum, Philippum, De-
metrium Phalereum mihi refer, viderint illi, an quid natura
communis poscat, norint, et ad huius dictamen sese institue-
rint. sin tragice semet ostentarint, quis ad illorum imitatio-
nem me addixit? simplex quiddam et modestum est philoso-
phiae opus. noli me ad fastum insolentem abducere.

30. Intuere desuper armenta innumerabilia, et ritus in-
numerabiles, et navigationis omne genus, in procellis, in
tranquillo mari, et rerum praeteritarum, praesentium, de-
cedentium differentias. considera et vitam, quae sub aliis olim
est acta, quae post te erit transigenda, quaeque apud gentes
barbaras iam agitur. et quam multi sint, qui nec norint no-
men tuum, quam multi, qui mox eiusdem obliuiscuntur;
quam multi, qui, quam te nunc laudent; mox vituperaturi sint.
quod denique, neque memoria, neque gloria, neque eius-
modi quidquam aestimatione vlla dignum est.

31. Mentis tranquillitas tibi sit in eis, quae ab externa
caussa proficiuntur. iustitiae ratio in eis, quae ab interna
efficiuntur, hoc est, intentio tua actioque omnis hunc solum

ταλήγησθα ἐπ' αὐτὸ τὸ κοινῶνικῶς πράττειν, ὡς τὸ τοιοῦτον σοι κατὰ φύσιν ὄν.

λβ'. Πολλὰ περισσὰ περιελθεῖν τῶν ἐνοχλόντων σοι δύνασαι, ὅλα ἐπὶ τῇ ὑπολήψει σε κείμενα· καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν περιποιήσεις ἤδη σεαυτῷ, τὸν ὅλον κόσμον περιειληφέναι τῇ γνώμῃ, καὶ τὸν ἴδιον αἰῶνα περὶνοεῖν, καὶ τὴν τῷ κατὰ μέρος ἐκάστῃ πράγματι ταχέως μεταβολὴν ἐπινοεῖν, ὡς βραχὺ μὲν τὸ ἀπὸ γενέσεως μέχρι διαλύσεως, ἀχανὲς δὲ τὸ πρὸ τῆς γενέσεως, ὡς καὶ τὸ μετὰ τὴν διάλυσιν ὁμοίως ἀπειρον.

λγ'. Πάντα, ὅσα ὁρᾷς, τάχιστα φθαρείσεται· καὶ οἱ φθειρόμενα αὐτὰ ἐπιδόντες, τάχιστα καὶ αὐτοὶ φθαρήσονται. καὶ ὁ ἐχάτογηνως ἀποθανὼν εἰς ἴσον καταστήσεται τῷ προῳρώ.

λδ'. Σίνα τὰ ἡγεμονικὰ τέττων, καὶ περὶ οἷα ἐσπινδάσῃ, καὶ δι' οἷα φιλοῦσι καὶ τιμῶσι· γυμνὰ νόμιζε τὰ ψυχάρια αὐτῶν. ὅτε δοκῇσι βλάπτειν ψέγοντες, ἢ ὠφελεῖν ἐξυμνῶντες, ὅση οἴησις.

sibi finem propositum habeat, ut, ad societatem humanam quod conducat, fecerit, utpote quod naturae tuae consentaneum existat.

32. Superuacanea multa, quae molestiam tibi pariunt, praecidere, quum in opinione tua tota sita sint, animumque angustis exemtum plurimum dilatare poteris, si mundum totum et saeculum, in quo degis, mente complexus fueris, et rei cuiusque sigillatim transmutationem celerem confideraueris, quamque exiguum temporis spatium inter ortum eiusdem et interitum intercedat; quum et immensum sit, quod ortum praecesserit, et interminatum pariter, quod interitum sit consecuturum.

33. Corruptentur breui, quaecumque vides: corruptentur breui, et qui corrumpi haec vident. et qui senectute extrema confectus moritur, in eundem statum redigetur cum eo, qui immaturus obiit.

34. Animulas hominum nudas intueri, ut videas, quales mentes gerant, quibus rebus studeant, et quarum causa alios diligant ac honorent. tum quando vel vituperando obesse, vel laudando prodesse, *eniquam* videntur, quanto cum fastu id faciant.

λε'. Ἡ ἀποβολὴ ἔδεν ἄλλο εἶν, ἢ μεταβολή. τέτω δὲ χαίρει ἡ τῶν ὅλων φύσις, καθ' ἣν πάντα καλῶς γίνεταί. ἐξ αἰῶνος ὁμοειδῶς ἐγίνετο, καὶ εἰς ἀπειρον τοιαῦθ' ἕτερα ἔσται. τί ἔν λέγεις, ὅτι ἐγίνετό τε πάντα, ὃ καὶ πάντα αἰὶ κακῶς ἔσται, καὶ ἔδεμια ἄρα δύναμις ἐν τοσούτοις θεοῖς ἐξευρέθη ποτὲ ἢ διορθώσασθαι ταῦτα, ἀλλὰ κατακέρεται ὁ κόσμος ἐν ἀδιαλείπτου κακοῖς συνέχεσθαι;

λς'. Τὸ σαπερὸν τῆς ἐκείνῃ ὑποκειμένης ὕλης, ὕδωρ, κόνις, ὁσάρια, γράσος ἢ πάλιν, πῶροι γῆς τὰ μάρμαρα καὶ ὑποσάθραι ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος καὶ τριχία ἢ ἰσθίς καὶ αἷμα ἢ πορφύρα καὶ τὰ ἄλλα πάντα τοιαῦτα. καὶ τὸ πνευματικὸν δὲ ἄλλο τοιοῦτον, ἐκ τῶν εἰς ταῦτα μεταβάλλον.

λς'. Ἀλλίς τῇ ἀθλίῃ βίῃ, καὶ γογγυσμῷ, καὶ πειθισμῷ. τί ταρασσῇ; τί τέτων καινόν; τί σε ἐξίσησι; τὸ αἴτιον; ἴδε αὐτό. ἀλλ' ἡ ὕλη; ἴδε αὐτήν. ἔξω δὲ τέτων ἔδεν εἶν. ἀλλὰ καὶ πρὸς τῆς θεᾶς ἤδη ποτὲ

35. Nihil est aliud amissio, quam mutatio. hac autem gaudet natura, quae nihil non recte facit. ab aeterno ista pariter facta sunt; et in aeternum alia eiusmodi fient. ecquis ergo dixerit, omnia et facta fuisse, et semper factum iri mala? nec penes deos, qui tot fuerint, potentiam exstitisse corrigendi ista, quo minus mundus ad mala ista addiceretur, quibus perpetim teneretur implicitus?

36. Quam putida est subiecta rei cuique materia? aqua, pulvis, officula, sordes. aut rursus, calli terrae, marmora; sedimenta, aurum ac argentum; pili, vestis; sanguis, purpura; et eiusmodi alia quaevis. etiam quod formae rationem obtinet, et ipsum aliud quiddam istiusmodi est, et ex aliis in alia transit.

37. Iam satis est vitae calamitosae, et obmurmurationis, et nugarum. quid perturbaris? ecquid in his novi? quid te tandem percellit? num forma? hanc vide. num materia? et hanc. extra haec autem nihil est. quin erga deos itaque tan-

εὐπλῆστερος καὶ χρηστότερος γένεσθαι. ἴσους, τὸ ἑκατὸν ἔτεσιν καὶ τὸ τρισὶ ταῦτα ἰσορῆσαι.

λη'. Εἰ μὲν ἡμαρτεν, ἐκεῖ τὸ κακόν. τάχα δ' ἔχῃ ἡμαρτεν.

λθ'. Ἦτοι ἀπὸ μιᾶς πηγῆς νοσεῖς πάντα, ὡς ἐν σώματι, ἐπισυμβαίνει, καὶ ὃ δὲ τὸ μέρος τοῖς ὑπὲρ τῆς ὁλῆς γινομένοις μέμψεται ἢ ἄτομοι, καὶ ἔδδεν ἄλλω, ἢ κυκλῶν καὶ σκεδασμός. τί ἔν ταράσσει; τῷ ἡγέμενικῷ λέγεις· τέθνηκας, ἐφθάρσας, ὑποκρίνη, συναγελάζῃ, βόσκη;

μ'. Ἦτοι ἔδδεν δύνανται οἱ θεοὶ, ἢ θηρίωσαι δύνανται. εἰ μὲν ἔν μὴ δύνανται, τί εὐχῇ; εἰ δὲ δύνανται, διὰ τί ἔχῃ μᾶλλον εὐχῇ, δίδοναι αὐτὰς, τὸ μήτε φοβεῖσθαι τι τέτων, μήτε ἐπιδυμεῖν τινὸς τέτων, μήτε λυπεῖσθαι ἐπὶ τινὸς τέτων, μᾶλλον τῷ μὴ παρῆναι τι τέτων, ἢ τῷ παρῆναι; πάντως γὰρ εἰ δύνανται συνεργεῖν ἀνθρώποις, καὶ εἰς ταῦτα δύνανται συνεργεῖν. ἀλλὰ ἴσως ἔρεῖς, ὅτι ἐπ' ἐμοὶ αὐτὰ οἱ θεοὶ ἐποίησαν· εἴτα, ὃ πρεῖστον χρῆσθαι τοῖς ἐπὶ σοὶ μετ' ἐλευθερίας, ἢ

dem aliquando simplicior, meliusque adfectus sis. perinde habet, annis centum, an tribus, ista noris.

38. Si quis deliquerit, penes ipsum est malum, fortassis autem nec deliquit.

39. Vel ab vna mente, quasi fonte communi, tamquam vni corpori superueniunt vniuersa: nec partem oportet de eis conquiri, quae a toto fiunt: vel atomi *obtinent*, nec aliud est quidquam, quam cinnus et dispersio temeraria. quid ergo perturbaris? num menti dices: mortua es, corrumpēris, simulās, armentitia es, pecudis instar pascēris, in feram beluam transiisti?

40. Aut nihil possunt dii, aut possunt. si nihil possunt, cur precaris? si possunt, cur non hoc potius ab eis prece poscis, ne quid horum cupias, ne quid de horum villo anxius sis, quam ut horum quidquam vel eueniat, vel non eueniat? si quidem enim omnino hominibus opem suam confetre possunt, etiam ad haec possunt. sed dices fortasse, deos ista in potestate tua posuisse. an non ergo potius fueris eis, quae in

διαφέρεσθαι πρὸς τὰ μὴ ἐπὶ σοι μετὰ δαλείας καὶ τῆς
πεινότητος; τίς δέ σοι εἶπεν, ὅτι ἔχι καὶ εἰς τὰ ἐφ'
ἡμῖν οἱ θεοὶ συλλαμβάνουσιν; ἀρξαι γὰρ περὶ τῶν
εὐχεσθαι, καὶ ὅψιν. ἕτος εὐχεται πῶς κοιμηθῶ μετ' ἐκεί-
νης; σὺ πῶς μὴ ἐπιθυμήσω τῇ κοιμηθῆναι μετ' ἐκεί-
νης; ἄλλος πῶς σερηθῶ ἐκείνῃ; σὺ πῶς μὴ χεῖρ
τῇ σερηθῆναι; ἄλλος πῶς μὴ ἀποβάλλω τὸ τεκνίον;
σὺ πῶς μὴ φοβηθῶ ἀποβαλεῖν; ὅλως ὥδε ἐπιτρέψου
πᾶσι εὐχάς, καὶ θεάρε, τί γίνεται.

μά'. Ὁ Ἐπίκροτος λέγει, ὅτι ἐν τῇ νόσῳ ἡ ἡσάν
μὲν αἱ ὁμιλίαι περὶ τῶν τῇ σωματικῇ παθῶν, ἔδὲ πρὸς
τὴν εἰσιάνοντας τοιαῦτά τινα, Φησὶν, ἐλάλην· ἀλλὰ τὰ
προηγμένα φυσιολογῶν διετέλιν, καὶ πρὸς αὐτῷ τέ-
κῳ ὦν, πῶς ἡ διάνοια συμμεταλαμβάνουσα τῶν ἐν τῇ
παρικιδίῳ τοιούτων κινήσεων ἀταρακτεῖ, τὸ ἴδιον ἀγαθὸν
τηνῶσα. ἔδὲ τοῖς ἰατροῖς ἐμπαρεῖχον, Φησὶ, καταφράτ-
τεσθαι, ὥς τι ποιῶσιν, ἀλλ' ὁ βίος ἤρτο εὖ καὶ καλῶς.

potestate tua sunt, cum libertate uti, quam ad ea, quae extra
potestatem tuam sunt, cum seruitute animique abiectione an-
xie ferri? quamquam quis dixerit, deos nobis opem non
conferre ad ea etiam, quae in nobis sita sunt? ista ergo deos
prece poscere incipias; videbis, *quid futurum sit*. orat hic:
quomodo fiet, ut illius *mulierculae* concubitus obtineam? tu
ora: quomodo fiet, ut illius concubitus ne concupiscam?
alius: quomodo illius *imperium* abiiciam? tu: quomodo ut ne
abiicere opus habeam? alius: quomodo filiolum ne amittam?
tu: quomodo ne amittere metuum? huc, inquam, omnino
vota verte tua, et vide, quid futurum sit.

41. Ego, quum decumberem, inquit Epicurus, non de
corporis adsectionibus cum eis, qui inuisebant me, colloquia
habebam, nec istiusmodi sermonibus illos adloquebar. ve-
rum eis, quae circa rerum naturam prius meditatius fueram,
disserere: atque in hoc praecipue incumbere, quo mens,
etiam si motuum in corpusculo istiusmodi particeps, imper-
turbata confisteret *nihilominus*, bonumque suum retineret.
sed nec medicis ita praebebam me, ut efferrent sese, quasi
magnum quid agerent: sed vita mihi etiam tunc quam optime

ταῦτά ἔν' ἐκείνῳ, ἐν νόσῳ, εἰάν νοσῆς, καὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ περιέσσει. τὸ γὰρ μὴ ἀφίστασθαι φιλοσοφίας ἐν οἷς δῆποτε τοῖς προσπίπτουσι, μηδὲ τῷ ἰδιώτῃ καὶ φυσιολόγῳ συμφουλαρεῖν, πάσης αἰρέσεως κοινόν, πρὸς μόνῳ τῷ νῦν πρᾶσσομένῳ εἶναι, καὶ τῷ ὀργάνῳ, δι' ὃ πρᾶσσει.

μβ'. Ὅταν τινὸς ἀναιχυντία προσκόπῃς, εὐθύς πυνθάνῃς σεαυτῷ· δύνανται ἔν' ἐν τῷ κόσμῳ ἀναιχυνταὶ μὴ εἶναι; ὃ δύνανται. μὴ ἔτι ἀπαίτει τὸ ἀδύνατον. εἰς γὰρ καὶ ἕτός ἐστιν ἐκείνων τῶν ἀναιχύντων, ὅς ἀνάγκη ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ πανέργου, καὶ ἐπὶ τῷ ἀπίστῳ, καὶ παντός τῷ ὅτιεν ἀμαρτάνοντος, ἔγω σοι πρόχειρον. ἅμα γὰρ τῷ ὑπομνησθῆναι, ὅτι τὸ γένος τῶν τοιούτων ἀδύνατόν ἐστι μὴ ὑπάρχειν, εὐμένεσθαι πρὸς ἑσὴ πρὸς τὰς καθ' ἑνα. εὐχρηστον δὲ καὶ κερταῖον εὐθύς ἐννοεῖν, τίνα ἔδωκεν ἡ φύσις τῷ ἀνθρώπῳ ἀρετὴν πρὸς τῷτο τὸ ἀμάρτημα. ἔδωκε γὰρ, ὡς ἀντιφάρμακον, πρὸς μὲν τὸν ἀγνώμονα τὴν πραότητα, πρὸς δὲ ἄλλον ἄλλη τινα δύναμιν. ὅλως δὲ ἐξέστ' σοι μεταδιδάσκειν τὸν πε-

agebatur. eadem tu, quae ille, siue in morbo, si contigerit, siue in alio quouis casu aduerso, feceris. etenim hoc est fecisse cuiusuis commune, in casibus quibuscumque a philosophia non abstinere, nec cum plebeiis hominibus naturae rerum imperitis vna nugari: sed rei tantum praesenti agenda intendere, et instrumento, per quod fiat.

42. Quando alterius cuiuspiam impudentia offenderis, statim sic percontare te: fierine ergo potest, ut impudentes in mundo ne sint? non potest. tu itaque, quod non potest, ne possas. est enim hic impudentium illorum vnus, quos in mundo esse necesse est. idem in promptu tibi sit, de fraudulento, infido, delinquente quolibet. vbi enim recordatus fueris, fieri non posse, quin existat hoc genus hominum, mox erga singulos mitius te habiturus es. vtile est admodum, et ut apud te cogites, ecquam homini virtutem natura dederit aduersus hoc vitium. dedit enim ea, tamquam antidotum, aduersus stolidum mansuetudinem, aduersus alium aliam aliquam facultatem, omnino vero licet tibi deceptum melius

πλανημένον. πᾶς δὲ ὁ ἁμαρτάνων ἀφ' ἁμαρτάνει τοῦ προκειμένου, καὶ πεπλάνηται. τί δὲ καὶ βέβλαισαι; εὐ-
 ρήσεις γὰρ μηδὲνα τῶτων, πρὸς ἑς παροξύνῃ, πεποικηκό-
 τα τι τοιῶτον, ἐξ ἧς ἡ διάνοιά σ'α χείρων ἐμελλε γενή-
 σεοθαι. τὸ δὲ κακὸν σ'α καὶ τὸ βλαβερὸν ἐνταῦθα πᾶ-
 σαν τὴν ὑπόσασιν ἔχει. τί δὲ κακὸν ἢ ξένον γέγονεν,
 εἰ ὁ ἀπαιδευτος τὰ τῷ ἀπαιδευτῇ πρᾶσσει; ὅρα, μὴ
 σαυτῷ μᾶλλον ἐγκαλεῖν ὀφείλεις, ὅτι ἔ' προσεδόκησας
 τῷτον αὐτὸ ἁμαρτήσεοθαι. σὺ μὲν γὰρ καὶ ἀφορμας ἐκ
 τῷ λόγῳ εἶχες πρὸς τὸ ἐνθυμηθῆναι, ὅτι εἰκὸς ἐστὶ τῷ-
 τον τῷτο ἁμαρτήσεοθαι, καὶ ὅμως ἐπιλαθόμενος θαν-
 μάσεις, εἰ ἡμάρτηκε. μάλιστα δὲ, ὅταν ὡς ἀπίστῳ, ἢ ἀχα-
 ρίστῳ μέμῃῃ, εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφῃ. προδήλως γὰρ σὸν
 τὸ ἁμαρτήμα, εἴτε περὶ τῷ τοιαύτῃ τὴν διάθεσιν ἔχον-
 τος ἐπίστευσας, ὅτι τὴν πίσιν φυλάξει, εἴτε τὴν χάριν
 διδῶς, μὴ καταληκτικῶς ἔδωκας, μηδὲ ὥστε ἐξ αὐτῆς
 τῆς σῆς πρᾶξεως εὐδύς ἀπειληθέναι πάντα τὸν καρπὸν.
 τί γὰρ πλέον θέλεις εὖ ποιήσας ἄνθρωπον; ἐκ ἀρεκῆς
 σαι; κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι ἐπραξας; τούτῃ μισθὸν

edocere. quisquis enim delinquit, a proposito aberrat, et de-
 ceptus est. tum tibi quid is obfuit? nihil enim horum, qui-
 bus succenses, quemquam fecisse deprehendes, quod men-
 tem tuam deteriorem reddat. tuum vero malum damnatumque
 in hoc solo consistit. ecquid autem mali, aut insueti fit, si in-
 eruditus, quae ineruditi sunt, fecerit? tu vide, annon te
 ipse potius incusare debeas, quod non exspectaueris, fore,
 ut hoc ille delinqueret; quodque, quum ratio occasiones tibi
 iustas suppeditet cogitandi, probabile esse, illum hoc esse ad-
 missurum, tum tamen hoc oblitus, admisisse illum miraris.
 praecipue vero, quando, tamquam infidum, aut ingratum, ali-
 quem incusas, in temet censuram conuertere. peccatum enim
 procul dubio est tuum, siue quod hominem sic adfectum cre-
 didisti fidem tibi seruaturum, siue beneficium quum dares,
 quod non absolute dedisti, nec tamquam qui totum actionis
 tuae fructum iam statim percepisses. quid enim amplius vel-
 le debebas, ubi homini benefeceris? annon hoc ipsum tibi
 sufficit? quod est naturae tuae congruum, ubi quid feceris,

ζητεῖς; ὡς εἰ ὁ ὀφθαλμὸς ἀμοιβὴν ἀπῆται, ὅτι βλέπει
ἢ οἱ πόδες, ὅτι βαδίζουσιν. ὥσπερ γὰρ ταῦτα πρὸς τό-
δε τι γέγονεν, ἀπὲρ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν ἐνεργ-
γῶντα ἀπέχει τὸ ἴδιον ἕτως καὶ ὁ ἄνθρωπος εὐεργε-
τικός πεφυκώς, ὅποτεν τι εὐεργετικόν, ἢ ἄλλως εἰς τὰ
μέσα συνεργετικὸν πράξῃ, πεποίηκε, πρὸς ὃ κατεσκευά-
σαι, καὶ ἔχει τὸ ἑαυτοῦ.

tum facti istiusmodi mercedem quaeris? *hoc est perinde*, ac si
oculus visus mercedem poscat, aut pedes incessus. quemad-
modum enim *membra* ista ad munus aliquod obeundum con-
dita sunt, quod ubi pro conditionis suae ratione obierint,
quidquid suum est, adepta sunt; ita et homo, quum ad be-
nefaciendum natus sit, ubi beneficum quidpiam, aut quod in
commune conducatur, egerit, illud fecit, ad quod conditus est,
et, quod suum est, obtinuit.

ΒΙΒΛΟΣ Ι.

ΕΣη ποτὲ ἄρ', ὦ ψυχὴ, ἀγαθὴ, καὶ ἀπλῇ, καὶ μίᾳ,
καὶ γυμνῇ, φανερωτέρα τῇ περικειμένῃ σοι σώματος;
γεύσῃ ποτὲ ἄρα τῆς φιλητικῆς καὶ σεσητικῆς διαθέσεως;
ἔσῃ ποτὲ ἄρα πλήρης, καὶ ἀνευδής, καὶ ἑδὲν ἐπιποθεῖ-
σα, ἑδὲ ἐπιθυμῶσα ἑδένος, ἔτε ἐμφύχῃ, ἔτε αἰψύχῃ,
πρὸς ἡδονῶν ἀπολαύσεις; ἑδὲ χρόνῃ, ἐν ᾧ ἐπὶ μακρό-
τερον ἀπολαύσεις; ἑδὲ τόπῃ, ἢ χώρᾳ, ἢ αἰέτων εὐκαι-
ρίας, ἑδὲ ἀνθρώπων εὐαρεμοσίας; ἀλλὰ ἀρεκωδήσῃ τῇ

LIBER X.

ECQUANDO futura es, o anima, bona, simplex, una,
nuda, corpore te ambiente dilucidior? ecquando dispo-
sitionem dilectioni et adfectui genuino deditam degustabis?
ecquando futura es plena, rei nullius indiga, nihil deside-
rans ulterrus, nihil expetens, vel animatum, vel inanime, quo
frui tibi volupe sit neque tempus, in quo diutius fruaris,
neque locum, aut regionem, aut coeli blandam temperiem,
aut hominum amicam societatem? sed statu praesenti ad-

παρέσῃ κατατάσει, καὶ ἡδύσῃ τοῖς παρῶσι πᾶσι, καὶ συμπεΐσεις σεαυτὴν, ὅτι πάντα σοι πάρεσι, πάντα σοι εὖ ἔχει, καὶ παρὰ θεῶν πάρεσι, καὶ εὖ ἔξει, ὅσα φίλον αὐτοῖς, καὶ ὅσα μέλλουσι δώσειν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῇ τελείᾳ ζωῇ, τῇ ἀγαθῇ, καὶ δικαίᾳ, καὶ καλῇ, καὶ γεννῶντος πάντα καὶ συνέχοντος, καὶ περιέχοντος, καὶ περιλαμβάνοντος διαλυόμενα εἰς γένεσιν ἐτέρων ὁμοίων; ἔση ποτὲ ἄρα τοιαύτη, οἷα θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις ἔτω συμπολιτεύεσθαι, ὥς μήτε μέμψεσθαι τι αὐτοῖς, μήτε καταγινώσκεισθαι ὑπ' αὐτῶν;

Β'. Παρατήρει, τί σε ἡ φύσις ἐπιζητεῖ, ὥς ὑπὸ φύσεως μόνον διοικημένον· εἰτα ποιεῖ αὐτὸ καὶ προσίσσο, εἰ μὴ χεῖρον μέλλει διατίθεσθαι σε ἢ ὡς ζωῇ φύσις. ἐξῆς δὲ παρατηρήτέον, τί ἐπιζητεῖ σε ἡ ὡς ζωῇ φύσις, καὶ πᾶν τῷτο παραληπτέον, εἰ μὴ χεῖρον μέλλει διατίθεσθαι ἢ ὡς ζωῇ λογικῇ φύσις. ἔστι δὲ τὸ λογικὸν εὐθύς καὶ πολιτικόν. τῷτοις δὴ κανόνι χρώμενος, μηδὲν περιεργάζεαι.

γ'. Πάν το συμβαῖνον ἤτοι ἔτως συμβαίνει, ὥς

quiesces, et praesentibus oblectabere quibusque et persuasum habitura es, cuncta tibi adesse, cuncta tibi bene se habere; sed et a diis provenire, beneque habitura, quaecumque ipsis concedere visum est, et quaecumque concessuri sunt, utpote quae ad salutem faciant animantis, perfecti, probi, iusti, honesti, quod cuncta ista, quae, ut alia familia, indidem oriuntur, dissoluantur, generet, contineat, ambiat, complectatur? ecquando ita adfecta futura es, quo cum deis hominibusque ita verferis, ut nec eos quidquam infirmules, neque ab eis ipse condemneris?

2. Obserua, quid natura tua exigit, quatenus a natura mera regitur. atque id facias et admittas, nisi natura tua, qua es animal, inde deterior futura sit. tum obserua, quid natura, qua es animal, exposcat. et hoc, quidquid est, concede tibi, nisi natura tua, qua es animal rationale, deterius inde se habitura sit. quod est autem rationale, protinus est et ciuile. his regulis usus, nihil ulterius satergeris.

3. Quidquid contingit, vel ita contingit, ut id ferre na-

πέφυκας αὐτὸ φέρειν, ἢ ὡς ἔ πέφυκας αὐτὸ φέρειν. εἰ μὲν ἔν συμβαίνει σοι, ὡς πέφυκας φέρειν, μὴ δυσχέρανε· ἀλλ' ὡς πέφυκας, φέρε. εἰ δὲ, ὡς μὴ πέφυκας φέρειν, μὴ δυσχέρανε· φθαρήσεται γάρ σε ἐπάναλῳσαν. μέμνησο μέντοι, ὅτι πέφυκας φέρειν πᾶν, περὶ ἔ ἐπὶ τῇ ὑπολήψει ἐστὶ τῇ σῇ, φορητὸν καὶ ἀνεκτὸν αὐτὸ ποιῆσαι, κατὰ φαντασίαν τῷ συμφέρειν ἢ καθήκειν σεαυτῷ, τῷ το ποιεῖν.

δ'. Εἰ μὲν σφάλλεται, διδάσκειν εὐμενῶς, καὶ τὸ παρορώμενον δεικνύειν. εἰ δὲ ἀδυνατεῖς, σεαυτὸν αἰτιᾶσαι, ἢ μηδὲ σεαυτὸν.

ε'. Ὅτι ἂν σοι συμβαίῃ, τῷτό σοι ἐξ αἰῶνος προκατεσκευάζετο· καὶ ἡ ἐπιπλοκὴ τῶν αἰτίων συνέκλωθε τὴν τε σὴν ὑπόστασιν ἐξ αἰδίδ, καὶ τὴν τέττε σύμβασιν.

ς'. Εἴτε ἄτομοι, εἴτε φύσεις, πρῶτον κείδω, ὅτι μέρος εἰμὶ τῷ ὅλῳ, ὑπὸ φύσεως διοικημένῳ. ἔπειτα, ὅτι ἔχω πως οἰκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη. τῶτων γὰρ μνημῆνος, καθότι μὲν μέρος εἰμὶ, ἔδεν δυσαρξήτω τῶν ἐκ τῷ ὅλῳ ἀπονεμομένων· ἔδεν γὰρ βλαβερόν τῷ μέρει,

tus sis, vel vt non sis. si contingit ita, vt ferre natus sis, ne grauatiū te habeas, sed prout natus es, feras. *sin ita contingat*, vt ferre non natus sis, nec sic quidem graueris; vbi enim te absumferit, et ipsum concidet, memineris tamen, natura esse comparatum te ad quidlibet ferendum, quod in opinione tua situm est, vt tolerabile faciat, vel conducere tibi, vel officii esse, vt illud facias, censendo.

4. Si quis fallitur, doceudo comiter huic errorem suum indica. aut hoc si nequeas, te culpa, vel nec te etiam.

5. Quidquid tibi contingit, ab aeterno destinatum est tibi: causarumque series sibi inuicem inplexarum tui ipsius subsistentiam cum casu illo ab aeterno conglomerauit.

6. Siue atomi *obueniunt*, siue natura *regit vniuersa*, hoc primo statuatur, partem esse me vniuersi a natura administrati. deinde, necessitudine me quadam partibus generis eiusdem esse coniunctum. siquidem ista recordatus: quatenus pars sum totius, nihil aegre feram ab vniuerso mihi attributum. neque enim parti potest esse noxium, quod vniuerso

ὁ τῷ ὅλῳ συμφέρεν. ἔ γάρ ἔχει τι τὸ ὅλον, ὃ μὴ συμ-
φέρεται αὐτῷ· πασῶν μὲν φύσεων κοινὸν ἔχαστων τῆτο,
τῆς δὲ τῷ κόσμῳ προσειληφείας, τὸ μηδὲ ὑπὸ τινος
ἔξωθεν αἰτίας ἀναγκάζεσθαι βλαβερόν τι αὐτῇ γεννᾶν.
κατὰ μὲν δὴ τὸ μεμνηῖσθαι, ὅτι μέρος εἰμὶ ὅλα τῇ τοιαύ-
τῃ, εὐαρεσῆσθαι παντὶ τῷ ἀποβαίνοντι, καθόσον δὲ ἔχω
πῶς οἰκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη, ἔδὲν πράξω ἀκοι-
νώνητον· μᾶλλον δὲ στοχάσομαι τῶν ὁμογενῶν, καὶ πρὸς
τὰ κοινῇ συμφέρον πᾶσαν ἐρμὴν ἐμαυτῇ ἄξω, καὶ ἀπὸ
τῶναντίῃ ἀπάξω. τῆτων δὲ ἔτι περαινομένων, ἀνάγκη
τὸν βίον εὐροεῖν· ὥς αὖ καὶ πολίτῃ βίον εὖρεν ἐπινοή-
σειας, προϊόντος διὰ πράξεων τοῖς παλίταις λυσιτελῶν,
καὶ ὅπερ αὖ ἡ πόλις ἀπονέμη, τῆτα ἀσπαζομένῃ.

ζ'. Τοῖς μέρεσι τῷ ὅλῳ, ὅσα, Φημί, περιέχεται
ὑπὸ τῷ κόσμῳ, ἀνάγκη φθείρεσθαι· λεγέσθω δὲ τῆτο
σημαντικῶς τῷ ἀλλοιῖσθαι· εἰ δὲ (Φημί) κακὸν τε καὶ
ἀναγκαῖόν ἐστι τῆτα αὐτοῖς, ἢκ' αὖ τὸ ὅλον καλῶς διεξ-

conducit, neque habet quidquam vniuersum, quod non sibi
conducatur. quum hoc naturæ omnes in commune fortiantur;
mundi vero natura et hoc amplius obtineat, quod a nulla
causa externa cogi possit, ut sibi ipsi noxium quidquam pro-
ducatur. vbi ergo meminerim, partem esse me vniuersi istius-
modi, futurum est, ut, quidquid euenerit, gratum mihi acce-
ptumque sit. in quantum vero necessitudine quadam eiusdem
generis partibus coniunctus sum, nihil facturus sum, quod
communione ius violer: sed cognatorum potius rationem
habebo, omnemque conatum meum ad id dirigam, quod in
commune conducatur, et ab eo, quod est huic contrarium, ab-
stinebo. his ita peractis, vita prospera mihi fluat necesse erit,
quemadmodum cui illi vitam prospere fluere quiuisset exis-
tmet, qui in actionibus, quæ ciuitatis secum eiusdem confor-
tibus vtilis sint, obeundis constanter perrexerit, et quidquid
ciuitas ipsi attribuerit, gratanter acceperit.

7. Vniuersi partes, quotquot, inquam, mundi ambitu
continentur, corrumpi necesse est. corruptionis nomine alte-
rationem intelligo. hoc autem, quum sit necessarium, si et
malum illis fuerit, cum vniuerso sane sequius ageretur,

ἀγριτο, τῶν μερῶν εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων, καὶ πρὸς τὸ
 Φθειρέσθαι διαφόρως κατεσκευασμένων. πότερον γὰρ
 ἐπεχείρησεν ἡ Φύσις αὐτὴ τὰ ἐαυτῆς μέρη κακῶν, καὶ
 περιπτωτικὰ τῷ κακῷ, καὶ ἐξ ἀνάγκης ἔμπτωτα εἰς
 τὸ κακὸν ποιεῖν, ἢ ἔλαθεν αὐτὴν τοιαύδε τινα γενόμε-
 να; ἀμφοτέρω γὰρ ἀπίθανα. εἰ δέ τις καὶ ἀφόμενος
 τῆς φύσεως κατὰ τὸ πεφυκέναι ταῦτα ἐξηγοῖτο, καὶ
 ὡς γελοῖον, ἅμα μὲν Φᾶναι πεφυκέναι τὰ μέρη τῷ ὅλῳ
 μεταβάλλειν, ἅμα δὲ ὡς ἐπὶ τινὶ τῶν παρὰ φύσιν συμ-
 βαίνουντι θαυμάζειν, ἢ δυσχεραίνειν; ἄλλως τε καὶ τῆς
 διαλύσεως εἰς ταῦτα γινομένης, ἐξ ὧν ἕκαστον συνίσταται.
 ἦτοι γὰρ σκεδασμὸς τοιχείων, ἐξ ὧν συνεκρίθη ἡ τροπή,
 τῷ μὲν στερεμνίᾳ εἰς τὸ γεῶδες, τῷ δὲ πνευματικῷ εἰς τὸ
 ἀερώδες. ὥστε καὶ ταῦτα ἀναληφθῆναι εἰς τὸν τῷ ὅλῳ λό-
 γον, εἴτε κατὰ περίοδον ἐκπυρεσμένα, εἴτε αἰδιόις ἀμοιβαῖς
 ἀνανεωμένα. καὶ τὸ στερεμνιον δὲ, καὶ τὸ πνευματικὸν μὴ
 φαντάζεσθαι τὸ ἀπὸ τῆς γενέσεως. πᾶν γὰρ τῷτο ἐχθρὸς καὶ
 τρίτην ἡμέραν ἐκ τῶν σιτίων καὶ ἐλκομένῃ ἀέρος τὴν ἐπὶ

quum partes eius in alteratione frequenti agerent, et ad cor-
 rumpendum multifariam essent comparatae. numquid autem
dicemus, aut naturam ipsam instituisse partes suas malo adfi-
 cere, et ita condidisse, ut in malum incidere non nata tantum
 essent, sed in malum etiam necessariò inciderent? aut clam
 ipsa istiusmodi factas esse? neutrum est verisimile. sin, misso
 quis naturae nomine, *ita* nata esse dicere voluerit, vide,
 quam ridiculum sit, ut qui dicat vniuersi partes mutare na-
 tas, *idem hoc ipsum mutare illas*, tamquam quod praeter re-
 rum ipsarum naturam contingat, miretur et aegre ferat:
 praefertim, *alia ut mittam*, quum in eadem ipsa resoluatur
 vnumquodque, ex quibus constiterat. aut est enim elemen-
 torum, ex quibus concretum fuerat, dissipatio, aut conuersio,
 quidquid est solidi, in terram, quidquid aerii est, in aerem;
 ut et ista in vniuersi rationem redigantur, siue illud certo
 temporis spatio reuoluto deflagret, siue vicissitudinibus per-
 petuis iugiter renouetur. quin et solidum illud, aut aerium,
 ne cogites, quod ab ortu primo exstitit. hoc enim, quod
 nunc habes, omne heri ac nudius tertius ab alimentis aereque

ῥοὴν ἔλαβεν. τῷτο ἔν, ὃ ἔλαβε, μεταβάλλει, ἔχ' ὃ ἡ μή-
της ἔτεκεν. ὑπόθ' δ', ὅτι ἐκεῖνό σε λίαν προσπλέκει τῷ
ιδίως ποιῶ, ἐδὲν ὄντι οἶμαι πρὸς τὸ νῦν λεγόμενον.

ή. Ὀνόματα θέμενος σαυτῷ ταῦτα, ἀγαθός, αἰ-
δήμων, ἀληθής, ἔμφρων, σύμφρων, ὑπέρφρων, πρόσ-
χε, μήποτε μετονομάζῃ, καὶ ἀπολλύεις ταῦτα τὰ ὀνό-
ματα, καὶ ταχέως ἐπάνεις ἐπ' αὐτά. μέμνησο δὲ, ὅτι
τὸ μὲν ἔμφρων ἐβέλετό σοι σημαίνειν τὴν ἐφ' ἑκάστω
διαληπτικὴν ἐπίσασιν, καὶ τὸ ἀπαρενθύμητον. τὸ δὲ
σύμφρων, τὴν ἐκῆσιον ἀπόδεξιν τῶν ὑπὸ τῆς κοινῆς Φύ-
σεως ἀπονεμομένων. τὸ δὲ ὑπέρφρων, τὴν ὑπέρτασιν τῆ
φρονῆντος μορῆς ὑπὲρ λείαν ἢ τεραχέϊαν κίνησιν τῆς σα-
κός, καὶ τὸ δοξάζειν, καὶ τὸν θάνατον, καὶ ὅσα τοιαῦ-
τα. εἰάν ἔν διατηρεῖς σεαυτὸν ἐν τέτοις τοῖς ὀνόμασι,
μὴ γλιχόμενος τῆ ὑπ' ἄλλων κατὰ ταῦτα ὀνομάζεσθαι,
ἔσῃ ἕτερος, καὶ εἰς βίον εἰσβλεύσῃ ἕτερον. τὸ γὰρ ἔτι
τοιῶτον εἶναι, οἷος μέχρι νῦν γέγονας, καὶ ἐν βίῳ τοιῶ-
τω σπαράσσεται καὶ μαλύνεται, λίαν ἐστὶν ἀνακωχή

attracto influxit. hoc ergo mutat, quod post acceptum est,
non quod mater primo peperit. quamquam ponatur, illud
ipsum te valde addicere huic peculiariter sic adfecto, nihil ta-
men obstat, quo minus verum sit, quod iam dictum est.

8. Nomina tibi vbi sumseris ista, boni, modesti, veracis,
prudentis, vnanimis, magnanimi, caue, ne quando transno-
mineris, et amittas denuo nomina ista, celeriterque (*si quid
tale contigerit*) ad ea reuertaris. memineris autem, pruden-
tis nomen tibi denotare singularum rerum considerationem,
animaduersionemque sedulam. vnanimis nomen exceptio-
nem eorum omnium spontaneam, quae a natura communi
fuerint adsignata. magnanimi vero subuectionem mentis su-
pra omnem lenem asperumue carnis adfectum, supra glorio-
lam, supra mortem, et eiusmodi vniuersa. Intra nomina igi-
tur ista si te continueris, nec, ut alii his te titulis cohone-
stent, concupiueris, alius iam futurus es, *quam pridem fueras*,
aliamque initurus vitae rationem. etenim talis persistere,
qualis haecenus fueris, et in vita istiusmodi foede volutari
ac discerpi, hominia est sensus expertis plane, vitaeque

καὶ φιλοψύχα, καὶ ὁμοίᾳ τοῖς ἡμιβρώτοις θηριομάχοις, οἵτινες, μετὰ τραυμάτων καὶ λύθρων, παρακαλοῦσιν ὅμως, εἰς τὴν αὖριον φυλαχθῆναι, παραβληθσόμενοι τοῖσδε τοῖς αὐτοῖς ὄνυξι καὶ δῆγμασιν. ἐμβίβασον ἔν σαυτὸν εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα ὀνόματα. κἂν μὲν ἐπ' αὐτῶν μένῃς δύνῃ, μένῃς, ὥσπερ εἰς μακάρων τινὰς νήσους μετωκισμένος· εἰάν δὲ αἰδῇ, ὅτι ἐκπίπτεις, καὶ ἔ περιηρατῆς, ἅπιθι θαρρῶν εἰς γωνίαν τινὰ, ὅπως κρατήσεις, ἢ καὶ παντάπασιν ἔξιθι τῆ βίᾳ, μὴ ὀργιζόμενος, ἀλλὰ ἀπλῶς, καὶ ἐλευθέρως, καὶ αἰδημόνως, ἔν γε τῷτο μόνον πράξας ἐν τῷ βίῳ, τὸ ἕτως ἐξελεῖσθαι. πρὸς μέντοι τὸ μεμνηῖσθαι τῶν ὀνομάτων μεγάλως συλλήψεται σοι, τὸ μεμνηῖσθαι θεῶν, καὶ ὅτιπερ οὐ κολακεύεσθαι οὗτοι θέλουσιν, ἀλλὰ ἐξομοῖσθαι ἑαυτοῖς τὰ λογικὰ πάντα· καὶ εἶναι τὴν μὲν συκὴν τὰ συκῆς ποιεῖσαν, τὸν δὲ κύνα τὰ κυνὸς, τὴν δὲ μέλισσαν τὰ μελίσσης, τὸν δὲ ἄνθρωπον τὰ ἀνθρώπων.

Γ'. Μῖμος, πόλεμος, πτοία, νάρκη, δαλσία, καθ' ἡμέραν ἀπαλείφεται σὲ τὰ ἱερά ἐκείνα δόγματα, ὅπό-

nimis auidi, nec bestiaris illis absimilis, qui semiadesi, vulneribus sanieque oppleti, in diem crastinum tamen reseruari supplicant, iisdem vnguibus moribusque iisdem iisdem plane obliuiscendi. tu vero in nomina pauca haec inde te. et siquidem in illis persistere potes, persistas, tamquam in fortunatorum insulas quasdam traiectus. sin excidere, nec statum rueri posse te senseris, in angulum aliquem, vbi possis aliquid, audacter te conferas. vel etiam e vita omnino discedas, nec iratus tamen, sed simpliciter, libere, modeste, hoc vnum duntaxat in vita *memoratu dignum* exsecutus, quod e vita sic exieris. ad nominum autem *istorum* recordationem multum conducet meminisse deorum, quodque nolunt illi ratione praeditos ipsis adulari, sed similes ipsis fieri: *meminisse* et, sicum esse, quae ea, quae ficus sunt, facit: canem, quae canis; apem, quae apis; et hominem pariter, qui quae hominis.

9. Mimus, bellum, terror, torpor, seruitus, decreta *illa* sacra tua, *si caueas*, expungent quotidie, quaecumque e stu-

σα ὁ Φυσιολογητὸς Φαντάζει καὶ παραπέμπεις. δὲ δὲ πᾶν ἔτω βλέπειν καὶ πράσσειν, ὥς τε καὶ τὸ περιστάτικόν ἅμα συντελεῖσθαι, καὶ ἅμα τὸ θεωρητικὸν ἐνεργεῖσθαι, καὶ τὸ ἐκ τῆς περὶ ἐκάστων ἐπιστήμης αὐθαρδῆς σώζεσθαι λανθάνον, ἔχει κρυπτόμενον. πότε γὰρ ἀπλότητος ἀπολαύσεις, πότε δὲ σεμνότητος, πότε δὲ τῆς ἐφ' ἐκάστη γνωρίσεως, τί τε ἐστὶ κατ' ἑστίαν, καὶ τίνα χώραν ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐπὶ πόσον πέφυκεν ὑφίστασθαι, καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται, καὶ τίσι δύναται ὑπάρχειν, καὶ τίνες δύνανται αὐτὸ δίδόναι τε καὶ ἀφαιρεῖσθαι.

ί. Ἀράχνιον μύϊαν θηράσαν μεγαφρονεῖ, ἄλλος δὲ λαγίδιον, ἄλλος δὲ ὑποχῆ ἀφύην, ἄλλος δὲ σιδίδια, ἄλλος δὲ ἄρκτας, ἄλλος Σαρμάτας. ἔτοι γὰρ ἔλθῃ, εἰὰν τὰ δόγματα ἐξετάζῃς;

ια'. Πῶς εἰς ἄλληλα πάντα μεταβάλλει, θεωρητικὴν μέθοδον κτῆσας, καὶ διηνεκῶς πρόσσεχε, καὶ συγγυμνάσθῃ περὶ τῆτο τὸ μέρος. ἔδεν γὰρ ἔτω μεγαλοφροσύνης ποιητικόν. ἐξεδύσατο τὸ σῶμα, καὶ ἐννοή-

diola rerum naturae contemplatione concepta in mente recondis, oportet autem vnumquodque ita et considerare et agere, vt et actiua facultas consummetur, et contemplatiua simul exerceatur, et fiducia ex certa rei cuiusque scientia orta seruetur, latens quidem, nec abscondita tamen. tunc enim simplicitate, tunc grauitate fruieris; tunc rei cuiusque notitia distincta, quid ex natura sua existat, quem locum in mundo habeat, quamdiu duratura sit, ex quibus conflata sit, quibus possit obuenire, qui dare eam et auferre possint.

10. Aranea muscam vbi ceperit, se effert, tamquam magni quid egerit; alius, vbi lepusculum, alius, vbi reticulo apuam *ceperit*; alius, vbi apros; alius, vbi vrsos; alius, vbi Sarmatas. nam et isti, *qui bos capiunt*, quid latronibus distant, si mentes ac decreta vtrobiq̃ue spectaueris?

11. Methodo contemplatiua instructus sis, *qua perspectum habeas*, quomodo cuncta in se inuicem mutant. huic iugiter attende, et in hac parte temet exerce. nihil enim ad animi celsitatem confert magis, corpus exuit, *qui sic adse-*

σας, ὅτι, ὅσον ἐδέξω πάντα ταῦτα καταλιπεῖν ἀπλέον-
 τι ἐξ ἀνθρώπων δεήσει, ἀνῆκεν ὅλον ἑαυτὸν, δικαιοσύνη
 μὲν εἰς τὰ ὑφ' ἑαυτῆς ἐνεργούμενα, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις συμ-
 βαίνασι, τῇ τῶν ὅλων φύσει. τί δ' ἐρεῖ τις, ἢ ὑπολή-
 ψεται περὶ αὐτῆς, ἢ πράξει κατ' αὐτῆς, ἐδ' εἰς νῦν βάλ-
 λεται, δύο τέτοις ἀρκέμενος αὐτός, δικαιοπραγεῖν τὸ νῦν
 πρᾶσσόμενον, καὶ φιλεῖν τὸ νῦν ἀπονεμόμενον ἑαυτῷ
 ἀχολίας δὲ πάσας καὶ σπυδάς ἀφῆκεν, καὶ ἐδὲν ἄλ-
 λο βάλεται, ἢ εὐθεῖαν περαίνειν διὰ τῶ νόμου, καὶ εὐ-
 θεῖαν περαίνοντι ἔπειθαι τῷ θεῷ.

Β'. Τίς ὑπονοίας χρεῖα, παρὸν σκοπεῖν, τί δὲ
 προαχθῆναι; καὶ μὲν συνορᾷς, εὐμενῶς, ἀμετασχεπτὶ
 ταύτῃ χωρεῖν· εἰ δὲ μὴ συνορᾷς, ἐπέχειν, καὶ συμβέ-
 λους τοῖς ἀρίστοις χρεῖσθαι· εἰ δὲ καὶ ἕτερά τινα πρὸς ταῦ-
 τα ἀντιβαίνει, προϊέναι κατὰ τὰς παρεχόμεναις ἀφορμαῖς
 λελογισμένως, ἐχόμενον τῷ φαινόμενῳ δικαίῳ, ἀρίστον
 γὰρ κατατυγχάνειν τέτῃ. ἐπεὶ τοι ἢ γε ἀπόπτωσις
 ἀπὸ τέτῃ ἔσω, χολαῖόν τι καὶ ἅμα εὐκίνητόν ἐστι, καὶ

*Alius est, reputansque secum, mox esse sibi, relictis his omni-
 bus, ab hominibus discedendum, totum sese permittit iusti-
 tiae, in eis, quae ab ipso fiunt; vniuersi naturae, in eis, quae
 obveniunt ipsi. quid autem alius quispiam de ipso siue dicat,
 siue existimet, aut aduersus ipsum faciat, ne cogitat quidem.
 utpote qui duobus hisce etiam contentus sit, quidquid im-
 praesentiarum agit, iustum praestare, et quidquid impraesen-
 tiarum sibi obuenit, diligere: negotiis vero studiisque reli-
 quis omnibus missis, nihil aliud velit, quam recta iuxta legem
 proficisci, rectaque proficiscentem Deum ipsum sequi.*

12. Equis suspitionis usus est, quum, quid fieri oporteat, considerare praesto sit? et siquidem *id* perspexeris, placide ac constanter ea progredi; sin minus, consistere, et optimos quosque in consilium adhibere; denique si aliud quidpiam, quo minus ea procedas, obstiterit, prout occasiones praesentes se obtulerint, considerate progredi, ei, quod iustum tibi visum fuerit, adhaerendo. hoc enim adsequi, *ut iuste agas*, optimum est: nec nisi ab hoc aberrando excideris,

Φαῖδρον ἄμα καὶ συνετηκός, ὁ τῷ λόγῳ κατὰ πᾶν ἐπόμενος.

γγ'. Πυνθάνεσθαι ἑαυτῆ, εὐθύς ἐξ ὕπνου γινόμενον, μήτι διοίσει σι, εἰάν ὑπὸ ἄλλῃ γένηται τὰ δίκαια καὶ καλῶς ἔχοντα; ἢ διοίσει. μήτι ἐπιλέλῃσαι, ὅτι ἔτοι οἱ ἐν τοῖς περὶ ἄλλων ἐπαῖνοις καὶ ψόγοις Φρυαττόμενοι, τοῖςτοι μὲν ἐπὶ τῆς κλίνης εἰσὶ, τοῖςτοι δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης, οἷα δὲ ποιῶσιν, οἷα δὲ Φεύγῃσιν, οἷα δὲ διώκῃσιν, οἷα δὲ κλέπτῃσιν, οἷα δὲ ἀρπάξῃσιν, ἢ χερσὶ καὶ ποσὶν, ἀλλὰ τῷ τιμιωτάτῳ ἑαυτῶν μέρει, ᾧ γίνεται, ὅταν θέλῃ, πίσις, αἰδῶς, ἀλήθεια, νόμος, ἀγαθὸς δαίμων;

ιδ'. Τῇ πάντα διδᾶσθαι καὶ ἀπολαμβάνεσθαι φύσει ὁ πεπαιδευμένος καὶ αἰδήμων λέγει· δός, ὃ θέλεις, ἀπόλαβε, ὃ θέλεις. λέγει δὲ τῷτο οὐ καταθρασυνόμενος, ἀλλὰ πειθαρχῶν μόνον καὶ εὐνοῶν αὐτῇ.

ιε'. Ὀλίγον ἐστὶ τὸ ὑπολειπόμενον τῷτο. ζῆσον ὡς ἐν ὄρει. ἔδεν γὰρ διαφέρει, ἐκεῖ, ἢ ᾧδε, εἰάν τις παγταχῆ, ὡς ἐν πόλει, τῷ κόσμῳ. ιδέτωσαν, ἰσορησάτωσαν

quietum quiddam, et agile tamen, alacre pariter et compositum est, quisquis rationi per omnia obsequitur.

13. Somno excusso, statim percontare te, numquid tua intererit, si iusta bonaque ab alio aliquo fiant? nihil intererit. numquid oblitus sis, quales isti, qui de aliis laudandis vituperandisque tantopere se efferunt, in lecto sint, quales ad mensam, quae faciant, quae fugiant, quae fectentur, quae suffurentur, quae rapiant ad se, non manibus pedibusque, *quod dici solet*, sed parte sui pretiosissima, qua, ubi libuerit, consequi liceat fidem, modestiam, veritatem, legem, genium denique bonum?

14. Cuncta danti pariter ac recipienti naturae homo probe institutus ac modestus dicet: *da, quod vis; repete, quod vis*. nec elatus hoc dicet, sed obsequens tantum, et beneuolo aduersus eam adfectu.

15. Exiguum est, quod superest *vitae tuae*. viue tamquam in monte. nihil enim interest, hic, an illic, si quis ubicumque in orbe, tamquam in vrbe, *deget*. viderint, norintque

οἱ ἄνθρωποι ἄνθρωπον ἀληθινὸν κατὰ φύσιν ζῶντα.
καὶ μὴ φέρεσιν, ἀποκτεινάτωσαν. κρείττον γὰρ, ἢ ἔγω ζῆν.

15. Μηκέθ' ὅλως περὶ τῶ οἶόν τινα εἶναι τὸν ἀγα-
θὸν ἄνδρα διαλέγεσθαι· ἀλλὰ εἶναι τοιούτων.

16. Τῶ ὅλῳ αἰῶνος, καὶ τῆς ὅλης ἐσίας συνεχῶς
φαντασία, καὶ ὅτι πάντα τὰ κατὰ μέρος, ὡς μὲν πρὸς
ἐσίαν, κεγχραμίς· ὡς δὲ πρὸς χρόνον, τρυπάνη περι-
τροφή.

17. Εἰς ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων ἐφιστάντα, ἐπινοεῖν
αὐτὸ ἤδη διαλυόμενον, καὶ ἐν μεταβολῇ, καὶ οἷον σήψει,
ἢ σκεδάσει γινόμενον, ἢ καὶ ὅτι ἕκαστον πέφυκεν, ὥσπερ
διήσκειν.

18. Οἱοί εἰσιν ἐδίδοντες, καθεύδοντες, ὀχεύοντες,
ἀποπατῆντες, τὰ ἄλλα. εἴτα οἱοὶ ἀνδρονόμοι, καὶ
γαυρόμενοι, ἢ χαλεπαίνοντες, καὶ ἐξ ὑπεροχῆς ἐπι-
πλήττοντες. πρὸ ὀλίγου δὲ καὶ ἐδάλευον πόσους, καὶ δι-
πῖα· καὶ μετ' ὀλίγον ἐν τοιούτοις ἔσονται.

homines hominem verum, qui naturae convenienter vivat.
fin non sustinent, occidunt. hoc enim satius est, quam ita vi-
vere, *uti ipse vivunt voluntur.*

16. Ne ulterius *occupere* totus, differendo, qualis vir bo-
nus sit, sed *enitendo*, ut ipse sis.

17. Aevi totius, et naturae totius cogitatio tibi crebro
occurret, quodque particularia omnia, substantiam quod atti-
net, mihi sunt instar; tempus quod attinet, terebri circum-
volutio.

18. Rerum praesentium unamquamque aduertendo,
considera eam iam dissolutam, et in mutatione et quasi pu-
trefactione quadam, aut dissipatione, constitutam, siue ut mo-
ri quodammodo nata sit.

19. *Cogita*, quales sint homines vescentes, dormientes,
coeuntes, excernentes, alia eiusmodi *agentes*. rursus, quales,
ubi instantur, efferuntur, irascuntur, tamquam in sublimi siti
aliquos increpant. paullo autem ante, quam multis et qua
mercede inserviebant; et paullo post, quo in statu futuri
sunt.

κ'. Συμφέρει ἐκάστω, ὃ Φέρει ἐκάστω ἢ τῶν ὅλων φύσις. καὶ τότε συμφέρει, ὅτε ἐκείνη Φέρει.

κά'. Ἐρᾷ μὲν ὕμβρε γαῖα· ἐρᾷ δὲ ὁ σεμνὸς αἰθέρ· ἐρᾷ δὲ ὁ κόσμος ποιῆσαι, ὃ ἂν μέλλῃ γίνεσθαι. λέγω ὅτι τῷ κόσμῳ, ὅτι σοι συνέρῳ. μήτι δ' ἔτω κακῆινο γίνεται καὶ λέγεται, ὅτι φιλεῖ τῆτο γίνεσθαι;

κβ'. Ἦτοι ἐνταῦθα ζῆς, καὶ ἤδη εὐθικας· ἢ ἔξω ὑπάγεις, καὶ τῆτο ἡθέλεις· ἢ ἀποθνήσκεις, καὶ ἀπελευτέρεγσας. παρὰ δὲ ταῦτα εἰδέν. εὐκὲν εὐθύμει.

κγ'. Ἐναργὲς ἔσω αἰεὶ τὸ, ὅτι τοιῷτο ἐκεῖνο ὁ ἀγρότης ἐστὶ καὶ πῶς πάντα ἐς ταῦτα ἐνθάδε τοῖς ἐν ἡκρῷ τῷ ὄρει, ἢ ἐπὶ τῇ αἰγιαλῷ, ἢ ὅπῃ θέλεις. ἀντικρὺς γὰρ εὐρήσεις τὰ τῇ Πλάτωνος· σηκὸν ἐν ὄρει, Φησί, περιβαλλόμενος· καὶ βάλλειν βλήματα.

κδ'. Τί ἐστὶ μοι τὸ ἡγεμονικόν μὲ; καὶ ποῖόν τι ἐγὼ αὐτὸ ποιῶ νῦν; καὶ πρὸς τί ποτε αὐτῷ νῦν χρῶμαι; μήτι κενὸν νῦ ἐστὶ; μήτι ἀπόλυτον καὶ ἀπεσπασμένον κοινῷ.

20. Confert cuique, quod fert cuique natura vniuersi. et tum confert, quando illa fert.

21. Amat imbrem tellus. amat et almus aether. amat et mundus facere, quidquid futurum est ut fiat. dico itaque mundo ipse: *ecquid tu amas? idem ipse amo.* annon illud ita et fit et dicitur vulgo: *amat*, hoc, vel illud *fieri?*

22. Vel istic viuis, et *vitae huic iam aduenisti*; vel foris vadis, et hoc volebas; vel moreris, et manere defunctus es. praeter ista nihil restat. bono itaque sis animo.

23. Illud tibi semper constet, eiusmodi quiddam agrum esse, cuiusmodi est *locus* alius quilibet. eademque esse omnia istic *agentibus*, quae eis, qui in montium verticibus, vel in litorum crepidinibus, vel alibi, vbicumque volueris, *versantur*. palam enim inuenies Platonis illa: *urbis muro, ut caulae septo circumdatae*.

24. Quidnam est mihi nunc mens mea? vel qualem ego eam praesto? ad quidnam ea iam vtor? numquid est intellectus vacua? numquid a societate communi soluta et reuulsa?

θίας; μήτι προσετηκός καὶ ἀνακεκραμένον τῷ σαρκιδίῳ, ὥς τε τέτρω συντρέπεσθαι;

κς'. Ὁ τὸν κύριον Φεύγων, δραπέτης. κύριος δὲ ὁ νόμος. καὶ ὁ παρανομῶν, δραπέτης. ἅμα καὶ ὁ λυπᾶμενος, ἢ ὀργιζόμενος, ἢ φοβόμενος, ὃ βλάται τι γεγονέναι, ἢ γίνεσθαι, τῶν ὑπὸ τῶν πάντων διοικῶντος τεταγμένων, ὅς ἐστι νόμος, νέμων, ὅσα ἐκάσῳ ἐπιβάλλει. ὁ ἄρα φοβόμενος, ἢ λυπᾶμενος, ἢ ὀργιζόμενος, δραπέτης.

κς'. Σπέρμα εἰς μήτραν ἀφείς ἀπεχώρησε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβῶσα ἐργάζεται, καὶ ἀποτελεῖ βρέφος· ἐξ οἷα οἶον; πάλιν τροφήν διὰ Φάρυγγος ἀφῆκε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβῶσα αἰδοῖσιν, καὶ ὀρεῖν, καὶ τὸ ὅλον, ζῶν, καὶ ῥώμην, καὶ ἄλλα (ὅσα καὶ οἷα;) ποιεῖ. ταῦτα ἔν τῇ ἐν τοιαύτῃ ἐγκαλύψει γενόμενα θεωρεῖν, καὶ τὴν δύναμιν ἑταῶς δεῖν, ὡς καὶ τὴν βρεῖθσαν, καὶ τὴν ἀνωφερῇ, ὀρῶμεν, ἐχὼ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλ' ἐχ' ἥττον ἐναργῶς.

numquid carunculae ita adglutinatae et permixtae, ut cum illa mutetur una?

25. Qui dominum fugit, fugitiuus est. dominus autem est lex. ergo qui legem transgreditur, fugitiuus est. idem est et qui ideo angitur, vel irascitur, vel metuit, quod secus, quam ipse velit, aut factum sit, aut fiat, aut futurum sit eorum quidquam, quae ab vniuersi rectore sunt constituta, qui est ipse lex, vnicuique, quod suum est, tribuens. fugitiuus est igitur, qui metuit, vel angitur, vel irascitur.

26. In vterum semen qui misit, abscedit. hoc alia deinceps excipiens natura, foetum fabricat et absoluit; ex quali qualem? alimentum rursus *mater* per gulam demittit; quod alia insuper causa vbi exceperit, sensum, motumque, adeoque vitam ac vires et alia (quot ea numero et qualia?) conficit. haec, tanta licet inuoluantur caligine, contemplari oportet, facultatemque ita intueri, *quae ipsa facit*, prout vim eam cernimus, qua vel deorsum, vel sursum corpora feruntur, non oculis quidem externis, sed nec minus clare tamen.

κζ'. Συνεχῶς ἐπινοεῖν, πῶς πάντα τοιαῦτα, ὅποια νῦν γίνεται, καὶ πρόθεν ἐγένετο· καὶ ἐπινοεῖν γενησόμενα. καὶ ὅλα δράματα καὶ σκηναὶ ὁμοειδεῖς, ὅσα ἐκ πείρας τῆς σῆς, ἢ τῆς πρεσβυτέρας ἱστορίας ἐγνως, πρὸ ὀμμάτων τίθεσθαι· οἷον αὐλὴν ὅλην Ἀδριανῶ, καὶ αὐλὴν ὅλην Ἀντωνίνῳ, καὶ αὐλὴν ὅλην Φιλίππῳ, Ἀλεξάνδρῳ, Κροίσῳ· πάντα γὰρ ἐκεῖνα τοιαῦτα ἦν, μόνον δι' εἰρέων.

κη'. Φαντάζεσθαι πάντα τὸν ἐφ' ᾧτινὲν λυπόμενον, ἢ δυσαρεστῆντα, ὅμοιον τῷ θυομένῳ χοιριδίῳ ἀπολακτίζοντι καὶ κεκραγῶτι. ὅμοιον καὶ ὁ οἰμώζων ἐπὶ τῇ κλιβιδίῳ μόνος σιωπῇ τὴν ἐνδεσιν ἡμῶν. καὶ ὅτι μόνῳ τῷ λογικῷ ζῶν δέδοται, τὸ ἐκασίως ἐπεσθαι τοῖς γινομένοις. τὸ δὲ ἐπεσθαι ψιλόν, πᾶσιν ἀναγκαῖον.

κθ'. Κατὰ μέρος ἐφ' ἐκάστῳ, ὃν ποιεῖς, ἐφιστάνων, ἐρώτα σεαυτὸν, εἰ ὁ θάνατος δεινὸν διὰ τὸ τέτῃ εἶρεσθαι.

λ'. Ὅταν προσκόπτῃς ἐπὶ τινος ἀμαρτία, εὐθὺς μεταβάς, ἐπιλογίζεσθαι, τί παρόμοιον ἀμαρτάνεις· οἷον,

37. Cogita tecum iugiter, qualia nunc sunt omnia, talia prius aditata; cogita et talia futura esse. propone tibi ob oculos fabulas totas scenasque vniformes, quaecumque vel ex notitia tua, vel ex historia antiqua cognita habueris; aulam Hadriani totam, totam Antonini, illam item Philippi, Alexandri, Croeli. eiusdem plane modi fuerunt omnia illa, nisi quod per alios agebantur.

28. Hominem de re villa dolentem atque aegre ferentem quidquam similem habe porcello, qui, dum maciatur, calcitratur et vociferatur; cuiusmodi est et qui decumbens tacite secum deplorat, quod *fato* nos *omnes* illigati tenemur. *considera* et rationali animali soli datum esse, ut eis, quae eueniunt, sponte obsequi possit; quum sequi ipsum omnibus sit necessarium.

29. Considerata seorsim, quam instituis, re omni, percontare te, num ideo mors grauis habenda sit, quia ea te priuet.

30. Vbi peccato alicuius offenderis, translatione facta, perpende tecum, annon ipse eiusmodi aliquid pecces. puta,

ἀργύριον ἀγαθὸν εἶναι κρίνων, τὴν ἡδονὴν, ἢ τὸ δοξάζειον, καὶ κατ' εἶδος. τέτω γὰρ ἐπιβάλλον, ταχέως ἐπιλήσῃ τῆς ὀργῆς· συμπίπτοντος τῷ, ὅτι βιάζεται· τί γὰρ ποιήσει; ἢ εἰ δύνασαι, ἄφελε αὐτῷ τὸ βιάζομενον.

λα'. Σατύρων ἰδὼν Σωκρατικόν, Φαντάζῃς ἢ Εὐτυχῇν, ἢ Ὑμένα. καὶ Εὐφράτην ἰδὼν, Εὐτυχίαν ἢ Σιλβανὸν Φαντάζῃς. καὶ Ἀλκίφρονα, Τροπαιοφόρον Φαντάζῃς· καὶ Ξενοφῶντα ἰδὼν, Κρίτωνα ἢ Σεύηρον Φαντάζῃς. καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀπιδὼν, τῶν Kaisáρων τινὰ Φαντάζῃς, καὶ ἐφ' ἑκάστῃ τὸ ἀνάλογον. εἴτα συμπροσπιπτεῖ τῷ σοί· πῶς ἔν ἐκείνοι; ἔδαμῃ, ἢ ὅπως. ἔτι γὰρ συνελθὼς θεάσῃ τὰ ἀνθρώπινα, καπνὸν, καὶ τὸ μηδέν. μάλιστ' εἰς συμμνημονεύσης, ὅτι τὸ ἀπαξ μεταβαλὼν οὐκέτι ἔσται ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ. σὺ ἔν ἐν τίνι; τί δ' ἐκ ἀρκείῃ σοὶ τὸ βραχὺ τέτο κοσμίως διαπεράσας; οἶαν ὕλην καὶ ὑπόθεσιν φεύγεις; τί γὰρ ἐστὶ πάντα ταῦτα ἄλλο, πλὴν γυμνάσματα λόγῃ, ἐωρακότος ἀκριβῶς καὶ

argentum in bonis habendo, vel voluptatem, vel gloriolam, vel aliud istiusmodi. hoc enim si aduerteris, ira statim tibi excidet. *praesertim*, si succurrerit vna, cogi hominem. quid enim faceret? aut, si poteris, tu illum vi illa expedis.

31. Satyrionem vbi videris Soeraticum, Eutychem cogita, vel Hymenem. et Euphratem vbi videris, Eutychem cogita, vel Sylvanum. et Alciphronem visis, Tropaeophorum cogita; et Xenophontem, Critonem, vel Severum. et teipsum vbi respexeris, Caesarum aliquem. et in quolibet cogitando, geminum ei quempiam. tum mentem tibi subeat: vbi nunc sunt illi? nusquam sane: aut vbi tandem? ita enim perspectum iugiter habebis, humana omnia fumum ac nihil esse. praesertim, si simul fueris recordatus, quidquid semel mutaverit, per spatium temporis infinitum non esse amplius futurum. tu vero spatii illius quantum occupas? cur ergo tibi non sufficit, spatium hoc tam breue, prout te decet, transigere? quam pulchram *bene agendi* materiam occasionemque subtrufugis? quid enim sunt aliud haec omnia, quam mentis, quae, haec in vita quae contingunt, naturam eorum rima-

Φυσιολόγως τὰ ἐν τῷ βίῳ; μένε ἔν, μέχρι ἐξοικειώσης σαυτῷ, καὶ ταῦτα ὡς ὁ ἐρρωμένος στόμαχος πάντα ἐξοικεῖ, ὡς τὸ λαμπρὸν πῦρ, ὅτι ἂν βάλης, φλόγα ἐξ αὐτῆ καὶ αὐγὴν ποιεῖ.

λβ'. Μηδενὶ ἐξέσω εἰπεῖν ἀληθεύοντι περὶ σε, ὅτι ἔχ' ἀπλῆς, ἢ ὅτι ἔχ' ἀγαθός· ἀλλὰ ψευδέω, ὅστις τῶν τι περὶ σε ὑπολήφεται· πᾶν δὲ τῆτο ἐπὶ σοι. τίς γὰρ ὁ κωλύων ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἀπλῆν; σὺ μόνον κρινὼν μηκέτι ζῆν, εἰ μὴ τοῦτος ἔσῃ. ἐδὲ γὰρ αἰρεῖ λόγος μὴ τοῦτον ὄντα.

λγ'. Τί ἐστὶ τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ὕλης δυνάμενον κατὰ τὸ ὑγιέστατον πραχθῆναι, ἢ ρηθῆναι; ὅτι γὰρ ἂν τῆτο ἢ, ἐξέσιν αὐτὸ πρᾶξαι, ἢ εἰπεῖν καὶ μὴ προφασίζε, ὡς κωλυόμενος· εἰ πρότερον παύσῃ τένων, πρὶν ἢ τῆτο πάθῃς, ὅτι, οἷόν ἐστι τοῖς ἡδυπαθῶσιν ἢ τρυφῇ, τῆτό σοι τὸ ἐπὶ τῆς ὑποβαλλομένης καὶ ὑποπιπτύσης ὕλης ποιεῖν τὰ οἰκεία τῇ τῷ ἀνθρώπῳ κατάσκευῃ· ἀπολαυσιν γὰρ δεῖ ὑπολαμβάνειν πᾶν, ὃ ἔξῃς κατὰ τὴν

ta, accurate perspexerit, exercitationes? persiste ergo, dum et ista tibi familiaria effeceris, quo modo stomachus robustus cuncta sibi accommodat, ignisque validus, quidquid ingesseris, flammam inde ac fulgorem edit.

32. Nulli liceat vere de te dicere, non esse te simplicem, aut non esse te bonum. sed mentiat, quisquis horum quidquam de te opinatus fuerit. hoc autem totum in te situm est. quis enim te bonum simplicemue esse prohibuerit? tu tantum statuas, nec ulterius vivere, quam talis futurus sis, neque enim ratio id poscit, ni talis sis.

33. Ecquid est, quod de materia ista rectissime vel fieri, vel dici possit? quidquid enim hoc fuerit, vel facere id ipsum, vel dicere licet: nec obtendas impediri te. ante ingemiscere non desinas, quam eo te adegeris, ut, quod volupuariis hominibus est luxu diffuere, hoc tibi fuerit de subiecta quaque oblata tibi materia ea facere, quae humanae constitutioni conveniant: etenim pro oblectamento esse tibi debet, quidquid secundum naturam tuam agere. tibi de-

ιδίαν φύσιν ἐνεργεῖν. ἅπανταχῶ δὲ ἔξει. τῷ μὲν ὃν κυλινδρῷ ἢ πανταχῶ δίδοται φέρεσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν, ἔδὲ τῷ ὕδατι, ἔδὲ πυρὶ, ἔδὲ τοῖς ἄλλοις, ὅσα ὑπὸ φύσεως, ἢ ψυχῆς ἀλόγῃ, διοικεῖται· τὰ γὰρ διείργοντα καὶ ἐνιστάμενα πολλά. νῆς δὲ καὶ λόγος διὰ παντός τῃ ἀντιπίπτοντος ὅπως πόρευσθαι δύναται, ὡς πέφυκε, καὶ ὡς θέλει. ταύτην τὴν ῥασώνην πρὸ ὁμμάτων τιθέμενος, καθ' ἣν ἐνεχθήσεται ὁ λόγος διὰ πάντων, ὡς πῦρ ἄνω, ὡς λίθος κάτω, ὡς κύλινδρος κατὰ πρᾶνθς, μηκέτι μηδὲν ἐπιζήτει. τὰ γὰρ λοιπὰ ἐγκόμματα ἥτοι τῇ σωματικῇ ἐστὶ τῇ νέκρῃ, ἢ χωρὶς ὑπολήψεως, καὶ τῆς αὐτῇ τῇ λόγῃ ἐνδόσεως, ἢ θραύει, ἔδὲ ποιεῖ κακὸν ἔδοτιξ· ἐπεὶ τοι καὶ ὁ πάχων αὐτο, κακὸς ἂν εὐθύς ἐγένετο. ἐπὶ γὰρ τῶν ἄλλων κατασκευασμάτων πάντων, ὅτι ἂν κακὸν τινὶ αὐτῶν συμβῇ, παρὰ τῷτο χεῖρόν γίνεται αὐτὸ τὸ πάχον· ἐνταῦθα δὲ, εἰ δὲ εἰπεῖν, καὶ κρείττων γίνεται ὁ ἀνθρώπος, καὶ ἐπαινετώτερος, ὁρῶνς χρώμενος τοῖς προσπίπτουσιν. ὅλως δὲ μέμνησθ', ὅτι τὸν φύσει πολίτην ἔδὲν βλάπτει; ὁ πόλιν ἢ βλάπτει, ἔδὲ γε πόλιν βλάπτει, ὁ νόμον ἢ βλά-

tur. datur autem hoc ubique. siquidem cylindro quidem non conceditur, ut motu proprio ubique feratur; sed nec aquae, nec igni, nec alii rei cuiquam, quae a natura mera, vel anima regitur irrationali. quae enim coerceant et obsistant, multa sunt. verum mens et ratio per obstantia quaelibet, prout nata est; et prout vult ipsa, procedit. tu ergo ob oculos istud habens, rationem per omnia facilitate ferri eadem plane, quae ignis sursum, lapis deorsum, per declivem cylindrus, nihil quaeras ulterius. reliqua enim obstacula vel sunt corporis, quod cadaueris *instar habet*, vel opinione; et rationis inclinatione semota, non infringunt; aut mali quidquam efficiunt. alioqui, ea qui patitur, malus fieret. atqui in aliis quidem operibus omnibus ita se habet, ut, quidquid alicui horum mali contigerit, deterius illud faciat, quod eo adficiuntur. istic vero, si ita dicere licuerit, praestantior fit homo ac laude dignior, dum eis, quae obliiciuntur, recte utitur. in summa memineris, civem indigenam nihil laedere, ni civitatem laedat, civitatem nihil laedere, ni legem laedat: horum

πτει· τῶν δὲ τῶν καλεσμένων ἀκκλησιμάτων ἔδεν βλάπτει νόμον. ὁ τάνυν νόμον ἔβλάπτει, ἔτε πόλιν, ἔτε πολίτην.

λθ'. Τῷ δεδεγμένῳ ὑπὸ τῶν ἀληθῶν δογμάτων ἀρκῆ καὶ τὸ βραχύτατον, καὶ ἐν μέσῳ κεείμενον εἰς ὑπόμνησιν ἀλυπίας καὶ ἀφοβίας. οἶον·

Φύλλα τὰ μὲν ε' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δὲ
 ὧ ὕλη

Τηλεθόωσα Φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίγνεται ὥρη·

Ὡς ἀνδρῶν γενεή, ἡ μὲν Φύει, ἡ δ' ἀπολήγει.

Φυλλάριοι δὲ καὶ τὰ τεκνία σ· φυλλάρια δὲ καὶ ταῦτα τὰ ἐπιβοῶντα ἀξιοπύως, καὶ ἐπιφθιμῶντα, ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων καταρῶμενα, ἢ ἡσυχῇ ψέγοντα, καὶ χλευάζοντα· φυλλάρια δὲ ὁμοίως, καὶ τὰ διαδεχόμενα τὴν ὑπεροφημίαν. πάντα γὰρ ταῦτα ἔαρος ἐπιγίγνεται ὥρη· εἴτα ἄνεμος καταβέβληκεν· ἔπειθ' ἡ ὕλη ἕτερα ἀντὶ τῶν Φύει. τὸ δὲ ὀλιγοχρόνιον κοινὸν πᾶσιν· ἀλλὰ σὺ πάντα, ὡς αἰῶνια ἐσόμενα, Φεύγεις καὶ διώκεις· μικρὸν καὶ καταμύσεις· τὸν δὲ ἐξενεγκόντα σε ἤδη ἄλλος θρηνήσει.

autem, quae infortunia dicimus, nihil legem laedit. quod autem legem non laedit, nec ciuitatem, nec ciuem laeserit.

34. Qui decretis veris imbutus est, hunc *dictum* breuissimum et e triuio arreptum quodlibet commonere suffecerit de moerore metuere pellendo, quale illud est:

Sternit bami frondes alias vis aspera venti:

Ast alias natura parat, quae vere virescunt.

Sic hominum genus est: hic nascitur, occidit ille.

Foliola sunt et filioli tui; foliola sunt et *homunciones isti*, qui tanto cum strepitu, tamquam fide digni, alios celebrant, vel e contrario diris deuouent, vel clam vituperant et subsannant. foliola itidem, qui famam *tui* postquam excepturi sunt. ista enim omnia verno tempore prodeunt; dein ventus ubi strauerit, sylua horum vice noua alia profert. commune autem omnium est breue existendi spatium. at tu omnia, tamquam aeterna futura, fugis appetisue. mora paruula, et lumina tibi condentur; eumque, qui te extulerit, alius aliquis lugebit.

λε'. Τὸν ὑγιαίνοντα ὀφθαλμὸν πάντα ὁρᾶν δεῖ τὰ ὄρατα, καὶ μὴ λέγειν· τὰ χλωρὰ θέλω· τῆτο γὰρ ὀφθαλμικῶντός ἐστι. καὶ τὴν ὑγιαίνουσαν ἀκοήν, καὶ ὁσφρησιν, εἰς πάντα δεῖ τὰ ἀκυστὰ καὶ ὁσφραντὰ ἐτοιμὴν εἶναι. καὶ τὸν ὑγιαίνοντα σῶμαχον πρὸς πάντα τρέφειμα ὁμοίως ἔχειν, ὡς μύλην πρὸς πάντα, ὅσα ἀλέσασα κατεσκευάσαι· καὶ τοίνυν τὴν ὑγιαίνουσαν διάνοιαν πρὸς πάντα δεῖ τὰ συμβαίνοντα ἐτοιμὴν εἶναι. ἡ δὲ λέγουσα· τὰ τεκνία σωζέσθω, καὶ πάντες, ὅτι ἂν πράξω, ἐπαινείτωσαν· ὀφθαλμός ἐστι, τὰ χλωρὰ ζητῶν, ἢ ὀδόντες, τὰ ἀπαλά.

λς'. Οὐδεὶς ἐστὶν ἕτως εὐπότμος, ᾧ ἀποθνήσκοντι ἢ παραστήσονται τινες, ἀσπαζόμενοι τὸ συμβαῖνον κακόν. σπυδαῖος καὶ σοφὸς ἦν. μὴ τὸ πανύστατον ἔσαι τις, ὃ καὶ αὐτὸν λέγων· ἀναπνεύσω μὲν ποτε ἀπὸ τῆς τῇ παιδωγωγῇ χαλεπὸς μὲν ἔδην ἡμῶν ἦν, ἀλλὰ ἠδοκίμοι, ὅτι ἡσυχῇ καταγινώσκει ἡμῶν. ταῦτα μὲν ἔν ἐπὶ τῇ σπυδαίᾳ. ἐφ' ἡμῶν δὲ πῶσα ἄλλα ἐστὶ, δεῖ αἰ πολὺς ὁ ἀπαλλακτικῶν ἡμῶν; τοῦτο οὖν ἐννοήσεις

35. Sani est oculi, cernere visibilia quaevis, nec dicere: *viridia velim*. hoc etenim hippientis est, sed et auditus ac olfactus est sani, ad sonos odoresue quosuis *percipiendos* promptum esse. et stomachi valentis, aduersus edulia quaevis pariter se habere; sicut molam ad omnia, ad quae molenda condita est, pari igitur ratione et mentis est sanae, ad obuenientia quaeque idoneam esse. quae vero dixerit: *liberos mihi saluos velim; et omnes, quidquid fecero, laudent, velim*; oculi est instar viridia poscentis, vel dentium tenella postulantium.

36. Nemo quisquam adeo felix est, cui morienti non adstant aliqui, qui praesenti laetentur malo. bonus sapiensque fuerit, annon ad extremum futurus est, qui de illo dicat? *Respirabimus iam tandem a paedagogo isto. non erat reuera asper nostri cuiquam: sensi tamen, tacite illum damnasce nos.* haec igitur de viro bono. at ad nos quod attinet, quam multa sunt alia, ob quae a nobis liberari desiderant

ἀπρὸ θνήσκων, καὶ εὐκολώτερον ἐξελεύσῃ, λογιζόμενος ἐκ τοιούτου βίῃ ἀπέρχομαι, ἐν ᾗ αὐτοὶ οἱ κοινῶν, ὑπὲρ ὧν τὰ τοσαῦτα ἠγωνισάμην, ἠξιάμην, ἐφρόντισα, αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἐθέλωσί μοι ὑπάγειν, ἄλλην τινὰ τυχὸν ἐκ τέττα ρασιῶν ἐλπίζοντες. τί ἂν ἔν τις ἀντέχοιτο τῆς ἐνταῦθα μακροτέρας διατριβῆς; μὴ μέντοι διὰ τῆτο ἑλαττον εὐμενῆς αὐτοῖς ἄπειθι, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἔθος διασώζων, φίλος, καὶ εὖνυς, καὶ ἰλως, καὶ μὴ πάλιν ὡς ἀποσπώμενος· ἀλλ', ὥσπερ ἐπὶ τῇ εὐθανατῆντος εὐκόλως τὸ ψυχάριον ἀπὸ τῆ σώματος ἐξελεῖται, τοιαύτην καὶ τὴν ἀπὸ τέτων ἀποχώρησιν δεῖ γενέσθαι· καὶ γὰρ τέτοις ἡ φύσις συνῆψε, καὶ συνέκρινεν. ἀλλὰ νῦν διαλύει; διαλύομαι, ὡς ἀπὸ οἰκείων μὲν, ἢ μὴν ἀνθελκόμενος, ἀλλ' ἀβιάσως· ἐν γὰρ καὶ τῆτο τῶν κατὰ φύσιν.

λζ'. Ἐθίσαν ἐπὶ παντός, ὡς οἶόν τε, τῇ πρᾶσσόμενῃ ὑπὸ τίνος, ἐπιζητεῖν κατὰ σαυτὸν ἕτος τῆτο ἐπὶ τίνα φέροι; ἄρχῃ δὲ ἀπὸ σαυτῆ, καὶ σαυτὸν πρῶτον ἐξέταζε.

haud pauci? hoc si inter moriendum cogitaueris, libentius discedes; quum ita tecum rem putaueris: ex ea vita discendo, in qua ipsi eiusdem mecum participes, pro quibus tam multa exantlaui, supplicauī, procurauī, illi, inquam, ipsi elatum me optant, tamquam qui leuamen forsan hinc aliquod sperent, cur ergo diutius istis moram trahere quis cupiat? nec propterea tamen minus illis propitius discedas, sed moris tui tenax, amicus, beneuolus, mitis, quin rursus nec tamquam vitae auulsus, sed, prout eis, quibus mortis felicitas quaedam obtrigit, animula a corpore leniter exsoluitur, talis et tua ab istis etiam esto discessio. eis enim *te* natura adnexuit et coniunxit, at nunc disiungit. disiungor itaque tamquam a necessariis, non abstractus tamen, sed sponte discedens. nam et hoc ex eis est, quae sunt secundum naturam.

37. Solemne tibi sit, in cuiusque (quoad eius fieri potest) actione omni, apud te quaerere: *istud iste quo fine facit?* a temet autem auspicare, teque primo loco scrutare.

λή. Μέννησο, ὅτι τὸ νευροσπασῆν ἐστὶν ἐκείνο, τὸ ἔνδον ἐγκεχυμμένον· ἐκείνο ῥητορεία, ἐκείνο ζωή, ἐκείνο, εἰ δεῖ εἰπεῖν, ἀνθρώπος. μηδέποτε σύμπεριφαντάζῃ τὸ περι-
κείμενον ἀγγειῶδες, καὶ τὰ ὀργάνια ταῦτα τὰ περιπε-
πλασμένα. ὅμοια γάρ ἐστι σκεπάρον, μόνον δὲ διαφέ-
ροντα, καθότι προσφυῇ ἐστὶν. ἐπεὶ τοι ἔμᾳλλον τι τῶ-
ν ὀφελός ἐστι τῶν μορίων, χωρὶς τῆς κινήσεως καὶ ἰσχύ-
σης αὐτὰ αἰτίας, ἢ τῆς κερκίδος τῇ ὑφαντείᾳ, καὶ τῇ
καλάμῳ τῷ γράφοντι, καὶ τῇ μασιγίᾳ τῷ ἠνιόχῳ.

38. Memento, illud, quod te velut fidiculis citat, esse intra te reconditum quiddam. illud est suadela, illud vita, illud (si fas dicere) homo est. ne cum illo iunctim contem-
pleris unquam circumiectum, vasis instar, conceptaculum hoc, et instrumenta haec undique ex eodem efficta. sunt enim alsciae similia ista. hoc tantum interest, quod agnata sint. siquidem membrorum istorum, absque forma, quae ea cieat sistatque, non magis usus est, quam radii textrici, aut scriptori calami, aut aurigae flagelli.

ΒΙΒΛΟΣ ΙΑ΄.

ΤΑ ἴδια τῆς λογικῆς ψυχῆς. ἑαυτὴν ὀρεᾷ, ἑαυτὴν δι-
αρθροῖ, ἑαυτὴν, ὅποιαν ἂν βέληται, παῖς, τὸν καρπὸν,
ὃν φέρει, αὐτὴ καρπῆται. (τῆς γὰρ τῶν φυτῶν καρπὸς,
καὶ τὸ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ζώων, ἄλλοι καρπῆνται.)
τῇ ἰδίᾳ τέλει τυγχάνει, ὅπερ ἂν τὸ τῇ βίᾳ πέρας ἐπι-
τῇ. ἔχῃ ὥσπερ ἐπὶ ὀρχήσεως καὶ ὑποκρίσεως καὶ τῶν

LIBER XI.

HAEC sunt animae ratione praeditae proprietates. se cer-
nit, se fingit artatque, ut lubet, qualemque vult ipsa,
facit: fructum, quem profert, ipsa carpit. quum arborum
fructus, quodque istis in animalibus respondet, alii carpant.
finem semper suum adsequitur, ubicumque confiterit vitae
terminus. neque enim sic se habet, quo modo in saltando, aut

τοῖσιν ἀτελής γίνεται ἡ ὅλη πρᾶξις, εἴαν τι ἐγκόψῃ· ἀλλ' ἐπὶ παντός μέρους, καὶ ὅπως αὖ καταληφθῇ, πλη-
ρες καὶ ἀπροσδεὴς ἐαυτῇ τὸ προτεθέν ποικίλ' ὥστε εἰπεῖν·
ἐγὼ ἀπέχω τὰ ἐμά. ἔτι δὲ περιέχεται τὸν ὅλον κόσμον,
καὶ τὸ περὶ αὐτὸν κενόν, καὶ τὸ χῆμα αὐτῆς, καὶ εἰς τὴν
ἀπειρίαν τῆς αἰῶνος ἐκτείνεται, καὶ τὴν περιοδικὴν πα-
λιγγενεσίαν τῶν ὅλων ἐμπεριλαμβάνει, καὶ περνωεῖ, καὶ
θεωρεῖ, ὅτι οὐδὲν νεώτερον ὕφοντα οἱ μεθ' ἡμᾶς, οὐδὲ
περιττότερον εἶδον οἱ πρὸ ἡμῶν· ἀλλὰ τρόπον τινα ὁ
τεσσαρακοντέτης, εἴαν νῦν ὅποσον ἔχη, πάντα τὰ γε-
γονότα καὶ τὰ ἐσόμενα ἐώρακε κατὰ τὸ ὁμοειδές, ἰδίου
δὲ λογικῆς ψυχῆς, καὶ τὸ φιλεῖν τὰς πλησίον, καὶ αἰλή-
θεια, καὶ αἰδώς, καὶ τὸ μηδὲν ἐαυτῆς προτιμᾶν, ὅπερ
ἰδίου καὶ νόμου· ἔτι δὲ ἄρ' οὐδὲν διήνεγκε λόγος ὀρθός, καὶ
λόγος δικαιοσύνης.

β'. Ωδῆς ἐπιτερεπῆς, καὶ δεξιόσεως, καὶ παγκρα-
τίς καταφρονήσεις, εἴαν τὴν μὲν ἐμμελῆ Φωνὴν κατα-

in fabulam agendo aliisque eiusmodi, in quibus, si quid in-
cideris, actio tota fit mutila; sed in quacumque parte, et ubi-
cumque deprehensa fuerit, quod praecessit plenum prorsus
et perfectum sibi facit: ut dicere liceat: ego, quae mea sunt,
omnia habeo. ad haec mundum totum peruagatur, et, quod
ambit hunc, vacuum, figuramque eiusdem contemplatur, et
in aevi immensitatem se porrigit, et vniuersi per interualla
certa renouationem comprehendit et considerat; videtque
simul, quod nihil noui visuri sint posteri nostri, sicut nec am-
plius quidquam viderunt antecessores nostri: sed ita sit quo-
dammodo, ut, quadraginta annos qui egerit, mentem modo
aliquam habuerit, et res gestas animaduernerit, ex vniiformi-
tatis ratione, et praeterita omnia et futura viderit. propria
sunt animae rationalis et ista: proximos diligere, veracem et
verecundam esse, nihil sibi praeferre, quod et legis est pro-
prium: ita inter rectam rationem et iustitiae rationem nihil
interest.

2. Cantilenam iucundam, saltationem, pancratium con-
temnes, si voce concinna in sonos singulos diuisa de his

μερίσῃς εἰς ἕκαστον τῶν Φθόγγων, καὶ καθ' ἓνα πύθῃ σεαυτὲ, εἰ τὲν ἥττων εἰ διατραπήσῃ γὰρ. ἐπὶ δὲ ἐρχήσεως τὰ ἀνάλογον ποιήσας καθ' ἕκαστην κίνησιν, ἢ χέσιν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῇ παγκρασίῃ. ὅλως ἔν, χωρὶς ἀρετῆς καὶ τῶν ἀπ' ἀρετῆς, μέμνησο ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος πρέχειν, καὶ τῇ διαιρέσει αὐτῶν εἰς καταφρόνησιν ἵεναι· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τὸν βίον ὅλον μετὰφρε.

γ'. Οἷα ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἡ ἔτοιμος, εἰάν ἤδη ἀπολυθῇναι δέῃ τῷ σώματι, καὶ ἤτοι σβεδῇναι, ἢ σκευδαθῇναι, ἢ συμμεῖναι; τὸ δὲ ἔτοιμον τῆτο, ἵνα ἀπὸ ἰδιότητος κρίσεως ἐρχηται, μὴ κατὰ ψιλὴν παράταξιν, ὡς οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ λολογισμένως, καὶ σεμνῶς, καὶ ὥστε καὶ ἄλλον πείσας, ἀτραγῶδως.

δ'. Πεποίηκά τι κοινωνικῶς; ἔκῃν ὠφέλημα· τῆτο ἵνα αἰ ἐπρόχειρον ἀπαντᾷ καὶ μηδαμῆ παύσ.

ε'. Τίς σε ἡ τέχνη; ἀγαθὸν εἶναι. τῆτο δὲ πῶς καλῶς γίνεται; ἢ ἐκ θεωρημάτων, τῶν μὲν περὶ τῆς ὅλης φύσεως, τῶν δὲ περὶ τῆς ἰδίας τῆ ἀνθρώπου κατασκευῆς;

figillatim te percontatus fueris: *num istud me victum habet?* erubesces enim *id fateri*. de saltationis moribus gestibusque singulis, de pancratio itidem, si gemina feceris, futurum est, ut pari modo adversus haec adficiaris: itaque, virtute sola excepta et virtutis actionibus, in reliquis omnibus ad particulas seorsim consideratas recurrere memento, ut ab harum disiunctione res ipsas contentum eas. hoc autem ipsum. et ad vitam totam transferas.

3. Qualis est anima ea, quae parata est iam statim, si oportuerit, e corpore emigrare, et vel exstingui, vel dispergi, vel permanere? ita paratum dico, ut a iudicio peculiari promittitudo haec profluat, non ab obstinatione mera, pro Christianorum more: *ut mortem obeas*. confiderate, compositae, citra tumultum, quo et aliis idem suadere possis.

4. Numquid feci, quod in commune conducatur? beneficium hoc ipso accepi. hoc tibi semper succurrat: nec desinas umquam.

5. Quam artem prosteris? bene vivendi. hoc quo modo melius sit, quam documentorum ope, quorum alia sunt de uniuersae naturae, alia de hominis conditione propria.

ς'. Πρῶτον αἱ τραγωδίαὶ παρήχθησαν ὑπομνηστικαί τῶν συμβαινόντων, καὶ ὅτι ταῦτα ἔτω πέφυκε γίνεσθαι, καὶ ὅτι, οἷς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ψυχαγωγεῖσθε, ταῖς τοῖς μὴ ἄχθεσθε ἐπὶ τῆς μείζονος σκηνῆς. ὁρᾶτε γάρ, ὅτι ἔτω δὲ πάντα περαίνεσθαι, καὶ ὅτι φέρεσιν αὐτὰ καὶ οἱ κεραιότες· Ἰὼ Κιθαιρών. καὶ λέγεται δὲ τινα ὑπὸ τῶν τὰ δράματα ποιούντων χρησίμως. οἷον ἐστὶν ἐκείνο μάλιστα·

Εἰ δ' ἐμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ' ἐμῶν, Ἐχέει λόγον καὶ τῆτο.

Καὶ πάλιν·

Τοῖς πράγμασιν γὰρ ἔχῃ θυμῷ, - - Καὶ

Βίβ' θερίζειν, ὥστε κάρπιμον εἶχυν.

καὶ ὅσα τριαῦτα. μετὰ δὲ τὴν τραγωδίαν ἡ ἀρχαία κωμωδία παρήχθη, παιδαγωγικὴν παρρησίαν ἔχουσα, καὶ τῆς ἀτυφίας ἐκ ἀχρεΐως δι' αὐτῆς τῆς εὐθυρρημοσύνης ὑπομνηστικὰ πρὸς οἷον τι καὶ Διογένης ταυτὶ παρελαμβάνει. μετὰ ταῦτα τίς ἡ μέση κωμωδία, καὶ λοιπὸν ἡ νέα πρὸς τί ποτε παρείληπται, ἢ κατ'

6. Primo tragoediae inuectae sunt, quae casuum et eventuum homines commonefacerent, quo et ista sic fieri nata monerentur; nec quibus in scena oblectarentur, ea in scena maiori grauatim sustinerent: quum viderint, non posse haec aliter transigi, et quod perferant ea etiam illi, qui exclamant: *εβου, Κιθαιρον*. et reuera dicuntur, a dramaticis poetis vtiliter nonnulla. quale illud est in primis:

Si me meosque liberos dii negligunt: huius etiam constat ratio.

Et rursus;

Nam vultiquam hominem rebus irasci decet. Et:

Spicas velut frugiferas, sic vitam meti.

et caetera, quae sunt eiusmodi. tragoediae successit vetus comoedia, quae libertate magistrali instructa, nec obliqua, sed diferta oratione vsa, factum deiicere non inepte satagebat: quo fine et Diogenes ex his quaedam adhibuit. considera et quae deinceps fuerit media comoedia, et quorsum tandem

λίγον ἐπὶ τὴν ἐκ μιμήσεως Φιλοτεχνίαν ὑπερρύη, ἐπί-
 σησον. ὅτι μὲν γὰρ λέγεται καὶ ὑπὸ τῶν τινὰ χρέ-
 σιμα, ἐκ ἀγνοεῖται· ἀλλὰ ἡ ὅλη ἐπιβολὴ τῆς τοιαύτης
 ποιήσεως καὶ δραματουργίας πρὸς τίνα ποτὲ σκοπὸν
 ἀπέβλεψε.

ζ'. Πῶς ἐναργῆς προσπίπτει τὸ μὴ εἶναι ἄλλην
 βίη ὑπόθεσιν εἰς τὰ Φιλοσοφεῖν ἔτιω ἐπιτήδειον, ὡς
 ταύτην, ἐν ἣ νῦν ὦν τυγχάνεις;

η'. Κλάδος, τῷ προσεχῆς κλάδῳ ἀποκοπεῖς, ἢ δύ-
 ναται μὴ καὶ τῷ ὅλῳ φυτῷ ἀποκεκόφθαι. ἔτω δὲ καὶ
 ἄνθρωπος, ἐνὸς ἀνθρώπου ἀποχιθεῖς, ὅλης τῆς κοινω-
 νίας ἀποπέπτωκε. κλάδον μὲν ἔν ἄλλος ἀποκόπτει·
 ἄνθρωπος δὲ αὐτὸς ἑαυτὸν τῷ πλησίον χωρίζει, μισή-
 σας καὶ ἀποτραφεῖς, ἀγνοεῖ δὲ, ὅτι καὶ τῷ ὅλῳ πολι-
 τεύματος ἅμα ἀποτέτμηκεν ἑαυτόν. πλὴν ἐκεῖνό γε δῶ-
 ρον τῷ συνησαμένῳ τὴν κοινωνίαν Διός. ἔξεσι γὰρ πάλιν
 ἡμῖν συμφύεται τῷ προσεχῇ, καὶ πάλιν τῷ ὅλῳ συμ-
 πληρωτικοῖς γίνεσθαι. πλεονάκεις μέντοι γινόμενον τὸ κα-
 τὰ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν, δυσένωτον καὶ δυσἀποκαθί-

introducenda sit noua, quae in mimicum artificium paulatim defluxit. (nam et ab istis vtilia dici nonnulla, nemo est, qui nesciat,) sed et quo spectet totum hoc poësius huiusmodi et fabularum agendi institutum,

7. Quam liquido compertum habes, nullum aliud vitae institutum ad philosophandum magis esse idoneum, quam hoc, in quo iam versaris?

8. Ramus a ramo, cui proxime adhaesit, abscissus, non potest non a stirpe tota abscindi. ad eundem modum ergo et homo ab homine quouis rescissus, communitate tota excidit. porro ramum alius abscindit; homo vero se ipse a proximo suo separat, dum eum odit et auerfatur: nec aduertit interim, quod una semet a societate civili tota absciderit. verumtamen hoc a societatis huiusce conditore Ioue indultum sibi habet, quod ei liceat denuo coalescere, cui prius adhaeserat, et ad vniuersi complementum locum recuperare suum. quamquam hoc frequentius si fiat, dissociatio istiusmodi et difficilior resarcitur, et restitutio aegre procedere

ζατον προχωρεῖν παιῖ. ὅλως τε ἔχ' ὅμοιος ὁ κλάδος, ὃ
ἀπ' ἀρχῆς συμβλαστήσας, καὶ σύμπλης συμμείνας, τῷ
μετὰ τὴν ἀποκοπὴν αὐθις ἐγκεντριοῦντι. ὅ,τι ποτὲ λέ-
γασιν οἱ Φυτῆργοι, ἐμοθαμνεῖν μὲν, μὴ ἐμοδογματεῖν δὲ.

θ'. Οἱ ἐνιστάμενοι προϊέντι σοι κατὰ τὸν ὀρθὸν λό-
γον, ὥσπερ ἀπὸ τῆς ὑγιᾶς πράξεως ἀποστρέψαι σε ἢ
δυνήσονται, ἕτως μὴδὲ τῆς πρὸς αὐτὰς εὐμενείας ἐκ-
κρετέωσαν· ἀλλὰ φύλασσε ἑαυτὸν ἐπ' ἀμφοτέρων
ἐμοίως, μὴ μόνον ἐπὶ τῆς εὐσαθῆς κρίσεως καὶ πρά-
ξεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τὰς κωλύειν ἐπιχειροῦν-
τας, ἢ ἄλλως δυσχεραίνοντας, κριότητος. καὶ γὰρ τῷ-
το ἀδυνεές, τὸ χαλεπαίνειν αὐτοῖς, ὥσπερ τὸ ἀποστῆναι
τῆς πράξεως, καὶ ἐνδῶναι καταπλαγέντα· ἀμφοτέρω
γὰρ ἐπίσης λιποτάκται, ὃ μὲν ὑποτρέσας, ὃ δὲ ἄλλο-
τριωθεὶς πρὸς τὸν Φῦσι συγγενῇ καὶ Φίλον.

ι'. Οὐκ ἔστι χείρων ἐδεμία Φύσις τέχνης· καὶ γὰρ
αἱ τέχναι τὰς Φύσεις μιμῶνται. εἰ δὲ τῷτο, ἡ πασῶν
τῶν ἄλλων τελειωτάτη καὶ περιληπτικωτάτη Φύσις ἐκ

confusioit. omnino denique non pariter se habent furculi
duo, quorum alter a prima germinatione cohaesit, et cum
stirpe reliqua constanter quasi conspiravit; alter post abscis-
sionem infertus est: quem plantarum cultores dicere solent
confuticari quidem, sed non *configurari*.

9. Qui ad rationis rectae normam progredienti obfi-
stunt tibi, sicut a recte agendo auertere te nequeunt, ita nec
beneuolum erga illos adfectum excutiant tibi. sed ad utrum-
que horum teneas te, ut et in iudicio actioneque constanti
persistas, et in mansuetudine erga illos, qui vel impedire te
conantur, vel alio modo quopiam molesti tibi sunt. etenim
tam hoc imbecillis est animi, succensere istis, quam ab actio-
ne desistere, et consternatum succumbere. uterque enim ex
aequo stationis desertae reus est, et qui meru perculsus, et
qui natura cognatum sibi atque amicum fuerit auersatus.

10. Nulla natura arte inferior est. naturam enim imi-
tantur artes, hoc si datur, sequetur, naturam eam, quae est
consummatissima, caeterasque omnes in se complectitur, ar-

ἐν ἀπολείποιο τῆς τεχνικῆς εὐμηχανίας· πᾶσαι δέ γε τέχνηαι τῶν κρείττωνων ἕνεκεν τὰ χεῖρω ποιοῦσιν· ἔκῃη καὶ ἡ κοινὴ φύσις· καὶ δὴ ἔνθεν μὲν γένεσις δικαιουσίνης, ἀπὸ δὲ ταύτης αἱ λοιπαὶ ἀρεταὶ ὑφίστανται· ὃ γὰρ τηρηθήσεται τὸ δίκαιον, εἴαν ᾗτοι διαφερώμεθα πρὸς τὰ μέσα, ἢ εὐεξαπάτητοι καὶ προπτωτικοὶ καὶ μεταπτωτικοὶ ὦμεν.

ια'. Εἰ ἐκ ἔρχεται ἐπὶ σε τὰ πρᾶγματα, ὧν αἱ διώξεις καὶ Φυγαὶ θορυβῶσί σε, ἀλλὰ τρόπον τινὰ αὐτὸς ἐπ' ἐκείνα ἔρχῃ· τὸ γὰρ κρίμα τὸ περὶ αὐτῶν ἡσυχάζετω, καὶ ἐκείνα μένει ἀτρεμῆντα, καὶ ὅτε διώκων, ὅτε Φεύγων ὀφθῇσῃ.

ιβ'. Σφαῖρα ψυχῆς αὐτοειδῆς, ὅταν μῆτε ἐκτείνηται ἐπὶ τι, μῆτε ἔσω συντρέχῃ, μῆτε συνιζάνῃ, ἀλλὰ φωτὶ λάμπηται, ὥ τὴν ἀλήθειαν ὁρᾷ τὴν πάντων, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ.

ιγ'. Καταφρονῇσσι μὲ τίς; ὁφείταί. ἐγὼ δὲ ὅψομαι, ἵνα μὴ τι καταφρονήσεως ἄξιον πρᾶσσων ἢ λέγων

tificis solertiae neutiquam concedere. atqui in artibus omnibus deteriora quaeque praestantiorum gratia sunt; a communi ergo natura hoc idem fit. atque hinc sane iustitia oritur: ab hac vero reliquae nascuntur virtutes. neque enim, quod est iustum aequumque, servabitur, si vel ad res medias anxie feramur, vel deceptu faciles et temerarii et inconstantes fuerimus.

11. Si, quarum persecutio et fuga perturbat te, res eas ad te non accedunt, sed ad illas ipse quodammodo accedis, quum ipsae interim immotae maneant; iudicium proinde tuum de eis quiescat, easque nec prosequeris amplius, nec fugies.

12. Vniformis prorsus est animae sphaera, quum nec ad exterius quidquam se extendit, nec cum eodem villo intus concurrit, nec confidit et comprimitur, sed lumine illo illustratur, quo veritatem, tum rerum omnium caeterarum, tum et in ipsa sitam cernit.

13. Contemnit me quisquam? ipse viderit. ego mihi cauebo, ne quid contemtu dignum vel egisse, vel dixisse de-

εὐρίσκωμαι. μισήσει; ὤψεται. ἀλλὰ ἐγὼ εὐμενὴς καὶ εὖνῃς παντὶ, καὶ τῷ αὐτῷ ἕτοιμος τὸ παρορώμενον δεῖξαι, ἐκ ὀνειδιστικῶς, ἐδὲ ὡς κατεπίδεικνύμενος, ὅτι ἀνέχομαι, ἀλλὰ γνησίως καὶ χρητῶς, οἷος ὁ Φωκίων ἐκείνος, εἰ γε μὴ προσεποιεῖτο. τὰ ἔσω γὰρ δεῖ τοιαῦτα εἶναι, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν βλέπεσθαι ἄνθρωπον πρὸς μηδὲν ἀγανακτικῶς διατιθέμενον, μηδὲ δεινοπαθεῖντα. τί γάρ σοι κακόν, εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖ τὸ (ἐπὶ) τῇ φύσει σε οἰκεῖον; εἰ δέχῃ τὸ νῦν τῇ τῶν ὅλων φύσει εὐκαιρον, ἄνθρωπος τεταγμένος πρὸς τὸ γίνεσθαι δι' ὅτε δὴ τὸ κοινῇ συμφέρον;

ιδ'. Ἀλλήλων καταφρονῶντες, ἀλλήλοις ἀρεσκευόντες, καὶ ἀλλήλων ὑπερέχειν θέλοντες, ἀλλήλοις ὑποκατακλίνονται.

ιε'. Ὡς σαπρὸς καὶ κίβδηλος ὁ λέγων· ἐγὼ προήρημαι ἀπλῶς σοι προσφέρειν; τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; τῷτο εἰ δὲ προλέγειν. αὐτὸ φανήσεται. ἐπὶ τῷ μετώπῳ γεγραφθαι ὀφείλει εὐδὺς ἢ φωνή. τοιαῦτον ἔχει, εὐδὺς

prehendat. odit me *quidquam*? ipse viderit. at ego mitis *esse* ac benevolus cuique *pergam*; et huic etiam ipsi errorem ostendere promptus; neque id contumeliose, neque ut qui patientiam ostentare cupiam, sed ingenuè, benigne, quo modo Phocion ille, nisi si simulate agebat. interius enim ita adfectum esse oportet, ut ipsi dii videant, hominem esse *te*, qui nihil quidquam indigne aegreue ferat. quid enim tibi *malum contigerit*, modo, quod naturae tuae conueniat, id ipse facias? annon amplecteris, quod vniuersi naturae nunc est tempestiuum, quum homo sis, ad hoc compositus positusque, ut id fieri, quocumque tandem modo, *velis*, quod in commune conducat?

14. Qui se inuicem contemnunt, iidem et sibi inuicem adsentantur: quique se inuicem transcendere cupiunt, sibi inuicem se submittunt.

15. Quam putidus et insincerus est, qui dicit: *ego simpliciter tetum agere statui*. quid facis, mi homo? quid praedicere opus est? res ipsa appareat. fronti inscriptam statim exortuit vocem hanc, in oculis ipsis relucere statim, *quo-*

ἐν τοῖς ὄμμασιν ἐξέχει, ὡς τῶν ἐρασῶν ἐν τῷ βλέμματι πάντα εὐθὺς γνωρίζει ὁ ἐρώμενος. τοιοῦτον ὅλως δὲ τὸν ἀπλὴν καὶ ἀγαθὸν εἶναι, οἷον γραῖσωνα, ἵνα ὁ παρὰ τὰς, ἅμα τῷ προσελθεῖν, θέλει ἔθελει, αἰσθῆται. ἐπιτήδευσις δὲ ἀπλότητος σκάλμη ἐστίν. ἔδὲν ἐστὶν αἰσχίον λυκοφιλίας. πάντων μάλιστα τῆτο Φεῦγε. ὁ ἀγαθός, καὶ ἀπλῆς, καὶ εὐμενής, ἐν τοῖς ὄμμασιν ἔχουσιν ταῦτα, καὶ ἔλανθάνει.

15. Κάλλισα δὲ ζῆν, δύναμις αὕτη ἐν τῇ ψυχῇ, εἴαν πρὸς τὰ ἀδιάφορα ἀδιαφορῇ· ἀδιαφορήσει δὲ, εἴαν ἕκαστον αὐτῶν θεωρῇ διηρημένως καὶ ὁλικῶς καὶ μεμνημένος, ὅτι ἔδὲν αὐτῶν ὑπόληψιν περὶ αὐτῶν ἡμῖν ἐμποιεῖ, ἔδὲ ἐρχεται ἐφ' ἡμᾶς· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀτρεμεῖ· ἡμεῖς δὲ ἐσμέν, οἱ τὰς περὶ αὐτῶν κρίσεις γεννῶντες, καὶ οἷον γραῖφοντες ἑαυτοῖς, ἐξὸν μὲν μὴ γράφειν, ἐξὸν δὲ, κἂν παλάθῃ, εὐθὺς ἐξαλεῖψαι. ὅτι ὀλίγα χρόνα ἔσσι ἡ τοιαύτη προσοχὴ, καὶ λοιπὸν πεπαύσεται ὁ βίος. τί μέντοι δύσκολον, καλῶς ἔχειν ταῦτα; εἰ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν ἐστὶ, χαῖρε αὐτοῖς,

modo animus se habeat: sicut in amantis oculo cuncta statim dignoscit amans. talem plane virum simplicem bonumque oportet esse, qualis is, qui hircum olet; ut qui adstiterit, simulac accesserit, velit nolit ipse, protinus persentiscat. simplicitatis vero adfectatio tortuosa est. amicitia lupina nihil est foedius. hoc omnium maxime fugias. vir bonus, simplex, benevolus ita in oculis gerit haec, ut nequitquam lateat.

16. Optime viuendi facultas haec est in anima sita, si aduersus res indifferentes indifferenter se habeat. indifferenter autem se habebit, si diuim et integre earum vnamquamque considerauerit, simulque recordatus fuerit, quod nihil horum cogere nos potest, ut hoc, vel illud, de ipso opinemur; nec accedit ad nos, sed quiescit; nos autem sumus, qui iudicia de his profertimus atque nobis ipsis inscribimus, quum nec inscribere in nobis situm sit, et, si clanculum itransierint, statim obliterare: quodque ad breue admodum tempus opus futurum est cautela hac; tum vita terminabitur. ecquid est autem in his difficile? siquidem enim natura

καὶ ῥάδια ἔσω σοι· εἰ δὲ παρὰ Φύσιν, ζήτει, τί ἐστὶ σοι κατὰ τὴν σὴν Φύσιν. καὶ ἐπὶ τῷτο σπεῦδε, καὶ ἄδοξον ἢ παντὶ γὰρ συγγνώμη, τὸ ἴδιον ἀγαθὸν ζητῶντι.

ιβ'. Πόθεν ἐλήλυθεν ἑκάστων, καὶ ἐκ τίνων ἑκάστων ὑποκειμένων, καὶ εἰς τί μεταβάλλει, καὶ οἷον ἔσται μεταβάλλον, καὶ ὡς ἔξδέν κακὸν πείσεται.

ιγ'. (Καὶ) πρῶτον, τίς ἢ πρὸς αὐτῆς μοι χέσις; καὶ ὅτι ἀλλήλων ἔνεκεν γέγοναμεν. καὶ καθ' ἕτερον λόγον, προσησόμενος αὐτῶν γέγονα, ὡς κρείς ποίμνης, ἢ ταῦρος ἀγέλης· ἄνωθεν δὲ ἐπιθι, ἀπὸ τῆς, εἰ μὴ ἄτομοι, Φύσις ἢ τὰ ὅλα διοικῶσα. εἰ τῷτο, τὰ χεῖρονα τῶν κρείττονων ἔνεκεν ταῦτα δὲ ἀλλήλων.

Δεύτερον δὲ, ὁποῖοί τινές εἰσιν ἐκ τῆς τραπέζης, ἐν τῷ κλινασίῳ, τᾶλλα. μάλιστα δὲ, οἷας ἀνάγκας δογμάτων κειμένας ἔχουσιν· καὶ αὐτὰ δὲ ταῦτα μεθ' οἷα τύφῃ ποιεῖσι.

rae congrua sunt, eis oblecta te, et facilia futura sunt. si praeter naturam, inuestiga, quid sit naturae tuae congruum, et ad hoc te accinge, etiamsi minus gloriosum sit. venia enim cuique *habenda est*, qui bonum suum sectatur.

17. *Cogita tecum*, unde prodierit unumquodque, et ex quibus consistat, et in quid mutet, et ubi mutauerit, quale futurum sit, et quod *mutando* mali nil patitur.

18. *De eis, qui aduersus te delinquunt*, cogitat primo, quam relationem ad illos habeas. quodque alteri alterius causa nati sumus. tu autem speciali quadam ratione etiam illis praefectus, ut gregi aries, armento taurus. quin et altius rem repete: vel atomos *obtinere*, vel naturam uniuersa disponere. hoc si *est*, deteriora *constat*. praestantiorum *caussa esse condita*, praestantiora tui inuicem.

Secundo *cogita*, quales sint ad mensam, in lectulo, alibi. praesertim vero, quas a decretis intus sitis necessitates perpetiantur: quantaque cum prudentiae opinione haec ipsa, in quibus *delinquunt*, agant.

Τρίτον, ὅτι, εἰ μὲν ὀρθῶς ταῦτα ποιῶσιν, ἔδῃ δυσχεραίνειν· εἰ δ' ἐκ ὀρθῶς, δηλονότι ἄκοντες καὶ ἀγνοῶντες. πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἄκῃσσι τρέχεται, ὥσπερ τῇ ἀληθείᾳ, ὅπως καὶ τῇ κατ' ἀξίαν ἐκάστω προσφέρεσθαι. ἄχθοντα γὰρ ἄκοντες ἄδικοι, καὶ ἀγνώμονες, καὶ πλεονέκται, καὶ καθάπαξ ἀμαρτητικοὶ περὶ τῆς πλησίον.

Τέταρτον, ὅτι καὶ αὐτὸς πολλὰ ἀμαρτάνεις, καὶ ἄλλος τοιοῦτος εἶ. καὶ εἰ τινων δὲ ἀμαρτημάτων ἀπέχῃ, ἀλλὰ τὴν γε ἔξιν ποιητικὴν ἔξεις, εἰ καὶ διὰ δειλίαν, ἢ δοξοκοπίαν, ἢ τοιοῦτό τι κακὸν ἀπέχῃ τῶν ὁμοίων ἀμαρτημάτων.

Πέμπτον, ὅτι ἐδὲ, εἰ ἀμαρτάνῃσι, κατείληφας. πολλὰ γὰρ κατ' οἰκονομίαν γίνεται. καὶ ὅπως πολλὰ δῃ πρότερον μαθεῖν, ἵνα τις περὶ ἀλλοτρίας πράξεως καταληπτικῶς τι ἀποφῇνηται.

Ἑκτον, ὅτι, ὅταν λίαν ἀγανακτῇς, ἢ καὶ δυσπαθῇς, ἀκαριαῖος ὁ ἀνθρώπειος βίος, καὶ μετ' ὀλίγον πάντες ἐξετάθμεν.

Tertio, quod, si haec recte faciunt, aegre ferre non oportet: sin minus, nolentes utique et nescientes *agunt*. omnis etenim anima, prout veritate priuatur inuita, sic etiam erga quemque pro dignitate cuiusque gerendi se periticia. itaque iniustos, ingratos, auaros, vicinis iniurios dici se non sustinent.

Quarto, quod et ipse multa peccas, et alius eiusmodi ea plane, *quales illi sunt*. atque, etiam si peccatis quibusdam abstineas, habes tamen *intra* te habitum *talia perpetrare procliuem*, licet vel ignauiae, vel famae, vel alius alicuius ratione a peccatis paribus te cohibeas.

Quinto, quod nec, an peccauerint etiam, nosti satis. multa enim per dispensationem geruntur. atque omnino multa prius edocearis oportet, quam de facto alieno certi quidquam statuere possis.

Sexto, quando quam maxime indignaris, vel aegre fers, *memineris*, momentaneam esse vitam humanam, omnesque nos breui componendos fore.

Ἐβδομον, ὅτι ἔχῃ αἱ πράξεις αὐτῶν ἐνοχλῶσω ἡμῖν· ἐκεῖνα γάρ εἰσιν ἐν τοῖς ἐκείνων ἡγεμονικοῖς· ἀλλὰ αἱ ἡμέτεραι ὑπολήψεις. ἄρον γὰρ, καὶ θέλησον ἀφείναι τὴν ὡς περὶ δεινῶν κρίσιν, καὶ ἀπῆλθεν ἡ ὀργή. πῶς δὲ ἀρῶ; λογισάμενος, ὅτι ἔκ ἀιχρὸν· εἰ γὰρ μὴ μόνον ἡ τὸ αἰχρὸν κακὸν, ἀνάγκη καὶ σὲ πολλὰ ἀμαρτάνειν, καὶ λησὴν καὶ παντοῖον γενέσθαι.

Ὀγδοον, ὅσω χαλεπώτερα ἐπιφέρουσιν αἱ ὀργαὶ καὶ λύπαι, αἱ ἐπὶ τοῖς τοῖστοις, ἥπερ αὐτὰ ἐσσι, ἐφ' οἷς ὀργιζόμεθα καὶ λυπόμεθα.

Ἐνατον, ὅτι τὸ εὐμενὲς ἀνίκητον, εἰς γνήσιον ἦ, καὶ μὴ σεσηρὸς, μηδὲ ὑπόκρισις. τί γὰρ σοι ποιήσει ὁ ὑβριστικώτατος, εἰς διατελής εὐμενὴς αὐτῷ, καὶ, εἰ ἔτιως ἔτυχῃ, πρῶτος παραινῆς καὶ μεταδιδάσκεις εὐχολῶν παρ' αὐτὸν ἐκείνον τὸν καιρὸν, ὅτε κακὰ ποιεῖν σὲ ἐπιχειρεῖ; μὴ, τέκνον· πρὸς ἄλλο πεφύκαμεν. ἐγὼ μὲν ἔμην βλαβῶ, σὺ δὲ βλάβῃ, τέκνον. καὶ δεικνύναι εὐαφῶς καὶ ὀλικῶς, ὅτι τῷτο ἔτιως ἔχει, ὅτι ἐδὲ μέλισσαι

Septimo, non esse actiones aliorum, quae nos conturbant; sunt enim hae in mentibus ipsorum sitae: sed opinionēs tantum nostras. istas igitur tolle, misloque de re ipsa, tamquam graue quiddam sit, iudicio, ira protinus euanesceat. sed quomodo tollam? reputando, nihil tibi inhonestum contigisse. nisi enim malum id sit duntaxat, quod inhonestum est, necesse futurum est, ut et tu multa pecces, et latro, vel quidlibet etiam, fias.

Octauo, ~~cogita~~, quanto grauiora patiamur ex iracundia ac moestitia, quam de istis concipimus, quam ex eis ipsis, quorum causa succensemus et angimur.

Nono, mansuetudinem insuperabilem esse, si genuina fuerit, non personata et fucata. quid enim fecerit tibi, qui vel maxime contumeliosus est, si mansuete aduersus illum te gerere perrexeris, et, si occasio tulerit, placide illum admonueris, et eodem ipso, quo te laedere molitur, tempore quietus ipse hominem meliora docueris? *Noli sic agere, mi fili; ad aliud nati sumus. mihi quidem noceri nequit. sed ipse laederis, mi fili.* monstraueris etiam scite, et generatim ostende-

αὐτὸ ποιεῖσιν, ἐδ' ὅσα συγκαταλατὰ πέφυκε. δὲ δὲ μῆτε εἰρωνικῶς αὐτὸ ποιεῖν, μῆτε ὀνειδιστικῶς, ἀλλὰ φιλοσόφως καὶ ἀδίκτως τῇ ψυχῇ· καὶ μὴ ὥς ἐν χολῇ, μηδὲ ἵνα ἄλλος παρασὰς θαυμάσῃ· ἀλλ' ἤτοι πρὸς μόνον, καὶ ἐὰν ἄλλοι τινὲς περιεσῇκωσι.

Τῶν τῶν ἐννέα κεφαλαίων μέμνησο, ὡς παρὰ τῶν Μισθῶν δῶρα εἰληφώς, καὶ ἄρξαι πότε ἄνθρωπος εἶναι, ἕως ζῆς· φυλακτέον δὲ ἐπίσης τῷ ὀργίζεσθαι αὐτοῖς, τὸ κολακεύειν αὐτές. ἀμφοτέρω γὰρ ἀκοινώνητα, καὶ πρὸς βλάβην φέρει. πρόχειρον δὲ ἐν ταῖς ὀργαῖς, ὅτι ἐχθὶ τὸ θυμῷσθαι ἀνδρικόν, ἀλλὰ τὸ πρᾶον καὶ ἡμερον, ὥσπερ ἀνθρωπικώτερον, ἕτως καὶ ἀρρενικώτερον καὶ ἰχθύος καὶ νεύρων καὶ ἀνδρείας τάττω μέτεσιν, ἐχθὶ τῷ ἀγανακτῆντι καὶ δυσαρεστῇ. ὅσω γὰρ ἀπαθεία τάττω οἰκειότερον, τοσάττω καὶ δύναμαι. ὥσπερ τε ἡ λύπη ἀδυνεῖς, ἕτως καὶ ἡ ὀργή. ἀμφοτέρω γὰρ τέτρωνται, καὶ ἐνδεδώκασιν.

ris, nec apes ita se gerere, nec eorum vllum, quae gregatim agere nata sunt, animantium. quin neque irrisorie facendum hoc, neque contumeliose, sed cum genuino amoris adfectu: neque animo quasi attracto et exulcerato, neque tamquam in schola, neque ut adstanti alicui sis admirationi: sed ita semper, ut cum solo agas, etiam si alii forsan circumstiterint nonnulli.

Capita nouem ista in mente reposita habeas, tamquam dona quaedam a Musis accepta; atque incipias tandem homo esse, dum viuus. Verumtamen ex aequo cauendum, sicut ne irascaris eis, ita etiam ne aduleris. vtrumque enim societatis ius violat, et ad damnum tendit. aduersus iram vero praesto sit illud; irasci haud virile esse; sed mansuetum placidumque animi adfectum, ut humanius quiddam, ita et maiusculum magis: atque is certe, qui ita adfectus est, robur animi neruosque et fortitudinem penes se habet, non autem is, qui indignatur et offenditur. quo enim propius hoc ad immunitatem ab adfectibus omnem prorsus, eo etiam ad potentiam propius accedit. quemadmodum autem tristitia, sic et ira imbecillis est animi. vtraque enim vulnus accepit, et succubuit.

Εἰ δὲ βάλῃ, καὶ δέκατον παρὰ τῷ μαθηγέτῃ δῶ-
ρον λάβε· ὅτι τὸ μὴ ἀξιῶν ἀμαρτάνειν τὰς Φαύλας
μανικόν. ἀδυνάτῃ γὰρ ἐφίστα· τὸ δὲ συγχωρεῖν ἄλλοις
μὲν εἶναι τοιαύτας, ἀξιῶν δὲ, μὴ εἰς σὲ ἀμαρτάνειν, ἄγνω-
μον καὶ τυραννικόν.

ιθ'. Τέσσαρας μάλιστα τροπὰς τῷ ἡγεμονικῷ πα-
ραφυλακτέον διηνεκῶς, καὶ ἐπειδὰν Φωράσης, ἀπαλει-
πτέον, ἐπιλέγοντα ἐφ' ἑκάστῃ ἔτως· τῷτο τὸ Φάντασμα
ἐκ ἀναγκαῖον· τῷτο λυτικὸν κοινωνίας· τῷτο ἐκ ἀπὸ
σαυτῷ μέλλεις λέγειν· τὸ γὰρ μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ λέγειν ἐν
τοῖς ἀτοπωτάτοις νόμιζε. τέταρτον δὲ ἐστὶ, καθ' ὃ σεαυ-
τῷ ὀνειδιεῖς, ὅτι τῷτο ἡτῶμένῃ ἐστὶ καὶ ὑποκατακλινομέ-
νῃ τῷ ἐν σοὶ θειοτέρῃ μέρει τῇ ἀτιμωτέρῃ καὶ θνητῇ μοί-
ρῃ τῇ τῷ σώματος, καὶ ταῖς τέτῃ παχylaῖς ἡδοναῖς.

κ'. Τὸ μὴν πνευμάτιόν σε, καὶ τὸ πυρῶδες πᾶν,
ὅσον ἐγκέκραται, καίτοι φύσει ἀνωφερῇ ὄντα, ὅμως περ-
θόμενα τῇ τῶν ὅλων διατάξει, παρακρατεῖται ἐνταῦθα
ἐπὶ τῷ συγκρίματι. καὶ τὸ γεῶδες δὲ τὸ ἐν σοὶ πᾶν,
καὶ τὸ ὑγρὸν, καίτοι κατωφερῇ ὄντα, ὅμως ἐγῆγερται

Quod si volueris, etiam decimum a Musarum praefide
donum accipe. velle, improbi ne peccent, insaniae est. id
enim, quod fieri non potest, appetit. tum concedere, ut ad-
uersus alios tales sint, sed, ne in te peccent, postulare, et sto-
lidum est et tyrannicum etiam.

19. Mentis adfectiones quatuor potissimum sunt iugiter
cauendae, et ubi deprehensae fuerint, confestim inducendae,
de singulis earum sic censendo: cogitatio ista non est neces-
saria; ista societatis inimica; istud non a te dicturus es, ali-
quid enim non a te ipso dicere, in rerum absurdissimarum
numero habeto. quartum esto, quidquid conscientia tibi di-
ctauerit, fore per illud, ut pars tui diuinior deuicta succumbat
viliori, corpori nempe mortali eiusque crassis voluptatibus.

20. Quidquid aerium et igneum immixtum est tibi, et-
iamsi natura sursum feratur, vtrumque ut tamen vniuersi dis-
positioni obsequatur, in massa composita istic detinetur.
quidquid iidem in te terreum et aqueum existit, etiamsi
natura deorsum vergat, attollitur nihilominus, et stationem

καὶ ἔθηκε τὴν ἑαυτῶν Φύσιν εἶναι. ὥτως ἄρα καὶ τὰ στοιχεῖα ὑπακούει τοῖς ὅλοις, ἐπειδὴν περ καταχθῆσιν βία, μένοντα, μέχρις ἂν ἐκείθεν πάλιν τὸ ἐνδόσιμον τῆς διαλύσεως σημῆναι. ἔ δεινὸν ἔν, μόνον τὸ νοερόν σε μέρος ἀπειθὲς εἶναι καὶ ἀγανακτεῖν τῇ ἑαυτῆς χώρᾳ; καίτοι ἔδεν γε βίαιον τῷ ἐπιτάσσεται, ἀλλὰ μόνον κατὰ Φύσιν ἐστὶν αὐτῷ· ἔ μέντοι ἀνέχεται, ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν φέρεται. ἡ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀδικήματα, καὶ τὰ ἀκολασήματα, καὶ τὰς λύπας, καὶ τὰς φόβους κινήσεις, ἔδεν ἄλλο ἐστὶν, ἢ ἀφισαμένον τῆς Φύσεως. καὶ ὅταν δέ τινι τῶν συμβαινόντων δυσχεραίνει τὸ ἡγεμονικόν, καταλείπει καὶ τότε τὴν ἑαυτῆς χώραν. πρὸς ἰσότητά γὰρ καὶ θεοσέβειαν κατεσκευάσται, ἔχ ἥττον, ἢ πρὸς δικαιοσύνην. καὶ γὰρ ταῦτα ἐν εἶδει ἐστὶ τῆς εὐκοινωνησίας, μᾶλλον δὲ πρεσβύτερα τῶν δικαιοπραγημάτων.

καί. Ὡ μὴ εἰς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν αἰὲν τῇ βίᾳ σκοπός, ἔτος εἰς καὶ ὁ αὐτός δι' ὅλα τῇ βίᾳ εἶναι ἔ δύναται. ἔκ ἀρκεί τὸ εἰρημένον, εἰ μὴ κακῆναι πρὸς θῆς, ὁποῖον εἶναι δὲ τῷ τὸν σκοπόν. ὥσπερ γὰρ ἔχ ἡ πάν-

occupat non suam. vsque adeo etiam elementa vniuerso obtemperant, dum ibi, vbi per vim disposita sunt, manent, donec dissolutionis signum detur. an non iniquum est ergo, mentem tantum tuam immorigeram esse, nec in statione sua adquiescere? et huic tamen nihil violentum iniungitur, sed ea sola, quae ei secundum naturam sunt; nec sustinet tamen, sed in contrarium fertur. motus enim omnis ad iniurias, luxus, dolores, formidines, nihil est aliud, quam a natura defectio. quin et mens, quoties euentum aliquem aegre fert, stationem tunc suam deferit. ad aequanimitatem enim et pietatem est condita, non minus, quam ad iustitiam. siquidem et ista ad communionem tuendam faciunt; immo actionibus iustis antiquiora sunt.

21. Cui non vnus idemque semper vitae scopus est, hic vnus idemque per vitam totam esse non potest. non satis est, quod dixi, nisi illud etiam adieceris, qualis scopus hic esse debeat. quoniam enim opinio eadem non est de omni-

τῶν τῶν ὁπωσῶν πλείοσι δοκόντων ἀγαθῶν ὑπόληψις ὁμοία ἐστίν, ἀλλ' ἢ τῶν τοιῶνδ' ἐτικῶν, τῆτέσι τῶν κη-
κῶν ἔτω καὶ τὸν σκοπὸν δεῖ τὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτι-
κὸν ὑποσέσθαι. ὁ γὰρ εἰς τῆτον πάσας τὰς ἰδίας ὀρ-
μὰς ἀπυθύνων, πάσας τὰς πράξεις ὁμοίας ἀποδώσει,
καὶ κατὰ τῆτο αἰεὶ ὁ αὐτὸς ἔσται.

κβ'. Τὸν μὲν τὸν ὀρεπὸν, καὶ τὸν κατοικίδιον, καὶ
τὴν πτοίαν τέττι καὶ διασόβησιν.

κγ'. Σωκράτης καὶ τὰ τῶν πολλῶν δόγματα λα-
μίας ἐκάλει, παιδιῶν δειμάτα.

κδ'. Λακεδαιμόνιοι τοῖς μὲν ξένοις ἐν ταῖς θεω-
ρίαις ὑπὸ τῇ σκιᾷ τὰ βάρβαρα ἐτίθουσιν· αὐτοὶ δὲ, οὗ
ἔτυχεν, ἐκαθέζοντο.

κε'. Τῷ Περδίκκᾳ ὁ Σωκράτης περὶ τῆ μὴ ἐρχε-
σθαι παρ' αὐτὸν, ἵνα, ἔφη, μὴ τῷ κακίῳ ὀλέθρῳ ἀπό-
λωμαι, τῆτέσι, μὴ εὖ παθῶν ἢ δυνηθῶ ἀντευποιῆσαι.

κς'. Ἐν τοῖς τῶν Ἐφεσίων γεράμμασι παράγγελ-
μα ἔκειτο, συνεχῶς ὑπομνησέσθαι τῶν παλαιῶν τιμῶν
τῶν ἀρετῇ χρησαμένων.

bus, quae vulgo hominum quoquo modo bona videntur, sed
de certis quibusdam, communibus nempe: ad eundem mo-
dum et scopum illum, qui est civilis et communioni con-
gruus, proponi oportet. qui enim ad istum conatus suos
omnes direxerit, is actiones suas omnes sibi similes prae-
stabit, et hoc modo semper idem futurus est.

22. Murem agrestem et domesticum *cogita*, huiusque
pauorem ac trepidationem.

23. Socrates plurimorum decreta *iamias* appellabat, pue-
rulorum terculamenta.

24. Lacedaemonii in spectaculis suis, peregrinis in umbra
sedilia collocabant; ipsi, ubicumque obtigerat, confidebant.

25. Perdiccae arcessenti excusabat se Socrates: *ne peffi-
mo*, inquit, *exitio peream*, *quum gratiam collatam referre ne-
queam*.

26. In scriptis Epicureis praecipitur, ut in mente ac me-
moria semper habeamus antiquorum aliquem eorum, qui vir-
tutem coluerint.

κζ'. Οἱ Πυθαγόρειοι, ἔωθεν εἰς τὸν ἕρανὸν ἀφο-
ρᾶν, ἣν ὑπομιμνησκόμεθα τῶν αἰεὶ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύ-
τως τὸ ἑαυτῶν ἔργον διανούντων, καὶ τῆς τάξεως, καὶ
τῆς καθαρότητος, καὶ τῆς γυμνότητος. ἔδὲν γὰρ προ-
κάλυμμα ἄσπερ.

κη'. Οἷος ὁ Σωκράτης, τὸ κώδιον ὑπεζωσμένος, ὅτε
ἡ Ξανθίππη λαβῆσα τὸ ἱμάτιον ἔξω προῆλθε· καὶ αὖ
εἶπεν ὁ Σωκράτης τοῖς ἐταίροις αἰδοθεῖσι καὶ ἀναχω-
ρήσασιν, ὅτε αὐτὸν εἶδον ἔτως ἐσαλμμένον.

κθ'. Ἐν τῷ γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν ἔ πρότε-
ρον ἄρξεις, πρὶν ἀρχθῆς. τῷτο πολλῶ μᾶλλον ἐν τῷ βίῳ.

λ'. Δῆλος πέφυκας, ἔ μέτεσί σοι λόγος.

λα'. - - Ἐμὸν δ' ἐγέλασσε φίλον κῆρ.

λβ'. Μέμψοντα δ' ἀρετὴν χαλεποῖς βάζοντες
ἔπασσιν.

λγ'. Σῦκον χειμῶνος ζητεῖν, μαινομένῃ ταιῆτος ὁ
παιδίον ζητῶν, ὅτε ἔκ ἔτι δίδοται.

λδ'. Καταφιλῶντα τὸ παιδίον, ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτη-

27. Pythagorei mane coelum fuscipere praecipiebant,
quo eorum commoneamur, quae eundem perpetuo cursum
servant, eodemque modo peragunt opus suum; utque ordi-
nem eorumdem observemus, et puritatem, et nuditatem. astri
liquidem velamentum nullum est.

28. Cogita, Socrates qui fuerit pelle succinctus, quando
Xanthippe, veste ipsius sumta, foras se proripuerat, quaeque
amicis suis dixerit, pudore suffusus pedemque retrahentibus,
quum sic indutum illum conspicerentur.

29. Nec in scribendo, nec in legendo, aliis praecipias,
nisi prius praeceptum fuerit tibi. in vita multo magis sic
se habet:

30. Quum liber baud sis, ius loquendi non habes.

31. - - - at cor carum mihi risit.

32. Dura suos fundendo incessent verba parentes.

33. Infani est, sicum hyeme quaerere. adfidet huic, qui
puerulum requirit, quum non amplius conceditur.

34. Filiolum deosculanti praecipiebat Epictetus, intus

τος, ἐνδον ἐπιφθέγγεσθαι, αὖριον ἴσως ἀποθανῆ. δύσφημα ταῦτα; ἔδ' ἐν δύσφημον, ἔφη, φυσικῶ τινος ἔργον σημαντικόν. ἢ καὶ τὸ εἰσχυρὰς θριδοῦναι, δύσφημον.

λε'. Ὁμοφᾶξ, σαφυλῆ, σαφίς, πάντα μεταβολαί, ἔκ εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' εἰς τὸ νῦν μὴ ὄν.

λς'. Ληστὴς προαιρέσεως ἔ γίνεται τὸ τῷ Ἐπικτήτῃ.

λζ'. Τέχνην δὲ ἔφη περὶ τὸ συγκατατίθεσθαι εὖ εἶναι, καὶ ἐν τῷ περὶ τὰς ὁρμὰς τόπῳ τὸ προσεκτικὸν φυλάσσειν, ἵνα μεθ' ὑπεξαίρεσις, ἵνα κοινωνικαί, ἵνα κατ' ἀξίαν. καὶ ὁρέξεως μὲν πάντα πᾶσιν ἀπέχεσθαι ἐκκλίσαι δὲ πρὸς μηδὲν τῶν ἔκ ἐφ' ἡμῖν χρεῖσθαι.

λη'. Οὐ περὶ τῷ τυχόντος ἔν, ἔφη, ἐστὶν ὁ ἀγών, ἀλλὰ περὶ τῷ μαίνεσθαι, εἰ μὴ.

λθ'. Ὁ Σωκράτης ἔλεγε· τί θέλετε; λογικῶν ψυχὰς ἔχειν, ἢ ἀλόγων; λογικῶν. τίνων λογικῶν; ὑγιῶν, ἢ φαύλων; ὑγιῶν. τί οὖν ζητεῖτε; ὅτι ἔχομεν. τί οὖν μάχεσθε καὶ διαφέρεσθε;

apud se diceret: *cras forsan moriturus est*. at male ominata sunt ista. mali ominis nihil est, quod munus naturale vllum designat. alioqui spicas etiam demetri infauftum fuerit.

35. Vua acerba, matura, passa; mutationes sunt omnia ista, non in id, quod non est, sed in id, quod nondum est.

36. *Voluntatis latro nullus est*, inquit Epictetus.

37. Artem adfensum praebeendi inueniendam idem monerat. et conatus ita cohibendos esse, ut cum exceptione fiant, ut societatis ius spectent, ut pro rei cuiusque dignitate adhibeantur. et appetitu quidem abstinendum prorsus: auersationem vero in re nulla adhibendam esse, quae nostri iuris non fit.

38. Non est itaque, inquit, de re vulgari certamen, sed de eo, utrum insaniamus, nec ne.

39. Socratis dictum: quid vultis? rationalium, an irrationalium animas habere? rationalium. quorumnam rationalium? sanorum, an prauorum? sanorum. quare ergo non quaeritis? quia iam habemus. cur ergo pugnat et contenditis inuicem?

ΒΙΒΛΟΣ Β΄.

ΠΑΝΤΑ ἐκεῖνα, ἐφ' ἃ διὰ περιόδου εὐχῇ ἐλθεῖν, ἤδη ἔχειν δύνασαι, εἰ μὴ σαυτῷ φθονῆς. τῆτο δέ ἐστιν, εἰ μὴ πᾶν τὸ παρελθὸν καταλίπῃς, καὶ τὸ μέλλον ἐπιτρέψῃς τῇ προνοίᾳ, καὶ τὸ παρὸν μόνον ἀπευθύνῃς πρὸς ὁσιότητα καὶ δικαιοσύνην. ὁσιότητα μὲν, ἵνα φιλῇς τὸ ἀπονεμόμενον· σοὶ γὰρ αὐτὸ ἡ Φύσις ἔφερε, καὶ σε τῶν δικαιοσύνην δέ, ἵνα ἐλευθέρως καὶ χωρὶς περιπλοκῆς λέγῃς τε τάληθῃ, καὶ πράσσῃς τὰ κατὰ νόμον, καὶ κατ' ἀξίαν. μὴ ἐμποδίζῃ δέ σε, μήτε κακία ἀλλοτρία, μήτε ὑπόληψις, μήτε φωνή, μηδὲ μὴν αἰδοῖσιν τῶ περιτετραμμένῃ σοι σαρκιδίᾳ. ὄψεται γὰρ τὸ πάχον. εἰ μὴ ἔν, ὅτε δῆποτε πρὸς ἐξόδῳ γένη, πάντα τὰ ἄλλα καταλιπὼν, μόνον τὸ ἡγεμονικὸν σε καὶ τὸ ἐν σοι θεῶν τιμῆς, καὶ τὸ μὴ παύσεσθαι ποτε ζῆν φοβηθῆς, ἀλλὰ τόγῃ μὴδέποτε ἀρξασθαι κατὰ φύσιν ζῆν· ἔσῃ ἄνθρωπος ἀξίος τῶ γεννήσαντος κόσμου, καὶ παύσῃ ξένος

LIBER XII.

ISTA omnia, quae per ambages adsequi contendis, iam consequi potes, ni tibi ipse inuideas. hoc autem fiet, si praeteritum omne missum feceris, futurum omne providentiae diuinae permiseris, et, quod praesens est, tantum ad pietatis ac iustitiae normam direxeris: ad pietatis normam, dum, quidquid destinatur tibi, diligis; quam et tibi hoc natura tulerit, et huic te: ad iustitiae, dum libere et sine ambage ulla, quae vera sunt, proloqueris, et, quae legi consentanea ac pro rei cuiusque dignitate sunt, facis: nec impedierit te, *quo minus sic te geras*, aut aliena siue vitiositas, siue opinio, siue sermo, aut sensus etiam cingentis te massae istius carnea. viderit enim id, quod patitur. si igitur, quum in exitu fere iam sis, missis caeteris omnibus, id duntaxat, quod in te principatum gerit et diuinum est, in pretio ac honore habueris; nec hoc metueris, ne viuere desinas aliquando, sed ne secundum naturam viuere tandem occipias; mundo, qui te protulit, dignum te praestabis, desinesque in patria tua

ὧν τῆς πατρίδος, καὶ θαυμάζων ὡς ἀπροσδόκητα τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα, καὶ κρεμάμενος ἐκ τῶδε καὶ τῷδε.

β'. Ὁ Θεὸς πάντα τὰ ἡγεμονικὰ γυμνὰ τῶν ὑλικῶν ἀγγείων καὶ Φλοιῶν καὶ καθαρμάτων ὁρᾷ. μόνω γὰρ τῷ ἑαυτῷ νοεῶν μόνων ἄπτεται τῶν ἐξ ἑαυτῷ εἰς ταῦτα ἐρρηκτότων καὶ ἀπωχετευμένων. ἐὰν δὲ καὶ σὺ τῷτο ἐθίσῃς ποιεῖν, τὸν πολὺν περισπασμὸν σεαυτῷ περαιοῖσιν. ὁ γὰρ μὴ τὰ περικείμενα κρεάδια ὁρῶν, ἢ πᾶ γε ἐσθῆτα, καὶ οἰκίαν, καὶ ὁόξαν, καὶ τὴν τοιαύτην περιβολὴν καὶ σκηπὴν θεώμενος, ἀχολήσεται.

γ'. Τρία ἐστὶν, ἐξ ὧν συνέστηκας, σωματίον, πνευμάτιον, νῆς. τῶτων τᾶλλα, μέχρι τῆ ἐπιμελεῖσθαι δεῖν, σά ἐστὶ τὸ δὲ τρίτον μόνον κυρίως σόν. ὁ ἐὰν χωρίσῃς ἀπὸ σεαυτῆ, τέτεις, ἀπὸ τῆς σῆς διανοίας, ὅσα ἄλλα ποιῶσιν, ἢ λέγῃσιν, ἢ ὅσα αὐτὸς ἐποίησας, ἢ εἶπας, καὶ ὅσα ὡς μέλλοντα ταράσσεις, καὶ ὅσα τῆ περικείμενης σοι σωματίς, ἢ τῆ συμφύτης πνευματίς, ἀπροάβρεστα πρόσεςιν, καὶ ὅσα ἢ ἐξῶθεν περιέρρεσσα δίνη εἰσσει, ὥς τε τῶν συνευμαρμένων ἐξηγμένην καθαρὰν τὴν νο-

peregrinus esse, eaque, quae quotidie eueniunt, tamquam inopinata admirari, et ex hac, vel illa re suspensus teneri.

2. Mentēs omnes, vasis hisce corporeis, et corticibus, et ffordibus, Deus denudatas intuetur. sola enim mente sua illas a sese dimanantes et deriuatas attingit. hoc idem tu si feceris, multa temet molestia liberabis. qui enim circumiectam sibi carnem non respexerit, ne de vestitu, domicilio, fama, aut apparatu instructuque reliquo cogitando, negotium vllum facesset sibi.

3. Tria sunt, ex quibus constas, corpusculum, animula, mens. horum priora duo hactenus sunt tua, vtpote quorum cura commissā est tibi: tertium tantummodo proprie tuum est. proinde si a te, hoc est, a mente tua, seiunxeris, quaecumque alii dicunt faciuntque; et quaecumque ipse aliquando dixeris fecerisque, et quaecumque te tamquam futura conturbant, et quaecumque vel circumdati tibi corpusculi, vel huic coalitae animulae, arbitrii tui non sunt; denique quaecumque externa rerum vertigo iugis voluit, ita vt mens

εἶν δύναμιν, ἀπόλυτον, ἐφ' ἑαυτῆς ζῆν, ποιῶσαν τὰ δίκαια, καὶ θέλῃσαν τὰ συμβαίνοντα, καὶ λέγῃσαν τὰ ἀληθῆ, εἰάν χωρίσης, Φημί, τῷ ἡγεμονικῷ τῶν τὰ προσηρητημένα ἐκ προσπαθείας, καὶ τῷ χρόνῳ τὰ ἐπέκεινα, ἢ τὰ παρωχηκότα, ποιήσης τε σεαυτὸν, οἷος ὁ Ἐμπεδοκλείος

Σφαῖρος κυκλοτερὴς κόνῃ περιήθει γαίῳν, μόνον τε ζῆν ἐκμελετήσης, ὁ ζῆς, τετέσι, τὸ παρὸν δυνήσῃ τόγε μέχρι τῷ ἀποθανεῖν ὑπολιπόμενον ἀταράκτως καὶ εὐγενῶς καὶ ἰλεως τῷ σαυτῷ δαίμονι διαβιώναι.

Δ'. Πολλάκις ἐθαύμασα, πῶς ἑαυτὸν μὲν ἑκατος μᾶλλον πάντων φιλεῖ, τὴν δὲ ἑαυτῷ περὶ αὐτῷ ὑπόληψιν ἐν ἐλάτῳ λόγῳ τίθεται, ἢ τὴν τῶν ἄλλων. εἰάν γὰρ τινὰ θεὸς ἐπιστᾷς, ἢ διδάσκαλος ἐμφρων, κελεύσῃ, μηδὲν καθ' ἑαυτὸν ἐνθυμεῖσθαι καὶ διανοεῖσθαι, ὁ μὴ ἅμα γε γινώσκων ἐξοίσει, ἔδὲ πρὸς μίαν ἡμέραν

tua rebus fato obuenientibus exemta, pura ac libera apud se uiuat, iusta faciens, destinata volens, ac vera proloquens, si a mente, inquam, tua haec seiunxeris, quae ex adfectu vehementiore ei adhaerere solent, et temporis quidquid vel praeteritum, vel futurum est; fecerisque te talem, qualis *mundus hic* Empedocli dicitur:

Orbis habens instar iugi vertigine gaudens.

illudque tantummodo, quod uiuis, hoc est, quod impraesentiarum adest, viuere fategeris; poteris tandem, quod superest vitae tuae, ad mortem vsque, tranquille, generose, genioque tuo propitius transigere.

4. Saepenumero sum miratus, qui fiat, ut, quum sese prae caeteris omnibus diligat vnusquisque, suam tamen de se existimationem minoris faciat, quam alienam. itaque si vel Deus, vel praeceptor prudens quis, adstans praeceperit cuiquam, ne quid apud se cogitet menteue agitet, quod non, simul ac conceperit, proferat, ne ad dieculam quidem id sus-

τῷτο ὑπομενῆ. ἔτω τῆς πέλας μᾶλλον αἰδέμεθα, πῶς ποτε περὶ ἡμῶν φρονήσασιν, ἢ ἑαυτῆς.

ε'. Πῶς ποτε πάντα καλῶς καὶ φιλανθρωπῶς διατάξαντες οἱ θεοὶ, τῷτο μόνον παρεῖδον, τὸ ἐνὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ πάνυ χρηστῆς, καὶ πλείστα πρὸς τὸ θεῖον ὥσπερ συμβόλαια θεμένους, καὶ ἐπὶ πλείστα δι' ἔργων ὁσίων καὶ ἱεραργιῶν συνήθεις τῷ θεῷ γενομένους, ὅππῃ δ' ἀπαξ ἀποθάνωσι, μηκέτι αὖθις γίνεσθαι, ἀλλ' εἰς τὸ παντελὲς ἀπεσβηκέναι; τῷτο δὲ εἶπερ καὶ ἔτως ἔχει, εὖ ἴδι, ὅτι, εἰ ὡς ἐτέρως ἔχειν ἔδει, ἐποίησαν ἂν. εἰ γὰρ δίκαιον ἦν, ἦν ἂν καὶ δυνατόν· καὶ εἰ κατὰ φύσιν, ἦνευκεν ἂν αὐτὸ ἡ φύσις. ἐκ δὲ τῆ μὴ ἔτως ἔχειν, εἶπερ ἔχ' ἔτως ἔχει, πισύσθω σοι, τὸ μὴ δεῖσθαι ἔτω γίνεσθαι. ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτὸς, ὅτι τῷτο παραζητῶν δικαιολογῇ πρὸς τὸν θεόν. ἐκ ἂν δ' ἔτω διελεγόμεθα τοῖς θεοῖς, εἰ μὴ ἄριστοι καὶ δικαιοτάτοί εἰσιν. εἰ δὲ τῷτο, ἐκ ἂν τι περιεῖδόν ἀδίκως καὶ ἀλόγως ἡμελημένον τῶν ἐν τῇ διακοσμήσει.

tineret. ita proximos magis, quid de nobis sentiant, veremur, quam nos ipsos.

5. Qui fit, ut dii, qui pulchre ac cum singulari erga genus humanum amore disposuerunt vniuersa, hoc vnum neglexerint, *curare nempe*, ne homines, boni cum primis, quique frequentissima cum ipsis quasi commercia habuerint, atque per opera pia, sacraque ministeria quam maxime familiares ipsis exstiterint, vbi semel defuncti sunt, non existerent amplius, sed omnino exstinguerentur? hoc vero siquidem sic se habet, pro certo scias, aliter facturos eos fuisse, si aliter fieri oporteret. Si enim iustum erat, et fieri poterat; et si iuxta naturam, id natura protulisset, vel hinc ergo, quod aliter se habet, si aliter saltem se habet, compertum habeas, fieri non oportuisse. vides enim, quod in huius rei indagatione de iure cum Deo disceptas. non autem de iure cum Deo disceptaremus, nisi optimi illi ac iustissimi forent. qui sunt autem istiusmodi, nihil in mundi dispositione iniuste atque irrationabiliter neglectum insuper habuissent.

ε'. Ἐθίζε, καὶ ὅσα ἀπογινώσκεις. καὶ γὰρ ἡ χεὶρ ἡ ἀριστερά, πρὸς τὰ ἄλλα διὰ τὸ ἀνέθιστον ἀργὸς ἔσα, τῷ χαλινῷ ἐρρωμένεσσερον, ἢ ἡ δεξιὰ, κρατεῖ τῷτο γὰρ εἴθισται.

ζ'. Ὅποῖον δεῖ καταληφθῆναι ὑπὸ τῷ θανάτῳ καὶ σώματι καὶ ψυχῇ τὴν βραχύτητα τῷ βίῃ, τὴν ἀχάνειαν τῷ ὀπίσω καὶ πρόσω αἰῶνος, τὴν ἀδένειαν πάσης ὕλης.

η'. Γυμνὰ τῶν φλοιῶν θεάσασθαι τὰ αἰτιώδη τὰς ἀναφορὰς τῶν πράξεων· τί πόνος· τί ἡδονή· τί θάνατος· τί δόξα· τίς ὁ ἐαυτῷ ἀρχολίας αἴτιος· πῶς ἑδεῖς ὑπ' ἄλλῃ ἐμποδίζεται ὅτι πάντα ὑπόληψις.

θ'. Ὅμοιον δ' εἶναι δεῖ, ἐν τῇ τῶν δογμάτων χρησει, παγκρατιασῇ, ἔχι μονομάχῳ· ὁ μὲν γὰρ τὸ ξίφος, ὃ χρηταί, ἀποτίθεται καὶ ἀναιρεῖται· ὁ δὲ τὴν χεῖρα αἰεὶ ἔχει, καὶ ἐδὲν ἄλλο, ἢ συσφραγεῖν αὐτὴν, δεῖ.

ι'. Τοιαῦτα τὰ πράγματα ὁρᾶν, διαιρῶντα εἰς ὕλην, αἴτιον, ἀναφοράν.

6. *Illis etiam adfuesce, quae fieri posse desperas. nam et sinistra manus, quum ad alia opera per defuerudinem inepta sit, frenum, quam dextra, validius tenet; quia huic operi adfuevit.*

7. *Cogita, qualem te, tum corpore, tum anima, a morte deprehendi oporteat: vitae etiam huius breuitatem; aevi retrorsum prorsumque vastitatem immensam; materiae denique cuiusque imbecillitatem.*

8. *Formas corticibus nudatas contemplare: actionum item intentiones: quid dolor; quid voluptas; quid mors: quid gloria: quis cuique molestiarum auctor: quo modo nemo ab alio quopiam impediatur. quod denique opinione constant omnia.*

9. *In decretorum usu, pugili, non gladiatori, similem esse te oportet. iste enim, ense, quo vritur, posito, statim interficitur. ille autem manum semper praesto habet, qua vibrata dumtaxat opus est.*

10. *Res ipsas, quales sint, intueré, in materiam, formam, finem diuidendo.*

ια'. Ἡλίην ἐξῆσαν ἔχει ἄνθρωπος, μὴ ποιῆν ἄλλο, ἢ ὅπερ μέλλει ὁ Θεὸς ἐπαινεῖν, καὶ δέχεσθαι πᾶν, ὃ ἂν νέμῃ αὐτῷ ὁ Θεός.

ιβ'. Τὸ ἐξῆς τῇ φύσει μήτε Θεοῖς μεμπτέον· οὐδὲν γὰρ ἐκόντες, ἢ ἄκοντες, ἀμαρτάνουσι μήτε ἀνθρώποις· ἐδὲν γὰρ ἔχι ἄκοντες. ὥς ἐδὲν μεμπτέον.

ιγ'. Πῶς γέλοιος καὶ ξένος, ὁ θαυμάζων ὅτι ἂν τῶν ἐν τῷ βίῳ γινομένων;

ιδ'. Ἦτοι ἀνάγκη εἰμαρμένη, ἀπαράβατος τάξις, ἢ πρόνοια ἰλασίμος, ἢ Φυρμός εἰκαιότητος ἀπροσάτητος. εἰ μὲν ἀπαράβατος ἀνάγκη, τί ἀντιτείνης; εἰ δὲ πρόνοια, ἐπιδεχομένη τὸ ἰλάσκεσθαι, ἄξιον αὐτὸν ποιήσον τῆς ἐκ τῶ Θεῖς βόηθείας· εἰ δὲ Φυρμός ἀνηγεμόνευτος, ἀσμένιζε, ὅτι ἐν τοιαύτῳ τῷ κλύδωνι. αὐτὸς ἔχεις ἐν σαυτῷ τινὰ νῦν ἡγεμονικόν. καὶ περιφέρει σε ὁ κλύδων, παραφερέτω τὸ σαρκίδιον, τὸ πνευμάτιον, τᾶλλα. τὸν γὰρ νῦν ἐπαροίσει.

11. Quanta est hominis potentia, in cuius fitum est arbitrio, ut nihil faciat, nisi quod Deus ipse comprobaturus est, et quidquid Deus illi adsignauerit, libens excipiat?

12. Quidquid naturae consentaneum contingit, de eo nec dii sunt inculandi; nihil enim vel sponte, vel inuiti, peccant: nec homines: nihil enim et ipsi sponte. nulli ergo sunt inculandi.

13. Quam ridiculus et peregrinus est, qui quidquam eorum, quae in vita hac fiunt, miratur?

14. Aut est necessitas fatalis, et ordo inuiolabilis, aut prouidentia placabilis, aut confusio temeraria, et rectoris orba. si necessitas inuiolabilis, quorsum reniteris? si prouidentia, quae placari possit, auxilio diuino dignum te praesta. si denique confusio rectoris orba, sat habe, quod in aestu istiusmodi reatricem quamdam intra te mentem habes. quod si te aestus corripuerit, carunculam, animulam, caetera alia abripiat: mentem duntaxat ne abripiat.

14. Ἡ τὸ μὲν τῷ λύχνῳ Φῶς, μέχρι σβέσθῃ, φαίνεται, καὶ τὴν αὐγὴν ἐκ ἀποβάλλει· ἡ δὲ ἐν σοὶ ἀλήθεια, καὶ δικαιοσύνη, καὶ σωφροσύνη προαποσβήσεται;

15. Ἐπὶ τῷ Φαντασίᾳ παραχόντος, ὅτι ἡμαρτε· τί δα οἶδα, εἰ τῷτο ἀμάρτημα; εἰ δὲ καὶ ἡμαρτεν, ὅτι κατέκρινεν αὐτὸς ἑαυτόν; καὶ ἔτις ὅμοιον τῷτο τῷ καταδρεύπτειν τὴν ἑαυτῷ ἔψιν. ὅτι ὁ μὴ θέλων τὸν Φαῦλον ἀμαρτάνειν, ὅμοιος τῷ μὴ θέλοντι τὴν συκὴν ὅπον ἐν τοῖς σύκοις φέρειν, καὶ τὰ βρέφη κλαυθρυρίζεσθαι, καὶ τὸν ἵππον χρεμετίζειν, καὶ ὅσα ἄλλα ἀναγκαῖα. τί γὰρ πάθῃ τὴν ἔξιν ἔχων τοιαύτην; εἰ ἐν γοργὸς εἰ, ταύτην θεραπεύσον.

16. Εἰ μὴ καθήκει, μὴ πράξῃς· εἰ μὴ ἀληθές ἐστι, μὴ εἴπῃς. ἡ γὰρ ὁρμή σε ἔσω.

17. Εἰς τὸ πᾶν αἰετῶν, τί ἔσω αὐτὸ ἐκείνῳ τῇ Φαντασίᾳ σοὶ ποιῶν, καὶ ἀναπτύσσειν διατρέχοντα, εἰς τὸ αἴτιον, εἰς τὸ ὑλικόν, εἰς τὴν ἀναφορὰν, εἰς τὸν χρόνον, ἐντὸς ὃ πεπαῦσθαι αὐτὸ δεήσει.

15. An, quum lucernae lumen, vsquedum exstinguatur, luceat, nec splendorem amittat suum; tu admissurus es, ut in te veritas, iustitia, temperantia, ante exstinctum remet exstinguatur?

16. Vbi obrepserit tibi cogitatio, peccasse aliquem, *hanc tu tibi*: unde noui, an peccatum hoc sit; aut si peccauit, an peccati ipse se reum peregerit? hoc enim perinde est, ac si faciem sibi dilacerasset. *tum illud memineris*, eum, qui improbos delinquere non vult, parem esse illi, qui sicum in ficubus succum acrem gerere, et infantes vagire, et equum hinnire, aliaque eiusmodi, quae necessaria sunt, nolit. quid enim fecerit, qui sic adfectus fuerit? hunc tu, si tantum posse te putas, sana.

17. Ni decorum sit, ne feceris; ni verum sit, ne dixeris. ad ista enim duo semper intentio tua tendat.

18. Considera semper, quid illud sit, quod cogitationem tuam adficit; curaeque sit tibi, hoc ipsum in formam, materiam, finem, et tempus, intra quod desitutum sit, distinguendo explicare.

ΙΘ'. Αἶσθε ποτὲ, ὅτι κρείττον' ἐστὶ καὶ δαιμονιώτερον ἔχεις ἐν σαυτῷ τῶν τὰ πάθη ποιόντων, καὶ καθάρ-
 παξ τῶν νευροσπασάντων σε. τί μὲ νῦν ἐστὶν ἡ διάνοια;
 μὴ φόβος; μὴ ὑποψία; μὴ ἐπιθυμία; μὴ ἄλλο τι
 τοιούτων;

κ'. Πρῶτον, τὸ μὴ εἰκῇ, μηδὲ ἄνευ ἀναφορᾶς.
 δευτέρον, τὸ μὴ ἐπ' ἄλλο τι, ἢ ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέ-
 λος τὴν ἀναγωγὴν ποιέσθαι.

κα'. Ὅτι μὲτ' ἔτι πολὺ ἔδεις ἑδ' αὐτῷ ἔσθαι, ἔδὲ τῶ-
 νων τι, ἃ νῦν βλέπεις, ἔδὲ τῶν τινος τῶν νῦν βιβάντων.
 πάντα γὰρ μεταβάλλειν καὶ τρέπεσθαι καὶ φθίβεσθαι
 πέφυκεν, ἵνα ἕτερα ἐφεξῆς γίνηται.

κβ'. Ὅτι πάντα ἡ ὑπόληψις καὶ αὐτὴ ἐπὶ σοι.
 ἄρουν ἔν, ὅτε θέλεις, τὴν ὑπόληψιν, καὶ ὥσπερ κάμψαντι
 τὴν ἄκρην γαλήνην, σταθερὰ πάντα, καὶ κόλπος ἀκύμων.

κγ'. Μία καὶ ἡ τισὶν ἐνέργεια, κατὰ καιρὸν πανσα-
 μένη, ἔδὲν κακὸν πάχει, καθὼ πέπανται· ἔδὲ ὁ πράξας
 τὴν πράξιν ταύτην, κατ' αὐτὸ τῶτο, καθ' ὃ πέπανται,

19. Sentias tandem aliquando, aliquid esse in te prae-
 stantius ac diuinius eis, quae adfectus in te excitant, et quasi
 fidiculis quibusdam distrahunt te. quae mihi, *nunc dicas tibi*,
 mens est? num metus? num suspicio? num libido? num
 aliud aliquid istiusmodi?

20. Primo *vide*, ne quid temere, aut absque certo aliquo
 fine. secundo, ne ad vllum alium finem, quam qui societati
 conducat, referatur.

21. *Cogita tecum*, breui fore, vt nec ipse vllus vsquam
 futurus sis, nec quidquam eorum, quae vides, nec horum
 quisquam, qui nunc viuunt. omnia enim mutare ac verti et
 interire nata sunt, vt noua alia serie perpetua producantur.

22. Omnia in opinione sita sunt: et haec ipsa in te.
 quandocumque ergo volueris, opinionem tolle, et sicut pro-
 montorium praeteruecto tranquillitas, sic stabilia *tibi futura*
sunt omnia, et sinus aestu immunis.

23. Operatio vnaquaeque, quae tempore suo definit,
 nihil inde mali patitur, quia desinit; nec auctori eius, ces-
 sationis huius ratione, mali quidquam contingit: pari ergo

κακὸν τι πέπονθεν. ὁμοίως ἂν τὸ ἐκ πασῶν τῶν πράξεων σύστημα, ὅπερ ἐστὶν ὁ βίος, εἰάν ἐν καιρῷ παύσηται, ἔδδεν κακὸν πάχει κατ' αὐτὸ τῆτο, καθ' ὃ πέπαυται· ἔδδεν ὁ καταπαύσας ἐν καιρῷ τὸν εἰρμόν τῆτον, κακῶς διετέθη. τὸν δὲ καιρὸν, καὶ τὸν ὅρον δίδωσιν ἡ φύσις, ποτὲ μὲν καὶ ἡ ἰδία, ὅταν ἐν γήρα, πάντως δὲ ἡ τῶν ὅλων· ἥς τῶν μερῶν μεταβαλλόντων, νεαρὸς αἰὲ καὶ ἀκμαῖος ὁ σύμπας κόσμος διαμένει. καλὸν δὲ αἰὲ πᾶν καὶ ὠραῖον τὸ συμφέρον τῷ ὅλῳ. ἡ ἂν κατάπαυσις τῆ βίᾳ ἐκάσῳ ἔ κακὸν μὲν, ὅτι ἔδδεν αἰσχρὸν· εἴπερ καὶ ἀπροαίρετον, καὶ ἔκ ἀκοινώνητον· ἀγαθὸν δὲ, εἴπερ τῷ ὅλῳ καίριον καὶ συμφέρον, καὶ συμφερόμενον. ἔτω γὰρ καὶ θεοφόρητος, ὁ φερόμενος κατὰ ταῦτά θεῷ, καὶ ἐπὶ ταῦτά τῇ γνώμῃ φερόμενος.

κδ'. Τρία ταῦτα δεῖ πρόχειρα ἔχειν. ἐπὶ μὲν ὧν ποιεῖς, εἰ μήτε εἰκῇ, μηδὲ ἄλλως, ἢ ὡς ἂν ἡ δίκη αὐτῇ ἐνήργησεν· ἐπὶ δὲ τῶν ἔξωθεν συμβαινόντων, ὅτι ἦτοι κατ' ἐπιτυχίαν, ἢ κατὰ πρόνοιαν· ἔτε δὲ τῇ ἐπιτυχίᾳ

modo actionum omnium complexio, quae vita dicitur, si tempore suo deserit, nihil inde quidquam mali patitur, quia desit: nec qui tempore opportuno seriem hanc terminauit, male ideo adficitur. tempus autem et terminum adsignat natura: eaque quandoque peculiaris, ut in senectute fit; semper vero communis; cuius partibus adfidue mutantibus, nouus perpetuo vegetusque mundus permanet vniuersus. bonum autem semper ac tempestiuum est, quod vniuerso conducit. proinde vitae cessatio non est malum cuiquam, quia nec inhonestum: siquidem nec optionis sit nostrae, nec communitatis legibus aduerferetur. immo bonum est; siquidem vniuerso tempestiuum, eidemque conducens et congruum. ita numine diuino fertur, qui eadem, qua Deus, via fertur, menteque sua ad eadem fertur.

24. Tria haec in promptu habenda sunt. in eis, quae agis, ne quid frustra, aut secus fiat, quam ius ipsum fecisset. in eis vero, quae extrinsecus eueniunt, vel forte fortuna quodque, vel prouidentia obuenire. atqui nec de fortuna

μεμπτέον, ἕτε τῇ προνοίᾳ ἐγκλητέον. δεύτερον, τὸ ὁποῖον ἑκάστον ἀπὸ σερήματος μέχρι ψυχώσεως, καὶ ἀπὸ ψυχώσεως μέχρι τῆ τὴν ψυχὴν ἀποδύναμι, καὶ ἐξ οἷων ἢ σύγκρισις, καὶ εἰς οἷα ἢ λύσις. τρίτον, εἰ ἄνω μετέωρος ἐξαρθεῖς κατασκέψαιο τὰ ἀνθρώπεια, καὶ τὴν πολυτροπίαν, ὅση, κατανοήσαις· συνιδὼν ἅμα, καὶ ὅσον τὸ περιοικῆν, ἐναερίων καὶ ἐναυθερίων (καὶ) ὅτι, ὅσάκις ἂν ἐξαρθῇς, ταῦτα ἄφει, τὸ ὁμοειδές, τὸ ὀλιγοχρόνιον. ἐπὶ ταῖτοις, ὁ τύφος.

κε'. Βίβλε ἔξω τὴν ὑπόληψιν, σέσωσμαι. τίς ἔν ὁ κωλύων ἐκβάλλειν;

κς'. Ὅταν δυσφορῇς ἐπὶ τινι, ἐπελάθθαι τῆ, ὅτι πάντα κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν γίνεται, καὶ τῆ, ὅτι τὸ ἀμαρτανόμενον ἀλλότριον, καὶ ἐπὶ ταῖτοις τῆ, ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον ἕτως αἰεὶ ἐγίνετο, καὶ γενήσεται, καὶ νῦν πανταχῇ γίνεται, καὶ τῆ, ὅση ἡ συγγένεια ἀνθρώπων πρὸς πᾶν τὸ ἀνθρώπειον γένος· ἔ γὰρ αἱματίς, ἢ σπέρματις, ἀλλὰ νῆ κοινωνία. ἐπελάθθαι δὲ καὶ τῆ, ὅτι ὁ ἑκάστω

conquerendum est, nec providentia inculpanda. secundum, qualemnam unumquodque sit a ratione vsque ad animationem, ab animatione vsque ad animam emissam. item ex quibus conflatur, et in qualemnam resoluitur. tertium, si in sublimem subuectus res humanas despiceres, ubi varietatem earum, quanta esset, perspexisses, simulque vno conspectu comprehenderes, quantum vndiquaque aeriorum et aetheriorum sedes suas habeat, quod, quotiescumque subuectus esses, eadem semper occurrerent. eiusdem enim generis sunt omnia, et aevi breuis. et de his tamen insolescimus.

25. Opinionem eiice; saluus es. eiicere autem ecquis impediat?

26. Quando moleste fers quidquam, oblitus es, omnia secundum vniuersi naturam fieri. item peccatum alterius nihil ad te. ad haec, quidquid fit, ita semper factum, semperque futurum. et nunc etiam vbique fieri. porro, quae homini cuius cum toto genere humano intercedat cognatio. neque enim tam sanguinis, aut seminis, quam mentis, existit communio. oblitus es, et mentem cuiusque Deum esse, et

νῆς θεός, καὶ ἐκεῖθεν ἐρρύηκε, τῷ, ὅτι ἔδεν ἴδιον ἑδενός· ἀλλὰ καὶ τὸ τεκνίον, καὶ τὸ σωματίον, καὶ αὐτὸ τὸ ψυχάριον ἐκεῖθεν ἐλήλυθεν, τῷ, ὅτι πάνθ' ὑπέληψις. τῷ, ὅτι τὸ παρὸν μόνον ἕκαστος ζῇ, καὶ τῷτο ἀποβάλλει.

κζ'. Συνεχῶς ἀναπολεῖν τὰς ἐπὶ τινὶ λίαν ἀγανακτήσαντας, τὰς ἐν μεγίσταις δόξαις, ἢ συμφοραῖς, ἢ ἔχθραις, ἢ ὁποιαῖσιν τύχαις ἀκμάσαντας. εἶτα ἐφιστάνειν, πῶ νῦν πάντα ἐκείνα; καπνός, καὶ σποδός, καὶ μῦθος, ἢ ἔδὲ μῦθος. συμπροσπιπτεύω δὲ καὶ τὸ τοιῷτο πᾶν, ὅον, Φάβιος Καταλλίνος ἐπ' ἀγρῶ, καὶ Λάσιος Λάσπος καὶ Στερετίνιος ἐν Βαίαις, καὶ Τιβέριος ἐν Καπεραῖς, καὶ Οὐήλιος Ῥέφος, καὶ ὅλως ἡ πρὸς ὅτιν μετ' οἴσσεως διαφορά. καὶ ὡς εὐτελὲς πᾶν τὸ κατεντεινόμενον. καὶ ὅσω φιλοσοφώτερον, τὸ ἐπὶ τῆς δοθείσης ὕλης ἑαυτὸν δίκαιον, σώφρονα, θεοῖς ἐπόμενον ἀφελῶς παρέχειν. εἰ γὰρ ὑπὸ ἀτυφία τυφόμενος, πάντων χαλεπώτατος.

κη'. Πρὸς τὰς ἐπιζητῶντας, πῶ γὰρ ἰδὼν τὰς θεάς, ἢ πόθεν κατειληφώς, ὅτι εἰσὶν, ἔτω σέβεις; πρῶτον μὲν

diuinitus defluxisse, et nihil esse cuiusquam proprium; sed et filiolum, et corpusculum, et animulam ipsam inde prodixisse. sed et, opinione constare cuncta. et quod tempus denique praefens tantum cuique et viuitur et amittitur.

27. Eos apud te crebro recolas, qui de re aliqua vehementer indignati fuerint, qui vel in summa gloria, vel in insigni miseria, inimicitia, fortuna qualibet exstiterent. tum sciscitare, *vbi ista nunc sunt omnia?* fumus utique sunt, et cinis; et fabula, vel ne fabula quidem. succurrat tibi simul et quidquid est eiusmodi, quale est Fabius Catullinus in agro, Lucius Lupus et Stertinius Baiis, Tiberius Capreis, et Velius Rufus; omnisque omnino cum existimatione in re vlla eminentia. quamque vile sit omne, in quod studium tantopere impenditur. quantoque sit philosophiae magis consentaneum, in oblata sibi materia iustum, temperantem, deis obsequentem se simpliciter praestare. deinde fastus contemptu inflatus omnium est maxime intolerabilis.

28. Interrogantibus, vbi deos conspicias, aut unde esse compertum habens, hos ita veneraris, *responsum sit*: Primo

καὶ ὅφει ὁρατοί εἶσιν. ἔπειτα μέντοι ἔδὲ τὴν ψυχὴν τὴν ἐμαυτῷ ἑώρακα, καὶ ὁμῶς τιμῶ. ἔτως ἔν καὶ τὰς θεάς, ἐξ ὧν τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἑκάστοτε πειρῶμαι, ἐκ τῶν, ὅτι τέ εἰσι, καταλαμβάνω, καὶ αἰδῶμαι.

κθ'. Σωτηρία βίη, ἑκάστον δι' ὅλην, αὐτὸ τί ἐστίν, ὁρᾶν, τί μὲν αὐτῇ τὸ ὑλικόν, τί δαὲ τὸ αἰτιῶδες· ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ δίκαια ποιεῖν, καὶ τάληθ' ἁλῆν λέγειν. τί λοιπόν, ἢ ἀπολαύειν τῇ ζῇ, συνάπτοντα ἄλλο ἐπ' ἄλλω ἀγαθόν, ὥστε μηδὲ τὸ βραχύτατον διάστημα ἀπολείπειν;

λ'. Ἐν Φῶς ἡλίου, καὶ διεύρηται τοίχοις, ὄρεσιν, ἄλλοις μυρίοις. μία ἐστὶ κοινὴ, καὶ διεύρηται ἰδίως ποιοῖς σώμασι μυρίοις. μία ψυχὴ, καὶ φύσει διεύρηται μυρίαις, καὶ ἰδίαις περιγραφαῖς. μία νοερά ψυχὴ, καὶ διακεκρίσθαι δοκῇ. τὰ μὲν ἔν ἄλλα μέρη τῶν εἰρημένων, οἷον πνεύματα καὶ ὑποκείμενα, ἀναίδητα καὶ ἀνοικεῖν-τα ἀλλήλοις· καίτοι καὶ εἶναι τὸν νῦν συνέχει καὶ τὸ ἔπει-τα αὐτὰ βρῆθον. διάνοια δὲ ἰδίως ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον γίνε-ται, καὶ συνίσταται, καὶ ἐ διεύρεται τὸ κοινωνικὸν πάθος.

etiam visu percipi possunt. deinde, animam meam, quum nul-lus umquam viderim, in honore tamen habeo. pari igitur ra-tione et deos, quum eorum potentiam iugiter experiar, pro-pterea et esse compertum habeo et veneror.

29. In hoc vitae salus sita est, ut unumquodque, quid sit in uniuersum, discernas; quidque materiae, quid formae ha-beat. atque ex animo toto iusta facias, et vera dicas. quid enim superest, nisi vita frui, bonum bono ita adnectendo, ut ne minimum quidem interuallum bono vacuum relinquatur?

30. Vnum solis est lumen, licet parietibus, montibus, aliis innumerabilibus dispescatur. vna materia communis, et-iamsi corporibus peculiaribus adfectionibus distinctis innume-rabilibus dispescatur. vna anima, etiamsi naturis innumera-bilibus, et circumscriptionibus peculiaribus dispescatur. vna anima rationalis, etiamsi dirimi videatur. aliae ergo rerum di-ctarum particulae, formae nempe et materiae sensus expertes, necessitudinis vinculo non connectuntur sibi inuicem. et ista tamen mens uniuersi continet, et facultas illa, cuius vi eodem loci feruntur. intellectus vero aduersus contribulem suum peculiariter adficitur, eidemque confociatur, nec potest com-munionis appetitus prorsus reuelli.

λα'. Τί ἐπιζητεῖς; τὸ διαγίνεσθαι; ἀλλὰ τὸ αἰδάνεσθαι; τὸ ὀρμαῖν; τὸ αὐξέσθαι; τὸ λήγειν αὐθις; τὸ Φαίνεσθαι; τὸ διανοεῖσθαι; τί τῶν πόθεν σοι ἄξιον δοκεῖ; εἰ δὲ ἕκαστα εὐκταταφρόνῃ, πρόσθι ἐπὶ τελευταῖον, τὸ ἔπεσθαι τῷ λόγῳ καὶ τῷ θεῷ. ἀλλὰ μάχεται τῷ τιμᾶν ταῦτα, τὸ ἄχθεσθαι, ἢ διὰ τῷ τεθνηκέναι στερησεται τις αὐτῶν.

λβ'. Πόσον μέρος τῷ ἀπείρῳ καὶ ἀχανῆς αἰῶνος ἀπομεμέρισται ἕκαστω; τάχιστα γὰρ, ἐναφανίζεται τῷ αἰδῶ. πόσον δὲ τῆς ὅλης ἐσίας; πόσον δὲ τῆς ὅλης ψυχῆς; ἐν πόσῳ δὲ βωλαρίῳ τῆς ὅλης γῆς ἔρπεις; πάντα ταῦτα ἐνθυμύμενος, μηδὲν μέγα φαντάζῃ, ἢ τὸ, ὡς μὲν ἡ σὴ φύσις ἄγει, ποιεῖν, πάχυν δὲ, ὡς ἡ κοινὴ φύσις φέρεi.

λγ'. Πῶς ἑαυτῷ χεῖται τὸ ἡγεμονικόν. ἐν γὰρ τῷ τῷ πᾶν ἐστὶ. τὰ δὲ λοιπὰ, εἰ προαίρετά ἐσιν, ἢ ἀπροαίρετα, νεκρά καὶ καπνός.

λδ'. Πρὸς θανάτῳ καταφρόνησιν ἐγχετικώτατον, ὅτι καὶ. οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν καὶ τοῦ πόνου κακὸν κρίνοντες, ὁμῶς τὰτε κατεφρόνησαν.

31. Quid expetis? num exsistere? num sentire, mouere, crescere, denascei? an rursus voce uti, cogitare? ecquid horum tibi desideratu dignum videtur? si ergo contemptu digna satis ista videntur omnia, ad illud perge, quod vltimum restat, Deo nempe ac rationi obsequi. atqui instituto huic repugnat, si quis aegre ferat, quod illis morte priuandus sit.

32. Quantula pars infiniti ac immensi aevi vnicuique assignatur? ab interminato enim quam celerrime absorbetur. quantula item totius materiae? quantula et animae vniuersae? in quantula etiam telluris totius glebula repis? haec omnia quum cogitaueris, nihil magnum reputa, hoc solo excepto, ut ea facias, ad quae natura tua te ducit, ea sustineas, quae natura communis infert.

33. Vide, quo modo se mens utatur tua. in hoc enim sunt omnia. reliqua, siue arbitrii tui sint, siue non sint, cadavera sunt et fumus.

34. Nihil magis ad mortem contemnendam incitauerit, quam si consideres, etiam eos, qui voluptatem in bonis, dolorem in malis habent, eam tamen contempsisse.

λε'. Ὡς τὸ εὐκαιρὸν μόνου ἀγαθόν, καὶ ὧς τὸ πλείους κατὰ λόγον ὀρθὸν πράξεις ἀποδῶναι τῷ ὀλιγοτέρῳ ἐν ἴσῳ ἐστὶ, καὶ ὧς τὸν κόσμον θεωρῆσαι πλείονι, ἢ ἐλάσσονι, χρεῖνω ἢ διαφέρει, τάτῳ ἐδὲ ὁ θάνατος φοβερόν.

λς'. Ἀνδρῶπε, ἐπολιτεύσω ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει· τί σοι διαφέρει, εἰ πέντε ἔτεσι; τὸ γὰρ κατὰ τὰς νόμους, ἴσον ἐκάσῳ. τί ἔν δεινόν, εἰ τῆς πόλεως ἀποπέμψει σε ἢ τύραννος, ἐδὲ δικαστὴς ἄδικος, ἀλλ' ἢ φύσις, εἰσαγαγῶσα; οἷον εἰ κωμῶδὸν ἀπολύει τῆς σκηνῆς ὁ παραλαβὼν στρατηγός. ἀλλ' ἐκ εἶπον τὰ πέντε μέρη, ἀλλὰ τὰ τρία. καλῶς εἶπας. ἐν μέντοι τῷ βίῳ τὰ τρία ὅλον τὸ δρᾶμά ἐστι. τὸ γὰρ τέλειον ἐκείν· ὁρῶν· ὁ τότε μὲν τῆς συγκρίσεως, νῦν δὲ τῆς διαλύσεως αἴτιος· σὺ δὲ ἀνάιτιος ἀμφοτέρων· ἀπιδί ἔν ἴσῳ. καὶ γὰρ ὁ ἀπολύων ἴσῳ.

35. Cui illud tantummodo, quod tempestivum est, bonum habetur; nec interesse putat, plures, an pauciores, rationi rectae consentaneas actiones ediderit, mundumque longiori, an breviori temporis spatio contemplatus sit; huic nec mors formidabilis esse poterit.

36. In hac magna ciuitate versatus es, homo: quid tua refert, si quinque duntaxat annos? etenim quod secundum leges fit, id omnibus aequale est. ecquid igitur graue pateris, si te non tyrannus, nec iudex iniquus, sed natura, quae induxit, emittat? perinde ac si histriionem praetor, qui conduxerat, e scena dimitteret. sed actus fabulae quinque nondum absolui, recte dicis. caeterum in vita etiam tres actus fabulam integram faciunt. terminat enim hanc, qui eiusdem olim componendae quum fuerit, nunc et dissoluendae auctor est. neutrum autem horum a te est. discede, ergo propitius. nam et, qui te dimittit, propitius est.

Erat quidem hæc editio non nisi vsibus ſcholarum deſtinata, nec videbatur aliud ſpectandum, quam exemplorum copia: tamen cum in ſcriptore paulo difficiliore verſio latina aliquid ſaltem vtilitatis haberet, eam adiēcimus, quæ Gatakerum habet auctorem. Ac ſi qui ipſi ſine interprete legere hunc ſcriptorem vellent, hi videbantur adiuuandi indicio coniecturarum, quas Xylander, Iunius, Mericus Caſaubonus, Salmaſius, Bootius et Gatakerus propoſuerant. Idem fecerat Chriſtophorus Wollius, vir doctiſſimus, qui a. 1729. Gatakerianam editionem cum notarum omnium veluti ſumma Lipſiæ repetiit; ſed alio conſilio et modo, quam nunc factum eſt. Nunc acceſſerunt aliæ quædam de nonnullis locis coniecturæ, quas qui addidit, non ita iam perſanatos hos libros putat, vt nihil reſtet vitii; ſed noluit, niſi ante aliquot annos iam repertas, et aliquoties examinatas, proponere. Cætera loca potius intacta relinquere viſum eſt, quam ſubitis coniecturis tentare, quarum fere breui poſt quemque pœnitet. Index verborum e Wolliana editione huc relatus eſt. Si quis miretur, commentariorum nomen huic libro præſcriptum eſſe, is cogitet, eſſe diarium aut *ὑπομνήματα*, et conferat Plinium. (Epiſt. 3, 5.)

Lib. I.

§. 4. **Τ** εις δημοσ. διατρ. omisso μὴ. Ita Casaub. propter locum Iul. Capitol. in vita Anton. c. 3.

§. 7. τὰ ante συγγράφειν delendum est.

διεργητικὸν pro εὐεργ. Xyland.
εὐδιαλλάκτως pro εὐδιακῶ. Idem.

§. 8. An τὸ ἐλευθέριον, pro ἐλευθερον?

§. 9. καὶ τῶν ἀναμάρτητος οἰσμ. mavult Gatak.

§. 14. τὸ ἀμείλις. Potius τὸ ἀπενεῖς. Plutarch. Caton. 5.

§. 15. init. malunt, παρὰ Μαξιμῶ, pro παρὰ κλ. M.

περίφορον. Iunius corrigit παράφορον. cf. 12, 14. vid. Wesseling. ad Diod. Sic. 18, 35.

αὐτῶς πρᾶντι. Gatak.
προσεσχηρδς. Id. Ita τὸ κατηφδς & τὸ σσηρδς conjunguntur, vt κατήφεια & χάρις. Hom. II. 3, 51. Ep. Iacob. 4, 9: & σσηρδς est γαλῆν, residentis vultu esse.

§. 16. εις τὸ κατ' ἄριον. Del. εις. cf. 4, 10.

ἀλλ' ὃ προσηπτήναι τ. ἰρ. ἀρνησίν-
ται — Iun. Sed Gatak. malit: καὶ ὅτι ὃ προσηπτή — vt §. 15 post aliam syntaxin, καὶ ὅτι ἐκ φήδῃ.

Num ὅτ' αὐτὴ ταλῆναι, pro ἐπ' αὐτὴ? An ἐπ' αὐτὴ est, αὐτὴ, illico, e vestigio?

τοιῶν pro τοιῶν. Xyland.

L. καὶ τὸ μηδέποτε (pro μὴτε) ἂν τινα εἴποι — cf. p. II lin. II.

Aut οἰκογενὴς, aut ἀγενάκλος, delendum putant Interpretes.

L. τὴν τῶν ἐξ ἰτ. νόμ. Gat. Potius: τὴν ἐξ ἰσop. τῶν νόμων, ἢ ἰδῶν, sc. δύνανται.

An, διανομαίς, καὶ τοῖς τοιούτοις: ὅ ἴσιν ἀνδράσιν, αὐτὰ τὰ δ. — Cf. hac sect. extr.

ἀνάγνοα videtur corruptum.

§. 17. εὐποῖα est primus casus, ἐπιλαβεῖν videtur corruptum. τοιῶνδε τινῶν delendum.

καὶ μὴ διὰ τ. ταπ. Gatak.

L. ἐκπῆσι, τῶ, ἐπῶ — — πρᾶξι,ν,

me in posterum facturum, quia essent adhuc videntes. Ergo tollendum est μὴ post τῶ, aut in μὴ cum Gatakero mutandum.

L. ἐπινοοίαις. Casaub. διαδύσει est error operarum, pro διαδύσει. ὥπερ χρίση. verba corrupta. Pro καὶ τῶτα leg. καὶ τῶτο cum Salmas. & Casaub.

ἀποκαθίσταται. Gatak. Forfan ἐποκλήμ.

Lib. II.

§. 2. ἐπινοήθητι, pro ἀπον. Gatak. ὑποκρίσεσθαι, aut ὑποκρίνασθαι, pro ὑπαδῶ. Idem.

§. 3. L. ταῦτ' ἀπ' ἰδῶ. 4.

§. 4. L. προθεσίαις, et paulo post: ἢ ἰδὼν μὴ εις τὸ ἀπαυδῆ.

§. 6. φεύγει γὰρ ὃ βίος. Gat.

§. 7. παραφορᾶν. Iun. Cf. 1, 15. Leg. paulo post, ἐν τῷ βίῳ.

§. 11. et δ' ἐκ εἰδῶν, ἢ ὃ μέλει — De re conf. Cic. N. D. 2, 30. Post τί μοι nonne excidit πλέον?

§. 12. τὴν εὐδοσίαν παρέχουσι, i. χαρίζονται. Gat.

καὶ πῶς ἔχῃ, ὅταν διακρίνται — Gat.

§. 13. μέλαινά. Gat.

§. 14. — τῶσιν ἰσον, καὶ τὸ ἀπῆλλ. ὅν ἰσον, Gatak.

Lib. III.

§. 2. — τὰ δίδοντα ἔστε, καὶ — L. ὅτε εἴ τις ἔχει βᾶδος (non πάδος) πρὸς τὰ — deletis his, καὶ ἔνν βαδ. quæ explicant verbum βᾶδος i. e. prudentiam.

σχεδὸν ὀδῶν, ὃ ἄχλ —

An, προσεπιστῆται. Gat.

§. 3. ἀγγεῖα. Nunc exciderunt hæc fere verba: ὅσω κρείττον τὸ ἡγεμονικόν, i. κυριεῖον: aliter non locum habet, τὸ μὲν, τὸ δδ. Quæ sequuntur, ἢ παρίεσι τὸ ὑπερεῖον, delenda sunt: nam in margine aliquis explicarat τὸ ἀγγεῖον, his verbis: ὅπερ ἐστὶ τὸ ὑπερεῖον, quod (proprie) debes servire et obedire.

§. 4. L. εἰς, τῶτο φινταξ.

ἦτοι est, sane, profecto.

L. τοιῶντα. ὃ ποιεῖ ἀπορρ.

§. 5. εὐλότως. Coni. Gat. vt 3, 7.

- Αν, ἔτι δὲ τὸ φαίδρει ἔω —
- §. 6. πολυτικῶ malit Gat. pro ποιη-
τικῶ.
- §. 7. ἐνεργήσαν in ἐνεργήσαν (factu-
rus) mutandum est.
- §. 9. ἀναβλάσθας. Gat.
- §. 11. An pro συνεπιβάλλειν leg.
συμβάλλειν, *conjectando a/se-*
qui? ut paulo post εὐτοχάζε-
σθαι. v. Wetsfen. ad Luc. 2,
19.
- Αν, εὐνῆσαι, pro εὐλαξεν? ut
4, 40.
- εὐνῶς, potius εὐνῶς. vid. He-
sych. Sed et εὐνῶς, quod habet
editio Gatakeri, ferri po-
test. vid. Intt. Phrynichi p. 56.
ed. Pauw.
- §. 16. τὸ δὲ τὸν νῦν — — θύρας, se-
qui in iis, quæ videntur officia,
ducem mentem, id etiam
in scelestos cadit: nam ita a-
gunt, quoniam ita agendum
esse iis persuasum est. Cf. 4,
36. 39. & 5, 3. Epictet. 42.
ed. Vpton.
- λοιπὸν, *reliquitum est, viro pro-*
prium.

Lib. IIII.

- §. 1. προηγμένα pro ἡγμένα repo-
nit Gatak.
- §. 3. πᾶσαν ἀνίαν ἀποκλ. Idem.
Post ἀνίαν πᾶσι excidit verbum
ταῖς, παῖς, λέγει, δεύχας.
'Αλλὰ τὰ συμ. εἰ ἔφεται ἔτι. Hic
demum distinctio ponenda est,
καὶ λοιπὸν. Delendum καὶ
καὶ συγκατάθ. Sublato καὶ po-
nendum est, συγκατάθ. Ergo
ordo est hic: ἐνοήσας, ἔτι —
ἐξεσίαν, λοιπὸν — συγκατάθ.
ἀπιδὼν εἰς — — περιγράφεται,
(ὅλη — ἐκαινεσόμενοι) λοιπὸν μέ-
μνητο. Hic videtur esse nexus:
ἀπιδὼν — μέμνητο, inserta pa-
renthesi, post quam ἐν addi-
dit.
- τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκόντων. Gatak.
mutat in τῶν εὐφημῶν δοκ. Ca-
saub. in τῶν εὐδοκούντων.
- §. 4. νοεῶν L. νοεῶν. Gat.
ἐμῶν δὲ — Xenoph. Memor. 1,
4, 8.

- §. 10. L. ἀλλὰ κατὰ τὸ δίκ.
- §. 12. Fortasse: τὸν — μεταγωγῆν —
πιδανότητος, ὡς δίκαιον καὶ νομι-
μῶς, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦ-
τα, γίνεσθαι δεῖ. ἐχ ἔτι — ἰφάν.
Mutatio fieri debet internentu
verisimilis opinionis, iustum δε
utile esse (quod nunc mavis).
- §. 18. 1. ἔσιον. αἰτ γὰρ τὸν ἀγ. —
Non debet vir bonus circumspici-
cere scelestos, (i. e. curiosius
querere, quid agant, eorum-
que vitiis ingemiscere) sed suo
ipsius officio fungi. Vid. 5, 3.
De μέλαν ἦδος cf. §. 28.
- §. 19. πάρος — Neglige natura
donum (τὸν λόγον), et relinqui-
tur, te ex alio λόγῳ (rumore)
pendere. λοιπὸν ἔτι τὸ ἐχόμενον
(die Abhängigkeit) ἄλλα τινὲς
λόγ. Sed nonne λόγος delen-
dum? Ita δόσις φυσικῇ naturæ
dotes quaslibet significabit.
- §. 21. An, θαπτομένων σώμ.
προσσυνοικί. Gatak. malebat, προς-
συνοικ.
- δέχεται ἡ χώρα ἀπὸ. Idem.
- §. 24. L. μήτι τῶτο τῶν ἐν ἀναγκάων;
§. 36. γίνεται videtur delendum.
- §. 38. τὰς φρον. Potius τὰς φροντί-
δας. Gatak.
- §. 39. εἰ μὲν. Fort. εἰ μὲν. Gat.
τὶ συμῆτιον videtur interpreta-
mentum esse.
- τοῖς. 1. Leg. τοῖς. Xyland.
- §. 46. L. ὡς παῖδας, ὧν τῶτο ἐστὶ —
ut puelli, quorum hac indoles
est, nihil nisi imitandi studio
agere (ψιλῶς, ἀπλῶς μιμεῖσθαι.)
- §. 48. τὸ γὰρ ἔλον, κατιδέω — Ca-
saub.
- §. 49. ὧν συμπαρόντων. Casaub.

Lib. V.

- §. 3. εἰ καλὸν pro ἐκαλὸν. Gatak.
- §. 5. καὶ τὸ συμ. κατατιθεσθαι. Hæc
melius post verba, ὑπὸ τῶν ἐμῶν
τῇ ψυχῇ, ponentur.
- καταγινώσκουσιν μέλλας. Gat. Sed
hic excidit etiam verbum, quod
significat, emendationi opera
mananda est, aut simile quid,
ut jam sequi possit, καὶ τῶτο
ἀσκητιῶν.
- τῇ νουθεσίᾳ. Gatak.

§. 6. ἀλλὰ μέντοι, pro ἄλλως. μέντ.
Gatak. An, αὐτὸς μ.

§. 8. L. τίναται πῶς πρὸς τὸτο, ὡς
κατ. α. τ. εἰραμ. Sed Casau-
bonus rotum locum in MS.
Hoeschellii sic legi tradit: ση-
μαίνει ἵναται τὸτο πρὸς ὡς κατ.
πρὸς τὴν ὁγίσαν. καὶ ἐντ. τὸ
συμβ. ἐκ. τίτ. πῶς αὐτὸ κατέλλ.
πρὸς τὴν εἰμ.

ἢ γὰρ ἐν τοιούτῳ τι ἔφερον — Gat.

§. 9. ἵτι δέοις pro ἱπιδείξει. Salmaf.
διὰ τὸτο εφάλλει. Gatak.

§. 10. ἔδοξε ἡ. Delet ἡ Casaub.
ῥόσι pro ῥόσι. Gat.

L. ἡ ἔλας τὸ σπυδ. Fortasse δυνά-
μενον redundat, etsi explicari
potest.

§. 12. δυνάμει τι (an τὸ?) ὑπὸ —
Hic excidit aliquid: fortasse,
τὸ ὑπὸ — — εἰρημένον. De-
inde sequitur: τῷ ἀγαθῷ γὰρ
(videtur addendum ἐκ) ἐφαρμό-
ου, non enim cadet hoc in ve-
rum bonum.

εἰρημένον. Hic excidit dictum poe-
tæ, nisi, ut Gatakero videtur,
locum, in fine sectionis posi-
tum, in animo habuit.

τὸτο μὲν, illud prius dictum, quod
in vera bona non cadit.

ἢ ante προσέκρινον delendum vi-
detur.

ἀπορίας pro ὠπορ. Salmaf.

§. 15. ἀφαιρέματος pro ἀφαιρέμενα.
Gatak.

§. 18. Res postulat hæc verba: ἡ-
δὲν ὅθεν συμβαίνει ἕως, ἃς ἡ πύ-
φους φέρειν αὐτὰ. Cf. 10, 3.

§. 22. An, τί ἐν τὸ παρορῶμενον;

§. 23. An, ἐκδς, ἐδὲ τὸ πάρεγγυος τῷ
δε. Ἀπαιρὸν τὸ τὸ παρωχικῶτος,
καὶ τὸ τὸ μέλλοντος ἀχανῆς, ἡ —
Cf. VI, 15. 36. IX, 32. XII,
7. 31.

§. 28. Fortasse: — — ἐργῆς, ἕτε τρα-
γῆδίας, ἕτε πομπῆς, non opus est
ita, nec tragœdia sunt excitan-
da, (sic p. 9. ἀτραγῶδης, quam-
quam in alia re) nec cumo stenta-
tion: (ἱπιδωτικῶς) fieri debet.
Sæpe enim præcipit, in aliis cor-
rigendis et vehementiam et ia-
stantiam vitandam esse. Cf. p.
195. in. et II, 13.

§. 29. καὶ ante καπνὸς del.

§. 31. ἀγαμῆσιν. Nam — κα εἴ-
vitiū operarum.

§. 33. L. τί ἐν ἡ περιμένεις ἔλας τὴν
— Itaque fere Gatak. Sed etiam
ἢ addendum erat. (Warum
siehst du dem Ende nicht ge-
lassen entgegen?)

§. 36. ἀλλὰ βοηθεῖν, sed opem fer-
(dedocendo, hortando) iis, qui
se patiuntur abripi.

ἕτως ἐν καὶ ὅδε. Quæ sequuntur,
cum superioribus plane non
coherent, videturque seorsim
alia h. l. incipere; sed ita ἐπὶ
ταῖς non habet locum, quod
semper nescit sequentia supe-
rioribus, foretque e mente et
versione Gatak. ponendum;
ἕως, siue ὅ πε. Post ἐμβάλλον
fortasse addendum: ἐπὶ τῷ
αὐτῷ.

καταληφθῆς. Salmaf.

An, ἢ δὲ εἰμ. pro τὸ δὲ εἰμ. Et si
non necesse est.

ἀγαθὸν τρέποι, Salmaf. Sed vid.
12, 19.

Lib. VI.

§. 10. τάξις καὶ κρίσις: Gatak.

§. 13. med. Pro εἶαν δὲ leg. εἰμ, f.
εἶαν δὲ. Gatak.

ἀπογυμνῶν pro — ὦν, quod est
operarum vitium.

ἰφ' ἡ, pro ὅφ' ἡ. Gat. Sed in ἡ-
εἰα latere videtur verbum,
quod splendorem et speciem
indicat.

§. 14. γινικνὸν, ὑπὸ φύσεως συνεχόμε-
νον, classis, quam constituit ef-
fentia rerum: cum res ejus-
dem essentia ad idem genus,
ad eandem classem, referun-
tur.

ὑπὸ τ. δ. μετρίστ. sc. θαυμαζόμενα.

γινικνὸν τὸ ὑπὸ φύσεως συνεχόμενον,
classis, quam constituit vita, in
qua sunt res animatæ. Et ψυ-
χὴ λογικὴ est ejus, qui ratio-
ne præditus est, ejusque be-
neficio artem tractat, sulsers est.
κατὰ ψιλὸν, per se, non relate ad
artem, aut solertiam.

Post ψιλὸν addiderim εἶον.

An, καὶ κινεῖται?

- §. 15. ὅτι ἐπ. αἰών. i. e. διὰ τὸν —
Non sunt verba ab h. l. aliena, *viōn* (sc. τὸν χρόνον). De re cf. §. 23.
- §. 16. Gatak Ἰσχυομαι pro Ἰσχυομαι malebat. Videtur verbum ponendum, quod significet, *ferri, tendere eo, quo* —
ἐπὶ τὴ ἐπιούθειαν. Non videtur interrogatio esse.
- §. 26. τί ἐν; ἔαν — ἀντοργῆ; et, *μηδὲ τοῖς θυοχ.* ἀντιδυοχ. non satis congrua exemplo proposito videntur. Quid enim is, qui de literis alicujus vocabuli dubitat, simile habet cum irato? Omisissis vero his duobus comminibus, omnia sunt nihilo minus integra et perspicua.
- §. 27. πῶς ἐκ αὐμ. Casaub.
- §. 30. εὐδίων pro εὐδίων. Xyland.
ἀλλ' οἷος μένιν ἐν τῇ αὐτῇ μέχερ —
Isaac, Casaub.
- An, ἀποκρίνιν pro ὑποκρ.
- §. 36. ἔρχεται, ἢ ἀπ' ἐκείνου —
- §. 38. ἐόννησιν pro κόννησιν. Gatak.
κόλλησιν. Casaub.
- §. 41. κρινόμεν pro κινώμεν. Gatak.
- §. 45. καὶ ἑτέροις ἐνδ. Gatak.
- §. 50. L. δρέγγη.
εἰ, ἔφ' οἷς προ. Xyland. προήχθης
Gatak.
- §. 55. κυβερνῶντα et ἰατρούοντα. Canterus, ut monuit Casaub.

Lib. VII.

- §. 1. καὶ ἐλιγοχε. Gat.
- §. 2. ἀς διηγεῖται. Gat.
- §. 13. παταληκτικῶς malit Gat, ex
9, 42.
- §. 16. εἰς ἐπιθυμίαν. Hæc redundant. Καὶ λυγέτω — Cf. §. 33.
Res eadem 8, 28. 29. tractatur.
πᾶθῃ, εἰ ἐκ ἔξεις αὐτὸ — Salmas.
- §. 17. Hæc sectio videtur transponendis verbis illustrari posse.
Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθὸς (del. ἢ ἀγαθὸν). Τί ἐν ᾧδε σοὶ ποιεῖς; ὁ φαντασία, πολλὰς, i. ἄλλας θύας; Ἀπέρχου, ὡς ἡλᾶς. *Felicitas* (i. e. animi tranquillitas) *est numen propitium. Quid ergo, phantasia, plura tibi numina creas?* (v. c. honores, opes)
Discede, ut veneras —

- §. 24. — Φόβον, ὅταν πολλὰς γένηται. *ἐναποθνήσκαι, καὶ τὸ πρὸς χ. ται.* ἀπ. Conjectura Bootii, de quo viro Gatakerus in præfat. dixit. Sed multo gravius est hujus loci vitium.
- §. 26. An κατὰ pro τὰ τοιαῦτα?
- §. 31. ἐκείνος — Hic alia sectio incipere videtur.
ἔτι εἰ δαί. Casaub. malit: τί δὲ, εἰ μὲν —
ἢ δηλίου, Bootius corrigit: εἰ μὲν λίαν.
- §. 33. ὑπόληψιν pro ἀπ. Gatak.
- §. 40. καὶ τὸν μὲν — τὸν δὲ — Gat.
e Stobæo T. 2. n. 108.
- §. 44. & 45. Plat. apol. T. 1. p. 28. ed. Steph. Wollinus.
- §. 46. ἐυτέρων pro ἰατέρων. Plat. T. 1. p. 512. Idem.
- §. 50. L. ἢ τις σαρκοπιδης.
- §. 52. καββαλικιώτερος οὐ ἔτι τις —
Gatak.
- §. 54. τῇ παρῶσθ φαντ. Id.
- §. 58. μέμνησθ ἐπ' αὐμ. ἔτι ἐκείνῃ. Idem.
- §. 62. εἰ ante βάλων del.
- §. 65. εἰ ἀπάνθρωποι. Gatak.
- §. 66. ἀπισήσεν pro ἐπ. Id.
- §. 67. τὰ συγγραμμάτων σου. Salmas.
v. 8, 25.

Lib. VIII.

- §. 1. θάλα, βίωσεις. Boot.
- §. 6. ὥτε ἂ φέβ. Gatak.
- §. 7. ἦγε pro εἴγε. Gatak. τὰς ante μεμνημὲς delendum videtur.
L. σκόπει δὲ μὴ τὸ ἐν πρὸς τὸ ἐν, εἰ (num) ἦ. εὐρ. i. παντὸς, ἀλλὰ συλλ. —
- §. 14. An: εἰ γὰρ περὶ — δόγματα ἔχει —
- §. 21. An, ἔξω τρέψον? *Dedas te externis, (converte te ad contemplandum corpus) et nihil nisi mala reperies.* Sed primo excidit αἶμα, deinde νοσήσας τε καὶ ἀπονεύσαν correxit Gat.
βραχύβιον — Hæc separanda sunt a superioribus. δὲ delebitur.
- §. 22. δικίως. Incipit alia sectio.
- §. 28. ἀποφινέσω. Cf. 7, 16. 33.
- §. 31. τὰ ἄλλα pro τὰς ἄλλας. Casaub.
- L. πομπήν; ἐκείνο δὲ —

- πάλιν — θάνατον. Hæc non sunt suo loco posita.
- §. 32. An, ἴνα — — παρέχῃ pro ἀν. Et mox, ἀλλ' ἐντέλειται — ut §. 35. & semper.
- L. εὐλογίῃς πρᾶττειν.
- §. 34. An, ἀποβιβάζοντα πάλιν.
- §. 35. ὥσπερ — φύσις. Sensus est in promptu; sed lectionem quis constituat?
- §. 38. Κρίτων φησὶ σαφύτατος. Salmaf.
- §. 43. μήτε τι τῶν ἀν. συμβ. ἰσῶν καὶ δεχ. Gatak.
- §. 44. ἥδη pro ἰδῶ. Id. ὅτι τοῦτοι μ. ἰκ. (i. e. posteri) εἰ- ναι, οἷοι — *Posteri erunt tales, quales sunt hujus ætatis homines, i. e. mortales.*
- §. 45. An, κακῶς μοι ἔχῃ ἡ ψυχὴ. συγχρομένη pro συνδύει. Gatak.
- §. 47. ἡ καὶ δ ἰν. ἀν. Gat.
- §. 51. Φύς corruptum verbum. Vi- detur latere hoc: *vindicta se in libertatem.*
- §. 52. φεύγων, ἡ δίδων, οἶ — Gat.
- §. 61. παρέχων. Casaub.
- §. 34. τίνα pro Σίνα, qui est error operarum.
- §. 35. ὃ καὶ πάντα — Del. δ.
- §. 40. Θηρίωνται mutat in τεθρίωνται, et in fine superioris sectionis ponit Gatakerus, præennte Xy- landro. Sed delet Casaub.
- L. μᾶλλον, ἢ μὴ παρὶναι τ. τ. ἢ παρ.
- §. 41. καταφρυγᾶνται, se efferre, gloriari. Salmaf.
- ἤματα pro ἤμετο. Gatak.
- Αν, ταῦτα ἐν ἐκείνῃ ἐν νόσῳ ἐνέχουσιν, ἢ — — Mox τὸτο γὰρ μὴ — ἀφυσιολόγῳ. Gat. πρὸς δὲ τῇ μέ- νῳ — Id. Siue potius, πρὸς μέ- νῳ δὲ τῷ αὐτῷ —
- §. 42. τίνα ἔδουκεν ἡ φύσις — Epiδ. c. 10.

Lib. X.

- §. 1. εκτῆ. An: ἀπὸ τοῦ συμβαίνειν ἐπίσης — Eveniunt (θάνατος, ζωὴ etc.) continuata serie iis, qui sunt, pariter ac iis, qui erunt.
- §. 2. An: ἡ προήρησαι; κατὰ πᾶντις?
- §. 3. ἔπειτα ἡ ψυχὴ ἔμπεδ. Casaub.
- §. 6. πᾶν τὸ παρὸν, τὸ ἐν — Gat.
- §. 11. ἡ εἰπὼ. Gatak.
- §. 21. ἰσχυρῶς καὶ ὑπολ. Gatak.
- §. 24. An ordo hic est: πνευμάτια, νεκρὸς βασιλεύοντα, (conf. 4. 41.) sunt ὄργανα τ. κ. π. i. e. similia sunt inter puerili et ludicris, i. e. brevi peritura, cf. §. 33. Ita καὶ ante πνευμάτια delebitur; sed extrema verba quò modo coherent?
- §. 28. καὶ τί ἐν τίνι τρέπον γὰρ τινα. Verba corrupta. Iam debet se- qui: ἡ ἄνθρωποι. Ita enim sem- per disputat: ἡ λόγος καὶ πρὸς νοῦς, ἡ ἄνθρωποι.
- An, εἰ δὲ τὸ εἰπὼ?
- §. 29. ἀνθρώπων. Gatak.
- An, εἰ ποτε πᾶσις.
- §. 3. τερπειδῆς pro τερπ. Casaub.
- §. 6. εἴτε φύσις. Gatak.
- §. 7. φησὶ videtur priore loco tol- lendum, alterò in φησὶ (*dicat aliqvis*) mutandum.
- L. εἰς ἀλλ. ἰόντων.
- Fortasse: εἰ δὲ τις, ἀφίμενος τὸ τῆς φύσεως, (non habita ratione ani- mæ mundi, quæ paulo post μέ- τηρ dicitur, non tribuens hac τῇ ἑλπίδι νοερῇ), ἔτω πεφικέναι ταῦτα (*hanc esse rerum conditio- nem*, vnde cumque sit, etsi non ab illa anima mundi) ἐξυγῆτο, ὡς γελοῖον —
- An ἰδιωτικῶς pro ἰδίως ποίῳ? Ἐκεί- νο, id. quod aliquis videtur ob- iicere posse, et hoc capite re- futatur.
- §. 8. An: καὶ ἀπολλύς τ. τ. ἐν τα- χύς — Ita fere Casaub.
- §. 9. ὁπόσα — — παραπέμποις. Hæc corrupta sunt.
- §. 12. ἡ ἀπόπτ. ἀπὸ τοῦτο ἔπειτα — Hic excidit substantivum. Non con- sequi τὸ δίκαιον erit, v. c. defe- ctio a natura, aut tale quid: ut e contrario illud consequi, est ἄριστον. Iam incipit alius locus: Σχολαῖον —
- §. 15. An, ἐν ὅρῳ? (*terminus, li- mes*.)
- §. 18. An, ὥτε θνήσκουσιν.
- §. 23. τοῖς τοῖς θνήσκουσιν. Verba corrupta.

τὸ τελεῖται περιβαλλ. Gatak. e Platon. Theæt. p. 147. Serr.
καὶ βέλ. βλ. Verba ab h. l. aliena. Gatak.

§. 25. Ἀν, ὃ γὰρ βέλεται τι.

§. 28. ὁμοίως καὶ ὁ εἰμ. MS. Hoeschel.

§. 33. Ἀν, τὸ σωματίου, pro — καὶ?

§. 34. φύλλα — Homer. Il. VI, 147.

Lib. XI.

§. 2. ποιήσας pro ποιήσας. Refertur ad ἰαν.

§. 3. Videtur ab initio hic sensus verborum fuisse: *Cura, ut paratus sit animus, si* —

§. 5. — γίνεσθαι; ἐν θεωρ. Sic videtur leg.

§. 6. ἢ κατ' ἐλπίον — Gatak.

§. 8. *Ramus natus non omnino similis est insiticio, quidquid dixerint hortulani.* Nam ramus insiticius est h. l. homo, qui violarat τὸ ποιεῖν, et tamen ad illud redit. De hoc igitur homine pergit dicere: *ὑποδαμνῶ* (sic) μὲν, μὴ ὑποδογματίζῃ.

§. 11. Et delendum est. Cf. §. 16.

§. 13. τὸ τῇ φύσει ἐκ — Gatak.

ἢ φρὴν pro φωνή. Casaub.

§. 15. σκαμβῆ pro σκάμῃ. Salmas.

§. 16. κάλλιστα ζῶν: sublato δὲ.

p. 193. lin. 8. καὶ αὐτὸς (pro ἄλλος) τοι. εἴ. Μόχ, καὶ εἴ τινων γε — et ἕκεις pro ἕκισ.

p. 195. l. 4. ἀλλ' αὖ ὡς πρὸς μὲν — Xyland.

§. 20. ἀλλ' ὃ μὲν κατὰ φ. Gatak. πρὸς δεξιότητα pro *ιστ.* Casaub. Cf. 12, 1.

§. 23. παιδίων δέματα videtur interpretamentum.

§. 26. Ἐπιτηδείων pro Ἐφεσ. malebat Gatak.

§. 31. Ex Hom. Odyss. 9, 413.

§. 34. Epict. c. 3. ed. Vpton.

ἕφῃ videtur supervacuum.

§. 38. μαίνεσθαι, ἢ μὴ. Gatak.

§. 39. τοῖς ἐν ὃ ζητεῖτε; Idem.

Lib. XII.

§. 1. καὶ μὴ τὸ παύεσθαι — Gatak. Nonne etiam τὸ ζῆν?

§. 2. Ἀν, ὃ γὰρ τὰ περ. deletο μὴ.

§. 3. διδ (pro ὃ) ἰαν χωρίως — ὅσα οἱ ἄλλοι — Gatak.

L. ταχέστεν.

Ἀν καθαρὰν est interpretamentum verbi ἐξηρμήνευ?

σφαλερ' ὡς κνκ. δίνῃ περιγυλῇ γ. Salmas.

§. 14. καὶ ἀπαρ. τὰ. Gatak.

§. 17. Post *ἔσω* excidisse putant *ἀβίαιος*.

§. 22. ὅτι πάντα ὑπὸλ. deletο ἢ. Cf. §. 26. & 2, 15.

§. 24. εἰ post ποιῆς del.

ἐπέρματος pro τερήματος. Gatak.

§. 27. ὑπὸ ἀτυφίας, i. ἐπὶ ἃ — ἰε Idem.

§. 30. τὸ νοῦν συνέχει, καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐτὰ βρ. Id.

§. 31. εἰ διὰ τὸ τ. Id.

Α Ληκτος, ἀδίκτος XI, 18.

Αδυσώπητον I, 16.

Αδύρητον τῶν οἰμένων I, 9.

Αἰρῶν λόγος II, 5.

Αἰτιάδες III, 21. VII, 29. VIII, 11.

XII, 10, 29.

Αἰκνῶτος V, 18.

Αἰκλήριμα X, 33.

Ακρινῶντος ὁρμή II, 2.

Ακτίνες VIII, 57.

Αλλοτρίως X, 7.

Αμετάπτωτος V, 10.

Αναδίδομαι V, 26.

Αναίδωτος πονηρίας III, 4.

Ανακλητικὸν III, 5.

Αναλογισάμενος III, 3.

Αναμφιβίβως ἀνύβευτον I, 8.

Αναμῆν III, 3.

Αναμειδισάμενος III, 3.

Αναπολητέον III, 32.

Ανδρόγυνος III, 16.

Ανδρονομήμενοι X, 9.

Ανέπαφος ὕβρεως III, 4.

Ανέπιστάτω VI, 42.

Ανεπιγδυεὺς VII, 60.

Ανεπιγδυτός ἔπτεσθαι I, 16.

Ανύλλιον IV, 20.

Ανηγεμένεως XII, 14.

Ανέδυρτοι κήματα VII, 51.

Ανερρετεῖν VII, 64.

Αντεμπλοκή VI, 10. VII, 50.

Αντιτυπία ἀποδητική VI, 28.

Ανυπεξαίρετως ὁρμῶν VIII, 41.

Ανυποδησία V, 8.

Απακιδρίαται II, 4.

Απακιδρίαται ἀνθρώπων V, 15.

Απαρκαλεσθήτως ἐτιδὼν ἐνεργεῖν II, 16.

— ποιεῖν V, 6.

Απαρτερέπτως ἀπονεματικὸν I, 16.

Απαρενδύμητον X, 8.

Απαρενδυμάτως γίνεσθαι VI, 53.

Απείρετον V, 5.

Απειχισμένον III, 8.

Απόγονοι VIII, 31.

Αποδυπτεῖν IV, 32. V, 9.

Αποκαισσεσθαι VI, 30.

Απολειπεργῆσαι X, 22.

Απόληψις VII, 33.

Απόπτωσις X, 12.

Απορίμμεσθαι III, 4. IV, 22.

Απίστημα νόσμος II, 16. IV, 29.

Απότευγμα IV, 49.

Αποφορέ V, 28.

Απροπτικία III, 9.

Απροπτικῶν VII, 54.

Απροσάτητος XII, 14.

Απροφασίως χρηστικὸν I, 16.

Αρρίσκεσθαι, ἀρεσκασθαι V, 5.

Αρρεβίδιον IV, 3.

Αταρκτην IX, 41.

Ατραγῆδως προδοικητικὸν I, 16.

Αὔθαδες X, 9.

Αὐθαδίζεσθαι IV, 32.

Αὐτάρκτης III, 11.

Αφλόαρον V, 5.

Αφορμή IX, 1. 42.

Αφύη X, 10.

Αχρεοφορίας VII, 3.

Αχραντος ὕδων III, 4.

Αψικάριον IX, 3.

Αψίχρον I, 16.

Β

Βέπτεσθαι ὑπὸ τῶν φαντασιῶν V, 16.

δικαιοσύνη III, 4.

Βαρεῖν VIII, 36.

Βαρεσθαι VIII, 44.

Βενετιανός I, 5.

Βλακικὸν IV, 28.

Βόλβιτον III, 3.

Βολάριον VI, 36.

Γ

Γενέσθαι ἐν τροπῇ III, 7.

Γλισχεύεσθαι V, 5.

Γλίσχως ἰδιατριβεῖν τῇ ζῇ IV, 50.

Γλοιῶδες VIII, 24.

Γλωσσήματα IV, 33.

Γράτος VIII, 37.

Γράτων V, 28. XI, 15.

Γυναικάριον V, 11.

Δ

Δεδηγμένος seu δεδευμένος ὑπὸ τῶν ἀλη-

θῶν δογμάτων X, 34.

Δενδρύφιον IV, 20.

Δεξαμεναί VII, 3.

Δεύτερος πλῆς IX, 2.

Δηλητήριον VI, 36.

Δημοκοπικὸν I, 16.

Διαγυγῇ πλῆσιακή I, 3.

Διαδορατίζειν IV, 3.

Διαδορατισμοί VII, 3.

Διζδραματίσαι III, 8.
 Διζδυσις I, 17.
 Διαλεκτικαῖος IX, 13.
 Διαποστικῶσαι IV, 39.
 Διαρθεῖν III, 1. XI, 1.
 Διασέβησις XI, 22.
 Διατυνίσκωσαι III, 2.
 Διαφύρεσθαι V, 35. VI, 2, 23, 32.
 IX, 27, 40. X, 10.
 Διαφορά VI, 41. XII, 27.
 Διατελημμένα λελογισθαι I, 16.
 Διατέλλωσαι X, 7.
 Διατεταγμένη VIII, 20.
 Διέξωδος διανοητική VI, 28.
 Δοξολογία XI, 18.
 Δραστήριον VI, 48.
 Δρυπετεῖς III, 2.
 Δύναμις ἀνωφερής X, 26. βρῖθαι *Ibid.*
 Δυσμεταχειρίστον VII, 68.
 Δυσπαρανοήτωντέτος V, 5.

B

Εγκαταχώννυμαι VII, 10.
 Εγκύκλια IX, 28.
 Εισφέρειν σκεδόν IV, 33.
 Ελαττῶσαι εἰς τὰ μέσα V, 36.
 Ελαττωτικὸς εἶναι ἢ τινι V, 15.
 Ελντρον IX, 3.
 Εκδιεστηκῆτα IX, 9.
 Εκδέρνυσθαι VIII, 51.
 Εκδυμῖσθαι VI, 4.
 Εμβόλων V, 36.
 Εμφανταζόμενα II, 12.
 Εμφιληδονῶν V, 5.
 Εμφιλοτεχνεῖν VII, 54.
 Εμφανίζομαι II, 12.
 Ενδελεχής I, 16.
 Ενδεις X, 28.
 Ενδύσιμον XI, 20.
 Ενδοτικῶς ἔχειν περὶ τι I, 16.
 Εὐέργημα IV, 2.
 Ενεργητικόν I, 7.
 Εξαίματωσις IV, 21.
 Εξακτεῖν III, 1.
 Εξίς VI, 14.
 Επαγγελλασθαι III, 9. V, 15.
 Επαγωγὴν III, 2.
 Επακολέθησις III, 2.
 Επαφροδίτον III, 2.
 Επιγεφυλῶ χρέων IV, 32.
 Επιδιμονή IV, 21.
 Επιδήματα I, 16.

Επίκοτον τῷ προσώπῳ VII, 24.
 Επικυματώσεις τῶν μεταβολῶν IX, 28.
 Επιλαβεῖν τὸ χρέον I, 17.
 Επισημαίνεσθαι VI, 20.
 Επισκύνειν λέντος III, 2.
 Επισύρειν VIII, 51.
 Επισυνέμενον IX, 9.
 Γπτοῦσθαι I, 6. IV, 19.
 Εἰργαεῖς VI, 20.
 Εργατόγγραφος IX, 33.
 Εὐανακλήτως διακείσθαι I, 7.
 Εὐαφῶς XI, 18.
 Εὐδιαλλακτικῶς διακείσθαι I, 7.
 Εὐδίων τὸ πρόσωπον VI, 30.
 Εὐκίνητον X, 12.
 Εὐκλήρημα V, 12.
 Εὐκοινωνησία XII, 20.
 Εὐλαβεῖσθαι VIII, 60.
 Εὐπαρεμπύκτος V, 33.
 Εὐταδεῖν V, 18.
 Εὐσχελεῖν XI, 18.
 Εὐφημον I, 9. 13.
 Εὐχαριεντίζεσθαι I, 15.
 Εὐχεσθαι ἀπλῶς καὶ ἑλνδερῶς V, 7.
 Εφικτόν VI, 19.
 Εχειν περὶ ἐνέργειαν III, 4.
 Εχθρὸς καὶ τρίτην ἡμέραν X, 7.

E

Εἶλος σοφιστικῆς I, 7.
 ἐνητητικὸν ἀκριβῶς I, 16.

K

Κηρυγματικόν II, 2. III, 9. *et passim.*
 Κηρύγματα IV, 1.
 Κηρύγματος IV, 30.

O

Οὐκός II, 5.
 Οὐοφύρητος XII, 23.
 Οὐώρημα συμπληρωτικὸν τῆς νέχνης
 IV, 2.
 Οὐριόμαχοι X, 8.
 Οὐλακῆς VIII, 37.
 Οὐταῖς VIII, 13.

I

Ἰδῆς ποιόν IX, 25. X, 7.
 Ἰδῶται I, 9. VI, 35.
 Ἰδιωτικόν IV, 3, 50. IX, 3.

P

Ἰκνυμένως αἰχμητόν V, 12.
 Ἰλιγγίων I, 17.
 Ἰππασία V, 7.

κ

Καβαλακίς VII, 52.
 Κάμπειν ἔκρην XII, 22.
 Καν: λιόν IV, 28.
 Καν' ἐπακολούθησιν VI, 36. IX, 28.
 VI, 44.

Κατὰ φίλόν IV, 46. VI, 14.
 Καταβύνης V, 9.
 Καταβύως εὐχάρι I, 16.
 Καταληκτικῶς δίδοναι IX, 42.
 Καταληκτικῶς τι ἀποφαίνεσθαι XI, 18.
 εὐφραίνεσθαι VII, 13. ἐκφυγετικῶς
 I, 9.

Κατάλληλος V, 6. VII, 2.
 Καταμύειν, X, 34.
 Κατάπλαιμα V, 9.
 Κατρυφάττεσθαι, vel καταφρυάττεσθαι
 IX, 41.
 Κατινταθέντες IV, 32.
 Κατινταίνεσθαι IV, 3. VI, 46. XII,
 27.

Κατεκλίνεσθαι V, 15.
 Καυμάτ:ξομαι VII, 64.
 Κακηκός II, 7.
 Κανοςπεδία VII, 3.
 Κίνησις λεία V, 26. X, 8. τραχέα
 Ibid.

Κλαυθυρίζομαι XII, 16.
 Κοινονομοσύνη I, 16.
 Κομφία III, 5.
 Κρεανομεν VIII, 51.
 Κρίμα IV, 3.
 Κροκύφαντον II, 2.
 Κυκλών IV, 27.

λ

Λαμπάδες I, 17.
 Λαλογισμένος IX, 3.
 Λόγος επιρηματικός IV, 14, 21.
 Λύθρον VII, 37.
 Λύθρος II, 2.
 Λυκοφιλία XI, 15.
 Λυσσώδηκτοι VI, 57.

μ

Μαγγάνευμα VII, 51.
 Μαχαίριον IV, 20.

Μεταπαρατή V, 10.
 Μεταπαρατίδω XI, 10.
 Μετονομαζέσθαι X, 8.
 Μεταπύτης XI, 18.
 Μυζάριον IV, 48.
 Μυζών μεταί X, 29.

ν

Νευκία IX, 24.
 Νεοστροφίαι IX, 9.
 Νευροσπασία δημητική VI, 28.
 Νευροσπαστέσθαι II, 2. III, 16.
 Νευροσπασία VII, 29.
 Νέσιμον I, 15.

ο

Οδὸ ἐκφυγετικὴν I, 9.
 Οζοτόμος V, 28.
 Οἰκογενής I, 46.
 Οἰκονομία IV, 19, 51. XI, 18.
 Ολιγέχρονα V, 10.
 Ολιγχερός I, 7. V, 36. IX, 3.
 Ομαδογματεῖν XI, 9.
 Ομαδαινεῖν XI, 9.
 Ομύτον I, 14.
 Οργία III, 7.
 Ορεκός VI, 24.
 Ορετυγοτροφεῖν I, 6.
 Ουδενάλλος I, 16.
 Οφρεῖς συνεπάσσει IV, 48.

π

Παδολογεῖν VIII, 13.
 Παιδαγωγεῖν ἑαυτὴν IX, 29.
 Παλιγγενεσία περιουσία XI, 1.
 Παλμυλάριος I, 5.
 Παραιτυμένως χρεῖσθαι I, 16.
 Παρακολοῦδεν II, 2. V, 6. VII, 3-4.
 Παρακολούθησι τῶν πραγμάτων III, 1.
 Παρακολούθητικὴ δύναμις V, 9.
 Παρακολούθητικός VI, 42.
 Παρακρίψαι II, 17.
 Παράπτημα IX, 3.
 Παράτημα III, 2.
 Παρατήσαι VI, 21.
 Παρατάξεται VIII, 48.
 Παράταξις XI, 3.
 Παραφορά V, 23.
 Παραφύρος I, 15.
 Παρενδέχουμαι V, 6.
 Παρεμπόρευμα III, 14.

Παρενθυμασθαι V, 5, VI, 20.
 Παρρησιόμηναι I, 10.
 Περιβάλλειν αίσχρῳ II, I. καὶ II, II.
 Περιεσφαιμένως κρῖνειν VIII, 48.
 Περιέχον IV, 39.
 Περιέσφαισι III, 4.
 Περιλαλεῖν I, 7.
 Περιληπτικωτάτη φύσις XI, 10.
 Περισκελὲς ἕδος IV, 28.
 Περιπατήσας XII, 2.
 Περιπάτει I, 15. IX, 9, 41.
 Περιπατήσας X, 9.
 Περιπετραμμένον φέρεται VII, 68. παρ-
 κίδιον XII, 1.
 Περιτρέφειν VIII, 30.
 Περιτρέφεται V, 5.
 Πιδανὶν III, 2.
 Πιδυκισμός IX, 37.
 Πνεῦμα XII, 29.
 Πνευματικόν IX, 36.
 Πολυτροπία XII, 24.
 Πομφόλυξ VIII, 20.
 Πρόγμα IV, 50. V, 29.
 Πρασιανός I, 5.
 Πρότερον V, 20.
 Προηγούμενον V, 20. VII, 55. IX, 41.
 Προπτικὸς XI, 10.
 Προτυμναζομένην VI, 20.
 Προσδοκᾷ VII, 64.
 Προτίσθαι VI, 46.
 Προσπάθει XII, 31.
 Προσπαῶσι V, 1.
 Προσπεσὺν ἐναργέστερον IX, 14.
 Προσπλέκειν X, 7.
 Προσσεσθῆς I, 15.
 Προστυνοικίζουσαν IV, 21.
 Προτυφασῶτα V, 19.
 Πρόσχημα VII, 24.
 Πυῶδες III, 8.
 Πυλῶδης VI, 17.

P

Ράμβου II, 7.
 Ράμβος II, 17.
 Ρητορεία X, 38.
 Ριπατικόν I, 16.
 Ρήμβος V, 36.

S

Σεμνοτυφία IX, 29.
 Σιγή X, 18.

Σημειωτὰ ἰοῦντες I, 17.
 Σηγιλάριον IV, 3.
 Σίκυος VIII, 50.
 Σιχαίνειν V, 9.
 Σιχαυτά VIII, 24.
 Σκάμν X, 15.
 Σκύμπος I, 6.
 Σκιάριος I, 5.
 Σμαράγδιον IV, 20.
 Σπογγάριον V, 9.
 Στερέμνιον VIII, 57. X, 7.
 Στερενὴ διάθεσις X, 1.
 Στῆσαι τὰς τολεμίας VI, 41.
 Στοιχειώδες IV, 3.
 Στολί I, 7, 16.
 Στοχαστικὴ τῶν φίλων I, 9.
 Στρατεία IV, 51.
 Στρατῆριον V, 1.
 Στραμάτιον V, 1.
 Συγγνωμονικόν I, 15.
 Συγκατάθεσις V, 20.
 Συγκατατίκοντα τοῖς ἔργοις V, 1.
 Συγκλωδόμενα III, 16.
 Σύγκλωστις II, 3. III, 11.
 Συζῆν θεοῖς V, 27.
 Σύλληξις III, 11.
 Συμβόλαιον XII, 5.
 Συμμερῖσμαι VIII, 23.
 Συμμερῖσμένη III, 11.
 Συμμήρησις IV, 40.
 Συμπολιτεύουσαι θεοῖς X, 1.
 Συμφέρεται XII, 23.
 Συνκαλεῖν IX, 39.
 Συναγωγόν IX, 9.
 Συνείδησις VII, 24.
 Συνδιάληψις I, 10.
 Συνδυομένη VIII, 85.
 Συνέλεουσαι τῇ ψυχῇ VIII, 51.
 Συνεμφέρεται, συνεμφέρεται III, 4.
 Συντιβάλλειν III, 2.
 Συνιζάνειν XI, 12.
 Συνήται IV, 34.
 Εὐνήσις IV, 40.
 Συντάττειν V, 8.
 Σύνταξις III, 11.
 Συντρέχειν XI, 12.
 Συσολί II, 10.
 Σφαῖρος VIII, 41.
 Σφύζειν VII, 43, 68.
 Σχευλίζειν V, 23.
 Σχευλὶς καταργητικὸς I, 15.
 Σχολατικὸς I, 16.
 Σήματα I, 16.

Τ

Ταμειευτικὸν τῆς χορηγίας I, 16.
 Τίλειν V, 8.
 Τιφροδοταί IV, 3.
 Τραγωδοῖν IX, 29.
 Τραγωδία XI, 6. Τραγωδίαν ποιεῖν,
 III, 7.
 Τραγωδός V, 23.
 Τριγερήνιος IV, 50.
 Τρυπάνη περιτροφή X, 17.
 Τυπθοδαί φανταστικῶς III, 16.
 Τύφος II, 17. VI, 13.

Τ

Τυγὴς λόγος VIII, 31.
 Τυάρεα IX, 1.
 Τυξαγωγὴ V, 23.
 Τυξαίρεσις IV, 1. V, 20. VI, 50.
 Τυρίττας X, 8.
 Τυρίττων X, 8.
 Τυκατακλίνειν XI, 14.
 Τυκαπτικῶς τρέπειν VII, 16.
 Τυμνήσεις I, 17.
 Τυτάζμα IX, 36.
 Τυβλος III, 8.
 Τυχή X, 10.
 Τυροφηνία II, 17. III, 10. IV, 19.

Φ

Φαντασιολόγος I, 7.
 Φαντάσματα ἀπολαυστικά III, 4.
 Φανταστὴ III, 11.
 Φιλώνη I, 16.
 Φιλεῖν, ἀντὶ τῆς εὐδυνίας X, 21.
 Φιλοψυχεῖν VII, 46.
 Φρύγμα IV, 48.
 Φρυαττόμενος VII, 3.
 Φύμα νόσος II, 16.
 Φύσμα VIII, 51.
 Φύρομαι III, 4.
 Φυρμός εὐκαίτητος XII, 14.
 Φύσις VI, 14.
 Φυτάρια V, 1.

Χ

Χρεῖν IV, 17.
 Χόρεον διδόναι III, 6.
 Χυρεῖν IV, 25.

Ψ

Ψοφιδέης VI, 30.
 Ψυχαγωγεῖν III, 2.
 Ψυχρολουσία V, 8.

Ω

Ωσικῶς IX, 3.

